marin sorescu

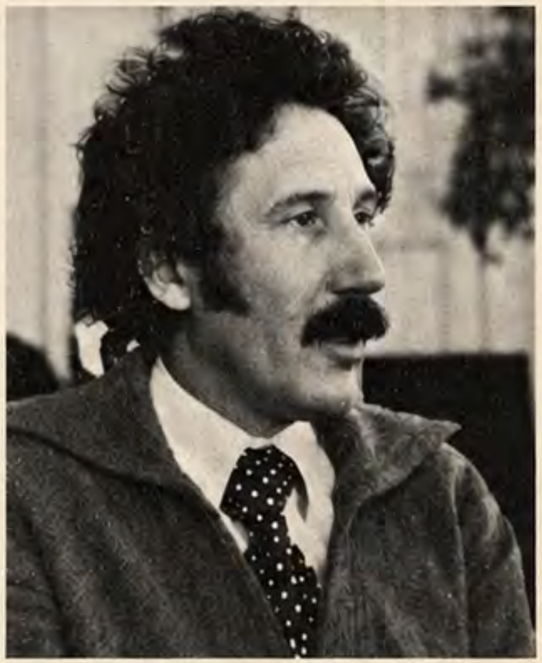

ISBN 973-21-0306-X

1388

LEI 243
TL 2
245

editura minerva

„Piesa *Iona* de Marin Sorescu va cunoaşte tot atîtea interpretări cîte puneri în scenă vor exista. Piesa alcătuită din patru tablouri, în realitate un monolog aproape imposibil de subîmpărţit, poate constitui prototipul unui text deschis."

ELISABETH BROCK-SULZER

„Prin modul în care se derulează scenele, ca şi cum ritmul trepidant al valurilor le înlănţuie, Sorescu posedă, după părerea mea, atît profunzimea filozofică a lui Beckett, cît şi o viziune aparte, cu totul personală, asupra neputinţei de comunicare în viaţa de toate zilele. La Beckett Dumnezeu e mort, la Sorescu acesta este obosit."

GRETA BROTHERUS

BIBLIOTECA ALEPH

1388

marin sorescu

fondată în 1895 bpt serie nouă

marin sorescu

iona • a treia ţeapă • vârul shakespeare

CLUBUL CĂRŢII DIGITALE

Ilustrația coperței: *Dumitru Verdeș*

Textele din ediția de față sînt reproduse după volumele *Setea muntelui de sare*, Ed. Cartea Românească, București, 1974 (piesa *Ionа*) și *Teatru*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1980 (piesa *A treia țeapă*).
Piesa *Vărul Shakespeare* se tipărește după manuscrisul pus la dispoziție de către autor.

marin sorescu

Iona • A treia țeapă • Vărul Shakespeare

PREFAȚĂ DE DUMITRU MICU
NOTĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ
DE VIRGINIA SORESCU

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1993
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Pentru această ediție toate drepturile rezervate Editurii Minerva,
Biblioteca pentru toți, București.

ISBN 973-21-0306-X

PREFAȚĂ

Recitind opera dramatică a lui Marin Sorescu, pentru această prefață, mi-am amintit o butadă orală a lui Eugen Ionescu, reprodusă de el însuși în *Portrait anecdotique de Brancusi*. Spre sfîrșitul vieții sale, dezvăluie dramaturgul, în evocarea pe care i-o consacră în *Notes et contre-notes* (Gallimard, 1962), marele sculptor și-a exprimat clar dorința de a-și cunoaște mai tînărul conațional și, totuși, cînd i-a fost prezentat, s-a prefăcut, cu o șiretenie maliţioasă, a nu ști cine era și... „ce face". Spunîndu-i-se că Eugen Ionescu „e autor dramatic", că „scrie piese, ... piese de teatru", gorjanul a mimat, țărănește, uimirea, apoi l-a privit pe autorul *Cîntăreței chele* „triumfal": „Eu urăsc teatrul. Eu n-am nevoie de teatru. Scuip (j'emmerde) teatrul!" Replica dramaturgului a fost promptă și dezarmantă: „Și eu îl urăsc și îl scuip (Moi aussi, je le déteste et l'emmerde). De aia scriu teatru, ca să-mi bat joc de el. E unica raţiune."

„Declarația" aceasta ar putea fi și a lui Sorescu. Nu doar prin stilul, ci și prin sensul ei. Marin Sorescu „își bate joc" și el, de teatru, asemenea lui Ionesco, Beckett, Adamov, și cu efecte analoage. Teatrul său e, din punctul de vedere al poeticii teatrale tradiționale, antiteatru. Specifică acest fapt el însuși, într-o confesiune inserată în volumul *Ieșirea prin cer* (1984): „Ca tehnică, formula tradițională mi-a surîs crispat și prea profesional, ca să zic așa, și prefer prospețimea, chiar

şuie, unui lucru perfect plat". S-ar putea zice, spre a fi în notă cu dramaturgii iconoclaşti, că aceştia ucid teatrul spre a face posibilă supravieţuirea lui. Pentru ca nimic să nu se piardă, e necesar ca totul să se transforme. Metamorfozele artelor sînt modul existenţei lor veşnice. A spus-o şi a demonstrat-o Malraux.

Sînt însă creatorii teatrului modernist, fie acesta pirandellian, expresionist sau „absurd", dramaturgi prin excelenţă, exponenţi tipici ai genului dramatic precum Corneille, Racine, Molière? Marin Sorescu şi-a identificat „vărul" în Shakespeare: într-un autor care a încălcat cu brio legile dramaturgiei şi teatrologiei consacrate. Teatrul său nu e, în nici un caz, teatru pur; e, cum spuneam, tocmai antiteatru. Nu, cumva, şi pseudoteatru? Poate că da, în parte. Într-un spiritual şi substanţial „extemporal" despre sine însuşi, inclus în citatul volum, scriitorul îşi avertizează lectorii că, „citite fără dialog", piesele *Iona*, *Paracliserul* şi *Matca* „pot deveni o carte de filosofie", şi destăinuie că intenţiona chiar să scrie acele piese sub formă de „tratat", însă ... „l-a luat teatrul pe dinainte". Putea spera cineva o mai edificatoare mărturisire? Valorificînd-o hermeneutic, cu aplicaţie la întreaga sa creaţie, se poate susţine că expresia dramaturgică nu e pentru Marin Sorescu o necesitate prin ea însăşi, prin virtuţile inerente apartenenţei la un anume gen literar. Marin Sorescu nu scrie teatru, aşa cum scria Ovidiu versuri: „Quod tentabam dicere versus erat". Nu tot ce îl preocupă se materializează neapărat în scene şi dialoguri. „Discursul" său ia, în funcţie de inefabilul temperaturilor sufleteşti, variabile, calea poemului, a naraţiunii, a textului dramatizat, a eseului. Marin Sorescu nu-i un artist fascinat de structuri, ci un văzător de „idei", un spirit obsedat de conţinuturile mesajelor lansate. E „scriitorul total", dorit de Călinescu, însă o natură diferită de cea călinesciană. Nu este un „arhitect", un constructor din seminţia dedalizilor; e un căutător, un Ulise, un Ahasverus, un strigător în pustie, ca Ioan Botezătorul, un însingurat bîntuit de vedenii, ca Ioan din Patmos. În spaţiul literar autohton, precursorii săi imediaţi sînt, în ordine crono-

logică inversă, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Camil Petrescu. Nu numai că, asemenea acestora, Sorescu nu suportă instalarea definitivă într-un singur gen literar, și cu atît mai puțin într-o singură specie, dar, întocmai ca fiecare dintre ei, nu e nici dramaturg, nici romancier prin predestinare. E poet, în sens larg. În același sens în care sînt poeți profeții. „Îmi vine pe limbă să spun că Iona sînt eu", declară Sorescu, într-un interviu. Altundeva, definește creația: „bîlbîială în fața lui Dumnezeu". Nu „facere", nu „operă" este literatura, în înțelegerea lui Sorescu, e solilocviu demential, strigare deznădăjduită, aș zice... „arghezianǎ", către un Tată ceresc fără identitate, surd, adormit parcă, întocmai precum în poezia populară, unde „Dumnezeu pare că doarme cu capul pe-o mănăstire și de lume n-are știre". O asemenea înțelegere nu exclude inovațiile de ordin formal; din contră, le implică; dar nu ca scop în sine. Finalitatea procedărilor destructurante nu este neapărat — în orice caz, nu este cu prioritate — provocarea necesității de structurare pe alte principii, noi cu desăvîrșire, dar tot artistice. Indiferent de genul în care apar, liric, epic, dramatic, demersurile soresciene inovative merg în direcții ce transgresează sfera strictă a literarului. Creația lui Marin Sorescu apare ca antiliteratură dacă e considerată din perspectiva conceperii artizanale a specificului literar, din punctul de vedere susținut la noi cu aparatură teoretică vastă de Tudor Vianu, potrivit căruia opera literară e produsul perfect, exemplar și sieși suficient al muncii umane. Undeva, în prima sa culegere, poetul afirmă că „scrie pe cutremure". Dramaturgul destăinuie, în *Extemporal despre mine*, că „e o doză mare de neliniște, de anxietate chiar", în teatrul său, „un vuiet de întrebări puse și nerezolvate". Nu „literatură", așadar, nu produs artistic menit să delecteze prin perfecțiunea execuției, prin ingeniozitatea rezolvării unor probleme de natură tehnică, nu miracole de construcție și formulare. Simplu spus, literatura lui Sorescu nu își propune să provoace emoții de natură exclusiv estetică. Pe calea esteticului, ea tinde, și, indiscutabil, izbutește, adeseori, să-și transporte consumatorii în imperiul „profundei și tenebroasei" unități semnalate

de Baudelaire, în *Correspondences*, să îi aşeze în acel „punct al spiritului" în care — cum scrie André Breton — „viaţa şi moartea, realul şi imaginarul, trecutul şi viitorul, comunicabilul şi incomunicabilul, înaltul şi josul nu mai sînt percepute contradictoriu". Şi — dacă în cuprinsul acestei literaturi — nu lipsesc deloc gratuităţile, dacă, de pildă, dramaturgul „mai schimbă replicile, pentru factorul surpriză", cum ne atrage atenţia el însuşi, dacă, în desfăşurarea spectacolului dramatic, face din cînd în cînd piruete şi tumbe, feluritele inserţii ludice sînt menite fie a facilita prin intermitente detensionări receptarea cu efort micşorat a „vuietului de întrebări", fie a semnala camuflat realităţi despre care nu se putea vorbi sub dictatură.

Nouă la număr, piesele lui Marin Sorescu apărute la data articulării acestor observaţii se integrează tipologic în patru dintre modalităţile dramaturgice contemporane. Cele reeditate sub genericul *Setea muntelui de sare* (1974): *Iona*, *Paracliserul*, *Matca* — aparţin evident teatrului metaforic. Într-un limbaj propriu dramaturgiei de avangardă, ele exprimă căutări de natură (în ultimă analiză) religioasă, stări sufleteşti analoage celor din teatrul misteric medieval, din cel popular românesc avînd ca eroi pe craii de la răsărit sau din teatrul lui Claudel, al lui Werfel, al lui Blaga. Piesele *Pluta meduzei*, *Lupoaica mea* şi *Există nervi*, făcînd şi ele uz de metaforă, o vehiculează cu mijloacele comicului absurd, ale unui comic absurd înrudit cu acel din *Cîntăreaţa cheală*. În dramele istorice *(Răceala*, *A treia ţeapă)* şi în *Vărul Shakespeare*, modul structurant e de speţa „teatrului epic" brechtian şi a scenariului cinematografic. S-ar putea ca într-o viitoare ediţie de opere complete dramaturgul să-şi grupeze scrierile în trilogii, precum Blaga studiile filosofice. Trei dintre ele, primele citate, chiar formează o trilogie, declarat. Componente ale unei triade se voiau şi piesele istorice, însă, cum cu umor relatează autorul, în menţionatul „extemporal", „trilogia (...) ameninţă să devină tetralogie" (ca *Trilogia valorilor !*), întrucît, neizbutind să isprăvească a treia piesă *(Otrăvitorii de fîntîni)* el... a scris o a patra, *Luptătorul pe două fronturi*, publicată parţial. Putem oare spera că şi *Vărului*

Shakespeare îi vor urma încă două sau trei producțiuni dramatice de factură și cu problematică similară?

Pentru reeditare în „Biblioteca pentru toți" Sorescu a selectat *Iona*, piesa care i-a adus consacrarea pe tărîmul dramaturgic, scenariile istorice și *Vărul Shakespeare*, adică principalele opere prin care s-a realizat în teatru la modul major. Prin care s-a realizat, altfel spus, ca poet. Poet, Marin Sorescu este în tot ce scrie, însă nu în același fel și nu la același grad de puritate. *Există nervi* nu conține tot atît de multă poezie ca *Paracliserul*, iar dintre piesele trilogiei *Setea muntelui de sare*, *Iona* e cea mai explicit poematică.

Înainte însă de a cerceta structurile poeticului în cele trei drame reunite în acest volum, e de menționat caracterul eminamente subiectiv al întregii creații soresciene, inclusiv al celei dramatice. Din această judecată de realitate, avansată, de altfel, cu insistență, de autorul însuși, trebuie să purceadă, negreșit, orice demers exegetic. În inevitabil repetat citatul „extemporal", dramaturgul ne previne că s-a autoproiectat nu doar în Iona, în paracliser, ci și în personajele sale istorice, că și-a „mutat" în „crisparea unei epoci din secolul al 15-lea românesc" — „propria dramă". Iată propriile sale cuvinte: „dacă Iona și Paracliserul sînt eu — ca să parafrazez cunoscuta butadă — tot eu sînt și teatrul meu istoric". „Eu" vrea să zică, evident, eu — ca expresie a conștiinței umanității. Poetul nu și-a proiectat în piesele de teatru eul biografic, temporar, ci eul profund, esențial, numenal. În propria sa formulare, Marin Sorescu și-a făcut din el-însuși un „subiect ontologic". Altfel spus, scriitorul s-a ipostaziat în diverse personaje anulîndu-și eul profan, perisabil, luînd în stăpînire identitatea originară, genuină, „adamică" a omenirii întregi. În acest înțeles devin pertinente afirmații aparent contradictorii, ca acelea că, deși „Iona și Paracliserul sînt eu", deși „eu sînt și teatrul meu istoric", „în piese nu-i vorba nicidecum de mine, ci e vorba de noi". Subiectivitatea asumată (o anumită subiectivitate) este, după Sorescu, expresia maximei obiectivări, instrumentul revelatoriu al chintesenței omenescului: „Cu cît ești mai subiectiv cu atît

vezi că te întîlnești cu mai mulți inși (...). Rămînînd noi înșine și nefiindu-ne rușine că sîntem așa cum sîntem (...) interesăm mai mult umanitatea largă decît am interesa-o împrumutînd întruna lucruri omologate aiurea." Acesta fiind crezul scriitorului, ce rezultă din aplicarea lui în creația dramatică?

Solilocviu dramatic pe două voci, *Iona* este, esențial, un amplu poem de neliniște metafizică, un strigăt din adîncuri, un *de profundis*. Esența lui nu se exprimă însă direct; se comunică disimulativ, derutant, sub aparența monologului absurd. Locutorul parcurge o tragedie, însă vorbirea și comportamentele sale sînt, în expresivitatea lor imediată, ale unui personaj comic. Înghițit de balenă, sufocat, în pîntecul ei, de duhoarea specifică, lui Iona îi arde de glumă, îi trec prin cap gînduri năstrușnice. El se amuză pe propria socoteală, face haz de necaz, vorbește în doi peri, se autopersiflează. Nici umbră a vreunei preocupări de adecvare așazicînd „istorică". În raport cu istorisirea biblică, piesa lui Marin Sorescu e replica ei parodică. Nimic din ce spune și face personajul nu seamănă a vorbă sau gest de profet. Pescar, Iona e un om de astăzi, un mucalit, care și față în față cu moartea, sau chiar mort de-a binelea, pune mai presus de orice, mai presus chiar de propria existență, vorba de spirit. „Parcă-l văd pe răposatul — zice despre peștele în al cărui abdomen se găsește — mă înghițise și, cu burta plină de mine, se retrăgea și el undeva să mă ferece. Să-i tihnesc." Amintindu-și că, nu cu mult timp înainte, simțea că înnebunește, reflectează: „E strîmt aici, dar ai unde să-ți pierzi mințile. Nu e prea greu." Efectele de umor, de umor negru, dadaistic, se creează îndeosebi prin discordanța violentă dintre realul concret, material, imediat, și cel substituit acestuia de mintea personajului. Captiv și obiect al proceselor digestive din organismul unei fiare marine, Iona stă la taclale cu dublul său fictiv, ca și cum ar trăncăni cu un consătean, într-un birt. Despre chitul care l-a înghițit vorbește ca despre un pește oarecare, ba chiar ca despre un semen, despre un „dumnealui" de altă lege. Hotărîndu-se să despice peretele mormîntului viu în care e îngropat, el rîde copios de peștele care, neprevăzător, nu i-a luat cuțitul înainte

de a-l înghiți: „— A uitat să mi-l ia (...) — (...) Ca să vezi ce-nseamnă să te pripești, la-nghițit. — Putea să pună și el o strecurătoare. — Un grătar, ceva (...) — *(Către pește)*. Bine, măi musteața, se poate să faci tu o imprudență ca asta? — (...) Dacă mă sinucid?" Imaginativ, personajul contemplă propria sa înhățare cum ar urmări un spectacol distractiv: „Sătul, mergea așa prin apă, cam distrat, și de nepăsător ce era, dădea și din coadă. — Precis dădea din coadă. Că așa fac cînd sînt și ei fericiți." Ca la o tihnită siestă, dedublatul personaj se abandonează unei agreabile flecăreli, întrebîndu-și alter-ego-ul... cam cît timp balena care l-a înghițit va fi fost urmărită de cea care a înghițit-o, după aceea, pe ea însăși, și suprarealisticul dialog interior e de toată nostimada: „— Știu eu cum o fi între pești? Oamenii, mă rog, își poartă, așa, ranchiună și-o viață întreagă. — Bine, asta e altă poveste. Noi, oamenii, avem răbdarea mai dresată, mai evoluată. — Dar dumnealui era pește și nu mai putea de foame. (...) — Să zicem că-l pîndea de două zile. — Maximum trei." Inadecvării absurd comice a preocupărilor personajului la situația în care se află îi corespund clișee în planul purei oralități, stridențe rezultate din aplicarea unor clișee și funcționarea unor automatisme verbale în contexte cu desăvîrșire improprii. Într-un moment al dialogului interior, pescarul „pescuit" se întreabă: „cum poate marea să-i țină pe toți peștii ăștia pe mîncare și pe bere", și își răspunde: „Se descurcă. Greu, dar se descurcă." Mai tîrziu, relevînd că oamenilor înghițiți nu le e tocmai comod în burta unui chit, personajul se indignează, „logic": „Atunci de ce-i mai mănîncă, dacă n-are condiții?" Amintindu-și de cărăbuși, el face observația că aceștia „au o groază de picioare", dar ele sînt nerațional distribuite. Pentru curmarea neajunsului, ar trebui „să înceapă războiul pentru reîmpărțirea picioarelor". Captivul se gîndește și la progres, opinînd că progresul nu poate fi oprit nici măcar într-un mediu atît de singular ca acela în care a nimerit: „progresul e progres". Peștilor li se atribuie un „vis de aur": înghițirea nadei celei mai mari.

Limbajul acesta de snoavă, de farsă, de teatru de revistă nu este, evident, decît un cod în spirit avangardist, o convenţie literară de aparenţă anticonvenţională, antiliterară, parodică, pentru transmiterea în stil ultra-modern a unui mesaj din eternitate. Pe traiectul discursului de factură antipoetică apar intermitent propoziţii cu accent liric, gratuitatea facondei incoerente, aberante, potenţate comic prin ilogisme şi enormităţi, e contrapunctată cu discreţie prin semnalizări verbale ale unui fond de intensă, paralizantă nelinişte, de spaimă insuportabilă. Torăiala neîntreruptă e tocmai scutul de apărare, surdina pusă pe sentimentul tragicului. „— Fac ce vreau, — îşi zice eroul, în tentativa de a se autoîmbărbăta. Vorbesc. — Să vedem — dacă pot să şi tac. Să-mi ţin gura (...). — Nu, mi-e frică." Orice e în stare Iona să suporte, afară de tăcere. Vorbirea e singura lui modalitate de supravieţuire. Mort, probabil, întrebîndu-se dacă a fost „înghiţit de viu sau de mort", dacă nu cumva a murit şi „se pune problema" să se „nască" din nou, Iona îşi biruie propria moarte prin logos. Printr-un logos care, pe de o parte, persiflează situaţia tragicomică pe care o traversează, iar pe de alta, poetizează starea de moarte. Începutul tabloului al doilea, care arată personajul din interiorul primului peşte e un peisaj cu atmosferă venită parcă din *Duhovniceasca* lui Arghezi.

„Începe să fie tîrziu în mine. Uite, s-a făcut întuneric în mîna dreaptă şi-n salcîmul din faţa casei. Trebuie să sting cu o pleoapă toate lucrurile care au mai rămas aprinse, papucii de lîngă pat, cuierul, tablourile. Restul agoniselii, tot ce se vede în jur, pînă dincolo de stele, n-are nici un rost s-o iau, va arde în continuare."

Liric impresionantă e şi rugămintea către mamă de a-l naşte a doua oară, replică parcă la strigătul blagian: „De ce m-ai trimis în lumină, mamă, de ce m-ai trimis?!" Mortul viu ar vrea să trimită mamei, pe apă, un bilet, într-o sticlă. „Mamă, — aş scrie — mi s-a întîmplat o mare nenorocire. (...) Mai naşte-mă o dată! Prima viaţă nu prea mi-a ieşit. (...)"

Personaj-simbol, Iona e, nu doar în textul tipărit al piesei, ci şi pe scenă, o voce, înainte de orice. Vocea umanităţii. E logosul coborît în mormînt şi, implicit, speranţa învierii. Metaforic vorbind, toţi ne naştem morţi. Toţi venim pe lume, şi străbatem timpul ce ne este dat, în interiorul unui „chit", al unei închisori. „E temniţa în ars, nedemn pămînt." Trupul e închisoarea spiritului. Nu „trupul" considerat bisericeşte, văzut cu ochii teologilor spiritualişti sau ai asceţilor, situat în opoziţie cu „sufletul". E temniţă pentru spirit corpul ca atare, robit sau nu „păcatului". Corpul ca materializare a individuaţiunii. Omeneşte, spiritul nu se poate exprima, nu poate exista decît prin corp, dar, existînd astfel, el este inevitabil frînat, limitat. „Felia de noroi e ciclul meu,/ Spre capătul carent răzbat cu greu,/ Fuiorul tors al cretei mi-e povară, / Şi de mă apără, mă şi măsoară", — cugetă Camil Petrescu, prin Ladima. Lucian Blaga se lamentează că nu are pentru „năpraznicul suflet" decît „trecătorul trup". Din orice parte, sacră sau profană, ar fi privită, condiţia umană apare ca limitativă. Organ al spiritului, mintea face posibilă expansiunea acestuia, dar îl şi încarcerează, în acelaşi timp, întrucît nu permite cuprinderea infinitului. Spiritul este fatalmente captiv, în sfera omenescului, prin condiţionare. Prin neputinţa emancipării de variatele condiţionări individuale şi colective, istorice şi ontologice. Oricîte ziduri concentrice am perfora sau nărui, nu vom accede niciodată la condiţia ilimitării. Trecînd dincolo de marginile orizontului în care sîntem închişi, nu facem decît să păşim într-un alt orizont, ce îl cuprinde pe primul, şi tot astfel, la nesfîrşit. De aici necesitatea „naşterilor" succesive. „Ne scapă mereu cîte ceva în viaţă, de aceea trebuie să ne naştem mereu", descoperă Iona. Experienţa lui rezumă tocmai veşnic repetatele tentative ale omului de a se făuri pe sine însuşi la nivelul propriei condiţii ideale: a libertăţii şi a imortalităţii. Tragic prin fatalele permanente eşecuri ale sforţării omului de „a fi ca Dumnezeu", destinul uman este, în interpretarea lui Blaga, şi măreţ, prin transformarea eşecului în sursă de creaţie. Piesa lui Marin Sorescu revelă aparent doar tragismul eroului, doar

condiția tragică, și încă la modul absurd, a făpturii omenești. Eroul parvine însă și la sublim, prin logos. Formulat, conștientizat, absurdul își devine propria negație. Ilogicul e ferecat în expresie. „Omorît" prin neputința de a se naște, a trăi unde, cînd și cum vrea, de a cunoaște nelimitat, omul „învie" prin puterea de a-și rosti neputința. „Și dacă omu-n chinuri amuțește, / Un zeu mi-a dat în dar să spun ce sufăr" (Goethe).

O „înviere" este chiar și autosuprimarea. Sinuciderea din finalul poemului dramatic e, în înțelegerea eroului însuși, un act de posibilă evadare din carceră, o tehnică a ruperii limitelor. „Răzbim noi cumva la lumină", își spune Iona, spintecîndu-și pîntecele. Fapta sinucigașă poate semnifica interiorizarea, căutarea adevărului „numa-n inimă" (soluția Eminescu), dezindividualizarea, integrarea în spiritul universal, punerea fenomenologică a lumii exterioare în paranteză; în orice caz, e o tentativă de instalare în esențial, în absolut, de accedere la „lucrul în sine". Văzînd că, tot dărîmînd ziduri, nu răzbește la lumina totală, Iona reia aventura „invers". Pornește în căutarea fondului numenal al existenței plonjînd în sine însuși. Își ucide eul fenomenal spre a și-l elibera pe cel substanțial, divin.

Diferite compozițional, piesele trilogiei *Setea muntelui de sare* au comun faptul de a considera omul din același punct de vedere: ontologic. Pe cale de metaforă, ele arată omul în căutarea căilor libertății, omul arzînd de dorul absolutului, omul sfidînd dezlănțuirea stihiilor. Omul înverșunat să iasă din imperiul necesității: Iona. Omul mistuit de credința ce „zugrăvește icoanele-n biserici": Paracliserul. Umanitatea în ipostază de Magna Mater: Irina. Fiecare dintre aceste trei personaje încarnează în felul său omul metafizic. În replică, *Răceala* și *A treia țeapă* urcă pe scenă omul istoric. Tema acestor piese, formulată lapidar, este: condiția umană într-un anume spațiu și timp. Cu alte cuvinte: eternul uman sub imperiul condiționărilor geografice și istorice.

O primă consecință de aspect compozițional e apariția inevitabilă a unui număr mare de personaje. Pentru revelarea

tragediei omului fatalmente menit tentației imposibilului era de ajuns un singur personaj în acțiune. Tot astfel pentru exemplificarea înălțării, a năzuinței la sacralitate. Pentru celebrarea în *Matca* a biruinței umanului asupra stihialului au fost suficiente cinci apariții, și o voce din *off*. Istoria, însă, nu putea fi adusă în prezent decît prin scularea din morminte a mai multora dintre eroii săi, notorii și anonimi. Ambele piese istorice se întocmesc la modul exterior reportericesc, prin aglutinare de situații. Nici unul dintre canoanele construcției dramatice exemplare nu este observat. Piesele nu au „subiect", „intriga" nu evoluează gradat, „conflictul", în accepție consacrată, lipsește, nu există „punct culminant", *suspense*, deznodămînt. Dramaturgul și-a asumat, s-ar putea spune, recurgînd la butadă, funcția de „cronicar". În succesiunea lor, mai curînd epică decît dramatică, tablourile compun un scenariu cu elemente de frescă. Nu, evident, de frescă realistă, dar de pictură caricaturală realizată cu mijloacele frescei. Metaforic vorbind, în *Răceala* și *A treia țeapă* avem „umbre pe pînza vremii".

Prin proiectarea umbrelor și prin crearea în acest fel de simboluri dramatice, scriitorul meditează. Formulează „gînduri despre istorie". Potrivit chiar propriei dezvăluiri, nu numai trilogia poetică, dar și dramele sale istorice ar fi putut să nu fie piese de teatru: „În orice formă aș fi turnat gîndurile mele despre istorie, poem ori eseu ori roman, ele ar fi fost, în esență, aceleași". Proiectarea de „umbre" ale trecutului e un mod de a gîndi istoria. De-a o gîndi filosofic, asemenea lui Eminescu, în *Memento mori*, însă nu pe fondul „pesimist" al concepției „vanitas vanitatum, omnia vanitas", ci pe un fond de ironie amară caricaturizantă, de umor negru reducător la absurd. Spectacolul e de „panoramă a deșertăciunilor" grotescă, ilară, provocatoare de rîs crispat. Contrapunctată, panorama aceasta, de priveliști ale unui tărîm parcă transistoric.

Dominate amîndouă de figura lui Vlad Țepeș, piesele istorice o fac sensibilă în moduri fundamental deosebite, prima neaducînd-o în scenă, cealaltă ținînd-o în prim plan tot timpul. Structurile pieselor diferă, de altfel. Una expune derularea unei

invazii, alta fixează scene de domnie și captivitate din viața unui principe.

În *Răceala*, scenariul epico-dramatic evoluează pe două planuri, avînd în fiecare o construcție binară, contrapunctică, în *A treia țeapă* situațiile se succed monolinear. În prima piesă, de o parte e tabăra turcească, ce include și un simulacru de lume bizantină, de cealaltă: lumea românească, întruchipată de oștirea ei și de familia țărănească a unui oștean. Arătați la început în corturi, apoi într-o căruță, Mahomed al II-lea și anturajul său sînt, în marginile scenariului dramatic, omenirea în mers. Ei traversează peninsula balcanică, mergînd spre Țara Românească, pentru a înscăuna în locul lui Țepeș pe fratele său Radu cel Frumos. Românii se află la ei acasă. Înarmați, bărbații s-au adunat, la porunca domnitorului, să-și apere țara; femeile așteaptă înapoierea lor, gătindu-le mîncare și pregătindu-se în același timp să ia parte și ele însele, de va fi nevoie, la război, prin transformarea în ziduri de apărare a țesturilor al căror lut îl frămîntă. Românii și spațiul românesc sînt, în piesă, imaginea statorniciei, a permanenței, negația a tot ce (cum spune Eclesiastul) este „deșertăciune și goană după vînt". Sensul filosofic al derulării spectacolului e confruntarea istoriei cu eternitatea.

Prin invadarea Munteniei, sultanul scrie — am putea zice, împrumutînd vorbele lui Eminescu — „o istorie pe apă". O istorie tot atît de superfluă ca stihurile pe care le ticluiește. Și el simte aceasta, confuz. Trăiește, nemărturisit, sentimentul de a fi pornit în direcție greșită și de a-și fi ratat, în consecință, viața, în pofida atît de răsunătoarelor izbînzi militare. Nu are însă, ca Iona, puterea de a recunoaște: „E invers", și de a trage concluzia de rigoare. Iată drama sa! Cuceritorul Bizanțului e o conștiință nefericită. Așa se explică blazarea lui, dezinteresul pentru problemele de stat, bizareria unor comportamente, obsesia autorealizării pe plan intelectual și poetic. Nu rațiuni politice primează în decizia de a da tronul Țării Românești lui Radu, ci slăbiciunea pentru acest tînăr frumos, de care, totuși, se desparte prin darul imperial pe care i-l oferă. Întreaga

conduită a personajului revelă o natură dezechilibrată, contradictorie. Augustul stăpîn al lumii otomane ține harem, dar se tulbură și devine sfios în prezența unui june ghiaur. Admiră pictura europeană, dialoghează la un nivel de reală intelectualitate, dar decapitează demnitari, fără explicații, ordonă mutilări, omoară spre a-și atenua plictiseala. Se declară tolerant față de creștinism, și chiar dispus a-l adopta și impune în imperiu, dar prevestește turcirea integrală a clasei stăpînitoare din țara spre care se îndreaptă. Sub înfățișarea de suveran luminat, Mahomed întrupează autoritarismul nemărginit, intoleranța și cruzimea despotului oriental. Ceea ce armonizează personajul — și dă spiritului său o tentă modernă — e fondul de anxietate pe care se declară extravagențele stilului său existențial. Sultanul simte că totul în lumea sa și în el însuși e fals, posedă suficientă luciditate spre a intui caracterul labil al puterii și gloriei, și neavînd tăria de a „muri" spre a se naște din nou, ca alt om, ia — în joacă — viețile altora, se abandonează răsfățului, capriciilor, și mai ales își procură iluzia de nemurire prin eternizarea numelui: întocmește abecedarul turc, compune ode, gazeluri. Un instrument de autoiluzionare și-a făcut din teatru. Pe calea ficțiunii scenice, el își oferă mereu, chiar și în campanie, spectacolul căderii Bizanțului. Cușca legată de căruța sa duce, în urma acesteia, la nouă ani după cucerirea celei de a doua Rome, rămășițele curții imperiale bizantine capturate. În lipsa bazileului, care a murit, a fost confecționat un pseudobazileu, și acesta e nebun. Semnificativ este faptul că actorii își iau rolurile în serios, că fiecare, indiferent dacă a aparținut sau nu fostei curți, se comportă și vorbește ca și cum ar deține aievea înalte funcții. Efectul e, natural, de comedie tragică. De farsă grosolană, mai exact spus, dimensionată tragic. Vorbirea protocolară a locatarilor cuștii contrastează ilariant cu jalnica lor condiție de captivi bătuți la palmă, reglementar, printre gratii, de către Harap, torturați, expuși toanelor nebunești ale împăratului real. Sinistru comică, incurabil deprimantă e acceptarea de către prizonieri, cu un soi de euforie, demențială, evident, a situației lor. Împărăteasa e făloasă că

are curajul de a întinde mîna mai bine decît bărbaţii, spre a fi lovită cu eficacitate; învăţatul Stratos se laudă că, sub tortură groaznică, n-a dezvăluit (încă!) torţionarilor decît o parte din ceea ce voiau să afle de la el. Pînă la urmă, acest propovăduitor al unei noi cruciade adoptă religia islamică şi cîntă imnul către Alah cu convingere. Un adulator al sultanului va deveni, de altminteri, şi un personaj „liber", Paşa de Vidin, care, pedepsit pentru onestitatea de-a aprecia sincer versurile stăpînului cu ... castrarea, nu ezită, mutilat, să laude ceea ce criticase. Parodie grotescă a vieţii de palat împărătesc, spectacolul în spectacol din *Răceala* întocmeşte implicit o imagine de „sic transit gloria mundi". Exemplifică efemeritatea în raport cu veşnicia oricărei împărăţii.

În una dintre confesiunile reproduse în *Ieşirea prin cer*, Marin Sorescu ne previne că în cuşcă, „Mahomed al II-lea duce spre Ţara Românească epoca fanariotă, sărind cîteva etape". Duce, altfel spus, bizantinismul degradat, un bizantinism ce şi-a devenit propria caricatură, propria negaţie. Duce abjecţia Fanarului, impostura, fanfaronada, cameleonismul, supuşenia, laşitatea. În piesă, aceste maladii se anunţă ca fiind pentru neamul de peste Dunăre doar un pericol virtual. Ele devoră sufletul slab, femeiesc, al turcitului Radu cel Frumos, dar nu pîndesc sufletele integre şi incoruptibile ale ostaşilor lui Ţepeş. Acestea sînt suflete de oameni ai pămîntului în care elementaritatea acestuia freamătă, sănătoasă, ca în strămoşii dinainte de era creştină. Ca ostaşi, flăcăii munteni acceptă disciplina militară în chipul cel mai firesc, chiar dacă e absurdă, lăsîndu-se şi omoriţi, fără vină, de ai lor, dacă moartea e, în opinia căpeteniilor, preţul ce trebuie plătit pentru neatîrnarea ţării. Posibilitatea mobilizării fără preaviz, în orice clipă, ţăranii o găsesc tot atît de naturală ca alergarea, la nevoie, pentru a stinge un incendiu. Potrivit relatărilor soţiei şi slujnicii sale, căpitanul Toma se duce la război în fiecare an, ca la secerat, şi, în aceeaşi zi, se întoarce să prînzească şi să cineze. În bătălii, oştenii luptă pînă ostenesc, se retrag undeva, în pădure, ca să mănînce, înlocuiţi în timpul acesta de alţii, apoi se aruncă din

nou asupra dușmanului. Rănirile nu-i sperie. Le iau în tragic tot atît de puțin ca pe o răceală. Un accident căruia nu-i atribuie proporții de tragedie văd chiar și în moarte. „S-a întîmplat așa de multe ori, — zice despre Toma slujnica lui, Safta. — Venea acasă din război, se culca și murea... La urmă, se scula sănătos." Românii trăiesc în *Răceala* aproape numai ca obște, prea puțin ca individualități. Sensul prezenței lor în spectacol îl dă ceea ce îi unește, nicidecum ceea ce îi diferențiază. Lumea românească este, în piesă, imaginea vie a incoruptibilității caracterului național. Nu fără forțarea întrucîtva a notei, pe alocuri, mai ales în secvența cu dialogul polemic dintre Văcar și Sultan. Ideea ce se detașează din totul dramatic e aceea că atîta timp cît funcționează etosul țărănesc, integritatea celulei morale a națiunii e garantată.

Cu specificatele particularități de compoziție, ambele piese istorice soresciene pivotează în jurul cîte unui simbol. Cușca, în cea dintîi, în a doua, țeapa. Vehicularea de imagini cu încărcătură simbolică este, cum s-a remarcat, o modalitate de „mise en abyme". Simbolul rezumă viziunea dramatică, îi exprimă sensurile esențiale, percutante. Cușca simbolizează, evident, captivitatea. Împăratul grec nebun și curtea lui sînt sclavi nu doar ai sultanului, ci și ai convenționalismului protocolar rigid, inerent fostei lor condiții, și nu mai puțin propriei lor mentalități. Înrobiți unei concepții și unui stil de viață sînt însă și mai marii imperiului otoman, sultanul inclusiv; și ei trăiesc într-o „cușcă".

Dar țeapa?

Dacă în *Răceala* simbolul apare începînd din tabloul al doilea, spre a exercita o funcție contrapunctică, în *A treia țeapă* el deschide și încheie spectacolul, întocmai ca, *mutatis mutandis*, în *Pădurea spînzuraților*. Cu ce funcție semnificantă? Instrument barbar de pedeapsă, țeapa nu e, totuși, în piesă, o apariție de groază. Nimeni, văzînd-o, nu urlă, nu paralizează, nu-și pierde cunoștința. Domnitorul ospătează la umbra țepilor, iar Domnița care îl servește i se adresează, căutînd să-i stimuleze apetitul, pe tonul cel mai firesc. Mai mult decît atît, vodă intră

în vorbă cu trașii în țeapă, se amuză pe socoteala lor, îi tachinează, și ei acceptă conversația, răspund domneștilor întrebări în același stil, ironic, însă cu deferență. Cei doi muribunzi, un român și un turc, nu sînt nici desperați, nici revoltați, le arde chiar de glume. Vorbesc, și între ei și cu teribilul domn, aidoma oamenilor liberi. Se întreține cu propriul omorîtor asemenea unora care n-ar fi victimele lui Țepeș, ci convivii săi. Totul, de altfel, în piesă, e construit și spus în spiritul și pe tonul ambiguității. Totul e aluzie și simbol. Sub aparența evocării istorice, *A treia țeapă* propune spre discuție o problemă, una permanentă. Scopul urmărit nu e nicidecum reconstituirea unei epoci; evenimentele, situațiile de epocă sînt doar pretext și material exemplificativ. Considerată din perspectiva realismului clasic, viziunea dramaturgică ar părea de un antirealism ostentativ, provocator, și de un schematism frizînd derizoriul. Dar tocmai aceste caracteristici îi dau noutate și valoare! Tocmai obținerea lor a fost în intenția dramaturgului. „Teatrul meu — declară Marin Sorescu — e exact, dar în mers. Adică, adevărul unui punct din istorie e mișcat în direcția care-i e proprie (...) și punctul devine linie." Vlad Dracul, zis Țepeș, din piesă nu-i neapărat domnitorul intrat cu acest nume în istorie, deși poate fi, și chiar este, și el, în parte. Apariția la curtea domnească a unui personaj fantastic, un fel de strigoi, Minică, decapitat, în cursul veacurilor, de nenumărate ori, fără a putea fi omorît, și care străbate vremea în căutarea zadarnică a unui secol mai bun, introduce în piesă, explicit, ideea veșnicei repetiții, a „eternei întoarceri". Țepile, iarăși, nu sînt chiar țepi, în sfera imaginarului. Metaforă a torturii, fără îndoială, țeapa este totuși, în piesa lui Sorescu, o prezență acceptată, considerată de toată lumea un rău fatal și, implicit, ceva firesc, ceva inerent cu necesitate cadrului existențial. Viața, în țara lui Vlad, stă sub semnul țepei ca viața creștină sub semnul crucii. Cei înfipți în pari continuă să trăiască, și, văitîndu-se intermitent, își acceptă condiția. Nu blestemă, nu strigă că au fost osîndiți pe nedrept nici atunci cînd cred că pedeapsa ce li s-a aplicat este, oricum, exagerată.

Netraşii în ţeapă sînt, în piesa lui Sorescu, sau slujitori domneşti sau oşteni sau un fel de... „învăţaţi": pseudoastronomii din pătuiag. Acestea sînt „categoriile sociale". Apar şi cerşetori, delincvenţi, însă pentru a fi stîrpiţi. Unde sînt ţăranii, meseriaşii, celelalte categorii ale societăţii? Niciunde, bineînţeles. *A treia ţeapă* nu-i, şi nu se vrea — cum spuneam — o reconstituire istorică. E un discurs filosofic metaforizant. Ţeapa nu poate fi, în contextul ideatic, decît o metaforă a fixării, a „împămîntenirii". Oricare dintre supuşii lui Vlad poate fi, oricînd, înfipt în ţeapă, şi, invers, înţepaţii pot fi graţiaţi şi, eventual, trimişi la... oaste. Într-o scenă, principele chiar ordonă ca românul „împungălit" să fie redat vieţii active: „Stropiţi-l cu apă... Şi aduceţi bocitoarele să-l descînte... Pînă deseară să-l am teafăr şi încins cu spadă..." Crudul voievod face apologia ţepei: „Ţeapa mare are rădăcini în pămîntul acesta. Ea dă ramuri. Ramurile ţepei mele sînt braţele voastre. Ostaşii mei nevăzuţi." Hotărît, ţeapa e „crucea" muntenilor. Fiecare muntean (dar numai fiecare muntean oare, nu cumva orice om?) îşi are ţeapa sa, în care se lasă împlîntat şi pe care chiar o rîvneşte. „Veşnic unii vor să fugă şi aliaţii vor să vină încoace, — constată, enervat, unul dintre traşii în ţeapă. — Ce se tot înghesuie toţi să ne ia locul? Că n-om fi domni, şi nu ăsta o fi tronul..." Confratele de suferinţă îl contrapunctează: „Nu e tronul, dar pe lîngă". Ambii admit că, imobilizaţi prin străpungere, „n-au dus-o tocmai rău". De acum e limpede: ţeapa simbolizează instalarea, legarea. Legarea de o profesie, o funcţie, un mod de viaţă, o mentalitate. În acest înţeles, sinistrul instrument de tortură e o componentă fatală, permanentă, a realităţii. Reîntronat după un deceniu parcurs în temniţa din Buda, Vlad îi regăseşte pe cei doi osîndiţi aşa cum îi lăsase. Sînt aceeaşi? Da şi nu. Ei înşişi se cred cei din primul tablou, avînd însă, neclar, sentimentul de a fi, totuşi, alţii.

„*Turcul:* Nu mai sînt ăla de la-nceput. (...) Între timp m-au schimbat cu alt turc. (...) *Românul:* „Şi cum n-am observat?... *Turcul:* Păi, dacă sînt identic. (...) Şi să-ţi mai spun una. (...) Nici tu nu mai eşti acelaşi..." Înfipţii în pari nu sînt

mereu aceeaşi — individual, însă tipologic sînt identici. „Tot alte unde-i sună aceluiaşi pîriu." Soarta înţepaţilor, fie şi de naţii diferite, e atît de asemănătoare încît nici unul nu ştie care este el şi care celălalt. „Ai început să te încurci cu mine, — zice turcul românului. — Eu am fost ăla... Tu erai celălalt." Adică: „Alte măşti, aceeaşi piesă".

Protagonistul piesei noastre, al piesei propriu-zise, *A treia ţeapă*, e autocratul patriot din orice timp, în variantă autohtonă medievală. Cruzimea lui e, în epocă, o necesitate istorică, o condiţie a prezervării fiinţei naţionale; un mod, implicit, al iubirii de ţară. „Sînt crud, dar mă doare, — declară Ţepeş. — Nu pedepseşti decît pe cine iubeşti." Doar cruzimea extremă, intoleranţa absolută faţă de invadatori şi iscoade, faţă de tîlhărie, parazitism, hoţie, destrăbălare, putea, în secolul al cincisprezecelea, să prevină pericolul pierderii independenţei de stat şi al destrămării societăţii prin destrămare morală. Modalităţile pedepsirilor, uşurinţa cu care acestea sînt practicate, atrocitatea excesivă trădează şi o înclinare patologică spre cruzime. A porunci să i se taie unei femei stricate sînii şi să fie bătute în cuie, în locul lor, capetele „copiilor nelegiuiţi" este, evident, prea mult. E un semn de cruzime gratuită, demonică. Tot astfel luarea dejunului sub ţepile cu oameni în ele. Ţepeş ordonă uciderea şi mutilări din raţiuni politice înalte, dar o face cu o voluptate sadică. Ambiguă, psihologia lui rezumă uluitor ambiguitatea întregii construcţii dramatice. Ambiguitate cu subînţelesuri precise în anii în care piesa era scrisă, editată şi reprezentată...

În final, Vlad Ţepeş urcă el însuşi spre a se înfige într-o ţeapă, cea din mijloc, rămasă goală. Ambiguitatea atinge în scena aceasta punctul maxim. Autopedepsindu-se, cu groază şi necruţare cumplită, domnitorul mărturiseşte traversarea unor stări care includ sentimentul expierii, dar şi al unei fericitoare uşurări: „E ca şi cînd mi-aş recăpăta tronul pentru a treia oară. (...) Orizont din ce în ce mai larg. (...) Şi pentru prima dată simt în mine o linişte atît de mare." Judecîndu-se neîndurător, recunoscîndu-şi păcatul principal, acela de a nu-i mai fi

auzit de la o vreme pe cei sărmani, Ţepeş moare, totuşi, cu sentimentul de a fi „suferit pentru toţi" şi, lăsîndu-se în ţeapă, îi pare că repetă actul dacilor care se aruncau în suliţi. Moarte năpraznică şi apoteotică! Pedepsitoare şi mîntuitoare. Prin moartea pe care şi-o dă, Vlad se mîntuie de nelinişti, de zbuciumări, de propria demonie. Parodie de tron, ţeapa îi devine scaun de odihnă. De trecere, prin odihna veşnică, în eternitatea solului străbun, în care — crede el — suliţele războinicilor daci „au rămas înfipte, au prins rădăcini, au crescut (...), sînt codri".

„Istorie" în acelaşi sens ca *Răceala* şi *A treia ţeapă*, piesa *Vărul Shakespeare* cromatizează scenic o meditaţie asupra condiţiei artistului. Modalitatea cromatizării continuă a fi expunerea simplă de situaţii, derularea pe orizontală de scene eteroclite, care nu sînt deloc „felii de viaţă", ca în naturalism, ci proiecţii nedisimulate ale imaginarului dimensionat pînă la fabulos, la fantastic, sau măcar pînă la absurd. Nelipsit nici aici, comicul de limbaj este, de cele mai multe ori, ca în toată literatura lui Marin Sorescu, de speţa umorului negru. E de ajuns, pentru constatarea acestor fapte, a citi lista personajelor. Ea include, alături de nume istorice reale (Shakespeare, Ben Jonson) şi pe acelea ale unor personaje din teatrul shakespearian (Hamlet, Ariel), şi... Idele lui Marte. Apare şi un personaj „care nu încape în piesă": romînul Voicea, aducătorul capului tăiat al lui Mihai Viteazul, posibil erou de tragedie shakespeariană. În cuprinsul piesei se moare şi se învie, răsună glasul nu doar al fantomei (al fantomei lui Cezar, evident, în locul aceleia a regelui asasinat), ci şi al craniului lui Yorick. Vrăjitoarea relatează, făloasă, cum şi-a trecut soţul prin tocătoare pentru a-l replămădi, un grup de nobili, schimbînd impresii de la o execuţie, admiră, exemplificînd cu amănunte, profesionalitatea călăului.

Un antirealism integral (în definiţia „clasică" a conceptului opus) funcţionează ca principiu structurant al viziunii dramatice. Prologul debutează cu un discurs al... Prologului, investit cu funcţie de personaj. Pe această cale este enunţat sensul filosofic al piesei. „Prologul" (o femeie mascată, nu alta decît... Idele

lui Marte) formulează concepția timpului sferic: „De-i spațiul curb ca mingea, ce-n perete / Dac-o izbești, îți sare-n piept — și astfel / , Tot căutînd pe uliți, dai de tine... / Atunci și timpu-nchis în minge — același / Rămîne secole, milenii lungi / Și zile, chiar din drojdia genezei, / Se-nvecinează cu-ale tale clipe...“ Cu alte cuvinte: nimic nou sub soare. Ce a fost va mai fi, ceea ce este a mai fost. Alte măști, aceeași piesă. Alte guri, aceeași gamă. Eterna întoarcere. Viața universală e o piesă care se repetă la infinit, cu mereu alte decoruri: „Tot de-a valma / Ne-mpleticim parcă-n aceeași piesă / Pe care încercăm s-o tot rescriem, / Dar replicile ni-s mereu suflate / Și trase-n piept de-apuse generații. Astfel gîndit, timpul se înfățișează ca un prezent etern, și teatrul „istoric“ nu numai că nu exclude anacronismele, dar le implică prin definiție.

Timpul concret istoric fixat în textul dramatic e cel din jurul anului 1600, perioada celei de a doua redactări a tragediei *Hamlet*. Existent în carne și oase, și purtîndu-i pică dramaturgului care îl înveșnicește, eroul titular trece drept prințul real al Danemarcei de la începutul mileniului al doilea. Pe de altă parte, dramaturgul e dublat de un supraeu, „numai spirit“, Sorescu. Prezentat drept „un danez“, Sorescu „vorbește englezește cu accent latin“, fiind luat de către englezi drept Montaigue, sau, mai curînd, Seneca. „Seneca... Într-o reîncarnare-ntîmplătoare.“ Shakespeare, Hamlet, Sorescu sînt spiritul universal în trei variante. Ultima — avatar al celor două — nu-i decît conștiința de sine a primei. Întrupați în epoci diferite, cei trei bărbați își sînt contemporani în eternitate. În absolut, ei sînt de o ființă. Zice Sorescu: „Din balamale, / Poate-i sărită vremea (...) / Că uite, ne-ntîlnirăm trei: din anii / O mie o sută — aproximativ, / Tu, Hamlet. / O mie șase sute — Shakespeare, și două mii eu, / cu puțin noroc.“ Timp spațializat. Același arheu în dublă (triplă) ipostază.

În măsura în care ceea ce se petrece în *Vărul Shakespeare* suportă denumirea de „subiect“, acesta se reduce la sforțările marelui Will de a-și rescrie, sub ochiul critic al lui Sorescu, principala operă. Dramei eroului i s-a substituit, ca în „noul

roman", aceea a creatorului, care își devine personaj. Asistăm, traversînd scrierea lui Sorescu, la o naștere literară grea. Nemulțumit de prima versiune, Shakespeare se chinuie să producă un *Hamlet* în condiții dintre cele mai improprii finalizării eforturilor de creație. Totul și toți cei din jurul său, tot ce se întîmplă concură la îngreunarea sforțărilor lui de a scrie literatură. Solicitărilor inerente profesiei de actor li se adaugă șicanele și opacitatea colegilor rivali, care îl cred lipsit de talent literar: „Zău, Will, — îl « prelucrează » unul, la modul... amical, — ți-o spun pe șleau, te chinui degeaba, dacă n-ai talent... Știi singur, te naști c-o flăcăruie; dacă nu e, nu poți s-o inventezi..." Cîțiva scriitori rivali, invidioși, pun la cale, pur și simplu, suprimarea lui, încercînd să acrediteze opinia că ar fi fost implicat în complotul ducelui de Essex. De către autorități, scriitorul e hărțuit, cerîndu-i-se întruna „foi cu declarații". Cenzura este, de altfel, atît de generalizată încît se aplică și defuncților: craniul lui Yorick e amenințat că va fi înfipt în par dacă mai rostește cuvinte neconvenabile. În sfera vieții intime, libertatea și timpul de creație al lui Shakespeare se confruntă cu îndatoriri conjugale și de familie, cu exigențe și susceptibilități ale soției, cu solicitări ale amantei. În planul interior, elanurile inspirației shakespeariene sînt supravegheate de luciditatea *alter-ego*-ului: Sorescu. Din toate părțile, numai ostilitate, invidie, amenințări — sau exigență maximă și tentative — afectuoase — de acaparare. Aceasta e condiția creatorului.

Replică pămînteană aproximativă, imperfectă, muritoare, a Demiurgului veșnic, artistul i se aseamănă prin aceea că gîndurile lui, pe măsură ce se precizează, capătă materialitate, devin operă. În *Vărul Shakespeare*, acest fapt se petrece la propriu. Hamlet circulă în piesă ca ins în carne și oase. Apare și Ariel, cu toate că *Furtuna* încă nu a fost scrisă. Un personaj cu frecvente apariții e Vrăjitoarea, ce urma să intre în *Macbeth*. Introdusă acolo, inițial ca figurantă, ea a fost, pînă la urmă, scoasă de tot, spre a fi recuperată, după secole, de Marin Sorescu. Nu ar fi eronat a spune că, în bună parte, „acțiunea" piesei soresciene se petrece în mintea lui Shakespeare. Dramaturgul

își caută personajele, personajele își caută autorul, ca în teatrul lui Pirandello. În final, Hamlet și Shakespeare se ucid reciproc. Sorescu sucombă și el, străpuns de propria spadă. Sensul nu poate fi decît acela că personajul literar există doar prin autor, și invers. Shakespeare s-a autocreat ca dramaturg nepieritor prin crearea lui Hamlet. Fără Hamlet și fără ceilalți oameni pe care i-a imaginat, el n-ar exista. La rîndul lor, Hamlet și toți ceilalți eroi shakespearieni nu există decît în sfera ficțiunii, decît ca produse ale imaginației scriitorului. Încarnare a conștiinței artistice — nu și a puterii de creație — shakespeariene, Sorescu nu poate decît să dispară după decesul geniului creator. „Încărcător — descărcător de vieți / Doar Shakespeare a mai fost. Eu nu-s în stare", — specifică Sorescu însuși.

Moare însă Shakespeare de tot? Nu, firește. Moartea lui e doar provizorie, simplă odihnă. „M-am odihnit murind", — constată dramaturgul genial, înviat. Și își poruncește: „Acum, la lucru!" Altfel vorbind, a sucombat omul Shakespeare, dar spiritul său creator nu poate muri. Spiritul creator învie la infinit, sub felurite nume și înfățișări.

În interpretarea sugerată de autor, în unul dintre textele anexate culegerii *Ieșirea prin cer*, sensul trilogiei *Setea muntelui de sare* se precizează dacă aceasta e citită „în lumina chinurilor facerii" din piesa ultimă, *Matca*. Sensul acestei trilogii e acceptarea vieții, perpetuarea ei, în orice condiții: *laus vitae*, o laudă a vieții, a celei naționale, o demonstrare a eternității neamului poate fi considerată tetralogia istorică. *Vărul Shakespeare* realizează scenic ideea irepresibilității creației, a obținerii imortalității omului prin creație.

DUMITRU MICU

NOTĂ BIOBIBLIOGRAFICĂ

1936 19 februarie Se naşte Marin Sorescu în comuna Bulzeşti, judeţul Dolj, cel de al cincilea copil al lui Ştefan şi al Nicoliţei Sorescu.

1943—1947 Urmează şcoala primară în comuna Bulzeşti.

1947—1948 Urmează clasa întîia la Liceul „Fraţii Buzeşti" din Craiova.

1948—1950 În urma reformei învăţămîntului, continuă şcoala în comuna Murgaş, judeţul Dolj.

1950—1954 Reia cursurile Liceului „Fraţii Buzeşti", pentru cîteva luni, după care se transferă la Şcoala medie militară „Dimitrie Cantemir" din Predeal, unde primeşte primul premiu pentru poezie şi conduce cenaclul literar „Nicolae Bălcescu" al elevilor din liceu.

1955—1960 Student la Facultatea de Filologie-istorie-pedagogie a Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi. Se afirmă ca poet în mediile literare, conduce cenaclul Casei de cultură a studenţilor, este şeful subredacţiei ieşene a noii publicaţii „Viaţa studenţească", unde debutează în 1959 şi publică primele poezii satirice şi fanteziste în „Iaşul literar", „Flacăra Iaşului" ş.a.

1960 Absolvă facultatea, cu lucrarea de diplomă despre poezia lui Tudor Arghezi și este repartizat ca redactor la revista „Viața studențească" din București.

1961 Se căsătorește cu Virginia Șeitan.

1963 Se transferă ca redactor la revista „Luceafărul".

1964 Îi apare prima carte: *Singur printre poeți*, parodii, E.P.L.

1965 *Poeme*, E.P.L., premiul Uniunii Scriitorilor din România.

1966 *Moartea ceasului*, versuri, Ed. Tineretului.
Se transferă ca redactor-șef la Studioul cinematografic Animafilm. Efectuează prima călătorie importantă în străinătate, cu ocazia Bienalei de poezie de la Knokele-Zoute, Belgia.

1967 *Poeme*, volum antologic *(Poeme* și *Moartea ceasului)*, E.P.L.
Unde fugim de-acasă?, proză rimată pentru copii, Ed. Tineretului.

1968 *Iona*, teatru, în revista „Luceafărul", nr. 2 din 13 ianuarie.
Iona teatru, E.P.L.; premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie și, ulterior, premiul Academiei Române.
Există nervi, teatru, în revista „Luceafărul".
Tinerețea lui Don Quijote, versuri, Ed. Tineretului.
Paracliserul, teatru, în revista „România literară".

1969 *Teoria sferelor de influență*, eseuri, Ed. Eminescu.
Lirice, traducere din lirica lui Boris Pasternak, Ed. pentru Literatură Universală.

1970 *Tușiți*, versuri, Ed. Eminescu.
Paracliserul, teatru, Ed. Eminescu.

O aripă și-un picior, versuri pentru copii, Ed. Albatros.
Unghi, volum antologic de poezie, Ed. Cartea Românească.

1970 decembrie — 1971 mai Ia parte la International Writing Program al Universității din Iowa, S.U.A.
Primește medalia de aur pentru poezie „Ospiti Napoli" (Napoli, Italia).

1971 A treia țeapă, teatru, în revista „Cronica", Iași, din 26 iunie.
Primele tablouri sub titlul *Dimineața în pădure*.
Insomnii, microeseuri, Ed. Albatros.

1972 Academia de artă din Berlinul de Vest îi acordă o bursă de studii pe o perioadă de un an.
Întrerupe activitatea de redactor-șef la Studioul cinematografic Animafilm.
Singur printre poeți, ed. a II-a, Ed. Junimea, Iași.
Suflete, bun la toate, versuri, Ed. Albatros.

1973 La lilieci, vol. I, versuri, Ed. Eminescu; premiul Uniunii Scriitorilor.
Astfel, versuri, Ed. Junimea.
Ocolul infinitului mic, volum antologic de literatură pentru copii, Ed. Ion Creangă.
Matca, teatru, în revista „Teatru", nr. 9.

1974 Setea muntelui de sare, teatru, cuprinzînd piesele: *Iona*, *Paracliserul*, *Matca*, *Pluta meduzei* și *Există nervi*, Ed. Cartea Românească; premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie.

1975 Norii, volum antologic de versuri cu un grupaj de inedite, Ed. Scrisul Românesc, Craiova.

1976 Descîntoteca, versuri, Ed. Scrisul Românesc.
Starea de destin, eseuri, Ed. Junimea.

Matca, teatru, Ed. Eminescu, colecția „Rampa".
Poeme, Ed. Albatros, colecția „Cele mai frumoase poezii".
Răceala, piesă în cinci acte, în revista „Teatru", nr. 3.

1977 *La lilieci*, vol. II, versuri, Ed. Cartea Românească; premiul Academiei Române.
Trei dinți din față, roman, Ed. Eminescu.

1978 *Sărbători itinerante*, versuri, Ed. Cartea Românească.
A treia țeapă, teatru, în „România literară" din 16 martie, actul II; premiul Uniunii Scriitorilor pentru dramaturgie. Premiul internațional „Le Muze" (Academia delle Muze, Florența). Este numit redactor-șef al revistei „Ramuri" din Craiova.

1979 *Ceramică*, versuri, volum antologic cu un grupaj de 19 inedite, Ed. Militară.

1980 *La lilieci*, vol. III, versuri, Ed. Cartea Românească.
Teatru, Ed. Scrisul Românesc (piesele *Răceala* și *A treia țeapă*).

1981 *Luptătorul pe două fronturi* (fragmente), teatru, în revistele „Ramuri" și „Convorbiri literare".
Viziunea vizuinii, roman, Ed. Albatros.

1982 *Fintini în mare*, versuri, Ed. Eminescu.

1984 *Drumul*, antologie de versuri, Ed. Minerva („B.P.T.", nr. 1186).
Ieșirea prin cer, teatru (piesele *Există nervi*, *Iona*, *Matca*, *Paracliserul*, *Răceala*, *A treia țeapă*, *Lupoaica mea*), Ed. Eminescu, seria „Teatru comentat".

1985 *Tratat de inspirație*, interviuri despre poezie însoțite de poezii în traducerea autorului, Ed. Scrisul Românesc.

1986 *Ușor cu pianul pe scări*, cronici literare, Ed. Cartea Românească.

1987 *La lilieci* (reeditarea primelor trei volume), Ed. Cartea Românească.

Cocostîrcul Gît-Sucit, versuri pentru copii, Ed. Ion Creangă.

Apă vie, apă moartă, versuri, Ed. Scrisul Românesc.

I se decernează Premiul George Călinescu pentru critică literară pe anul 1986 pentru volumul *Ușor cu pianul pe scări*.

1988 I se decernează premiul Uniunii Scriitorilor pentru critică literară pe anul 1986 pentru volumul *Ușor cu pianul pe scări*.

La lilieci, poeme, vol. IV, Ed. Scrisul Românesc.

Vărul Shakespeare (fragmente), în reviste literare.

1989 *Ecuatorul și polii*, poezii, Ed. Facla, Timișoara.

Lirice, traduceri din lirica lui Boris Pasternak, reeditare, cu postfață de Marin Sorescu, Ed. Univers.

Are loc prima expoziție personală de pictură la Brașov (9 noiembrie), în Sala Muzeului de artă, sub egida serbărilor revistei „Astra".

1990 Are loc a doua expoziție personală de pictură la Cluj (12 februarie), în localul Muzeului colecțiilor de artă.

Este numit directorul Editurii Scrisul Românesc din Craiova.

Vărul Shakespeare, teatru, în revista „Basarabia", nr. 12 din Chișinău.

1991 *Poezii*, vol. I, ediție definitivă, Ed. Scrisul Românesc, ilustrată de autor.

Poezii alese de cenzură, versuri, Ed. Roza Vînturilor.

Este ales membru corespondent al Academiei Române.

Primește Premiul Herder pe anul 1991 — Viena.

1992 Este ales membru titular al Academiei Române.

*

Marin Sorescu a fost tradus, pînă acum, cu un volum sau mai multe, în limbile: engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană, suedeză, greacă, rusă, olandeză, polonă, bulgară, bengali, maghiară, sîrbă, slovacă, macedoneană, albaneză.

De asemenea, piesele de teatru şi grupaje semnificative din versurile lui Marin Sorescu au apărut traduse în reviste din Italia, Franţa, Grecia, Iraq, Suedia, Danemarca, Norvegia, Olanda, Spania, Canada, Mexic, Venezuela, Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, U.R.S.S., Australia, China, India etc.

Începînd din 1966, a întreprins călătorii de studii în majoritatea ţărilor din Europa, în S.U.A., Mexic, participînd totodată la numeroase congrese şi festivaluri internaţionale. A fost invitat să conferenţieze şi să citească din versurile sale la numeroase universităţi din Europa şi America de Nord.

În 1983 este primit membru corespondent al Academiei Mallarmé din Paris. În acelaşi an i se decernează la Madrid Premiul mondial de poezie „Fernando Riello".

VIRGINIA SORESCU

IONA

TRAGEDIE ÎN PATRU TABLOURI

PERSONAJE:

IONA, pescar
PESCARUL I
PESCARUL II } fără vîrstă, figuranți

Ca orice om foarte singur, Iona vorbește tare cu sine însuși, își pune întrebări și-și răspunde, se comportă tot timpul ca și cînd în scenă ar fi două personaje. Se dedublează și se „strînge", după cerințele vieții sale interioare și trebuințele scenice. Caracterul acesta „pliant" al individului trebuie jucat cu suplețe, neostentativ.

Dacă rolul va părea prea greu, ultimele două tablouri pot fi interpretate de alt actor.

TABLOUL I

Scena e împărțită în două. Jumătate din ea reprezintă o gură imensă de pește. Cealaltă jumătate — apa, niște cercuri făcute cu creta. Iona stă în gura peștelui nepăsător, cu năvodul aruncat peste cercurile de cretă. E întors cu spatele spre întunecimea din fundul gurii peștelui uriaș. Lîngă el, un mic acvariu, în care dau veseli din coadă cîțiva peștișori.

— Acum încep să...
— Parcă aud: poc, poc, tronc, poc! în năvod.
— Bolovani, nu alta.
— Că avem o mare bogată.
— Ce mare bogată avem!
— Cred că nu mai au mult.
— Nici o grijă. *(Strigă)* Iona!
— *(Răguşit.)* Iona!
— *(Mai răguşit.)* Iona!
— Nimic.
— Pustietate.
— Pustietatea măcar ar trebui să-mi răspundă: ecoul...
— *(Băgînd de seamă că n-are ecou.)* Ei, dar ecoul?
— *(Mai strigă o dată să verifice bănuiala.)* Io... *(Aşteaptă.)* ... na... *(Aşteaptă.)*
— *(Frecîndu-şi mîinile a pagubă.)* Gata şi cu ecoul meu...

— Nu mai e, s-a isprăvit.
— S-a dus și ăsta.
— Semn rău.
— Aș! Poate e vreo măsură mai nouă luată de pescari.
— *(Explicativ.)* Să se termine odată cu gălăgia de pe mare.
— Ce vacarm!
— Nu e bine să urli pe mare.
— Pe uscat, mai treacă-meargă.
— Dar pe apă ba.
— Țip eu, țipi tu, țipă celălalt. Zgomotele s-adună.
— Valurile intră în vibrație.
— Ca un pod peste care trec soldații, toți în același timp: se dărîmă.
— Păi, cînd se pun și ăștia să treacă!
— Așa și marea. Intră în rezonanță valul ăsta, intră celălalt. S-ar putea isca o furtună!
— Și cînd s-ar dărîma toată apa peste noi...
— Zău, nu e bine să strige toți cei de pe mare o dată.
— Chiar dacă sînt naufragiați?
— Chiar naufragiații. Să strige toți, dar pe rînd.
— Înțeleg, să nu se bage de seamă...
— Altfel, s-ar crede că e o jelanie absolută.
— S-ar înfuria marea.
— *(Înțelept.)* De-aia fiecare om trebuie să-și vadă de trebușoara lui.
— *(Uitîndu-se în apă.)* Să privească în cercul său.
— Și să tacă. *(Pauză.)*
— Numai că eu trebuie să strig. Să-l chem pe Iona.
— *(Strigă.)* Ionaaa!
— Nimic.
— *(Strigă.)* Să nu te prind pe aici, auzi? Nu te mai ține după mine, Iona! *(Pauză.)*
— De fapt, Iona sînt eu. Psst! Să nu afle peștii. De-aia strig, să-i induc în eroare. Că Iona n-are noroc și pace.

— Peștii trebuie să creadă că el pescuiește cine știe unde. În altă parte...
— *(Rîzînd.)* Cred c-ar trebui să pescuiască *în altă mare*. Poate acolo...
— Dar parcă poți să-ți schimbi marea?
— A, nici pomeneală.
— *(Strigă.)* Iona, să nu te-apropii de locul ăsta, că-mi sperii norocul.
— *(Scoțînd năvodul gol.)* L-ai și speriat.
— *(Aruncă din nou năvodul.)* Ce mare bogată avem!
— Habar n-aveți cîți pești mișună pe-aici.
— *(Curios.)* Cam cîți?
— Dumnezeu știe: mulți.
— *(Cu uimire.)* O sută?
— Mai mulți.
— Cam cît a număra toată viața?
— Mai mulți.
— Atunci, cît a număra toată moartea?
— Poate, că moartea e foarte lungă.
— Ce moarte lungă avem! Dacă poți număra atîta bogăție... Ce mare bogată avem!
— Și cum poate marea să-i țină pe toți peștii ăștia pe mîncare și pe bere?
— Se descurcă. Greu, dar se descurcă.
— *(Rîzînd.)* Cred că le dă mai mult apă.
— Nu, că ei nu beau apă.
— *(Concesiv.)* Ei, le-o fi mai turnînd ea și apă.
— Cînd îi vede pe toți cu gurile căscate...
— *(Încercînd năvodul.)* Parcă acum atîrnă mai greu.
— Cred că l-am prins pe-al mare.
— De mult pîndesc eu peștele ăsta. L-am și visat.
— Nu-i vorbă, că eu visez în fiecare noapte doar pești.
— Poate unde mă ocup și cu... *(Gest, însemnînd pescuitul.)*
— Dar prea m-am săturat de atîta duhoare în somn.
— Visul și peștele.

— Visul unu — crap.
— Visul doi — morun.
— Visul trei — plătică.
— La plătică întotdeauna mă trezesc înjurînd. Mă foiesc în pat pînă spre ziuă, cînd ațipesc din nou și... ce crezi că visez?
— *(Curios.)* Ce?
— Ghicește.
— O balenă?
— Aș, n-am eu norocul ăsta. Ce crezi că visez?
— *(Și mai curios.)* Ce?
— *(Cu obidă.)* O fiță.
— O fiță?
— O fiță de pește atît de mic, încît...
— Nici nu ți-l poți aminti.
— Se topește pînă te trezești.
— Și așa în fiecare noapte, de cînd mă știu.
— Ăsta se mai poate numi vis?
— Nu, nu se mai poate numi vis.
— Și în timpul ăsta cei doi copii ai mei dorm buștean.
— Cum pot dormi unii așa?
— O dată i-am întrebat: Mă, voi ce visați de dormiți buștean?
— Și ei, cu ochii sclipind de fericire: „Marea".
— Ptiu!
— Dar poate lor le convine: visează marea *fără pește.*
— Dar apa mării, frumoasă a naibii cînd te uiți la ea. Asta visează ei, lăsînd tot greul peștelui pe mine.
— *(Melancolic.)* Dacă aș fi pădurar, de la o vreme mi-ar veni în somn numai copaci.
— Aș vrea să mă fac pădurar și să visez chiar din prima noapte un milion de copaci.
— Și eu să stau la umbra lor.
— S-ar face în somn că eu stau la umbra lor.
— Ce umbră deasă trebuie să dea un milion de copaci la un loc!

— Deasă ca mierea.
— Şi eu colo, cu capul pe-o rădăcină, să mă tot uit după veverițe.
— Veverițele nu trebuie să le prinzi.
— Asta mi-ar mai lipsi — să mai alerg şi după veverițe în somnul meu nenorocit. *(Cătînd spre năvod.)* Oare?
— Ai, să-l scot?
— *(Nehotărît.)* Ştiu eu dacă a sosit momentul...
— De ce-o fi trăgînd aşa de greu năvodul?
— Barosanul...
— De mult îl pîndesc eu... Ştiu şi cum arată. Uite, aşa are o gură... *(Gest indicînd, involuntar, gura peştelui mare din scenă.)*
— A, demult îl pîndesc eu.
— Îi cunosc fiecare solz.
— Dacă mi s-a arătat noaptea?!
— De vreo cîțiva ani îl am în cap, numai că nu pot să-l pun aici, în năvod.
— *(Făcîndu-şi curaj.)* Dă, Doamne! *(Trage de năvod.)* Greu, greu...
— *(Scoate năvodul.)* Nimic? *(Uimire.)*
— Nimic.
— Atunci ce naiba atîrna aşa?
— *(Priveşte în zare.)* Aha, înțeleg. Norul acela. Îşi culcase umbra exact pe năvodul meu...
— Mai bine m-aş face pescar de nori.
— Azi unul, mîine altul. Aş aduce repede potopul.
— Că la nori am noroc. *(Pauză).*
— *(Dă cu ochii de acvariu. Vorbind cu peştişorii.)* Tot în voi mi-e speranță.
— Plevuşca, săraca!
— Ea duce greul mărilor şi oceanelor.
— *(Arătînd spre acvariu.)* Sînt ai mei, particulari.
— *(Cu compătimire.)* Au mai fost prinşi o dată.

— Îi țin pe fereastră. Lumina le face bine, ea conține fel de fel de substanțe îi îngrașă, îi înveselește.
— *(Trist.)* Numai că nu le dă drumul.
— *(Speriat.)* Cum să le dea?
— Sînt pescar și trebuie să se găsească oricînd un pește și-n casa mea. Altfel, ce-ar zice lumea? Cînd le arunc mîncare dimineața, rămîn și eu așa, privindu-i. Uneori stau ceasuri întregi.
— Dacă n-ai chef să te duci să prinzi alții, zice soția mea care mă iubește, nu te mai uita așa la ei. Că mor și ăștia.
— Ea mă iubește, dar nu cînd stau și mă uit la pești.
— N-ar fi exclus să moară din privirea mea.
— Că am o privire otrăvită. Pe ce-mi pun ochii, moare. Așa zice ea.
— Eu parcă n-aș crede. Dacă era așa, nu murea și ea? Ehe, de cînd!
— Dar ei tot or să se isprăvească. Pentru că, de cîte ori plec la pescuit, iau și acvariul. Cînd văd că e lată rău, am stat o zi întreagă degeaba, scot undița... *(o scoate)*... și-o arunc în acvariu... *(O aruncă.)*
— Pe cel care s-a agățat îl arunc apoi în năvod.
— Că e mult pînă prinzi unul. *(Cu ochii pe plută.)* Acum încep să tragă... Nu-i vorbă, și aștia trag greu. C-au mai fost prinși o dată...
— Dar pînă la urmă, unul tot dă în cîrlig. *(Scuzîndu-l parcă.)* Apă mică... Nevoile de hrană mereu crescînde...
— Te pui cu nevoile?
— Dacă e să fiu sincer, eu n-aș mai vrea să cadă acum nici unul.
— Asta e imposibil.
— E ca și cînd ai bea otravă și te-ai aștepta ca ea să nu-și facă efectul.
— Mi-e milă de el.
— Pești, fiți atenți, nada mea o să-și facă efectul!

— *(Privind acvariul, apoi marca.)* Apa asta e plină de nade, tot felul de nade frumos colorate. Noi, peștii, înotăm printre ele atît de repede, încît părem gălăgioși. Visul nostru de aur e să înghițim una, bineînțeles, pe cea mai mare. Ne punem în gînd o fericire, o speranță, în sfîrșit ceva frumos, dar peste cîteva clipe observăm mirați că ni s-a terminat apa.

— *(Cu solemnitatea unui cor.)* O, tu pescar, care stai sus pe mal, măcar lasă-ne limpede drumul pînă la ea, nu ni-l tulbura cu umbra picioarelor.

— *(Pauză. Privind acvariul.)* Totuși, n-am ce să fac. Trebuie să trăiesc și eu. Hai, mă, ai apucat-o? *(Se apleacă peste acvariu și în clipa aceasta gura peștelui uriaș începe să se închidă. Iona încearcă să lupte cu fălcile care se încleștează scîrțiind groaznic.)*

— Ajutor! Ajutoooor!

— Eh, de-ar fi măcar ecoul! *(Se face întuneric.)*

CORTINA

TABLOUL II

Interiorul Peștelui I. Bureți, oscioare, alge, mizerie acvatică. Impresia că te afli pe fundul mării și în același timp cîteva elemente care să creeze senzația de pîntece uriaș. (Eventual, colțurile mai întunecoase ale scenei se pot mișca ritmic, „închide" și „deschide": peștele mistuie.)
La început, scena e în semiobscuritate. În mijloc, Iona în picioare, cu mîinile dibuind, năuc.

— Mi se pare mie sau e tîrziu?
— Cum a trecut timpul!
— Începe să fie tîrziu în mine. Uite, s-a făcut întuneric în mîna dreaptă și-n salcîmul din fața casei. Trebuie să sting cu o pleoapă toate lucrurile care au mai rămas aprinse, papucii de lîngă pat, cuierul, tablourile. Restul agoniselii, tot ce se vede în jur, pînă dincolo de stele, n-are nici un rost s-o iau, va arde în continuare. Și-am lăsat vorbă, în amintirea mea, măcar la soroace mai mari, universul întreg să fie dat lumii de pomană. (*Pauză.*)
— Totuși, nu mi-e așa de somn.
— Nu contează, trebuie să dormi.
— De ce trebuie să se culce toți oamenii la sfîrșitul vieții?

— *(Îndemnîndu-se.)* Hai, pune capul jos. *(Dă să se culce. În acest moment lumina se aprinde brusc. E ca o idee care i-a venit lui Iona.)*
— Asta era.
— Peştele. *(Realizînd întreaga situaţie.)* Peştele, peştele... *(Mai mult nu poate să articuleze. Mică pauză.)*
— Sînt înghiţit.
— Tot?
— *(Se cercetează.)* Tot.
— Înghiţit de viu sau de... *(ezită)*... de mort?
— Din moment ce-mi dau seama...
— *(Aduce argumente.)* Pot să merg, uite, pot să merg încolo. *(Merge într-o direcţie, pînă se izbeşte de limită.)*
— *(Întorcîndu-se, calm.)* Şi pot să merg şi încoace. *(Merge; acelaşi joc.)*
— Pot să merg unde vreau.
— Fac ce vreau. Vorbesc.
— Să vedem dacă pot să şi tac. Să-mi ţin gura. *(Încearcă.)*
— Nu, mi-e frică. *(Înlemneşte în mijlocul scenei. Pauză.)*
— Am auzit o poveste cu unul înghiţit de un chit.
— *(Mirîndu-se.)* Ei, nu mai spune, serios?
— Pescuia, tot aşa, şi vine chitul cel mare şi „haţ", apoi „gîl, gîl", — şi gata.
— Ce, gata?
— L-a înghiţit.
— *(Înspăimîntat.)* Şi-a mai ieşit el zdravăn?
— Cum să iasă?
— Păi, te întreb şi eu. Povestea ce zice, ce ne învaţă?
— Nu ştiu, c-am auzit numai partea asta, a-ntîia, care ne învaţă clar că poţi fi înghiţit de un peşte.
— Asta puteam să nici n-o mai învăţ.
— O aflam aici, de ce-oi fi mai pierdut vremea cu ea? De ce oamenii îşi pierd timpul cu lucruri care nu le folosesc după moarte?

— Pe mine mă interesa partea cealaltă. *(Pauză.)*
— S-ar putea să fi scăpat. S-a dat mult înapoi, și-a făcut vînt, și-a trecut prin burta peștelui fluierînd. *(Fluieră o vreme.)*
— De fluierat știu să fluier și eu.
— *(În scenă cade un peștișor.)* Ce, a și venit prînzul?
— În unele părți se mănîncă mai mult dimineața și foarte puțin seara.
— *(Alt peștișor.)* Eu cred că e tot prînzul.
— *(Altul.)* Oho! *(Ia năvodul și-l pune-n locul unde cad peștii.)*
— Poate am mai mult noroc acum, după evenimentele astea...
— *(Așteptînd cîteva momente.)* Ți-ai găsit! Cînd e să se țină ghinionul de om...
— *(Zîmbitor.)* Parcă văd că din cauza mea o să crape și ei de foame.
— Mai bine mă lăsa în pace. *(În năvod cad vreo zece pești.)*
— *(Nu se poate opune evidenței.)* Totuși, progresul e progres.
— A, nu, nu s-apucă nimeni să-l conteste.
— *(Ducîndu-și mîna la cap.)* Numai că nu mă simt eu așa de bine. Să-l pot gusta după pofta inimii.
— Zău, nu prea sînt în apele mele. *(Se clatină.)* Care-o fi cauza?
— Viața aceea, sau soarele... C-am așteptat mult în soare pînă să pice. *(Gest spre peștele mare.)*
— Tare curios aș fi să știu dac-a mai ieșit omul acela din chit.
— Nu cred, cine-ți mai iese afară pe vremea asta?
— Plouă? Circulă apa în natură, circulă. *(Privind ungherele scenei care „mistuie".)* Și peștele, uite-l cum mai lucrează. Dacă-i așa, stai să te ajut și eu, să nu macini în gol. *(Ia un peștișor din plasă și-l*

ține un timp într-un loc unde mistuirea e mai puternică. În timp ce peștișorul se descărnează, Iona cîntă pe o melodie apropiată de „Veșnica pomenire".)

— Veșnica mistuire, veșnica mistuire,
Veșnica mistuire, veșnica mistuire.
Veșnica mistuire, veșnica mistuire.

(Iona se întoarce cu fața spre public, are lacrimi în ochi. Mică pauză. Deodată izbucnește în rîs.)

— A uitat să mi-l ia. *(Iar se pornește pe rîs.)*
— *(Scoate cuțitul.)* Ca să vezi ce-nseamnă să te pripești la-nghițit.
— Putea să pună și el o strecurătoare.
— Un grătar, ceva.
— Ar trebui pus un grătar la intrarea în orice suflet.
— Ca să nu se bage nimeni în el cu cuțitul.
— *(Către pește.)* Bine, măi mustețea, se poate să faci tu o imprudență ca asta?
— *(Învîrtind în mînă cuțitul.)* Dacă mă sinucid?
— *(Pipăindu-și cureaua.)* Sau ai prefera să mă spînzur?
— N-am de ce să agăț streangul. Coastele tale se clatină. Nu există nici un val fix. Marea e-n năruire. Mi-ar veni toate astea în cap.
— *(Pauză, schimbînd tonul.)* Dar cuțitul putea să mi-l ia.
— Sau cumva sînt primul pescar pescuit de el. O fi tînăr, fără experiență. Oriunde se întîmplă să dai peste indivizi tineri.
— E și normal, nu?
— Desigur.
— Altfel, numai cu babalîci.
— *(Meditînd.)* Într-adevăr, nu cred să fie el trecut prin multe ape.
— *(Rîzînd.)* Puteam să-l caut de dinți.
— De fapt, ar trebui să ne gîndim la toate. *(Căutînd un loc să-l străpungă.)*

— Pe unde o fi mai subțire?
— Am fost odată pe un munte și aerul era acolo atît de dens, încît m-am uitat la el. Se vedea. Am stat o jumătate de ceas și m-am uitat la aer. I se zăreau toate celulele și din cauza asta parcă era crăpat.
— Aici nu ești la munte, ești la mare.
— *(Continuînd primul gînd.)* Îți venea să-ți deschizi și tu toți porii. Îți venea să-ți deschizi chiar vinele, să-l simți năvălind prin toată suprafața ta. *(Respiră adînc.)* Așa... *(Îi e rău.)* E așa de greu să respiri...
— Și cine-și mai deschide porii acum?
— Nimeni, cine e prostul să se expună? Nu vezi cum pute? Destul că tragi duhoarea asta pe nas!
— Am auzit că unii, dimpotrivă, își *oblonesc* porii.
— Bravo lor. Deștepți. *(Îi e rău.)* Ah, nu știu ce am. Deschide puțin fereastra aia.
— Care?
— Aha. N-au făcut fereastră. Pe unde o fi mai subțire? Trebuie să sparg zidul... *(Se clatină de colo-colo prin scenă.)*
— Dacă aș avea mijloace, n-aș face nimic altceva decît o bancă de lemn în mijlocul mării. Construcție grandioasă de stejar geluit, să respire pe ea, în timpul furtunii, pescărușii mai lași. E destul de istovitor să tot împingi din spate valul, dîndu-i oarecare nebunie; vîntul, el, mai degrabă, s-ar putea așeza acolo din cînd în cînd. Și să zică așa, gîndindu-se la mine: „N-a făcut nimic bun, în viața lui, decît această bancă de lemn, punîndu-i de jur-împrejur marea". M-am gîndit bine, lucrul ăsta l-aș face cu dragă inimă. Ar fi ca un lăcaș de stat cu capul în mîini în mijlocul sufletului.

CORTINA

TABLOUL III

Interiorul Peştelui II. Decor asemănător, în mare, celui din tabloul anterior. Poate cîteva elemente în plus, spre a marca evoluţia. Iar într-o parte a scenei — important! — o mică moară de vînt. Poate să se învîrtească, poate să nu se învîrtească. Atras de ea ca de un vîrtej, Iona se va feri tot timpul să nu nimerească între dinţii ei de lemn.

— Cred că-l pîndea de mult. *(Reconstituind.)* Parcă-l văd pe răposatul: mă înghiţise şi, cu burta plină de mine, se retrăgea şi el undeva să mă ferece. Să-i tihnesc.
— Sătul, mergea aşa prin apă, cam distrat, şi de nepăsător ce era, dădea şi din coadă.
— Precis dădea din coadă. Că aşa fac cînd sînt şi ei fericiţi.
— Da'ăstălalt, care-l pîndea de mult...
— Cam de cît timp?
— Ştiu eu cum o fi între peşti? Oamenii, mă rog, îşi poartă, aşa, ranchiună şi-o viaţă întreagă.
— Bine, asta e altă poveste. Noi, oamenii, avem răbdarea mai dresată, mai evoluată.
— Dar dumnealui era peşte şi nu mai putea de foame.
— Ar fi vrut să dea şi el din coadă...
— Să zicem că-l pîndea de două zile.

— Maximum trei.
— Așa, cum înota rîgîind, deodată „haț".
— *(Scena se zgudue din nou.)* Aoleu. Ce s-o mai fi întîmplînd afară?
— *(Blazat.)* Aa! Evenimentele...
— Pînă ies eu, poate se mai limpezesc lucrurile. *(Rîde.)* Pînă mă „nasc" de-aici.
— *(Speriat.)* Dar dacă într-adevăr sînt mort și-acum se pune problema să vin iar pe lume?
— Povești!
— Nu vezi cum se-nvălmășesc toate?
— Sînt copii care vorbesc în burta mamei.
— Vrei să spui că și eu... *(Nu-și termină gîndul.)*
— Fugi.
— Ba eu cred c-aș fi în stare: doar mă cunosc destul de bine.
— Toate au o limită.
— *(Se dă mai lîngă perete și încearcă să se măsoare.)* În orize caz, sînt destul de mărișor.
— Și copiii nenăscuți vorbesc între ei.
— Doar gemenii. Femeile însărcinate se strîng mai multe la un loc — să mai stea copiii de vorbă. Așa se zice.
— Pun viitorul la cale. *(Pauză. Iona se plimbă prin încăpere, apoi se oprește îngrozit.)* Dacă sînt geamăn?
— Cu cine?
— E aci, numai că nu-l văd.
— *(Cercetîndu-se).* De mult trebuia să-mi pun eu ochelari. Neglijezi azi, neglijezi mîine, ajungi să nu-ți mai vezi fratele.
— Geamănul.
— Doi e o cifră.

(Intră Pescarul I și Pescarul II cu cîte o bîrnă-n spinare. Nu scot nici un cuvînt.)

— Patru! Sîntem patru. *(Se dă mai aproape de pescari, îi recunoaşte.)*
— Şi voi? Dacă nu vă recunoşteam, credeam că...
— Ce mai faceţi?

(Pescarul I şi II se retrag într-un colţ al scenei şi rămîn aşa, cu bîrnele pe umeri. Iona continuă.)

— Altfel, mai aveam puţin şi-nnebuneam. E strîmt aici, dar ai unde să-ţi pierzi mintile. Nu e prea greu.
— E chiar o nimica toată.
— Pentru că există anumite condiţii...
— Anumite? Toate.
— Dar uite, voi, pentru că aţi fost doi, v-aţi încurajat unul pe altul. *(Imitînd.)* „Nu te lăsa, măi tată" — „Nu mă las, tăticule!" — „Nu te lăsa, tăticule!" — „Nu mă las, măi tată"... *(Pauză.)* Şi uite, unde-aţi ajuns. Mare noroc, zău!
— *(Curios.)* Ei, cum a fost?
— Întreb şi eu ca prostu. Multă lume s-a împrăştiat.
— Şi-o să se mai împrăştie.
— Aşa se aude.
— Dar eu mă strîng acasă.
— Mergem împreună. *(Rîzînd.)* Sau poate mai huzuriţi pe aici?
— *(Rîde şi mai tare.)* Aţi dat de bine, ai?
— Răspundeţi!
— De ce vă abţineţi?
— Aţi făcut vreo înţelegere, cît trebuie să rămîneţi mîncaţi?
— Şi mai aveţi mult?
— Obligaţie? Faţă de cine? Cine e stăpîn pe întoarcerea voastră? Pe reîntoarcerea noastră?
— Intrăm unde vrem şi ieşim cînd vrem..
— Scurt!
— Hm! dacă mă gîndesc bine, mie nu mi-a spus nimeni nici să stau, nici să plec.

— Ies din hoitul hoiturilor.
— *(Confidențial.)* C-am mai ieșit din unul.
— Și-acum, fiindcă tot sînt pornit pe drumul ăsta...
— Ei, ce ziceți?
— Înțeleg, înțeleg... Ce să le spun pe-acasă? Cînd oi ajunge-n sat, or să mă-ntrebe...
— Lasă, că știu eu ce să le-ndrug.
— Că sînteți bine. Nu e nici chitul ăsta așa de rău cum crede lumea...
— Și o duceți destul de...
— Bine, bine, chiar... binișor. *(Înghiontind o femeie imaginară.)* Taci, femeie, ce tot te smiorcăi? N-auzi că soțul tău trăiește? Ce dracu? Acești ochi l-au văzut.
— Ca mine, n-auzi?
— N-a putut să vină acum, că-și scrîntise un picior.
— Frînt de oboseală.
— L-a dus și prea departe. Cum era el ușor... S-a tot dus cu el în burtă.
— Și cu vecinul...
— Și el, tot slăbuț...
— I-a dus șoava de se mira și marea: „Unde, mă? Unde-i duci?“
— La mama dracului.
— Hai, nu mai plînge. Și-au făcut și-o căsuță.
— Știi, să se mai întremeze puțin.
— *(Mîngîind.)* Hai, oprește-te odată, că mîine-poimîine te pomenești cu el aici. Vine neapărat. O fi chiar pe drum.
Dar de măritat, a zis că poți să te măriți. *(Pauză.)* Ca să ai și tu o mîngîiere.
— „Să se mărite“, așa a zis. „Că eu, zice, nu mai am nici o pretenție.“ Bun om!
— „Cînd o să ajung colo, pe malul ăla al mării, sări-i-ar ochii, n-o să fac altceva, decît să stau toată ziua întins la soare“.

— Ținea mult să se mai vadă tolănit pe nisip.
— Să-și zvînte ciolanele.
— Da, că el avea și...
— Meserie nenorocită...
— Și, în privința asta, chitul i-a cam dăunat. De bine, e bine în el, păcatele mele, da' o umezeală!...
— Ce să-i faci?
— Poți să te opui?
— Chitul trăiește în apă și umezeala-l răzbește și trece-năuntru.
— Ce dacă acolo sînt oameni!
— *(Enervat.)* Atunci de ce-i mai mănîncă, dacă n-are condiții?
— Vorbești și tu prostii.
— Trebuie să trăiască și el, nu?
— Toți trebuie să trăim.
— Tocmai asta spuneam și eu — toți trăiesc... pe-acolo, pe unde-or fi. Și nici nu știi cînd o să te pomenești că-ți bat, cioc, cioc, noaptea, în geam.
— *(Către cei doi pescari, care au stat tot timpul în scenă, muți.)* Lăsați pe mine. O scot eu la cap într-un fel și cu asta, nici o grijă!

(Pescarii dau din cap că sînt liniștiți și ies din scenă.)

— Prostul de mine! Eu le tot turuiam din gură, și ei or fi avut de lucru!
— Păi, din moment ce erau cu bîrnele ale-n spinare...
— *(Cu obidă.)* I-a pus și la treabă.
— Greu se mai cîștigă o bucată de pîine...
— *(Chibzuind.)* Și eu trebuie să-mi văd de-ale mele. *(Scoate cuțitul și pe panoul din fundul scenei începe să-și taie un fel de fereastră.)*
— Dacă nu există ferestre, ele trebuie inventate. *(Scapă cuțitul jos, dă să-l ridice, apoi se răzgîndește.)* Da' unghiile? De ce mi-au crescut ca la vii și nu ca la morți? *(Zgîrie cu unghiile de la mîna dreaptă*

locul început cu cuțitul. Se aude un „hîșc!", apoi un zgomot ca de ferăstrău.) Parcă sînt cuțite! Cu zece cuțite stăm altfel de vorbă. *(Începe să lucreze cu amîndouă mîinile, degajat, ca și cînd ar trage la două ferăstraie.)*

— *(Zîmbind.)* Aș fi putut sparge această tobă chiar cu genele.

— *(Descoperire.)* Și în loc de gene, am acum tot unghii.

— Și în loc de păr în cap, am acum unghii.

— Și în loc de mine, sînt tot o unghie. Una puternică, neîmblînzită, ca de la piciorul lui Dumnezeu. O unghie care sparge încălțămintea și iese afară la lume ca o sabie goală.

(Panoul se dărîmă cu zgomot. Se face întuneric pentru cîteva clipe, în care timp panoul e scos din scenă. El despărțea de fapt — transversal — scena în două, interiorul peștelui doi de interiorul peștelui trei, care iese acum la iveală. La aprinderea luminii, Iona are cîteva momente de buimăceală, apoi apreciază lucid situația.)

— Altul.

— Mă miram eu să te termine așa de repede.

— Și ce liniște!

— *(Cu un calm forțat.)* Altul.

— *(Și mai calm.)* Și ce liniște!

— *(Izbucnind.)* Mai e mult pînă în clocotul mării? *(Pauză.)*

— *(Se apleacă, privind ceva jos.)* Cărăbușii au o groază de picioare, dar cînd se răstoarnă pe spate, nu mai pot să-și revină, sînt ca și pe lumea cealaltă. Poate ar trebui să aibă o parte din picioare pe spate. Să-și distribuie mai rațional picioarele.

— A, e imposibil. Trebuie să înceapă mai întîi războiul pentru reîmpărțirea picioarelor. *(Culege ceva, deziluzionat.)* Nu e decît un biet solz. M-am înșelat.

— *(Scuzîndu-se.)* Nu vezi ce întuneric e?

— *(Uşor regret.)* Celălalt parcă era mai luminat.
— Nu-l vorbi de bine aici, faţă de *prezentul.*
— Acum, după ce l-a-nghiţit, cred că-i e totuna.
— Dacă-i era totuna, nu-l mai înghiţea.
— O fi greşit.
— *(Nu se lasă.)* Era aşa, mai transparent. Mai trecea cît de cît soarele din apă. Nu era acoperit, cum o fi ăsta, cu olane vechi, cu muşchi pe ele!
— Dar unde-o fi cărăbuşul ăla?
— Adică, nu era cărăbuş.
— Nu ştiu de ce mi s-a făcut de-un cărăbuş.
— Mai demult îmi plăceau gîngăniile, tot felul de gîngănii... stăteam gînduri întregi şi mă uitam la ele. Asta se-ntîmpla afară, cînd aveam mijloace să mă uit la ele.
— Există un fel de gize, seamănă cu furnicile, nu ştiu cum le cheamă. *(Se gîndeşte.)* Nu ştiu cum le cheamă.
— Îşi fac nişte găuri mici în pămînt, cît ai băga un ac. Şi se-nvîrtesc cît se-nvîrtesc pe cîmp, apoi intră în culcuşul lor.
— Cum şi-or fi mai găsind ele împunsătura aia de ac, fiecare pe a sa, cît ţi-e pămîntul de mare?
— O dată, una tocmai se pregătea să intre, am luat-o pe cap, că eram călare, şi i-am dat drumul hăt, peste şapte poşte. Să văd dacă mai nimereşte-napoi.
— *(Curios.)* Şi-a nimerit?
— Nu ştiu, că n-am mai avut timp să cercetez. Au intervenit alte evenimente.
— Povestea asta cu...
— Nu, războiul. Plecam la război.
— *(Cu obidă.)* Uite, aşa sîntem noi, împiedicaţi de la treabă!
— I-am scris mamei acasă să se ducă să controleze locul.
— Şi?

— N-am mai găsit locul, c-a venit un cutremur și l-a mutat în altă parte.
— Aha! *(Pauză.)*
— Înainte, mă gîndeam aproape tot timpul la soția mea. Acum, cu cît trec zilele, soția se întunecă parcă în minte și mama se luminează. Ca la fîntînile cu două găleți. Una se scoboară, alta se înalță. Acum nu se înalță decît mama.
— Întoarcerea!
— Ce clar o văd!
— Poate că tocmai în momentul acesta și ea se gîndește la mama ei. Dacă-ar trăi bunică-sa, și bunica s-ar gîndi acum tot la mama ei. Sînt coincidențe de-astea. Eu cred că există în viața lumii o clipă cînd toți oamenii se gîndesc la mama lor. Chiar și morții. Fiica la mamă, mama la mamă, bunica la mamă... pînă se ajunge la o singură mamă, una imensă și bună...
— Ce liniște trebuie să fie atunci pe lume!
— În momentul acela, dacă ar striga cineva ajutor, cred că ar fi auzit pe-ntreg pămîntul.
— *(Căutînd în jur.)* Dacă ar fi vreo sticlă goală pe-aici, aș scrie un bilețel, l-aș pune înăuntru și l-aș lansa pe mare.
— Mamă, — aș scrie — mi s-a-ntîmplat o mare nenorocire.
— *(Rugător, exaltat.)* Mai naște-mă o dată!
— Prima viață nu prea mi-a ieșit ea. Cui nu i se poate întîmpla să nu trăiască după pofta inimii? Dar poate a doua oară...
— Și dacă nu a doua oară, poate a treia oară. Și dacă nici a treia, poate a patra oară. Poate a zecea oară. Tu nu te speria numai din atîta și naște-mă mereu. *(Pauză.)*
— Ne scapă mereu cîte ceva în viață, de aceea trebuie să ne naștem mereu. Soldaților le scapă mai ales pa-

cea. Obișnuiți să doarmă în zgomot de tobe, de glasuri, la prima liniște deschid ochii, atît de larg îi deschid, că intră-n ei iarba și păsările, ca în craterele vulcanilor stinși. Somnambulilor le scapă nevăzută luna, și se trezesc în mormînt și umblă tiptil pe acoperișurile coșciugelor, și se suie-n vîrful unui fir de iarbă, care-i aruncă afară la gălbenușul ciudatei planete. *(Pauză.)*

— *(Mai uitîndu-se o dată în jur.)* Aș putea să pun biletul în băsica asta. *(O arată într-un colț.)*

— *(În dubiu.)* O da-o?

— Atîta lucru! Să zică mulțumesc că nu-ncep să-l mănînc pe dinăuntru.

(Ia băsica, se uită la ea, apoi, cu cuțitul, își taie o bucată de piele din podul palmei stîngi, pe care scrie apoi, cu sînge, cîteva cuvinte. Scena trebuie jucată ca și cînd lucrul e foarte firesc. Pune scrisoarea în băsică, umflă băsica, o leagă. Pauză.)

— *(Explicîndu-se.)* Omul e dator să-ncerce.

— Parcă-i văd cum sar toți, cu năvoade, cu undiți, cu harpoane... *(Imitînd forfota mulțimii.)* Toți grămadă în bărci. Femeile, cu felinare.

— O zi, două, cît e nevoie.

— Pînă mă dibuiesc.

— Pe el, că pe mine n-au cum.

— Dacă au felinare.

— Tot degeaba, e gros.

— Așa e, al doilea era mai subțirel...

— Pss! *(Lungindu-se pe dușumea.)* Acum să te văd eu, unchișule! Mai faci și tu sacrificii. Pînă te-or prinde... Că nu mai e mult. Cred că te-au și chitit. Uituc ce sînt! N-am lansat băsica. Pe unde s-o...?

— *(Bate cu pumnul în coastele peștelui, să le-ncerce grosimea. Oftînd.)* Parcă-s zidurile Vavilonului. *(Din imprudență, calcă pe băsică. Aceasta se sparge cu*

un zgomot teribil, de explozie. Iona, năucit, își pune mîinile la ochi.)

— *(Dezvelindu-și ochii.)* Unde sînt?

— Un sfert de viață îl pierdem făcînd legături. Tot felul de legături între idei, fluturi, între lucruri și praf. Totul curge așa de repede și noi tot mai facem legături între subiect și predicat. Trebuie să-i dăm drumul vieții, așa cum ne vine exact, să nu mai încercăm să facem legături care nu țin. De cînd spun cuvinte fără șir, simt că-mi recuperez ani frumoși din viață. *(Găsește jos scrisoarea.)*

— Am început să primesc și scrisori.

— Vreun naufragiat. Ei cam au obiceiul.

— Unde e mare — și scufundări.

— *(Rîzînd.)* Crede că eu pot să-l salvez!

— Scriu nenorociții, scriu...

— Plictiseala.

— *(Își aruncă ochii pe scrisoare.)* Se vaită ca un copil... Să stea pe lumea cealaltă dacă se smiorcăie așa! A avut ghinionul să dea peste belea și-acum vrea să înduioșeze lumea cu soarta lui nenorocită... Să-și lase fiecare treaba lui și să pornească pe valuri! Află de la mine: n-o să miște nimeni un deget. Nimeni din sat. Nimeni de pe pămînt. Nimeni din cer.

— Cît e pămîntul de mare, să treacă scrisoarea asta din mînă în mînă, toți or să-ți dea dreptate, iar să intre în mare după tine — nici unul.

— Pe omenire o doare-n fund de soarta ta.

— *(Mai calm.)* Ce, cînd ți-a fost bine, cînd te-ai închis în casă cu femeia ta, ai urlat că ești fericit?

— Și chiar de-ai fi urlat, pe omenire ar fi durut-o-n fund de fericirea ta.

— Băiete, descurcă-te și tu cum poți.

— Și măcar pe maică-ta n-o mai necăji cu vești așa de proaste.

— Las-o să creadă că feciorul ei e bine sănătos. Şi nu se teme de singurătate. *(Aruncă scrisoarea. Pauză.)*
— De ce m-oi fi înfuriat atîta?
— Nu pot să mă fixez pe o singură stare.
— Ca muşchiul de copac pe o singură direcţie.
— Uneori, uit unde mă aflu şi zîmbesc aşa, fără motiv.
— Cîteodată sînt vesel. *(Rîde.)*
— Vesel de tot.
— Pentru că uit de mine. Mă pierd pe undeva, în vreun loc depărtat, cum ai uita o carte pe fereastră.
— Păi, dacă am şti în fiecare clipă unde ne găsim... *(O zguduitură a scenei.)*
— Se clatină lumea ca un ou clocit.
— Clocit şi răsclocit.
— Din care trebuia să iasă cine ştie ce viitor luminos.
— *(Rîzînd.)* Dar s-a răzgîndit.
— O fi aminat.
— S-a clocit oul.
— Acum sînt vesel ori...?
— Aşa şi-aşa.
— Simt o moleşeală...
— De ulcior care se umple, gîlgîind în fîntînă. Într-o fîntînă seacă.
— *(Pauză.)* Ce pustietate!
— Aş vrea să treacă Dumnezeu pe aici.
— Mi-e dor să văd pe cineva mergînd pe drum. Să apară de acolo şi să dispară pe dincoace. Cîţiva paşi prin dreptul meu.
— Cînd ies de aici, am de gînd să opresc primul om întîlnit şi să-l întreb: „Ce mai faci?"
— Sînt plin de planuri.
— Vezi să nu crapi.
— Ca băşica aceea?
— Mai rău: ca toate băşicile de pe pămînt la un loc.
— Atunci, măcar să fie o explozie ca lumea.

— Așa o fi fost și cutremurul care-a mutat din loc malul unde-și înțepase un cuib gîza aia?
— E mult de-atunci, cum de mi-a venit în minte?
— *(Uitîndu-se atent într-o parte.)* Sînt ochii mei aceia care mă privesc?
— Ți se pare. Nu e nici o oglindă pe aproape.
— *(Îngrozit.)* Sînt ochi adevărați. *(Numără.)* Unu, doi, trei, o sută de perechi. Uite, și-n partea cealaltă, și dincolo, și aici.

(Scena se întunecă treptat, mișcări nelămurite prin unghere.)

— Sînt pești în spatele ochilor.
— Pești vii.
— Puii monstrului mare. Cei nenăscuți pe care-i purta în pîntec. Explozia i-a trezit la viață și acum cresc de spaimă. Noaptea e atîta beznă în pădure, încît copacii cresc de spaimă.
— Ce mari s-au făcut!
— Vin spre mine cu gurile... *(Caută cuvîntul, nu găsește.)* Cu gurile... scoase din teacă. *(Țipînd, ca într-un vis.)* Mă mănîncă!

CORTINA

TABLOUL IV

O gură de grotă, spărtura ultimului peşte spintecat de Iona. În faţă, ceva nisipos, murdar de alge, scoici. Ceva ca o plajă. În dreapta, o movilă de pietroaie, case, lemne. La început, scena e pustie. Linişte. La gura grotei răsare barba lui Iona. Lungă şi ascuţită, vezi barba schivnicilor de pe fresce. Barba fîlfîie afară. Iona încă nu se vede.

— Straşnic năvod mai am. Vreau să prind cu el acum soarele.
— Doar atît! Soarele. *(Rîzînd.)* Şi să-l pun la sărat, poate ţine mai mult.
— *(Se arată şi Iona, îşi pune mîinile la ochi, ferindu-se de lumină.)* Marea. *(Luîndu-şi mîinile de la ochi.)* Marea!
— Aerul! *(Respiră adînc. Constatativ.)* Da, ăsta e aer. *(Mai respiră o dată adînc.)* Să nu-mi spui că şi cel dinăuntru a fost aer.
— Nu, să nu-mi spui asta, că... te iau la palme.
— Numai eu ştiu ce-am respirat. Eu şi cu nările astea ale mele.
— *(Dîndu-şi un bobîrnac peste nas.)* Acum încep să înfrăgezească şi ele. *(Vesel.)* Aici, în larg, la înfrăgezirea nărilor...

— *(Dilatîndu-şi nara stîngă.)* la respiră tu acum, cum ştiai să respiri la tinereţe. *(Respiră.)*
— Şi tu! Leneşo! *(Acelaşi joc, cu cealaltă.)*
— *(Cu emoţie.)* Aer adevărat.
— *(Întinde mîna dreaptă înainte, resfirîndu-şi degetele.)* Vreau să respir un pic şi cu podul palmei.
— Lasă, că ştiu eu ce fac.
— Puţin ozon pe liniile norocului.
— Şi puţină briză.

(Pauză. Toată scena pînă aici trebuie jucată exaltat, ca o nebunie. Acum Iona începe să se dezmeticească.)

— Cum pierd timpul cu fleacuri!
— *(Aproape plat.)* Nu trebuie să ne pierdem timpul cu fleacuri.
— În curînd, hoitul acesta se va scufunda... Va lua apă şi... *(Gest de adio.)*
— *(Îndemnîndu-se.)* La treabă!
— Dacă sînt tocmai în mijlocul mării?
— O să înot pe burtă o zi, două, un an, pînă obosesc bine, apoi pe spate, apoi într-o dungă. Apoi într-un deget, apoi într-un fir de păr, apoi într-un fir de suflet, apoi într-o răsuflare, apoi într-un geamăt... Ies eu la un liman.
— *(Dă să se arunce.)* Dar unde e... marea?
— Nu se vede strop de apă.
— *(Speriat.)* S-o fi evaporat. O fi trecut pe aici vreun potop de foc şi ne-a luat marea pe tălpi!
— Sclipea nisipul şi eu credeam că sînt nasturii valurilor.
— Mi s-a prostit vederea.
— *(Se dă jos, începe să se plimbe.)* O plajă?
— Poate e mai bine aşa. Cine ştie singur dacă aş fi reuşit.
— *(Gest către peştele din care a ieşit.)* A făcut şi el un bine.

— Săracul!
— Nu mai zice „săracul". Ți-am mai spus.
— Nu mai zic. *(Pauză.)*
— E bine și afară.
— Peste tot e bine.
— Lasă, că știu eu.
— Aici e foarte bine.
— Ar trebui să fiu fericit.
— Chiar sînt.
— Nu.
— Așa e.
— Poate, mai tîrziu.
— Da, că fericirea nu vine niciodată atunci cînd trebuie.
— O să mă bucur pentru clipele astea, atît de importante, cine știe cînd.
— *(Zîmbind.)* Cînd am sărutat prima fată — asta a fost demult—, n-am simțit nimic, decît un gust de carne. Un gust de mînă. Parcă sărutasem o mînă în plus.
— N-am putut sezisa deosebirea, fiorul.
— Așa se întîmplă.
— Abia după vreo două zile m-a apucat o fericire. Așa, din senin.
— La urmă, mi-am dat seama că din cauza sărutului ăla.
— Așa și acum.
— Simt numai că am pus piciorul pe uscat și că mă duc acasă.
— Încotro o veni casa mea?
— Să-ntreb pe cineva.
— Cam pustiu pe aici.
— Unde-or fi?
— La pescuit.
— Ce să-i faci, burta cere.
— Și a lor, și a peștilor.
— Taci!
— N-am zis-o cu răutate.

— *(Strigă.)* Hei, oameni buni! *(Nimic.)*
— *(Strigă.)* Hei, oameni buni...

(Intră Pescarul I și Pescarul II, cu bîrnele respective în spinare.)

— *(Vesel.)* Și voi? Grozav! Pe unde-ați ieșit?
— V-ați luat bîrnele. Or fi început să se ruineze casele voastre, așa e. Totuși, nu trebuie să vă omoriți cărîndu-le tocmai de pe tărîmul celălalt. Or mai fi și pe la noi lemne.
— *(Rîzînd.)* Sau ați vrut să-i faceți *(semn: „lui")* pagubă?! *(Scena începe să se clatine, cei doi pescari ies.)*
— *(Suspicios.)* De ce întîlnesc mereu aceiași oameni?
— S-o fi îngustat lumea pînă într-atîta? E prea mică lumea, întîlnim la fiecare pas numai umbre — copaci, păsări, gîngănii, la fiecare pas. Și cu toate trebuie să fim atenți, să le dăm bună ziua, să le-ntrebăm ce mai fac, cum au dormit.
— *(Înțelegînd.)* Îngrozitor!
— Mă miram eu de ce nu sînt fericit.
— *(Se suie pe movila de pietre.)* Ce vezi?
— Orizontul.
— Ce e orizontul ăla?
— *(Îngrozit.)* O burtă de pește.
— Și după burta aia ce vine?
— Alt orizont.
— Ce e orizontul acela?
— O burtă de pește uriaș.
— Ia mai uită-te o dată. *(Iona privește, apoi își acoperă ochii cu palmele.)*
— Ce-ai văzut?
— Nimic.
— Ce-ai văzut?
— Nimic, decît un șir nesfîrșit de burți. Ca niște geamuri puse unul lîngă altul.

— Închis între toate aceste geamuri!
— Sînt ca un dumnezeu care nu mai poate învia. I-au ieşit toate minunile, şi venirea pe pămînt, şi viaţa, pînă şi moartea — dar o dată ajuns aici, în mormînt, nu mai poate învia. Se dă cu capul de toţi pereţii, cheamă toate şiretlicurile minţii şi ale minunii, îşi face vînt în dumnezeire ca leul, la circ, în aureola lui de foc. Dar cade în mijlocul flăcărilor. De atîtea ori a sărit prin cerc, nici nu s-a gîndit c-o să se poticnească tocmai la înviere!
— Şi lumea-l aşteaptă sus.
— Toţi cred în el, unii sînt aproape distraţi de atîta credinţă. „Acuş-acuş or să înflorească lespezile mormîntului ca petalele unui nufăr, şi mortul va învia, cum e şi firesc, după atîta aşteptare a omenirii. Şi se va înălţa la cer, dîndu-ne şi nouă un exemplu luminos."
— Că noi, oamenii, numai atîta vrem: un exemplu de înviere. Apoi ne vom duce liniştiţi pe la casele noastre, să murim bine, omeneşte, pe la casele noastre.
— Dar vrem să-l vedem întîi pe el.
— Iar el e aici, în mormînt, la capătul puterilor, şi nici nu mai are glas să urle pînă la ei: „Oameni buni, învierea se amînă!"
— *(Cu glas stins, impersonal.)* Un pescar sărac pe malul mării, trăgea şi el cu năvodul la peşti foarte mici... Şi cum stătea el aşa, deodată se cască apa şi un chit uriaş... *(Rejoacă scena. Pauză.)*
— Dar cine anume era omul acela? Ce gîndea?
— Şi de ce tocmai el?
— Puteţi să-mi spuneţi?
— Nimeni nu suflă nici un cuvînt...
— Precis, nenorocitul n-a mai reuşit să spintece burta imensă...
— *(Făcîndu-şi curaj.)* Dar eu...

— *(Meditativ.)* Problema e dacă mai reuşeşti să ieşi din ceva, o dată ce te-ai născut. Doamne, cîţi peşti unul într-altul.
— Cînd au avut timp să se aşeze atîtea straturi?
— Lumea există hăt, de cînd!
— *(Iluminat.)* Toate lucrurile sînt peşti. Trăim şi noi cum putem înăuntru.
— Hm! Naiv ce sînt! Poate am trecut demult de locul unde eram la-nceput. Vezi, trebuia să-l însemn şi pe-ăsta. Mă opream acolo şi trăiam în continuare. Ca toată lumea. Nici nu-mi dădeam seama că totul pluteşte. Aşa e, trebuie să punem semne la fiecare pas, să ştii unde te opreşti, în caz de ceva. Să nu tot mergi înainte. Să nu te rătăceşti înainte.
— *(Meditativ.)* Afară... *(Rectificînd primul gînd.)* Un astfel de loc trebuie totuşi să existe. Poate nu prea mare, să încapi tot... Dar aşa, măcar cît a-ţi întipări tălpile în el. Pentru o clipă. Apoi să vină altul, cu tălpile lui arse de noapte. Şi altul. Trebuie să fie pe undeva această palmă de loc...
— *(Ironic.)* E o proorocire? Ce prooroc ai mai fost şi tu! Viitorul, am văzut ce bine ţi l-ai ghicit. Ia încearcă acum să-ţi prezici trecutul. Să vedem dac-o nimereşti măcar cu ăsta, proorocule! Încearcă să-ţi aminteşti totul. *(Îşi acoperă cu mîinile faţa, stă aşa cîteva clipe, dă din cap că nu poate.)* E ceaţă!
— Încearcă să-ţi aminteşti măcar ceva! *(Acelaşi joc.)* Ce ceaţă! *(Îngrozit.)* Nu-mi mai aduc aminte nici o limbă-n vînt. *(Pauză.)*
— *(Cu mîna streaşină la ochi.)* Cum se numeau bătrînii aceia buni care tot veneau pe la noi cînd eram mic? Dar ceilalţi doi, bărbatul cel încruntat şi femeia cea harnică, pe care-i vedeam des prin casa noastră şi care la început parcă nu erau aşa bătrîni? Cum se numea clădirea aceea în care-am

învățat eu? Cum se numeau lucrurile pe care le-am învățat? Ce nume purta povestea aia cu patru picioare pe care mîncam și beam și pe care am și jucat de vreo cîteva ori? În fiecare zi vedeam pe cer ceva rotund, semăna cu o roată roșie, și se tot rostogolea numai într-o singură parte, cum se numea? Cum se numea drăcia aceea frumoasă și minunată și nenorocită și caraghioasă, formată de ani, pe care am trăit-o eu? Cum mă numeam eu? *(Pauză.)*

— *(Iluminat deodată.)* Iona.

— *(Strigînd.)* Ionaaa!

— Mi-am adus aminte: Iona. Eu sînt Iona. *(Pauză.)*

— Și acum, dacă stau să mă gîndesc, tot eu am avut dreptate. Am pornit-o bine. Dar drumul, el a greșit-o. Trebuia s-o ia în partea cealaltă.

— *(Strigă.)* Iona, Ionaaa! E invers. Totul e invers. Dar nu mă las. Plec din nou. De data asta, te iau cu mine. Ce contează dacă ai sau nu noroc? E greu să fii singur.

— *(Scoate cuțitul.)* Gata, Iona? *(Își spintecă burta.)* Răzbim noi cumva la lumină.

CORTINA

A TREIA ȚEAPĂ

DIMINEAȚA, LA PRÎNZ ȘI SEARA

(TRAGEDIE POPULARĂ ÎN CINCI ACTE)

PERSONAJELE

VLAD DRACUL — *zis Țepeș, domnul Țării Românești*
ȚENEA — *căpitan de oaste*
PAPUC — *boier, sfetnic la curte*
DRAGAVEI — *tîrgoveț*
DAN — *pretendent la tron*
GĂGĂUȚĂ — *omul lui Țenea*
ROMÂNUL — *un român*
TURCUL — *un turc*
DOMNICA — *domniță la curtea lui Țepeș*
PICTORUL — *un pictor italian*
JOIȚA — *o nenorocită*
SAFTA
MINICĂ — *vizionar*
CHIORU
PÎRVU — *gealați*
AGA CARASOL
SULEIMAN — *turci veniți după bir*
OȘTEANUL ENACHE
CĂPITANUL — *un căpitan*
UN OLOG
(O droaie de calici, prostime, oșteni.)

(Acțiunea se petrece pe la mijlocul secolului al XV-lea, în Țara Românească.)

ACTUL I

Dimineața

TABLOUL 1

În pădure

SCENA I

(Întuneric. Parcă se disting două siluete. Tăcere, apoi, din obscuritate, acest dialog:)

— Dă-mi voie să te contrazic în privința norului. Norul n-are nici o legătură cu reumatismul.
— Da, dar atunci cum îți explici durerea asta grozavă? Eu cred că ăsta e mecanismul: aburul, care se ridică din pămînt, se strînge ca un ghem și ghemul ăsta, mărindu-se, vrea să-ți absoarbă și aburul de pe șira spinării... Și...
— Ba. N-are nici o legătură una cu alta... Vrei să-ți spun eu de ce te doare?
— *(Curios.)* De ce?
— Ghici.
— De ce?
— Te doare pentru că o să pierdeți bătălia.
— Vrei să spui că mă doare pentru Mahomed?
— Da.
— Mă doare-n fund. Să știi că nu sînt cu el din convingere.
— Te cred.
— Dar nici de frică. Ba, dacă stau să mă gîndesc bine, mai mult de frică. Nu știu dacă ai simțit vreodată ce e aia frică. Uite, noi am fost crescuți așa...

— Cum?
— Așa, în frică. Ceva nelămurit, nu știi de unde ți se trage, ca o igrasie.
— Și noi, tot așa.
— Greșești. Vouă nu vă e frică. Sau, cel puțin la voi frica începe abia la maturitate...
— Cu atît mai rău.
— Nu, e altceva să ai o copilărie normală și altceva să fii crescut în teroare. Nouă ni s-a luat acest perete de seninătate al copilăriei, și cînd sîntem la o ananghie, iată că n-avem de ce să ne sprijinim.
— De nor.
— Chiar că de nor. De-aia consider că Mahomed e un mare...
— Călău.
— Călău, călău, dar... nemaipomenit! Gîndește-te că a schilodit sufletește o lume întreagă. Una e să tai capul — e destul de simplu să tai capul — poftim, pe-al meu mi l-au tăiat, — și alta e să te bagi în sufletul unei jumătăți din lume și să o faci să gîndească altfel.
— Adică să nu mai gîndească.
— Să-i strici mecanismele... gîndirii. De aceea voi ăștia liberi... *(Cu amărăciune.)* Nu știu dacă ne puteți înțelege. *(Admirativ.)* A, Mahomed o să rămînă în istorie ca tiranul tiranilor. Mare om! Și de aceea eu îi dau dreptate ăstuilalt...
— Nu, nici Vlad n-are dreptate, dă-mi voie...
— *(Enervat.)* Cum vrei tu să oprești un puhoi de crime...? Stînd ca o mămăligă?
— *(Rizînd:)* Ți-ai găsit! Țepeș să stea ca o mămăligă!
— *(Cu admirație:)* Află că Vlad l-a întrecut pe Mahomed.

(Scena se luminează. Se văd cei doi — un turc și un român, trași în țeapă. Un moment de tăcere.)

ROMÂNUL: S-a crăpat și de ziuă.
TURCUL: În curînd vom crăpa și noi. *(Privind în zare:)* Mi se pare că aș recunoaște unele locuri. Te pomenești că sînt chiar de prin părțile astea.
ROMÂNUL *(cu intenție)*: Ai venit să-ți mai vezi țara?
TURCUL: Dorul te usucă... *(Cătînd în zare:)* Ce e aia?
ROMÂNUL *(se uită în direcția cealaltă, pentru că nu se poate întoarce)*: Care?
TURCUL: Cată drept înainte.
ROMÂNUL: Cat... Eu văd o pădure...
TURCUL: Și în partea mea se vede tot o pădure. Și, e cineva în ea?
ROMÂNUL: *În ea* nu sîntem decît noi, deocamdată. Dar o să vină și rîndul altora.
TURCUL: Înseamnă că voi sînteți foarte rezistenți. Muriți greu.
ROMÂNUL: Începi să mă cam enervezi. Vă convine vouă, ăstora care ați întins-o de aici de cînd ați fost mici, vă convine să ne bîrfiți. Că așa și pe dincolo. De ce nu vedeți și părțile bune?
TURCUL: Tu parcă ești puțin mai sus decît mine... vezi mai bine... Care sînt părțile alea bune? Vreau să le știu și eu.
ROMÂNUL: E foarte ușor pentru un turcit să defăimeze țara. Nici nu știi cît de greu ne descurcăm, cîte sacrificii trebuie să facă Vodă, săracul, ca să ne dea un lustru. De mai bine de un veac avem în coastă lipitoarea asta turcească... *(Cu năduf:)* Ați adus țara în sapă de lemn.
TURCUL: Dacă nu erau turcii erau ăilalți... Tătarii...
ROMÂNUL: Asta e nenorocirea... că dau toți buzna, ca ciorile.
TURCUL *(speriat)*: Au și început să vină ciorile? înseamnă că nu mai avem mult...

ROMÂNUL: Asta e.

TURCUL: Să-ți spun o vorbă: nu m-am turcit cum pretinzi. Faptul că am fost smuls de la sînul mamei cînd aveam un an și dat haraci... faptul ăsta îl consideri tu o turcire? Află că tot ce urăsc mai mult e această imensă hardughie care se cheamă puterea musulmană.

ROMÂNUL *(făcîndu-și o socoteală)*: Vine, nu vine, vine, nu vine...

TURCUL: Vine?

ROMÂNUL: Ar cam trebui să apară. Are năravul de-a lua masa printre victime. Discută cu ele de una, de altă. Li se destăinuie, le cere sfaturi, și închină, în sănătatea lor. Are o limbă ascuțită. Cei trași în țeapă nu-l prea înghit din cauza acestor cruzimi de limbaj.

TURCUL: *(chinuindu-se să rîdă)*: Ha!

(Scena se întunecă.)

ROMÂNUL *(vesel)*: Ei, uite c-a intrat în nor... tontălăul...

TURCUL: O să fie mai groaznic...

ROMÂNUL: Măcar nu mai vezi ce te doare... *cum* te doare. *(Pauză.)*

TURCUL: De ce voiai să treci dincolo?

ROMÂNUL: Muream de curiozitate... *(Pauză.)* Am auzit că ați rezolvat și voi destul de bine unele probleme. *(Rîzînd:)* Ia spune-mi, cum e cînd te-nsori cu cinci femei deodată?

TURCUL: Tot aia.

ROMÂNUL: Lasă, lasă...

TURCUL: Numai că în loc să ai o belea, ai cinci belele pe cap...

ROMÂNUL: Da, dar oricum... *(Schimbînd vorba:)* Nu te-ai gîndit c-or să te prindă?

TURCUL: Credeam c-o să am timp să le explic... De-ai noștri mi-era teamă... Ori c-o să mă înec în Dunăre... Cinci ani m-am căznit să-nvăț să-not... Înotam în praf...

ROMÂNUL *(rău)*: Și cum ai ieșit la mal... haț!

TURCUL: Tocmai, că eu nu mă feream... ziceam: le explic — cum am fost dat de mic la turci...

ROMÂNUL *(geme)*: Hau...

TURCUL *(continuă)*: ... și că a dat Dumnezeu de-am scăpat și m-am întors să-mi văd casa... Asta e, că nu mă feream... dacă m-aș fi ferit!

ROMÂNUL: Eu m-am ferit... Cînd să m-arunc în apă... m-am pomenit c-un laț după gît.

TURCUL: Există întîmplări și întîmplări...

ROMÂNUL *(făcîndu-și o socoteală)*: Nu rămîneam eu la turci, că nu eram prost. Mă uitam, luam seama... și veneam... Burdușit de impresii...

TURCUL: Arde cumplit...

ROMÂNUL: Tot era mai bine pe lumină... *(Scena iar se luminează.)* În partea ta de cer, vezi vreun nor?

TURCUL: Se-apropie altul. *(Pauză.)*

ROMÂNUL: Spre seară, or să vină corbii... Ți-e frică?

TURCUL: N-am avut niciodată rău de corbi...

ROMÂNUL: Întîi, ochii...

TURCUL: Și-așa sînt aproape scoși... Omul cît trăiește trebuie să sufere...

ROMÂNUL: Crezi?

TURCUL: Era la noi... adică acolo la ei... în Turcia, unul care-a-nceput de mic copil să-și taie cîte-o bucățică din el. Zicea: „ia să mai suferim noi puțintel astăzi!" Și hîrșc! De fapt, lui îi era teamă de moarte... voia să se obișnuiască încet-încet cu durerea... ca, atunci, în momentul ăla... greul faptului... înțelegi...

ROMÂNUL: Pricep... nu era prost! în vremurile astea...

TURCUL: Ba era! Ajunsese aproape de gît... şi nu ştiu cine l-a pîrît c-ar fi zis ceva... naiba ştie... el se cam văieta...

ROMÂNUL: Zilnic?

TURCUL: Mda.

ROMÂNUL: Curajos.

TURCUL: Cînd au venit să-i taie capu' — i l-au tăiat cam pe-ndelete şi el răcnea ca din gură de şarpe. Spunea că ce tăiase el o viaţă-ntreagă era un nimic. Niciodată nu l-a durut mai tare... degeaba s-a antrenat.

ROMÂNUL: Domnule: moartea e moarte...

TURCUL *(geme, apoi tăcere lungă)*.

ROMÂNUL: Ai spus ceva? *(Tăcere.)* Mă, turcule, să nu mori înaintea mea. Nu mai am cu cine să schimb o vorbă... *(Tăcere.)* Văd că Vodă nu mai vine...

TURCUL: Ha?

ROMÂNUL: Credeam că... Să nu dai ortul prea repede... Să vedem ce se mai întîmplă...

TURCUL: Parcă nu-mi mai pasă...

ROMÂNUL: Te prefaci...

TURCUL:... de nimic... Dar, parcă tot aş mai trăi... Adineauri, mă apucase o sfîrşeală...

ROMÂNUL *(speriat)*: Dacă vezi că tac, să mă strigi...

TURCUL: Te strig.

ROMÂNUL: N-aş vrea să adorm... În situaţia mea... mi-e că visez cine ştie ce... Mă sperii...

TURCUL: De căzut din pat, n-o să cazi... Dacă gemi, nici nu te mai doare, nici n-adormi...

ROMÂNUL *(idee)*: Hai să vedem care geme mai mult.

TURCUL: Hai...

ROMÂNUL: Să agonizăm o dată...

TURCUL: Hai. La trei: Unu... doi... trei! *(Începe să urle.)* Allah, Allah! Allah!

ROMÂNUL *(geme)*: Doamne, Dumnezeule... Doamne, Dumnezeule...

SCENA II

(Apare Ţepeş, merge la ţepi, le încearcă dacă sînt bine înţepenite. Priveşte lung la cei doi.)

ŢEPEŞ *(frecîndu-şi mîinile)*: Bună treabă. *(Se aşază pe un butuc.)* Am o foame de lup. *(Bate din palme, apare Domnica.)*

DOMNICA: Poruncă.

ŢEPEŞ: Am o foame de lup. *(Domnica iese.)*

ROMÂNUL *(încet, către turc)*: E tare pofticios. Să vezi c-o să-nceapă acum să clefăie, să plescăie din limbă... Eu nu suport să mi se mănînce sub nas, vreau şi eu să iau o halcă. Am o burtă nenorocită. Rîmneşte, ca o femeie borţoasă.

TURCUL: Acum mai astîmpără-te, mai rabdă şi tu puţin... pînă... naşti...

DOMNICA *(intră cu mîncare: un pui la frigare, pîinea în ţest. Le aşază pe un şervet în faţa lui Vodă)*: Un pui la frigare, măria-ta...

ROMÂNUL *(încet)*: Îmi lasă gura apă. Un pui la frigare...

DOMNICA: Diseară mîncaţi tot aici?

ŢEPEŞ: Tot. Aici, cu ei. *(Arată spre cei doi.)*

DOMNICA *(cu milă)*: Sînt nişte nevoiaşi, măria-ta. *(Iese.)* *(Ţepeş înfulecă grăbit cîteva momente. Tăcere. Românul oftează.)*

TURCUL: Văd că e destul de tăcut.

ŢEPEŞ *(şi-a mai potolit foamea, priveşte spre ţepi. Rîzînd)*: Şi aşa: Aţi muri, dar vă e lene! *(Adulmecînd:)* Mari puturoşi îmi sînteţi. Nici nu v-aţi văzut bine sus, în posturi înalte, şi aţi şi început

să vă împuțiți. Omul împute locul, asta așa e. Câți ani, băiețică?

ROMÂNUL: Douăzeci.

ȚEPEȘ: Bătuți pe muchie?

ROMÂNUL: Bătuți pe toate muchiile și cu mila măriei tale — făcuți zob.

ȚEPEȘ: Asta e bine.

TURCUL: Asta e rău. Eu n-am văzut oștean mai viteaz decît ghiaurul ăsta. Acum vă lipsește.

ȚEPEȘ *(către român)*: Ești crud. De-aia judeci așa. De altfel, la douăzeci de ani...

ROMÂNUL *(rîzînd)*: Crud ai spus, măria-ta? Adineauri turcul ăsta tocmai îmi atrăgea atenția că soarele dogorește și-am început să ne coacem.

ȚEPEȘ: Cînd o s-ajungi la mintea românului de pe urmă, n-o să mai fii așa limbut.

ROMÂNUL: Măria-ta a ajuns?

ȚEPEȘ: Da.

ROMÂNUL: Rău a ajuns.

ȚEPEȘ: Pentru vorba asta te iert. N-am ajuns prea bine. E ușor lucru să încerci să îndrepți o țară? *(Bate din palme: apare Domnica.)* Dar un pahar de vin nu se poate bea în țara asta? Uite, aș vrea să închin în sănătatea dumnealor.

SCENA III

DOMNICA: Imposibil... măria-ta... adică mi-ați spus să vă zic *nene*. Nene... vin avem, dar nu se găsesc pahare. Cînd au venit ultima oară turcii, așa au dat iama prin toate... Știți cum sînt ăștia: sparg, strică. Pe unde-au trecut turcii, vesela e toată țăndări.

ȚEPEȘ: Atunci om bea cu oala. *(Ridicînd oala:)* La mulți ani, creștine!

ROMÂNUL: La fel, măria-ta. *(Țepeș dă să soarbă.)*
TURCUL: Nu sorbi, măria-ta, ăla nu e vin.
ȚEPEȘ: E venin. Știu. Dar la mine nu mai are nici un efect. *(Bea.)* Și în sănătatea ta, turcule. Din cauza voastră nu mai au românașii nici oale, nici ulcele. *(Bea.)* Da' bun venin...
ROMÂNUL: Ține de sete, nu e ca vinul.
ȚEPEȘ *(către turc)*: Vorbești bine românește.
TURCUL: Sînt de p-acilea. Acum, nu mai contează.
ȚEPEȘ: Ba da.
TURCUL: Acum pot să vorbesc și limba persană... degeaba... Tot mă curăț. *(Demn:)* Mor, dar nu-mi pare rău. Tot ce-ți fac ai tăi e sfînt.
ȚEPEȘ: Chiar cînd te trag în țeapă? *(Turcul tace. După o pauză:)* Cerul e albastru, apa e rece, norul e visător... Cum se zice asta în turcește?
TURCUL *(răspunde)*.
ȚEPEȘ: Eu am două mere, în schimb colegul meu Mahomed are două pere.
TURCUL *(traduce)*.
ȚEPEȘ *(spune o frază în turcește)*.
TURCUL: Nu-i rău.
ȚEPEȘ *(altă frază)*: Am accent?
TURCUL: Turc sadea. Da' ce vă trebuie limba turcă?
ȚEPEȘ: Am o discuție cu Mahomed.
DOMNICA *(intră cu ceva de mîncare, pune pe masă)*: Nu te-ai atins de pui, nene Vlad. De ce nu mîncași?
ȚEPEȘ: Mă luai cu vorba cu prietenii mei.
ROMÂNUL *(către turc)*: Zice că nu s-a atins de pui, și cînd colo a înfulecat și jumătate din frigare.
DOMNICA *(trebăluind)*: Ia și mănîncă, uite, bucățica asta e mai fragedă. În ultima vreme ai slăbit, cum să nu slăbești dacă mănînci doar cu morții,

parcă ai mînca de pomană. Uite ce tras eşti la faţă. Îţi sclipesc ochii, măria-ta.

ŢEPEŞ: Am fierbinţeală.

(Intră Pîrvu şi Chioru — gealaţii, tîrînd-o pe Joiţa.)

SCENA IV

PÎRVU: Am prins o curvă, măria-ta.

ŢEPEŞ: Ia te uită!

JOIŢA *(către Pîrvu)*: Tu să nu mă faci pe mine curvă, că tu nu te-ai culcat cu mine, nespălatule, fir-ar al dracu' de călău, vede-te-aş în ţeapă cu zgaidele-n sus, mînca-te-ar ciorile, umple-te-ar păduchii, duce-te-ai învîrtindu-te! Şi să aud de tine că ai crăpat... *(Scuipîndu-l:)* Ptiu! *(Către Vodă, indignată la culme:)* Nu mai e dreptate în Ţara Românească, bă, tu ce faci? Ce stai ca o momîie, de-i laşi pe toţi golanii să facă pe-mpăraţii şi să-şi bată joc de oameni, că-mi vine să iau o sabie şi să tai de la o margine.

ŢEPEŞ *(rîzînd)*: Îmi place femeia asta.

JOIŢA: Toţi ţiganii au paltoane şi vin să ne judece pe noi.

ŢEPEŞ: De ce vă judecă, femeie?

JOIŢA: Ne cer nouă socoteală, fir-ar ai dracului, ce-am mîncat, cu cine ne-am culcat.

ŢEPEŞ: Cu cine te-ai culcat? Tu n-ai om?

JOIŢA *(plîngînd)*: Ăla e om, măria-ta?

ŢEPEŞ *(calm)*: Da' ce e?

JOIŢA *(plîngînd şi mai tare)*: E beteag.

PÎRVU: Stă în pat şi boleşte, iar ea în timpul ăsta i-a turnat nouă copii...

ŢEPEŞ: Gemeni?

CHIORU: Nici măcar gemeni. Pe rînd, ca la moară.

ŢEPEŞ: Aşa e, femeie?

JOIȚA: De necaz i-am făcut, măria-ta, nu că mi-ar fi făcut cine știe ce plăcere. Gîndiți-vă și dumneavoastră: ăla bolnav și beteag în pat, bir pe aia, bir pe aialaltă — aia nu, aia nu... Ce să facem și noi, femeile? Plus toată ziua cu spaima în cap: vin turcii, nu vin turcii...

DOMNICA: Iart-o, măria-ta.

ȚEPEȘ: Domnico, tu du-te, nene...

DOMNICA *(îngenunche)*: Iart-o. *(Iese.)*

ȚEPEȘ *(se ridică)*: Tu ce zici: vin sau nu vin?

JOIȚA: Turcii?

ȚEPEȘ: E?

JOIȚA: Păi să vină, fir-ar ai dracului, că de cînd se tot screm, veneau și treceau, erau acum la mama dracului, în fundul Europei. De ce să le ținem numai noi piept acilea? Ne plătesc ăia din apus că-i apărăm aci? Sînt și ăștia niște tîmpiți.

ȚEPEȘ: Cine?

JOIȚA: Turcii.

ȚEPEȘ: De ce?

JOIȚA: Se proțăpesc să se bată doar cu noi, cînd știu precis că pe noi n-o să ne biruie în vecii-vecilor. Și nu le dă în gînd să meargă la ăia pe care i-ar găsi în izmene. *(Rîde.)*

PÎRVU: Ce să-i facem, măria-ta, ați auzit-o și dumneavoastră cum se exprimă. N-are vocabular.

CHIORU: N-are perdea deloc.

JOIȚA *(către Chioru)*: Perdea a avut mă-ta cînd te-a făcut, mai bine făcea un mușuroi...

CHIORU *(către Vodă)*: Ați auzit?

ȚEPEȘ: Muierea asta ar merita să trăiască. Măcar spune ce simte.

JOIȚA: Ba simt eu mai multe, dar mi-e frică să le spun. Îmi mai pun lacăt la gură.

ȚEPEȘ: Nu la gură ar trebui să-ți pui lacăt. *(Indignat:)* De ce te curvăsărești, căței? Știi tu unde poate

duce desfrînarea ta? *(Solemn:)* Acum trecem printr-o perioadă cînd trebuie să ne mai abținem. Un neam care se lasă tîrît de pofte, care pierde măsura, e un neam ticălos și merită să piară. Eu nu cred că noi sîntem niște ticăloși. Și tocmai de aceea sîntem aspri cu cei care vor să ne dovedească asta. Ieri am pedepsit o femeie care-l trimisese pe bărbat-său la război fără un nasture la cămașă. Era leneșă, puturoasă și nu-i cosea toți nasturii, nu-i tivea cheotorile. Cum să mai lupte nenorocitul ăla de oștean cînd știa că are acasă o-mputită care nu-i coase nasturii? Dacă tu, soție de soldat, te tîrăști cu toți prin șanțuri, pentru că bărbatul tău a venit schilodit, ce exemplu dai, cum să mai plece la luptă ceilalți, cînd se gîndesc ce-i așteaptă dacă se schilodesc? Cum să mai lupte ăștia, ai?

JOIȚA: Ori să-nvingă, ori să moară.

ȚEPEȘ *(către gealați)*: Unde-i sînt copiii din flori?

CHIORU: Aici prin buruieni. *(Arată cu mîna în afara scenei.)*

ȚEPEȘ *(chibzuind)*: Eu zic s-o iertăm, să nu-i ridicăm viața.

JOIȚA *(cade în genunchi)*: Măria-ta...

ȚEPEȘ: Tăiați-i țițele.

JOIȚA *(țipă)*: Aoleu.

ȚEPEȘ: Și bățeți-i în cuie, în locul lor, capetele copiilor nelegiuiți.

JOIȚA: Dumnezeule!

ȚEPEȘ: Să fie purtată așa din sat în sat s-o vadă poporul.

JOIȚA *(se vaită, își smulge părul)*: Îndurare... *(Gealații o înhață și-o tîrăsc din scenă.)*

ȚEPEȘ: Cît va mai fi o curvă-n țara asta, turcii vor tot fi ispitiți să dea buzna.

JOIȚA *(din afara scenei)*: Te bați cu turcii, ori cu românii? Copilașii mei, aoleu, Mitrule, Vasilică... *(Bocete.)* Doamne, iartă-mă...

ȚEPEȘ: Nu numai cu turcii... și cu de-alde ăștia ca tine și ca alții, care le dau lor apă la moară...

SCENA V

(Se aude în depărtare un cîntec de fluier. Țepeș ascultă.)

ȚEPEȘ *(cu admirație)*: Așa e românul, îndărătnic. Cîntă și la bucurie și la nevoie. *(Cîntecul continuă.)* Cîntă. *(Se întoarce către cei doi trași în țeapă:)* Voi nu ghersuiți?

ROMÂNUL: Nu ne dă mîna.

TURCUL: Sîntem oprimați.

ȚEPEȘ: Vă doare?

ROMÂNUL: Ei...

ȚEPEȘ: Ziceți mulțumesc că e pace. *(Frecîndu-și mîinile:)* Slăvită fie pacea! Poți să-ți mai vezi de-ale tale. Știi pe cine contezi. Poți să-ți verifici oamenii... Dar, gata! S-a zis cu huzurul. Vre muri grele bat la ușă, băieți! Da' ce faceți voi acolo?

ROMÂNUL: Așteptăm, Doamne.

ȚEPEȘ: Ce așteptați?

ROMÂNUL: Judecata de Apoi.

ȚEPEȘ: Aha... *(Aducîndu-și aminte:)* Dar cum ați fost judecați, s-a făcut totul după lege?

TURCUL: Nu.

ROMÂNUL: Întîi ne-au tras în țeapă, au zis că ne judecă ei după aia... Ce-o să ne mai judece!

ȚEPEȘ: Mai puteți aștepta o țîră? Să mă așteptați, mă, să nu muriți. Fac eu dreptate. Ce dreptate aș face, dac-aș avea timp! *(Iese.)*

(Ţepeş se întoarce, însoţit de Papuc, Pîrvu şi Chioru. Aceştia doi din urmă aduc în spinare o ţeapă imensă.)

ŢEPEŞ *(arătînd un loc între cele două ţepi, care erau în scenă)*: Aici. La mijloc.

PAPUC *(dă să zică ceva)*: Exact la mijloc?

ŢEPEŞ: Între ei. *(Arată pe cei doi condamnaţi, din ţepi.)* Pe aceeaşi linie, nici mai în faţă, nici mai în spate.

PÎRVU *(către Chioru)*: Urmărim o linie dreaptă. *(Încep să sape şi să împlînte ţeapa în pămînt.)*

PAPUC *(roşindu-se)*: Mi-e ruşine că-ntreb... Pentru cine?

ŢEPEŞ: Pentru fieştecare.

PAPUC *(speriat)*: Fieşte... care?

ŢEPEŞ: O ţinem aici goală... pentru tine, Papuce, că n-ai fi sfînt, pentru ăla, pentru ălălalt... pentru toţi. Toţi putem greşi, la un moment dat. S-avem noi o ţeapă goală, aici la-ndemînă. Că nu strică. *(Către gealaţi:)* Să nu fie strîmbă... *(Lui Papuc:)* Hai! *(Ţepeş şi Papuc ies.)*

CHIORU *(lui Pîrvu)*: Urmărim o linie dreaptă.

(Cei doi trebăluiesc, fixînd ţeapa, cu oarecare încetineală profesională. Scenă mută cîteva momente.)

CORTINA

ACTUL II

Seara

TABLOUL 1

La curtea domnească

SCENA I

(Sala tronului, Ţepeş pe tron, îmbrăcat de gală. În cap căciuliţă încinsă cu pietre scumpe şi surgiuc.)

PICTORUL *(după ce şi-a amestecat nişte culori pe şevalet)*: Încă puţin... O leacă mai la dreapta.... Uitaţi-vă aici. *(Arată cu degetul undeva în spate. Pictînd:)* Aveţi o fire foarte neliniştită, alteţă. Un cap greu de prins...

ŢEPEŞ *(mustăcind)*: Aşa se plîng mai mulţi...

PICTORUL: Să nu clipiţi, expresia ochilor Măriei-tale are ceva de gîoază... Pot să vorbesc deschis? Mi-e cam frică să vă cat în ochi... Prea mari...

ŢEPEŞ: Se măresc la acru şi la vorba dulce...

PICTORUL: Nuanţa asta măslinie a pielii n-am putut s-o redau decît cu o culoare de pămînt de prin părţile astea... Poate de aici vine şi porecla stirpei Măriei voastre? „*Il diavolo*".

ŢEPEŞ *(goneşte cu mîna o gîză)*: Am voie să prind licurici? Eu dacă stau un moment fără... să-nhaţ o lighioană, înseamnă c-am lîncezit... Să nu mă pui rînced pe pînză...

PICTORUL *(rîde)*: Vă place vorba cu două tăişuri. Tot aşa şi prea luminatul Mahomed, cel mai mare cuceritor al lumii... În paranteză fie spus, pe

mine nu m-a cucerit. I-am executat un portret care se află acum agățat în cabinetul său la Constantinopole... Poate o să aveți prilej să-l vedeți...

ȚEPEȘ: Îmi pare rău că n-o să pot face un drum pînă acolo...

PICTORUL *(taină)*: Mă tem c-o să vină el să-l vadă pe-al Măriei-tale.

ȚEPEȘ: Merită osteneala?

PICTORUL *(rîzînd)*: E tare curios... și mare amator de capete... în ulei. Și tot așa: glumește și nu glumește. Acolo am auzit prima dată de Vlad. Lîngă tronul prealuminatului Sultan. Lucram... A intrat fratele dumneavoastră. Are liberă trecere la sultan... Mare trecere... *(Cu intenție:)* E un bărbat foarte frumos.

ȚEPEȘ: Radu e frumos... într-adevăr...

PICTORUL: Dar nu vă iubește... S-ar vrea aici, domnitor... Și cred c-o să ajungă...

ȚEPEȘ: Trecînd peste sabia noastră?

PICTORUL: O să-ncerce... Sultanul îl răsfață.

ȚEPEȘ: Știu...

PICTORUL: Zicea că se îndoiește că i-ați rămîne credincios Sultanului și că nu așteptați decît un moment favorabil pentru a vă răscula...

ȚEPEȘ *(diplomatic)*: Sînt în bune relații cu Înalta Poartă...

PICTORUL *(desenînd în continuare)*: Mahomed e dibaci... Citește printre rînduri... Și e un geniu militar... Acum, după ce s-a instalat cu arme, cu bagaje la Constantinopol, nu văd ce i-ar mai sta în cale...

ȚEPEȘ *(sec)*: Noi...

PICTORUL *(tresărind)*: Cine?

ȚEPEȘ: Noi, cinstite meștere.

PICTORUL: Nu mi-ați răspuns dacă pot vorbi deschis. Umblu de colo-colo, dintr-o țară într-alta și fac portretele monarhilor. *(Rîde).* Monarhomanie plastică. Am ajuns să cunosc multe lucruri... și-mi face plăcere că pot să flecăresc despre ele, liber... Pe domnia-voastră nu vă cunosc decît, aș spune, din auzite... Chipul Măriei-voastre încă îmi apare aburit... Intuiesc însă anumite linii ale destinului, care mi se par fantastice și sînt emoționat că mi-ați făcut onoarea de a-mi poza cîte un minut pe zi...

ȚEPEȘ: Gîndește slobod, fii slobod la limbă, n-o să-ți taie nimeni capul...

PICTORUL: Tăierea capului prea a devenit o modă, spre a mai fi interesantă... Dar ce voiam să spun? Mahomed are o oștire imensă, la ocuparea cetății împăraților bizantini au combătut aproape 150 de mii de suflete. *(Tainic:)* Știți ce — nici un soldat dintre aceștia nu a fost trimis acasă... Poate Țara Românească să constituie o piedică?

ȚEPEȘ: Sînt vasalul sultanului...

PICTORUL: De formă, și dacă-mi îngăduiți un sfat: păstrați aparențele. Sultanul știe că ochii omenirii sînt ațintiți asupra lui. Cel mai mic semn de nesupunere, l-ar lua ca o jignire personală... Dacă o să-i aruncați vreodată mănușa, să fiți pregătit de a înfrunta trăznetul însuși...

ȚEPEȘ *(pe gînduri)*: Dumnezeu știe ce-o să se-ntîmple...

PICTORUL: Pe ce se sprijină, Măria-ta? Armata ați găsit-o dezordonată... Există o partidă boierească aici care vă e potrivnică... Zic că faceți paradă de cruzime. Că vreți să țineți în mîna voastră toată puterea. Că v-ați pornit să scăpați țara de fruntea boierilor.

ȚEPEȘ: Ca să nu-și mai facă de cap, de-a valma cu tîlharii și cu bicisnicii.

PICTORUL: Astea nu se iartă.

ŢEPEŞ *(într-o doară)*: Nu faci politică?

PICTORUL: Nu...

ŢEPEŞ: Eşti bine informat.

PICTORUL: Pictura... La noi a luat o mare dezvoltare... Un moment, să-mi pregătesc o culoare...

(Intră Papuc.)

SCENA II

PICTORUL *(continuînd)*: Pămîntul acesta, care se cheamă la dumneavoastră *clisă*, e foarte aderent pe pînză, amestecat după o reţetă a mea. Dacă am avea noi culorile astea de pămînt, am face o pictură care să rămînă peste veacuri... În orice caz, mult mai bună decît a dumneavoastră. De ce nu se dezvoltă aici fresca, dacă dispuneţi de asemenea resurse naturale?

ŢEPEŞ *(zîmbind)*: Toţi ţăranii noştri au fresca pe tălpi. *(Grav:)* Deocamdată noi ţinem cu braţele pereţii... Cînd nu s-or mai auzi bătînd în perete să-l dărîme, om da drumul şi la frescari.

PICTORUL: Sînt închişi?

ŢEPEŞ: Sînt la oaste. Pregătesc acolo clisa, care vă place dumneavoastră, cu picioarele. Trebuie frămîntată bine. *(Către Papuc:)* Ei?

PAPUC: Unul care nu vrea să plătească birul. Un apucat.

ŢEPEŞ: De ce nu vrea? Trebuie să aflăm cauzele, poate e vorba de un rău mai general. Poate-l îndreptăm.

PAPUC: Are idei de-a-ndoaselea. Pe de lături cu timpul. E *zăltat*. Zice că el nu trăieşte pe vremea Măriei-tale, că n-ar trăi pe vremea asta nici să-l tai... Ce, asta e vreme?!

ŢEPEŞ: Cum?

PAPUC: Că el trăiește, zice, c-o sută de ani în urmă. Sucit creștin, zic.

ȚEPEȘ *(rîzînd)*: Și ce caută aici?

PAPUC *(speriat)*: L-a trimis nevastă-sa, s-o ia înainte, să vadă cum sînt vremurile; că ea e însărcinată și să vadă dacă e cazul să-l mai nască... ori să ia buruieni...

ȚEPEȘ: Vreunul cu vedenii... Ia să-l vedem și noi...

(Papuc iese.)

SCENA III

PICTORUL: În vremurile mai grele apar cazuri de fanatism religios. O formă de protest, într-un fel. Sînt indiscret, precum vedeți...

ȚEPEȘ: Încerc să disciplinez... o bandă de tîlhari. Tot ce mi-ai spus, am observat eu însumi. *(Izbucnind:)* Sînt Domnul unor păduri mișunînd de hoți, al unor drumuri desfundate și primejdioase, al unei armate flămînde și în debandadă.

PICTORUL: Nu voiam să vă mîhnesc... dar... mi s-au furat culorile!

ȚEPEȘ: Se vor găsi și pe la noi culori.

PICTORUL: Da, dar nu sînt bune... Parcă se șterg singure, de frică... Am trimis după altele la Padova, dar diligența a fost jefuită lîngă București și omul meu măcelărit...

ȚEPEȘ *(izbucnește în rîs)*: Ca să vezi!

(Intră Papuc, aducîndu-l pe Minică.)

SCENA IV

PAPUC: Cazul.

ȚEPEȘ: Pe vremea cui trăiești tu, omule?

MINICĂ: Nu știu, că încă nu s-au ales... sînt certuri mari. Se taie pe capete, să vedem care-o răzbi.

ȚEPEȘ: Da-n ce an sîntem?
MINICĂ: O mie trei sute cincizeci și nouă.
PICTORUL: Deci exact c-o sută de ani în urmă... E bine că poți să te plimbi așa...
MINICĂ: Păi,dacă mi-a dat Maica Domnului înlesnire...
PICTORUL: Aha, scutire pe căile domnului?...
ȚEPEȘ: Bine, bine, da' birul de ce nu-l plătești?
MINICĂ: De ce să-l plătesc pe-o sută de ani înainte? Că n-oi fi căpiat.
ȚEPEȘ: Și eu cine sînt?
MINICĂ: Vlad... Toată lumea vă zice Țepeș, dar să nu vă supărați pe mine că vă spun...
ȚEPEȘ: Mda... deci mă recunoști ca Domn...
PAPUC: Măria ta, vă pierdeți timpul...
ȚEPEȘ: Lasă, Domnul țării trebuie să fie recunoscut de fiecare om în parte. *(Către Minică:)* Mă recunoști a fi Domn Țării Românești?
MINICĂ: Da, dar peste o sută de ani... Pînă atunci, e-he, om mai vedea... *(oftînd)* ce-o mai fi!
ȚEPEȘ *(abia stăpînindu-și rîsul)*: Și cum ai ajuns pînă la mine?
MINICĂ: Nevastă-mea, care e borțoasă, zice: „Mă, ia-o-nainte, vezi cum sînt vremurile... C-am făcut cinci copii pînă acum și nici unul nu ne-a scăpat viu; ba l-au hăcuit păgînii, ba ai noștri... Dacă tot așa stau lucrurile, nu-l mai slobozim și pe-ăsta, luăm buruieni și gata! De mine să nu te mai atingi. A-nțărcat bălaia". *(Începe să plîngă.)* Cinci copii, — știți ce-nseamnă să pierzi cinci copii din cauza istoriei?
ȚEPEȘ: E, acum ai văzut, ți-ai făcut o idee, ce-o să-i spui nevestei?
MINICĂ: Mai ajung eu pînă la ea?
ȚEPEȘ: De ce să n-ajungi? Cum ai venit, așa te-ntorci. *(Părintește:)* Du-te acasă și botează-ți copilul,

chefuiește și la urmă culcă-te frumos cu muierea ta...

MINICĂ: Nu mai stă... Cînd i-oi povesti ce-am văzut!...

ȚEPEȘ: Avem nevoie de popor. Să trăiască și să se înmulțească...

MINICĂ: Măria-ta, am văzut țepile, gem de români schilodiți... *(Cu dojană:)* Bată-vă să vă bată!

ȚEPEȘ: Poate ți se pare... Poate ai mîncat greu și în coșmarul ăsta al tău ți se năzăresc tot felul de grozăvii...

MINICĂ: Ce să mi se năzare?... *(Cade în genunchi.)* Măria-ta dă-mi voie...

ȚEPEȘ: Ce voie să-ți mai dau?

MINICĂ: Să nu mă mai întorc acasă... Mi-e silă de drum... Cum să mai am curajul să bat calea-ntoarsă?

PAPUC: Dacă rămîi aici, plătești birul.

MINICĂ *(distrus:)* Să-l plătesc pe-o sută de ani înainte?

ȚEPEȘ *(îngăduitor)*: Și ce vrei să fac eu cu tine... să te țiu aici să-mi umpli Curtea de gînduri negre?

MINICĂ: Nu, că eu nu vreau să trăiesc pe vremea Măriei-tale... Mai bine...

ȚEPEȘ: Să te belesc?

MINICĂ: Parcă nu m-au omorît toți pînă acum?

ȚEPEȘ: Cum toți?

MINICĂ: Toți domnitorii, care au fost cu mine, adică împotriva mea, toți va să zică pînă la Măria-ta, toți m-au omorît care mai de care... Că eu, tot așa, le spuneam cazu' cu ce-am văzut... Ce mai, spuneam că nu-mi plac vremurile... Și ei — hîrșc! la beregată... Să v-arăt și semnele... *(Se descheie la gît.)*

ŢEPEŞ: Lasă, te cred... îmi pare rău că eu n-am pe cine să mai... hîrşc! *(Face semnul tăierii.)* dacă mi-au luat-o ceilalţi înainte...

MINICĂ: Ba puteţi, dar nu prinde moartea... Mi-a dat Dumnezeu puterea asta: să tot mor degeaba! *(Se ridică.)*

PAPUC *(se uită lung la Vodă)*: Bucăţele, ca la raţe? Mărunt, mărunt?

MINICĂ: Nu, c-aşa au zis şi ceilalţi... Pe dracu! Te taie, şi doar curge sîngele lişteavă... Ce ziceţi, îmi îngăduiţi să nu mă întorc?

ŢEPEŞ: Te-aşteaptă femeia...

MINICĂ *(plîngînd)*: Nu pot să-i spun ce-am văzut... c-atunci îl leapădă. Şi-aş vrea atît de mult să am un flăcău! Şi la urmă, poate e mai bine mai la deal... Că am pornit-o aşa din vale şi-am mers şi-am mers, tot rău, tot rău, — da' poate-ajung odată în vîrful unui munte, văd că e frumos-bine şi dau chiot...

ŢEPEŞ: Deci tu ai merge tot înainte, către:.. poi-marţi?

MINICĂ: Cît mă mai ţin picioarele — tot înainte!

ŢEPEŞ: Şi pe noi ne laşi să ne chinuim cu timpurile astea...

MINICĂ: Fiecare, la timpul său...

ŢEPEŞ: Şi unde-o să te opreşti acuma?

MINICĂ: La 1600. Nu ştiu ce mă face să cred c-o să fie mai bine.

ŢEPEŞ: Şi ce nu-ţi place aici, la noi?

MINICĂ *(evaziv)*: De!

PICTORUL: Spune, că nu-ţi taie nimeni capul.

MINICĂ: Nu-mi place.... conjunctura! E aşa de-mputită, că nici nu ştii ce dracu' să mai faci. Eu le-am spus şi la ai dumneavoastră: asta e situaţia, făceţi-vă că n-o vedeţi, făceţi-vă că ploaie.

ŢEPEŞ: Dar eu, eu care dau seama de toate astea, ce trebuie să fac?

MINICĂ *(rîzînd)*: Făceţi-vă... că tună şi că fulgeră...

ŢEPEŞ *(rîde)*: Cu asta ţi-ai salvat beregata de la custură... Eu n-o să te condamn... Du-te cu Dumnezeu. Şi dac-o să dai odată chiotul ăla de fericire, o să ne bucurăm şi noi, nu numai nevastă-ta. În ce lună e?

MINICĂ: Era-ntr-a şasea — acum o sută de ani... Se cam apropie, da' ea aşteaptă raportul meu, să vadă dacă se mai poate naşte în Ţara Românească... *(Oftează.)*

PAPUC: Dumneata eşti un fel de hagiu, plecat în viitor la sfîntul bine...

MINICĂ: Cam aşa ceva. Sînt hagiul unui pustiu de bine, pe care-l tot caut şi nu-l găsesc.

ŢEPEŞ: O să-l găseşti poate-odată.... Eu vreau să-l aflu însă-acum... Să-l găsim cu toţii acum...

MINICĂ *(contrariat)*: În conjunctura asta?

ŢEPEŞ: Nu putem s-o luăm cu toţii razna, ca tine... Programul meu e pentru acum. În conjunctura asta. E drept, nici mie nu-mi place. Dar sînt Domn. Nu pot să fac mofturi în faţa istoriei, ca tine. E datoria mea de Domn, faţă de popor, să stau proţăpit în prezent şi să-l fac să ne placă... Dar ştii cum să ne placă?... Să sărim în sus de bucurie...

MINICĂ: Adusesem şi sculele.

ŢEPEŞ: Ce-i cu astea?

MINICĂ: Nu suport o altă moarte. Dacă mi s-a tăiat capul o dată, vreau măcar să mor tot aşa mereu... Să nu mor o dată belit, o dată înţepat, o dată otrăvit, o dată... Că mă-ncurc!

ŢEPEŞ: Du-te. Noi nu ne-atingem de dumneata. Pentru că, din punct de vedere politic, dumneata nu exişti. Iar, din punct de vedere practic, chiar

dacă te-am vătăma, tot așa ai rămîne. *(Rîzînd:)* Și nici nu-i rău s-avem și noi un sol în viitor... *(Ia butucul și barda și le pune în desagă. Către Papuc:)* Sloboziți-l, să nu s-atingă nimeni de el. E omul nostru. Trimisul nostru.

MINICĂ: Greu și de mine, greu și de Măria-ta... *(Dă să plece.)*

ȚEPEȘ *(îi întinde o pungă cu bani)*: Uite de la mine... Birul totuși trebuie să ți-l plătești... Așa e legea.

MINICĂ *(ia doar un ban)*: Doar o para, ca să vă fac pagubă... *(Iese, urmat de Papuc.)*

SCENA V

ȚEPEȘ *(pe gînduri)*: Iată-mă stînd de vorbă și cu strigoii...

PICTORUL: Un domn trebuie să asculte și cu urechea dreaptă și cu cea stîngă.

ȚEPEȘ: Cu dreapta viii, cu stînga morții.

PICTORUL: Ce-mi place aici e ineditul. Senzații inedite... în dreapta și-n stînga. *(Tainic:)* La Curtea domniei-tale sînt în siguranță? Ar fi păcat de portret. Eu îmi pun mari speranțe în această operă. Niciodată n-am găsit un model mai interesant... Nu stă în felul meu să flatez, probabil că ați observat, dar simt că, de data asta, trăiesc o experiență artistică unică... Știți, există o teorie a privirilor care hipnotizează... în orice caz, mă simt legat de domnia-voastră printr-un soi de simpatie inexplicabilă... Dealtfel sîntem un fel de rude... *(Rîzînd:)* Strămoși comuni. Îmi spunea un ostaș de-al Măriei-tale ieri: „Ce mi-e Traian, ce mi-e Decebal! Pe-amîndoi trebuie să-i cinstești!".

ȚEPEȘ: Noroc că nu-mi sînteți frate... ca Radu. În împărăția turcească... Știați că mi-am petrecut

tinerețele pe acolo?... Am fost ostatec! Am avut ocazia să întîlnesc cîțiva artiști italieni — și asta m-a făcut să nu privesc cu ochi răi atitudinea dumitale, care, de departe, seamănă a provocare continuă... Voi, artiștii, sînteți ciudați...

PICTORUL: Artiștii nu trebuie stîrpiți...

ȚEPEȘ: Ar fi și greu. În țara noastră toată lumea face cîntece, și ar fi să rămînem Domn peste niște țepi... Iertăm,... iertăm, deși nu toate cîntecele sînt bune...

PICTORUL: Cred că am reușit să schițez gura... Intenționez, dacă-mi voi procura culori suficiente, să execut două portrete... Unul, vi-l ofer... iar cu cel de-al doilea voi pleca în țara mea... *(Mîhnit:)* Situația asta o întîlnim și la turci... Dacă aș încerca să vînd portretul Măriei-tale acolo, aș fi făcut bucățele... După cum aici, portretul sultanului... *(Țepeș rîde.)* La noi, dimpotrivă. Există mari colecționari, ca Papa, care ar da bani frumoși pe un ulei înfățișîndu-l pe principele Țării Românești... Și valoarea ar crește încă dacă— ferească Dumnezeu! — rămînînd singur în fața turcilor, ați pierde bătălia... Dar ați mișcat...

ȚEPEȘ: Nu-mi pot îngădui un răgaz mai mare... mă ierți...

PICTORUL: Vă sînt foarte recunoscător că astăzi m-ați suferit mai mult în preajma Măriei-voastre.

ȚEPEȘ: Îmi place să mai schimb o vorbă. Din păcate, nici zilele următoare n-o să fiu liber.

PICTORUL: Mă concediați, am înțeles. Poate v-am supărat.

ȚEPEȘ: Deloc. Te rog să rămîi la curtea mea cît poftești, și dacă n-o să te sperie cele ce se vor întîmpla... și dacă Măria-mea va rămîne cu capul pe umeri... vei putea să desăvîrșești portretul.

PICTORUL *(fericit)*: O să mă țin după Măria-voastră, chiar și pe cîmpul de luptă...

ȚEPEȘ *(rîzînd)*: Ești un meșter curajos... Să-ți dea Dumnezeu sănătate la curajul pe care-l ai.

(Pictorul se înclină, iese.)

SCENA VI

ȚEPEȘ: Gătit ca un mort și... pozînd! De cîte ori mă îmbrac cu țoalele astea, parcă aș intra într-un coșciug, de viu... Nu degeaba în unele părți la coșciug i se mai spune și tron. *(Așezîndu-se mai comod pe tron.)* Bun! Deci noi sîntem pe coșciug și alții vor să ne ia locul. Toți os domnesc, toți au dreptul la os. Treaba noastră de bun gospodar e deocamdată de a mai plivi din oase. Cei care-i oploșesc pe neprieteni, înseamnă că ne sînt neprieteni. Pînă cînd nu termin treaba cu rudele noastre și cu creștinii, n-am nici un chef să trec la păgîni. Luptăm bătrînește, de la o margine, știm un lucru clar.

(Intră Domnica.)

SCENA VII

ȚEPEȘ: Du-te, că-mi pierd șirul. Adică, stai... Ia vezi tu, coșciugul ăsta pe care stau e uns cu miere? *(Se scoală de pe tron și se preface că-l cercetează cu atenție.)*

DOMNICA *(rîzînd)*: E tron... Tronul țării. Cum să fie uns cu miere... S-ar lipi de tur...

ȚEPEȘ: Atunci de ce bîzîie toți în jurul lui, ca viespile?... De ce vor toți să stea pe el?

DOMNICA: Mă-ntrebați pe mine, ori...?

ȚEPEȘ: Vorbeam singur... Pînă și mie mi-a venit să mă proțăpesc în el adineauri... Știi ce: ia o doniță

cu păcură și-l mînjește... Așa vom fi toți feriți de ispită. Iar mie îmi pui alături un scăunel.

DOMNICA: Sînteți domn, trebuie să stați pe tron...

ȚEPEȘ: Sînt domn, dar vreau să stau altfel... Să văd dacă-i mai convine pictorului să mă chinuie...

DOMNICA: Pictorul!... Măria-ta, dați-l afară... *(Rușinată:)* Spune măscări.

ȚEPEȘ: Cum?

DOMNICA: Zicea să-mi pun o bluză mai așa... *(arată decolteul)* că vrea să mă deseneze... *(Se închină.)* Zicea că n-a mai văzut o fată mai frumoasă și că... *(plînge)* ar trebui să stau să mă picteze și goală...

ȚEPEȘ *(rîzînd)*: Pe mine m-a pus să mă îmbrac cît mai gros... ca de gerul bobotezii. Cică domn ca mine, mai rar! Mare șnapan!...

DOMNICA: Mă duc la mănăstire... m-a făcut de rîs... Ce, eu sînt o de-aia? O stricată? *(Plînge cu sughițuri.)*

ȚEPEȘ: Tu ești o fată cuminte că nu te-ai dezbrăcat. Eu sînt un stricat că m-am îmbrăcat cum a zis el... Dar de-acum, gata! s-a isprăvit. *(Întoarce tronul cu fața la perete.)* Auzi, să-l ungi cu păcură.

DOMNICA: Cum să-l pîngărim? Pe el a stat și tatăl vostru. Pe el au stat falnici toți Domnii. Măcar să-l ținem de formă. Mai vin soli, mai una alta... De ce să-l mînjim? E păcat: lemn de trandafir.

ȚEPEȘ: Bine, bine, dar mie să-mi aduci scăunelul ăla... cu trei picioare... Acum, du-te...

DOMNICA *(ezitînd să plece)*: Stau și mă gîndesc... Poate n-a zis-o cu gînd rău...

ȚEPEȘ: Cine?

DOMNICA: Meșterul, zugravu... Să-l trimiteți acasă la el... viu...

ȚEPEȘ: Bine, bine...

DOMNICA: Dar să nu-l vătămați. Vă rog eu...

ȚEPEȘ: Du-te! *(Domnica iese.)* Fetele de azi! Cuminți, cuminți dar trebuie păzite cu mătura, că iau foc.

TABLOUL 2

SCENA I

(În pădure, într-o văgăună.)

DAN *(scuturîndu-și straiele de țărînă și ierburi)*: Ciudate cotloane mai are și istoria asta. Te tîrăști ca șarpele-n țărînă o viață-ntreagă și cînd să ieși puțin la lumină, să înalți fruntea, vine unul și te bagă cu gura-n pămînt...

ȚENEA: Să nu cobim, Măria-ta...

DAN: Măria-ta, ai zis?... Ha, ha! Da, dar încă nu... *(Țenea — plecăciune.)* Locul unde pămîntul ni se pare că se unește cu cerul se numește văgăună și acolo e orizontul nostru larg. *(Ia seama în jur.)* Ce zici, frumos ascunziș! Eu m-am strecurat cum m-am strecurat, dar tu, Țeneo, nene?

ȚENEA: Uiți că sînt sfetnicul lui? Zic: „Mă duc după balauri pe coclauri". *(Taină:)* Toată lumea e întărîtată, toți vătafii caută cu limba scoasă spioni, trădători, oameni certați cu munca cinstită și cu dragostea de țară.

DAN: Frazeologie.

ȚENEA: Frazeologie, frazeologie... dar ne caută... Trebuie să mă prefac și eu că mă caut... ca să nu mă găsesc... Ca să nu mă găsească... Dacă mă găsesc?

DAN: Ei, aș, na, ce vorbă e asta? Ești argint viu.

ȚENEA: Sînt... Și cel mai înverșunat dușman al nostru nu e ăl mare, ci Papuc.

DAN: Nu stați voi, toată ziua, barbă-n barbă și puneți la cale soarta țării?

ȚENEA: Așa s-ar zice... Dar toate căile ne sînt barate de Papuc...

DAN *(semne de iritare)*: Papuc, Papuc! Ia să nu mai aud de omul ăsta! De atîta vreme se vaietă toți că vă încurcă...

ȚENEA: Păi dacă ne...

DAN: Nu c-aș vrea să mă bag în socotelile voastre... dar... *(Pe gînduri:)* Ciuperci nu mănîncă?

ȚENEA: Papuc?

DAN: Da.

ȚENEA: Ba.

DAN: Rău faceți că lăsați să vi se irosească bogățiile. Pînă mai ieri otrava știa să facă cinste tuturor mîncăilor țării. Cîți nu s-au curățat ușor... ca fulgul de ușor... Pff! Pff! și gata... Păpădii!...

ȚENEA: Degeaba, că ciuperci nu mănîncă.

DAN: Mă rog, astea sînt daravelile voastre... N-o să vă facem noi, din străinătate, și meniul! Dar să nu vă mai aud că așa și pe dincolo. *(Pe alt ton:)* Flăcăi, cuvîntul de ordine e harababura. Săpați prăpastia...

ȚENEA *(zîmbind)*: Săpăm, săpăm, sîntem în văgăună...

DAN: Faceți haos. Săpați.

ȚENEA *(meditînd)*: Cu sapă de lemn? E harababură... adică, la drept vorbind e o harababură! *(Enervat:)* Dar nu ține mult, că vin oamenii lui și strică totul, îndreptînd.

DAN: Mai energic, copii, mai energicuț...

ȚENEA: Fac și eu ce pot... *(Speriat:)* Tare mă tem... Vodă a luat-o de la o margine cu dreptatea... E la marginea ailaltă a pădurii... Crede, Măria-ta, c-o să-l doară mîna, odată ajuns la mine, să facă „jap" ori „hați"?

DAN *(încurajîndu-l:)* Tu, să cazi în mîna unui apucat? Mă, omule, vino-ți în fire.

ȚENEA: Are mînă grea!... A luat parte și la turniruri... Ochi ager... minte ca spîrnelul... *(Îngenunche.)* Doamne, mai degrabă cu oastea aia.

DAN *(stăpînind situația)*: Mie-mi zici, doamne, sau lui dumnezeu?

ȚENEA: Mîntuiți-ne pre noi. *(Se ridică.)*

DAN: De ce-l urăști atîta?

ȚENEA: Din cauza lui Papuc. Ăsta întotdeauna m-a privit chiondorîș. E și șașiu. Ah, dacă l-aș strînge odată-n brațe! Te pomenești că atunci i s-ar îndrepta ochii și m-ar vedea bine. Știți ce li s-a mai năzărit?

DAN *(curios)*: Ce?

ȚENEA: Să mute Cetatea de Scaun.

DAN *(uimit)*: De la Tîrgoviște? Unde, păcatele mele?

ȚENEA: Într-un sat. Satul lui Țucur... sau al lui Ciucur. Ciucurești. Ori București? *(Enervat:)* O stînă! Tîrlă de oieri. Nici măcar tîrg ca Cetatea de Floci...

DAN: Am auzit că-n cetatea aia sînt niște muieri... Au o lînă... *(Rîde.)*

ȚENEA *(n-aude)*: Și mă mai întrebați de ce-l urăsc. Nici un scaun n-a rămas la locul lui.

DAN *(fălos)*: Noi îi lucrăm altfel. Cu condeiul. Prin povestioare. Dar mi-au cerut mult șașii. Să le plătesc nu pentru fiecare cuvînt, cum se face în apus, ci pentru fiecare literă. Am dat arginții, ce să fac. *(Oftînd:)* Birul pe Gutenberg! Cînd vin domn, gata! Nu mai scot o carte. Întîi să ne civilizăm... Punem accentul pe o singură latură, ne vom baza ori pe țărani ori pe boieri, încă nu-mi dau bine seama...

ȚENEA: Scoți Țara Românească din impas.

DAN: Și Moldova... Pentru o singură țară românească, nici nu m-apuc... Ce mai face Ștefanache?

ȚENEA: Suceava e cînd în doliu, cînd în praznic mare, cînd în beciuri, cînd pe ziduri. Boierii au început să crîcnească dar el, hîrșc, omor mare la fiecare giudeț! Dacă-l mai rabdă Moldova o lună, două... e mult.

DAN: Așa s-aude și pe la noi că ăsta nu-i domn să facă o carieră. De să faci cu el o carieră de arme. Dar Răducu?

ȚENEA: Tot pe-acolo, pe la Stambul. Umblă cu părul lung, cu pantaloni cu găici.

DAN: Ăsta are ideea lui fixă cu turcii. Eroare. Nu ne aliem decît cu nemții. În situația de-acum a Europei, sînt singurii care prezintă garanții. Punem Viena pavăză și ne vedem de-ale noastre.

ȚENEA *(pe gînduri)*: Ideea nu-i rea, dar cine-i plătește?

DAN: Pe cine?

ȚENEA: Pe nemți.

DAN: Turcii.

ȚENEA *(nedumerit)*: Turcii?

DAN: Să le dea bir... Și să ne dea și nouă... să facă cinste...

ȚENEA *(aparte)*: Își bate joc de mine sau e într-o ureche? *(Tare:)* E o situație în toată Europa, domnule... adică doamne! E o încurcătură de mațe...

DAN: Le descurcăm noi... numai să găsim o țară care să ne finanțeze.

ȚENEA: Care țară?

DAN: Cum care? Românească.

ȚENEA *(scărpinîndu-se în cap)*: Ei, da... Om mai vedea... *(Aparte:)* Ce-i cu aventurierul ăsta?

DAN: Nu te speria, bătrîne vulpoi!... Tatonăm și noi să vedem cum sună darabana...

ȚENEA *(liniștit)*: Așa da, m-ați mai liniștit. Sigur că da.

DAN *(studiindu-l)*: Tu n-ai cap de vioara-ntîia. Lasă-ne pe noi, ăștia, care sîntem făcuți la Cremona.

ȚENEA: Unde? Sigur, vă las...

DAN: Tu ești bun în rîndul doi.

ȚENEA: Da, acolo sînt bun. *(Scoate o hîrtie.)* E totul aici. Am chibzuit nopți în șir.

DAN *(uitîndu-se peste hîrtie)*: Să nu cumva să-ți treacă prin cap să ne vinzi.

ȚENEA *(jignit)*: Ei, asta acum!

DAN *(crud)*: La prima mișcare... știm că-ți iubești familia... o mai ținem acolo la noi, e bine păzită... Dar, o mișcare dubioasă, un pas de menuet și...

ȚENEA *(izbucnind)*: O, Măria-ta! Familia zălogită credeți că mă ține aici, or patriotismul meu fierbinte?

DAN: Știu și eu ce să mai cred?

ȚENEA: Nu mai înțeleg nimic... sigur eu n-am cap politic... eu sînt bun în rîndul doi... Ați vrut să mă puneți la încercare.

DAN: De ce? La încercare am pus-o pe nevasta dumitale.

ȚENEA: Și-a rezistat?

DAN: A rezistat. Așa cum știu femeile să reziste: cedînd. La urmă iar mai rezistă un pic și iar cedează...

ȚENEA *(aparte)*: Îl omor! Pentru aventurierul ăsta trag eu pămînt pe sub scaunul lui Vodă, zi de zi, cu sabia atîrnată deasupra capului? *(Tare:)* Ei, asta e situația. Acum n-o să mă țin nici de fusta dumneaei. E majoră.

DAN: Adineaori ai vrut să mă-njunghii?

ȚENEA: Da.

DAN: Lasă-te de glume de astea. Nu vezi că-s în armură? Poate nu știai că ești în mîinile mele. O vorbă scăpată de un om de-al nostru și te aruncă Țepeș în cea mai neagră mizerie... *(Foșnește ceva.)* Ce s-aude?

ȚENEA: Sînt oamenii mei... Sîntem unul în mîinile celuilalt...

DAN: Deci să stăm cuminți. *(Pe alt ton:)* Frate, n-are rost să nu ne avem ca frații.

ȚENEA *(domolit)*: Frate, e de jale! Dacă ne omorîm între noi, înseamnă să-i lăsăm lui Țepeș mînă liberă.

DAN: Bine gîndit.

ȚENEA: Măria-ta are un program clar... or se va clarifica atunci...

DAN: Da, văzînd și făcînd. Voi asculta și de sfatul tău. Te rog să fii întotdeauna lîngă mine... la doi, trei pași în urma mea...

ȚENEA: Cinci, șase. Știu să nu ies în față...

DAN: O-ntrebare. De ce-a trimis Papa spion la Curtea lui Țepeș un pictor și nu un sculptor or un arhitect?

ȚENEA: Dumnezeu știe! S-o fi gîndit că de clădit noi clădim puțin, pentru statui încă nu sîntem destul de copți. Dar cine v-a spus că e spion?

DAN: Papa. Spune-i așa: „Avem nevoie de-un portret de-al lui Vodă, executat la marea artă italiană. Termen de predat deseară". Nu-i spui pentru ce, nu intri în explicații. Dacă lucrează pentru Papă, să lucreze și pentru noi.

ȚENEA: Grozav! Aveți o logică nemaipomenită.

DAN: Și-ncă nu mi-am dat drumul. Mai tîrziu o să am toate condițiile. *(Pe alt ton:)* Unii zic că e smead, alții c-ar fi blond.

ȚENEA: Cine?

DAN: Vodă. M-a-ntrebat și-mpăratul de la Viena și reprezentantul breslei măcelarilor din Brașov: „Cum arată, domnule, c-a speriat lumea?" „Știu și eu, zic. Unii pretind c-ar fi lung și deșirat ca un ogar, alții că are capul îndesat între umeri, scund, lat în spate și cu ochi de strigoi".

ȚENEA: E greu de descris în cîteva cuvinte.

DAN: Totul e aranjat. Îi tipărim chipul pe-un panou de tras la țintă și punem un premiu în tunuri pe capul lui. Cine-l va aduce mort sau viu, încasează tunul... Pune-l pe italian la treabă...

ȚENEA: Chestia că nu e spion. E prieten cu Vodă și amorezat de-o rudă de-a lui. Nostimă foc...

DAN: Serios? Atunci să grăbim pasul.

ȚENEA: Cu oaste, Măria-ta. În secolul al cincisprezecelea nu mai deflorezi o fată mare în Țara Românească decît cu armata. *(Rîde. Dan rîde și el. Se aud zgomote apropiate. Țenea, calm:)* Oamenii mei. Umblă după pretendenți la tron.

DAN *(scoate cuțitul)*: Trădătorule!

ȚENEA *(calm)*: Ușurel, voinice, și eu port cămașă de zale. *(Scoate și el jungherul. Intră Găgăuță, precipitat.)*

GĂGĂUȚĂ: Papuc! Cu un întreg pîlc de călăreți.

ȚENEA: Cine ne-a vîndut?

GĂGĂUȚĂ *(smulgîndu-și părul)*: Clima, fraților, clima! Avem o climă păcătoasă, care face stăpînirea bănuitoare. Atenție: Papuc nu știe nimic precis.

ȚENEA *(către Dan)*: Vezi? Rămînem frați?

DAN: Rămînem.

ȚENEA: Și cînd veniți... eu primul din rîndul al doilea... la cinci pași...

DAN: Mahomed dacă vrea să-l curețe el întîi poate s-o facă. Dar să-mi dea în scris că după aia lasă țara liberă.

ŢENEA: Dincolo de stîncă e intrarea în peşteră. Iar de-acolo mergeţi pe firul apei pînă ieşiţi la lumină. *(Zgomotele se apropie şi mai mult.)* Repede, repede...

DAN: Nu uita de portret. *(Iese.)*

ŢENEA: Uite pentru cine ne riscăm noi pielea...

GĂGĂUŢĂ: Da, dar e os de Domn! El ne-a promis ranguri mai mari, el va da înlesniri boierilor, va înfiinţa noi biruri, în aşa fel încît în scurtă vreme să fie totul strîns de la popor şi ordonat. *(Visînd.)* Va fi toată ţara un răzor c-o singură floare. *(Tresărind.)* Papuc!

PAPUC *(intrînd)*: Aici erai, Ţenea. Ce-i cu cuţitul ăsta-n mînă, doar nu voiai să te sinucizi?

ŢENEA: Un urs. A intrat colo-n vizuina aia.

PAPUC: Acum avem de stîrpit alte jivine. Mergem în Ţara Bîrsei, să împrăştiem oastea lui Dan.

SCENA II

(Noaptea, în Palatul domnesc.)

ŢEPEŞ *(la fereastră, privind pe cer)*: Da, a fost într-adevăr o stea cu coadă... Avem probleme şi cu cerul. *(După o pauză:)* Ia ascultă, noi avem astronomi?

PAPUC: Da...

ŢEPEŞ: Nu eşti prea sigur...

PAPUC: Avem, dar nu sînt prea buni. *(Taină:)* Nu sînt productivi.

ŢEPEŞ: Au descoperit astronomii noştri vreo stea nouă?

PAPUC: Aş!

ŢEPEŞ: Da' ce fac ei toată ziulica?

PAPUC: Ziua nu fac nimic, că pretind că nu se vede pe cer. Şi noaptea...

ŢEPEŞ: Noaptea?

PAPUC: Cucăie... Se cam plictisesc... Fac fluiere, scriu biletele cu Sfîntul Anton... Şi se bîrfesc... E o bîrfă între oamenii ăştia... Pe unul a trebuit să-l dau jos din pătuiag...

ŢEPEŞ: De unde?

PAPUC: Din pătuiag... acolo unde lucrează ei...

ŢEPEŞ: Unde *stau* ei...

PAPUC: Vorba vine „lucrează"... E un pătuiag într-un copac, te urci pe-o scară şi te zgîieşti la cer. Acum le-am spus: „care-ntîrzie i se ridică scara"...

ŢEPEŞ: Cîţi sînt?

PAPUC: Erau 15, acum sînt 14, pentru că pe unul l-am dat jos. Zicea că fără femei nu mai facem nici o brînză nici pe cer, nici pe pămînt, nici între...

ŢEPEŞ: Şi cine e şeful lor?

PAPUC: Unul, Dragavei. Un găligan! Altfel om de treabă... Da mare, voinic! De-aia mă şi-ntreb: de ce ne trebuie nouă astronomi aşa de vînjoşi?! Şi cînd mergi la bătălie, doar ăi pirpirii...

ŢEPEŞ: Mi-l trimiteţi pe Dragavei ăsta. Sper că e pe pătuiag...

PAPUC: Da, da, toţi sînt la punct. La punctul de observaţie... *(Iese şi se întoarce imediat.)* Am transmis...

ŢEPEŞ *(se plimbă prin încăpere)*: Şi, zici, vin turcii...

PAPUC: Chiar acum n-or veni... Dar am aflat de la oamenii mei că-i cam bate gîndul...

ŢEPEŞ: Ai oameni de ispravă?

PAPUC: Tot unul şi-unul... Nu se mişcă o frunză...

ŢEPEŞ: Dar cu Poenarii cum stăm?

PAPUC: Cetatea?

ŢEPEŞ: E...

PAPUC: M-am interesat... Mi s-a făgăduit să-nceapă treaba, acum, după Sfîntul Ilie...

ȚEPEȘ: De ce după Sfîntul Ilie? Sîntem în mai...
PAPUC: Eu știu?... așa au zis ei.
ȚEPEȘ: Mîine dimineață avem slujbă... După aceea ne repezim cu toții la Poenari, chemăm toată gloata... Săpăm șanțuri noi, facem cărămidă, aducem pietre... îi înșirăm pe deal să le treacă din mînă în mînă...
PAPUC: Dar sînt sfintele Paști mîine, Măria-ta... Lumea e la biserică.
ȚEPEȘ: Foarte bine... Înseamnă că sînt strînși gata... Îi luăm de la biserici și întărim cetatea...
PAPUC: Măcar să-ncepem de poimîine.
ȚEPEȘ: Prea tîrziu...
PAPUC: Sătenii sînt gătiți... sînt cu țoalele ale bune.
ȚEPEȘ: Nimic nu e mai sfînt decît să ridici o cetate în ziua de Paști. Să joci pămînt pentru cărămidă, gătit, și să muncești pînă ți se sparg țoalele. Asta sărbătoare!... Știi tu ce-nseamnă o cetate, Papuce?

(Intră astronomul Dragavei.)

SCENA III

(Dragavei se înclină.)

ȚEPEȘ: Tu ești astronomul?
DRAGAVEI: Eu. Sînt astrologul Dragavei...
ȚEPEȘ: Ești cu ochii cîrpiți... Ți-e somn?
DRAGAVEI: Naiba să-i ia de ochi... În meseria asta a noastră... se-nchid singuri...
ȚEPEȘ: Ai văzut fenomenul?
DRAGAVEI: Care fenomen?
PAPUC *(ajutîndu-l)*: Adineauri s-a arătat o stea cu coadă...
DRAGAVEI: A, sigur, văzut...
ȚEPEȘ: Și cum era?

DRAGAVEI: Cu coadă... Avea o coadă, uite-așa...
ȚEPEȘ: Cum adică?
DRAGAVEI: Uite-așa... *(Arată cu mîna.)*
ȚEPEȘ: Era albastră, verde, cenușie? Împrăștia praf de fier, de sulf, de plumb din coadă... Cum?
DRAGAVEI *(prins cu mîța-n sac)*: Să vă spun drept, eu... eu... n-am văzut-o chiar eu cu ochii mei... Că mă uitam în altă parte.
ȚEPEȘ *(bătînd din palme de surpriză)*: I-auzi, Papuce, se uita în altă parte!... Trece o stea pe cer o dată la o sută de ani și astronomii noștri se uită în altă direcție. După muieri poate!
DRAGAVEI: Știți, noi avem cerul împărțit în felii. Fiecare cu ochii pe-o felie. Totul, totul trebuie observat și notat. *(Cu mîndrie:)* Pe felia mea n-a trecut nici o stea cu coadă...
ȚEPEȘ: Da pe-a cui?
DRAGAVEI *(trist)*: Pe-a lui Mierlușcă...
ȚEPEȘ: Și Mierlușcă ce ți-a raportat dumitale, ca șef...
DRAGAVEI: Nu, că el a fost dat afară... *(Semn de dojană către Papuc:)* Și n-a mai luat seama... Și-a rămas o felie neacoperită pînă una alta, și tocmai acum fenomenul pe felia lui...
ȚEPEȘ *(rîzînd)*: Formidabil! N-a zărit-o nimeni... Bun! De data aceasta am observat-o noi... Deci nu poate să spună c-a trecut peste Țara Românească fără să fie băgată în seamă... Dar ia ascultă... Cînd se întîmplă fenomene de astea, de ce nu sîntem anunțați cu cîteva zile-nainte? pentru asta te chemasem...
DRAGAVEI: Cum să vă anunțăm? Astea sînt secrete... astronomice. Nu le știe nimeni... Nu se pot afla...
ȚEPEȘ: Alții cum află totul c-o săptămînă înainte?
DRAGAVEI *(rîzînd)*: Alții? Vreți să spuneți c-o săptămînă în urmă.

ŢEPEŞ: Nu, înainte. *(Grav:)* Voi de ce nu-mi faceţi ştiinţă ca lumea?

DRAGAVEI *(hotărît)*: N-avem mosoare! Am cerut, ni s-au promis, am cerut... Ni s-au promis... şi nici pîn-acuma, iaca.

PAPUC *(vinovat)*: E o vină a noastră, o să le dăm...

DRAGAVEI *(prinzînd curaj)*: Acum dac-am avea măcar mosoare... Să ne uităm prin gaură, să nu ne mai stricăm ochii...

ŢEPEŞ *(chibzuind)*: Pentru că n-ai văzut steaua cu coadă, o să-ţi tăiem deocamdată coada dintre picioare...

DRAGAVEI *(cade în genunchi)*: Doamne!

PAPUC: Îl şi scopim?

DRAGAVEI: Nu mă schilodiţi! Eu am spus de-atîtea ori să mă trimită la oaste. Voiam să lupt pentru Măria-ta, de-adevăratelea... Dar m-au urcat în pătuiag... Aş dansa cu turcu' mort în gură...

PAPUC: E foarte viteaz... A dansat o dată cu un turc în gură...

ŢEPEŞ: Şi de ce l-aţi scos din oaste?...

PAPUC: Taică-său... ştiţi... Părinte... Ne-a rugat...

ŢEPEŞ *(mai înmuindu-se)*: Mă astronoame, Stelniţă!

DRAGAVEI *(se ridică. Demn)*: Mă cheamă Dragavei.

ŢEPEŞ: De-acum încolo o să te cheme Stelniţă.

DRAGAVEI *(cade în genunchi)*: Nu mă porecliţi.

ŢEPEŞ: Deci nu vrei să-ţi fiu naş?

DRAGAVEI *(ridicîndu-se)*: Ei, asta e altceva... Cum ar veni, ne-ncuscrim.

ŢEPEŞ: Eu botez în ţara asta şi tai buricele...

DRAGAVEI: Asta e altceva... mă cheamă Stelniţa... *(încercînd numele)* Stelniţă! Sună... Dar scăpaţi-mă şi de cer... Că chiar dacă nu m-aţi pedepsi acum, dar m-aţi lăsa tot la munca asta, cînd ştiu că ţara fierbe...

ȚEPEȘ *(bătîndu-l pe umăr)*: Îți iei oamenii, — îl cauți și pe Mierlușcă — și mergeți toți la Dunăre... Pe ei îi pui să suie-n copaci... și deocamdată să lase cerul... să se uite ceva mai jos... pe pămînt, peste apa Dunării... Și să raporteze în fiecare zi ce-au văzut... După aia, încaleci frumos pe cal și dai fuga la locul numit Poenari și-ți iei cetatea-n primire.

DRAGAVEI: Cunosc locul... dar e o cetate părăginită...

ȚEPEȘ: Am spus: îți iei cetatea în primire...

DRAGAVEI: Adică trebuie să facem acolo o cetate ca lumea, gata, o facem și după aceea...

ȚEPEȘ: O apărăm.

DRAGAVEI: De cine s-o apărăm?

ȚEPEȘ: O să se găsească... de cine. Du-te.

DRAGAVEI: Îi mulțumesc lui Dumnezeu.

ȚEPEȘ: Pentru ce?

DRAGAVEI: Pentru fenomen... *(Se înclină, dă să plece.)*

ȚEPEȘ: Cum ziceai că te cheamă?

DRAGAVEI: Sînt oșteanul Stelniță! De azi înainte sînt oșteanul Stelniță... *(Iese.)*

SCENA IV

ȚEPEȘ: Pare om de ispravă... Apoi m-a făcut să și rîd!

PAPUC: Măria-ta... v-aș ruga... să nu afle taică-său... i-am promis. Eu i-am promis... am o obligație... Știți, el e bătrîn și nevolnic, ține să-și știe feciorul la fereală...

ȚEPEȘ: Bine... Cîți ani are moșulică?

PAPUC: Vreo optzeci. Îmi e într-un fel unchi...

ȚEPEȘ: Bine, mîine îl vom trage în țeapă. Dar îmi voi ține și eu făgăduiala. N-o să-i spun pentru ce.

Nici în ruptul capului. *(Papuc tace.)* Ni s-a speriat la amîndoi somnul... Ce zici? *(Papuc tace.)* În noaptea asta, mai avem de trimis o solie la Regele Matias, craiul Ungariei, ruda şi prietenul nostru. Şi o solie la Suceava... Avem oameni de încredere?

PAPUC: Toţi v-au luat frica... Nu ştiu dacă sînt de nădejde... Băgînd spaima în oameni, putem oare să-i facem şi să ne iubească?

ŢEPEŞ: Putem.

PAPUC: Atunci înseamnă că avem oameni de nădejde. Ştefan al Moldovei se arată a fi ţapăn pe tron.

ŢEPEŞ: A uitat că noi l-am ajutat să-l ia?

PAPUC: Deocamdată n-a uitat. Mereu ne trimite semne de prieteşug.

ŢEPEŞ: E bine să avem prieteni. Şi afară, şi în ţară.

(Intră Ţenea.)

SCENA V

ŢEPEŞ: Spînzuri în ţara asta ca-n codru. De ce?

ŢENEA: Lupt pentru dreptate absolută. Or omul, prin firea sa, nu are dreptate. Fiindcă e făcut din păcat.

ŢEPEŞ: „Foaie verde trei Molime
A fost rău şi iar nu-i bine"... cunoşti cîntecul?

ŢENEA *(rîzînd)*: Cine ştie ce răuvoitori mi-au făcut viersul şi versul. Ştiam c-o să devin impopular din cauză că omul e obişnuit să-i faci binele cu de-a sila. Or dacă i-l faci cu de-a sila zice că e...

ŢEPEŞ: ...cu de-a sila.

ŢENEA: Întocmai.

ŢEPEŞ: Nu vede binele, vede numai că e făcut cu de-a sila... Mda...

ŢENEA *(îi întinde o foaie de hîrtie)*: Pretendenţii. Hoţii de tron...

ȚEPEȘ *(cam enervat)*: Ce-mi vii, domnule, la fiecare miez de noapte cu lista ălora de vor să-mi ia locul?

ȚENEA: Așa mi-ați poruncit. Lista neagră de la miezul nopții.

ȚEPEȘ *(aruncîndu-și ochii pe hîrtie)*: Poftim! Iar au crescut la 13? Anul trecut în luna asta erau 11.

ȚENEA: Fluctuează.

ȚEPEȘ *(consultînd lista uimit)*: Gheorghe Papuc, aici?

ȚENEA: Așa reiese din ultimele pîri. Eu însă mai sînt cu inima-ndoită. De aceea, vedeți, am scris Papuc cu litere mari și Gheorghe cu litere mititele.

ȚEPEȘ *(rupe hîrtia)*: Piei din fața-mi, cobe! *(Țenea iese.)*

SCENA VI

ȚEPEȘ: Mi-e silă...

(Intră Papuc.)

PAPUC: Ați spus ceva, Măria-ta?

ȚEPEȘ *(tresărind)*: Nu, nimic... Adică voiam să spun că mi-e greață... Astăzi am umblat toată ziua, pe jos, îmbrăcat ca un negustor...

PAPUC: Cine să vă mai cunoască? Noroc că n-ați pățit nimic...

ȚEPEȘ: Sînt plin de zgîrieturi... Unghiile celor care-ntindeau mîna după pomană... Aruncam cîte-un gologan în sus... și tot tîrgul se-mbulzea să-l prindă... Toți vor degeaba, nimeni n-are chef să muncească cinstit... De unde-atîția milogi?

PAPUC: Molimele... încăierările...

ȚEPEȘ: Pînă la urmă mi-au furat punga...

PAPUC *(rîde)*: Ia te uită dibăcie!

ȚEPEȘ: Era o amintire de la mama... Să faci bine să mi-o găsești ... *(Indignat:)* Hoituri de cîini

pe marginea șanțului și nimănui nu-i dă prin gînd să le îngroape... Copii buboși, punîndu-și țărînă în cap și încăierîndu-se cu mițele pe oase...

PAPUC: Vremuri grele...

ȚEPEȘ: Cine face vremurile?

PAPUC: Noi le facem, dar... așa am găsit țara... Eu cred că nu se mai poate îndrepta nimic...

ȚEPEȘ: Să stăm cu mîinile-n sîn?

PAPUC: Eu știu... poate că așa ar trebui...

ȚEPEȘ: L-am întrebat pe un negustoraș ce crede de noul domnitor și...

PAPUC: Și?

ȚEPEȘ *(scîrbit)*: L-a-njurat de mumă... Zicea că nu se poate face negoț cinstit în Țara Românească din cauza hoților... și că Vodă știe, da-nchide ochii... Avea dreptate... Am închis ochii cît am putut... dar nu se mai poate... Un nebun m-a tras de mînecă, să-i dau un gologan, să-și ia o alviță... *(Îngrozit:)* Zicea că el e Vodă... Și că după ce mănîncă alvița are planuri mari... Întîi îi bagă-n paștele mă-sii pe toți care sînt contra, ăștia după aici, îi trage-n țeapă, le face de petrecanie. Face țara lună... așa să sclipească... să aluneci pe drum de lustru... După aia îl momește pe Mahomed cu oastea, să vină la noi, că e mai curat... îi taie capul lui Mahomed și face vînt oastei turcești în Polonia. Ba chiar în Franța... Să se mai descurce și ei... Dar trebuie atrași cîți mai mulți... ca să le facem vînt cît alunecă... *(Rîde.)* Săracul, cum îi sclipeau ochii! Și n-a avut parte de alviță... ia punga de unde nu e! Ar trebui să-nvățăm toți turcește zicea, ca să-i îngînăm. Și cînd Mahomed o zice „vreau să cuceresc Țara Românească" noi să facem: ăăăă! în turcește. I-am mai încurca așa un an, doi.

PAPUC: Ce să pretinzi de la un damblagiu...

ȚEPEȘ: Nu, că știe el ceva... prea-i sclipeau ochii... Îmi venea să-i iau... să-l pun pe tron, poate face vreo ispravă. Și să mănînc eu alvița...

PAPUC *(evaziv)*: Ei... *(Scurtă pauză.)*

ȚEPEȘ *(îngîndurat, uitîndu-se pe fereastră)*: Stele cu coadă și slujbași fără cap! *(Oftează. Către Papuc:)* La treabă.

CORTINA

ACTUL III

La prînz

TABLOUL 1

SCENA I

(O masă întinsă într-o biserică. Pe două rînduri, milogii chefuind.)

CIUNGUL *(supărat)*: Ce faci? Îmi torni vinu-n ureche, nătărăule? Of, doamne, rău e cînd nu poate omu' să mănînce cu mîna lui.

ORBUL: Nu pot să-ți nimeresc gura dintr-o dată. Dacă vrei să te hrănească un orb, îndură bîjbîitul. Na, c-am pierdut bățul.

CIUNGUL: Dă-mi să beau.

ORBUL: N-auzi c-am pierdut bățul. Cum vrei să văd? Și-apoi și tu te foiești... *(Cu bățul îi nimerește gura.)*

CIUNGUL: Acum toarnă... că merge la sigur... *(Căscînd gura mare:)* Hei...

ORBUL *(nimerindu-l în ureche)*: Bea...

CIUNGUL: Iar mi-ai turnat în creier, dobitocule. Peste cîteva minute, voi fi beat mort. Dumnezeul ei de pomană! Mă-mbăt înainte de-a o gusta.

(Cei din jur fac haz de scenă.)

GÎNGAVUL: A văzut... Eu cred c-a văzut. Orbule, nu te uita... Toarnă cinstit.

ORBUL: Să vă ia dracu! *(Lasă oala din mînă.)* Eu o să rămîn cu burta goală. *(Începe să mănînce.)* Cine mi-a dosit halca?

OLOGUL: Uite-aici. Ia din asta. *(Îi întinde o bucată de berbec fript.)* Berbec fript... E pentru toți. Dacă face Vodă pomană, nu-ți fie teamă, că n-o face din sărăcie...

GURĂ-STRÎMBĂ *(dă să țină un discurs)*: Dacă Vodă ne-a strîns aici pe toți milogii, apoi știu că n-o să se facă de rușine. Ce s-o fi gîndit? Ia să le umplu burta milogilor, să mi se mai ierte din ale păcate... Dar ce să-i ierte Dumnezeu, dacă e om bun? Nu vedeți cum ne omenește?...

GÎNGAVUL: O dată la Sfîntu-Așteaptă!

GURĂ-STRÎMBĂ: Pe mine m-a uns la inimă. Trăiască...

CIUNGUL: De ce credeți că merge ologul ăsta pe jos?

COCOȘATA: De ce?

CIUNGUL: Să se uite pe sub fuste... *(Rîsete.)*

RÎIOSUL: Știe multe. A văzut multe... *(Rîsete.)*

OLOGUL: Voi rîdeți, mai bine v-ați lua cu mîinile de cap. Să vedeți dacă-l mai aveți pe umeri. Era la noi un boier și l-au pedepsit cu tăierea capului că-l pîrîse unul. Și cînd a venit să i-l taie...

CIUNGUL: Ce să-i taie?

OLOGUL: Cînd au venit să i-l taie, i-a zis boierul călăului: „Mă, tu ai fost sluga mea, te rog un lucru: ascute bine sabia aia.“ „— Bine, stăpîne, să nu ascult eu de-o rugăminte de-a matale? Mă cunoașteți de cînd eram mic, că m-ați ținut în brațe.“ Se duce călăul, o ascute, se întoarce, și boierul: „Ai ascuțit-o bine, mă?“ „Bine“, „Mă, da' ai dat zdravăn cu gresia pe ea?“ „E trăznet, boierule!“ Pune omul capul pe butuc și așteaptă. Așteaptă; după vreo jumătate de ceas zice cam supărat: „Ce faci, mă, nu mai dai odată?“ „De cînd am dat, stăpîne, ehe! Ia clătinați puțin capu!“

VOCI SPERIATE: Brr...
RÎIOSUL *(degajat)*: Numai atît?
OLOGUL: Atît. Ia clatină puțin capul.
RÎIOSUL: Poftim. *(Se plimbă, dînd din cap.)*
ORBUL: Ia isprăviți-o cu de-alde astea! E praznic ori înmormîntare?
GÎNGAVUL: Să ne veselim și cînd ne-o fi mai rău așa să ne fie. Ca azi... *(Bcau, ciocnesc.)*
ORBUL: Te-a cumpărat Vodă să-i faci nume! *(Rîsete.)* L-a și găsit pe... *(se înecă de rîs)* Sfîntul Ion Gură de aur!
GURĂ-STRÎMBĂ *(oratoric)*: Cine mai adună azi calicii să le dea de mîcare?... Nu vă gîndiți și voi?
RÎIOSUL: Asta da, așa e, Vodă vrea să-i aibă pe milogi de partea lui...
GURĂ-STRÎMBĂ: E deștept.
CIUNGUL: Foc.
OLOGUL *(speriat, dă să fugă)*: Foc? Unde?
CIUNGUL: Deștept-foc, ologule. Te și pregăteai s-o-ntinzi. *(Rîsete.)*
ORBUL: Ajungea și departe! *(Rîsete.)*
OLOGUL: Mie unuia... să știți că nu-mi prea miroase a bine. *(Rugător:)* Care mă iei, mă, în brațe să mă scoți de-aici?
ORBUL: Rupe-o la sănătoasa, dacă poți.
OLOGUL: Simt eu așa că... Ce i-a venit dintr-o dată? Gîndiți-vă, atîta cheltuială pentru niște jagardele? *(Rugător:)* Care mă duci, mă?
GÎNGAVUL: Ne luarăm cu vorba și se răcește berbecul. *(Începe să înfulece.)*
CIUNGUL *(către orb)*: Toarnă, orbule. *(Cască gura.)*

(Intră Vodă cu căpitanul Papuc și cîțiva oșteni.)

OȘTEANUL: Măria-sa!
TOȚI *(uimiți)*: Vodă!
ȚEPEȘ: Poftă bună, milogi!

MILOGII *(cu gura plină)*: Mulțumim, Măria-ta.
ȚEPEȘ: Bună pomana, bună?
MILOGII *(în cor)*: Pomana lui Dumnezeu, nu alta.
ȚEPEȘ: Da' de ce v-ați oprit? Luați, mîncați... Putem sta de vorbă și așa.
OLOGUL: Ne e să nu ni se aplece, Măria-ta... *(Rîsete.)*
ȚEPEȘ *(zîmbind)*: Lăcomiți, oameni buni. M-am gîndit: poate le e foame...
CIUNGUL: Ba, că era și vremea mesii! După atîția ani...
OLOGUL: Ne cam ghiorțăiau mațele...
ȚEPEȘ: Eu am auzit ghiorțăitul ăsta și mi-am zis: ia hai să fac liniște-n țară...
GÎNGAVUL: Noi n-am vrea să facem zgomot, dar tot s-aude...
OLOGUL: Sîntem tare nevoiași! Am venit tîrîș de la marginea tîrgului. Nimeni nu vrea să mă ia în brațe.
ORBUL: Muierile din ziua de azi... *(Rîsete.)*
COCOȘATA *(către orb)*: Să nu-ți bați joc de femei. *(Ceartă.)*
ȚEPEȘ: Hei! Lăsați sfada! Cocoșato, iartă-l și dumneata...
ORBUL: Are cocoașă și-n cap... plină de răutate... cu una de-asta nu pot...
OLOGUL: Tîrîș... prin gropi, prin hîrtoape la mila Măriei-tale.
GÎNGAVUL: Vai de păcatele noastre!
ȚEPEȘ *(către Papuc)*: Căpitane Papuc, să li se mai aducă un butoi cu vin! Și-un vițel de lapte...

(Papuc face semne unui oștean care iese.)

COCOȘATA: Să trăiești, Măria-ta. Sînteți jimbla lui Dumnezeu.

ORBUL: Iar noaptea e o întunecime! Nimeresc în toate gardurile. *(Înspăimîntat:)* Și toate put îngrozitor.

ȚEPEȘ: Alea nu-s garduri. Alea sînt țepi. Adică garduri vii. Nu ți-a dat prin cap?

ORBUL: Dacă-mi dădea una ca asta prin cap... Dacă Măria-ta vrea să tragă pe cineva în țeapă, poate s-o facă... Cine vă împiedică? *(Pe gînduri:)* Eu credeam că sînt uluci.

ȚEPEȘ: Sînt țepi, orbule, pentru că s-au înmulțit răufăcătorii.

OLOGUL *(către cocoșată)*: Eu m-aș duce pînă-afară...

COCOȘATA: Ce te tot foiești, drace! Parcă ai avea viermi...

CIUNGUL: Ce, parcă pe mine nu era să mă prade unul alaltăieri... Cînd i-am ars o labă! Voia să-mi fure cupele...

ȚEPEȘ: Care cupe?

(Ciungul tușește.)

COCOȘATA: De furat — nu mai fură nimeni...

ORBUL: Cine ar mai îndrăzni? Poate alte rele... Măria-ta... Dar de furat, cine mai fură azi?

CIUNGUL *(după un proces de conștiință)*: Eu.

ȚEPEȘ: Te cam lauzi. Pe unde stai?

CIUNGUL: În mahalaua mămularilor... Cum treci de Tabaci...

ȚEPEȘ: Ai băut azi de la cișmeaua cu apă rece?

CIUNGUL: Băut...

ȚEPEȘ: Ai văzut o cupă frumoasă?

CIUNGUL: Văzut.

ȚEPEȘ: Am pus-o acolo de probă... Să văd cum stăm cu vitejia...

CIUNGUL *(scoate cu îndoială două cupe din sîn)*: Poftiți, Măria-ta.

ȚEPEȘ: Ce e cu astea?

CIUNGUL: Cupele... Le-am umflat... De probă... Am șterpelit-o pe prima... A doua zi și apăruse alta leită, — astălaltă — la loc...

ȚEPEȘ: Cine a pus-o?

CIUNGUL: Oamenii. Ăilalți. Știau că dacă nu se găsește, toată mahalaua înfundă beciurile...

ȚEPEȘ *(cu admirație)*: Mare pehlivan!

CIUNGUL: La urmă am săltat-o pe-ailaltă și-a apărut a treia, pe care n-am mai apucat s-o giulesc că am venit la pomană...

ȚEPEȘ: Mă gîndeam să ți-o tăiem și pe cealaltă...

CIUNGUL: Degeaba, aș lua cu picioarele...

ȚEPEȘ: Fiindcă singur ai spus, te iertăm.

CIUNGUL: Nu le-am furat din răutate, Măria ta. De probă. Cu cît un lucru e mai greu de luat, cu atît l-aș sălta mai iute...

ȚEPEȘ *(către Papuc)*: Umple cu vin aceste cupe. Să ciocnesc cu ultimul hoț din țară.

PAPUC *(toarnă vin)*: E nespălată, Măria-ta.

(În biserică e împins un butoi cu vin, se aduc fleici, hălci pe tăvi.)

ȚEPEȘ *(bea)*: Noroc, ciungule! Noroc că m-ai prins în toane bune.

CIUNGUL: Știam eu cînd să mă spovedesc.

CEILALȚI *(închinînd)*: Să dea Dumnezeu pace, Măria-ta, că între noi ne-om împăca.

CIUNGUL: Leprosul vă iubește. Tocmai pentru că sînteți crud, pedepsiți strașnic și se fură tot mai greu...

ȚEPEȘ *(ridicînd cupa către ceilalți)*: Grele vremuri ați prins cu mine, borfașilor.

(Risete.)

CALICII *(închinînd)*: Să ne trăiți mult... ca să avem timp să ne-ndreptăm de tot.

COCOȘATA: Cînd m-oi îndrepta eu, se-ntoarce pămîntul cu fundu-n sus. *(Rîsete.)*
ȚEPEȘ: Ziceam să ne sfătuim ce să facem.
ORBUL: Ce să facem? De furat nu poți să furi, de mințit nu poți minți, de cerșit n-ai de unde, de bîrfit, n-ai cu cine, că toți se feresc, de scărpinat n-ai cu ce că ți se taie mîinile... E de jale.
GÎNGAVUL: Ai noștri s-au lepădat de noi.
COCOȘATA: Am rămas pe drumuri...
CIUNGUL: Dormim pe unde apucăm... Pe sub streșini... adică pe sub poduri... pe sub podețe...
ȚEPEȘ *(iubitor)*: Oare eu aș putea să vă alin durerile?...
MILOGII: Puteți, Măria-Voastră, numai să vreți.
ȚEPEȘ: Da, cred că pot, numai să vreau...
ORBUL: Dacă nici Măria-Voastră n-o fi cu orbii...
OLOGUL: Cu ologii...
COCOȘATA: Cu cocoșații...
RÎIOȘUL: Cu rîioșii...
LEPROSUL: Cu leproșii...
GURĂ-STRÎMBĂ: Cu ăi cu gura pocită...
ȚEPEȘ *(furios)*: Ho! Ajunge. Eu sînt cu toți golanii.
MILOGII: Să trăiești, Măria-ta! Să trăiești, fiindcă ești cu toți golanii...
ȚEPEȘ *(alintîndu-se)*: Nu mă lingușiți, hoților.
MILOGII: Să trăiești... *(Veselie.)*
ȚEPEȘ: Pungașilor...
MILOGII: Pentru Măria-Sa!... *(Închină.)*
ȚEPEȘ: Cuțitarilor...
MILOGII: Ura!
ȚEPEȘ: Secăturilor...
MILOGII: Uraaa! Uraaa!
ȚEPEȘ: Lepădăturilor! De-aia v-am adunat aici — ca să vă strîng...
MILOGII: Ha, ha, ha... Bună! Bun Vodă, pîinea lui Dumnezeu...
ȚEPEȘ: Mă pot eu bizui pe voi?

ORBUL: Sîntem o forță.
CIUNGUL: Nici nu știți ce foame avem cînd ne strîngem toți la un loc.
ȚEPEȘ: O să v-adun de pe drumuri... de prin cîrciumi, de pe sub poduri... Să nu mai fiți o povară pe capul nimănui, să nu se mai împiedice lumea de voi...
MILOGII: Să trăiești, Măria-ta... Mană cerească!

(Intră un oștean.)

SCENA II

OȘTEANUL *(încet, lui Vodă)*: Au venit și ăilalți.
ȚEPEȘ: Încap aici?
OȘTEANUL: Cam mulți... Dar așa... înghesuiți, încap... Și sînt tare grăbiți... Zic că de trei ani... Ori-ori.
ȚEPEȘ: Au catastifele la ei?
OȘTEANUL: Da... tot în regulă, cu dobînzi, cu...
ȚEPEȘ *(tare solemn)*: Turcii...
MILOGII: Aoleu!
OLOGUL: Nu putem lupta, doamne! Cum să ne punem noi contra? Știți ce mulți sînt. Mai bine să-i ducem cu vorba.
ȚEPEȘ: Și asta e o idee. Dar mai duceți-i și voi cu vorba, că eu încerc de trei ani și i-am scos din răbdări...

(Intră solia turcească. Temenele. Liniște grea.)

SCENA III

ȚEPEȘ: Fiți bine veniți pe pămîntul primitor al Țării Românești.
SOLEIMAN: Noi întotdeauna ne-am simțit bine la voi, voi primit noi cu muzici și tubulhana... Preaînălțatul, preadreptul și preamilostivul sultan

e tare mîhnit pe Luminăția-ta. Zice că sfîrșitul să-ți fie fericit.

ȚEPEȘ: Cum asta?

SOLEIMAN: Să mori în scaun.

ȚEPEȘ: 'Om vedea...

SOLEIMAN: Zice că din cauza lipsei tale de osîrdie în slujba noastră.

ȚEPEȘ: Nu, nu cred... poate mă confundă...

SOLEIMAN: ...„și pentru că s-a arătat cu zăbavă în îndeplinirea poruncilor..."

AGA *(intervine)*: Seraschierul... cai de menzil... capugibașa și bașbacîculi...

ȚEPEȘ: Eu zăbavnic? *(Către Aga:)* Care cai, domnule? *(Către milogi:)* Tăceți, bă, din gură...

MILOGII *(schimbă priviri între ei)*: Poate-l mazilesc. *(Fac roată în jurul lui Vodă, încep să țopăie, să-i facă în necaz și să strige:)* Mazîlu, Mazîlu, Mazîlu, Mazîlu! Mazîlu! Maz...

ȚEPEȘ *(cu blîndețe)*: Copii, fiți cuminți!

MILOGII *(același joc)*: Mazîlu, sîc! Sîc, sîc, sîc! Uite un mazîl...

ȚEPEȘ *(stăpînindu-se)*: Măi băieți, vă dau afară! *(Către Oștean.)* Unde e vătaful de aici?

OȘTEANUL: P-aici.

ȚEPEȘ *(către milogi)*: Lasă, că vă chem eu părinții... *(Calicii se mai potolesc.)*

SOLEIMAN: Preaînălțatul, preadreptul și preamilostivul nostru Sultan nu și-a lepădat de la sine nădejdea că va primi haraciul și peșcheșurile...

AGA: Zice: „Au degeaba i-am dat noi caftan și șerbet?"

ȚEPEȘ: Șerbetul a fost bun, într-adevăr, caftanul a pleznit la subsuori... Dacă-mi iese croitorul ăla-n drum...

AGA: Zice: „Au degeaba i-a dat miralem-aga sangeacul și tuiurile?"

SOLEIMAN: Şi de aceea m-a trimis pe mine şi pe Aga Carasol să vă aducem aminte...

ŢEPEŞ: E, aşa mai veniţi de-acasă. Vreţi să vă bag direct în hazna, nu?

SOLEIMAN: Da, în hazna, în vistieria domnească... Şi să ne încredinţaţi nu numai pungile cu galbeni, ci şi copiii de cuviinţă şi şoimii...

Ţepeş *(către Papuc)*: Şoimii... scrie acolo „şiomi", să nu uităm de şoimi, că ne facem de ris, Papuce. *(Către soli:)* Sigur, că da... Ba bine că nu... Sînt dresaţi, sînt cu aripile desfăcute...

SOLEIMAN: Şi să ne mai puneţi şi sub pavăza unui buluc de oşteni, comandaţi de un başbuluc-paşa de ispravă care să ne curete drumul pînă la Dunăre... Să ajungem nevătămaţi şi cu toată agoniseala împărătească...

ŢEPEŞ: Tu ce zici, Aga Carasolule? Parcă a cam întins coarda prietenul acesta al nostru. *(Arată spre Soleiman:)* Nu-s prea multe dăjdii? Poate vrea şi zimbri, cai, cerbi... Cereţi că vă dăm... Dacă e cererea formulată frumos, oferta de la români e ca şi luată.

AGA: De-aţi şti ce mîhnit era sultanul!... Şi-a adus aminte că v-a văzut odată îmbrăcat în atlaz verde şi cu cizme galbene prin Istanbul... ceea ce e cu totul nepermis pentru un străin...

ŢEPEŞ *(către Papuc)*: În viaţa mea n-am pus ciubotă galbenă în picioare. Am spus eu că mă confundă... *(Către soli.)* Îl iubesc din suflet pe preamilostivul Mahomed... şi-mi pare-aşa de rău că are o părere sucită despre mine... Cum să fac să i-o răsucesc în partea cealaltă... să revină la normal?

SOLEIMAN: Daţi-i ce vă cere...

ORBUL: Vai, vai, vai! Dacă se împacă, toţi or să ajungă milogi, noi de la cine mai cerşim?

CIUNGUL: Taci, că nu se împacă...

SOLEIMAN: Fraţi pe vecie.
ORBUL: Vecia mă-sii! N-auzi cum se miglişesc?...
CIUNGUL *(încet, către orb)*: Ai şi tu nişte vederi, mă orbule! Tu nu vezi că ăsta e farafastic?
ŢEPEŞ: Spuneţi, cinstiţi oaspeţi, soli ai prealuminatului Mahomed, părintele şi sprijinitorul nostru, ce vînt vă aduce pînă la mine? Adică asta aţi spus. Acum catastifele. Sînt adunările şi înmulţirile făcute?
SOLEIMAN: Tot, cu dobînzi, cu tot... *(Către Aga.)* Ia dă glas talhîşului.
AGA *(desfăcînd catastiful)*: Haraciul pe anul 1456... aşa... o sută de pungi de galbeni.
OLOGUL: Aoleu ce cheolhane! Ce bănet!
AGA: Pe anul... 20 de pungi... pentru că s-a triplat din cauză că nu s-a plătit... cînd s-a dublat...
COCOŞATA: Ăştia ne belesc. Ne iau şi pielea din spinare. Sfinte Prepuţe!
AGA: Iar pe anul ăsta de la Hegiră... 500 de pungi. Băşca cei 1 000 de copii pentru a fi crescuţi de Stambul ca ieniceri.
ŢEPEŞ *(gînditor)*: Băşca... va să zică...
AGA: Băşca robii pentru curăţitul coşurilor în Istanbul...
ŢEPEŞ *(către Soleiman)*: Musai să vă întoarceţi la prealuminatul sultan cu tot peşcheşul?
SOLEIMAN: Musai! Altfel se supără. Şi e rău la mînie. *(Secret.)* Ştii, Măria-ta, că mulţi vin şi uneltesc, zicînd că una, că alta...
ŢEPEŞ: Toate bubele rele, pe turul babii mele! Ce să le fac eu?
SOLEIMAN: E vînăt de supărare.
ŢEPEŞ: Cine?
AGA: Sultanul. Zice: „Totul acum şi banii număraţi în palmă"...
ŢEPEŞ: Aşa fulger nu vi-i pot da decît pe aceşti copii.

SOLEIMAN: Care copii?

ŢEPEŞ *(arătînd spre milogi)*: Ei... au ieşit cam rahitici... Am avut nişte ani împuţiţi, din cauza climei... Am strîns cureaua... şi ne e peste mînă... Noi tocmai ne gîndeam că... ne-a scutit!

SOLEIMAN: Cum să vă scutească, Luminate?

ŢEPEŞ: Să ne scutească.

ORBUL *(către Gură-Strîmbă)*: Mă, Gură-Strîmbă, sări şi tu cu fleanca, nu vezi c-a început să-l încolţească pe Vodă? Are nevoie de ajutor.

GÎNGAVUL: Atrage-l pe nasol de partea noastră. *(Tare:)* Trăiască vărul Ţepeş!

GURĂ-STRÎMBĂ: Tii! *(Tuşeşte.)* Cinstiţi tătari!

ORBUL *(încet)*: Sînt turci!

GURĂ-STRÎMBĂ: Cinstiţi Harabagii... Haraciul a fost pentru noi un lucru sfînt. Iacă acum, la sfîntul Ilie, se împlineşte sorocul de cînd... Adică noi întotdeauna nu ne-am gîndit decît cum să agonisim să dăm şi cămaşa din spinare. Că dacă nu v-am da noi, cine să vă deie?

ORBUL: Le zice bine...

CIUNGUL: Gură de Aur.

GURĂ-STRÎMBĂ: Să aveţi încredere şi bîra-bîra pe la casele voastre, că vi-l trimitem, o s-ajungă înainte. Ce mai tura-vura, murătura, pentru un ban, ne luaţi căciula?

SOLEIMAN: Noi nu ne mişcăm de-aici pînă nu avem totul peşin...

GURĂ-STRÎMBĂ: Ce peşin, bre? Noi dăm tot o dată... cu lopata... Sleim haznaua mă-sii, la urma urmelor uite-aşa cu hîrdăul.

ŢEPEŞ *(către Gură-Strîmbă)*: Nu te amesteca, prietene! *(Către Soleiman:)* Părerea noastră este...

COCOŞATA *(către Ciung)*: Cam de multişor Vodă îşi bate joc de noi.

CIUNGUL *(revoltat)*: De popor. Ciangăr-mangăr.

OLOGUL: De prostime. Tranca-fleanca.
COCOȘATA: Hai să ne dăm cu turcii, că sînt mai tari, socotim-bocotim.
CIUNGUL: Precis, au adus și pe unul, cu care să facă trampa. Cioc-boc treci la loc.
UN GRUP *(către Țepeș)*: Unde e apa din Țara Românească, de ce seceta asta? De ce nu mai plouă? De-aia nu mai plouă!
EȚPEȘ *(către Soleiman, continuînd nestînjenit ideea)*: Ziceam că... om da și noi ce-om putea acum. Restul cînd o vrea Domnul...
GRUPUL: Ăăăăă!
ȚEPEȘ: Eu nu pot să-mi bat joc de-o țară întreagă...
GRUPUL: Ăăăăă!
SOLEIMAN: Nu prea aud...
ȚEPEȘ *(arătînd spre calici)*: E dreptul lor să se exprime.
GRUPUL: Ăăăăă!
SOLEIMAN: La noi se crîcnește mai puțin.
ȚEPEȘ: Prin urmare, o să aibă ce învăța.
SOLEIMAN: De unde?
ȚEPEȘ: De la voi. Tocmai voiam să vi-i ofer în locul copiilor de haraci.
SOLEIMAN *(foarte surprins)*: Mardalele astea?
ȚEPEȘ: Sînt niște copii.
SOLEIMAN: Babalîcii ăștia paralitici?
CALICII: Ei, ei?
ȚEPEȘ: Țînci de țiță. Toți umblă cu gura după țiță.
OLOGUL: Măria-ta, eu m-aș duce pîn-afară... *(Dă s-o-ntindă.)*
ȚEPEȘ: Stai acolo, ologule, mai rabdă și tu puțin.
OLOGUL: Eu am venit la pomana Măriei-Tale să mănînc sau să rabd?
ȚEPEȘ: Să te saturi. O să te saturi. *(Către Soleiman:)* Ia mai schibzuiește, beșli-agasî. Am pronunțat bine?

SOLEIMAN *(ofensat)*: Socotesc că Măria-ta face glume. *(Rîde)*. E bună.

ŢEPEŞ: Aşa ne-apucă pe noi veselia, citeodată. Ne vine să... să... ha-ha-ha... *(Hohot mare, încep să rîdă şi milogii, şi turcii. În timpul ăsta, Ţepeş, Papuc şi oştenii săi, se strecoară afară. Un oştean se întoarce şi-i face semn lui Aga Carasol să-l urmeze.)*

SOLEIMAN: Veseli oameni.

LEPROSUL: Inimă deschisă. La noi ce-i în guşă şi-n căpuşă... hi-hi... hi, hi!

SOLEIMAN: E mai mare dragul pentru mine să vin după haraci înspre năuntru' Ţării Româneşti... Nici la caraghioz nu mă distrez mai caraghioslîc.

CIUNGUL: Iar Vodă, ăsta e pus pe şotii...

ORBUL: Ce idee... Să ne dea pe noi de haraci... *(Rîsete.)*

CIUNGUL: Nu ne-ar strica să ne plimbăm o ţîră prin împărăţie.

ORBUL: Unde eşti, turcule! Ia-ne, turcule! Ia...

CIUNGUL: Ba, Haraci sictir, du-te-nvîrtindu-te...

COCOŞATA *(speriată)*: Foc!

CIUNGUL: Aşa e, nu ne mai învăţa tu pe noi.

COCOŞATA: Foc!

CIUNGUL: Ce, parcă noi nu ştim că e deştept-foc?

ORBUL: Arde. Simt miros.

LEPROSUL: Care te-ai ars, mă, cu iaurtul? Aoleu! Aoleu! *(Scena se umple de fum. Ţipete, toţi se reped spre uşă.)*

GLASURI: La o parte, ce v-aţi proţăpit? Care ţii, mă, de uşă?

CIUNGUL: E închisă. Ne-au zăvorît aici. *(Ţipete. Se reped la ferestre.)*

SOLEIMAN: Pîrtie, că m-aşteaptă padişahul! *(Se repede la uşă, merge la geamuri şi începe să bată cu pumnul în perete.)*

GLASURI: Ardem de vii. Aoleu!
LEPROSUL: Nu! Mă striviți! Vai! Burta! au!
SOLEIMAN: Allah! Aga, unde ești, Allahe! Aga! Du-te de-i spune lui Vodă că... Îl schimb... Îl trimit cu strajă tare la...
ORBUL: Am mierlit-o, fraților... A început să troznească tavanul...
SOLEIMAN: Sînt Capugii-başa şi dragomanul personal al sultanului. M-a trimis cu scopul de a-i tălmăci situația...
COCOŞATA: Taci, ciumă! Ești piază-rea!
VOCI: Piază-rea! De-aici ni se trage!
SOLEIMAN: Vă iau robi pe toți.
COCOŞATA: Pe el!
VOCI: Pe el! *(Vacarm, fum.)*

TABLOUL 2

SCENA I

(Domnica, Mariţa, în iatacul Domnicăi.)

DOMNICA: Nu, că e de familie bună... Are casă cu trei etaje la Padova şi o corabie cu pînze în portul Veneției... Nu mai vorbesc de bărci, de livezile de măslini de la Fiesole...
MARIŢA *(crucindu-se)*: Le-ai văzut tu cu ochii tăi?
DOMNICA: Nu, dar mi-a mărturisit chiar el... n-am nici un motiv să nu-l cred...
MARIŢA: Hm, hm! Ți-a sucit gîtul de tot, de tot! Cap de vrabie care e tot pui.
DOMNICA: Intră la Papa de la Roma cum intri tu la mine, Mariţo, cu mîinile-n şolduri... şi-mi faci morală... Aşa şi el ăluia. După tată... se trage din regele Franței... iar dinspre mamă se trage...

MARIȚA *(cu năduf)*: Cînd a avut timp să-ți împuieze capul cu atîtea parascovenii?...

DOMNICA: Duminica, la biserică... *(Rîzînd:)* Face cum face și ajunge tot în preajma mea... Îmi turuie tot timpul la ureche, iar eu ascult priceasna...

MARIȚA: Frumos îți stă!

DOMNICA: M-a poreclit „Mănăstirea dintr-un lemn", pentru că sînt dintr-o bucată. Și sfîntă... lemn sfînt, material de lucru... Așa zice el. Vine noaptea și se închină pe la ușă, la clanța mea... De cîteva ori l-am scos din mîinile gealaților. Prepuiau că e vreun fur... E îndrăgostit lulea...

MARIȚA *(otărîtă)*: Nu-l înnădi! fi-i-ar luleaua alimănitului! Nici din satul vecin să nu-ți iei bărbat, darmite altă limboată. Te pîngăre și te face uitată, pe vreun mal de mare.

DOMNICA: Nu.

MARIȚA: Aia e, dacă ești orfană: crezi tot... Că bieții părinții tăi, Dumnezeu să-i ierte, au fost omoriți de păgîni... Cine să te învețe?... N-a fost una la noi, de-a plecat c-un sol din Persia? C-o fi, c-o păți, na un inel, na un batic, ține un pupic a încurcat fata... și cînd ajunge aia acolo la el, harapul mai avea cinci soții...

DOMNICA: Aoleu!

MARIȚA: Uite-așa o să-mi pați.

DOMNICA: Toți îmi duc grija, nu mai pot de grija mea...

MARIȚA: Ei, eu de-aia venisem... să-ți aduc șteviile astea, le fierbi puțin, dar nu în clocot, doar le lași așa să dea în undă, bei zeama și ți-a venit pofta de mîncare... Nu vezi că ești ca scîndura? Și să mai știi de la mine: bărbaților de azi le plac femei zdravene — grase și sănătoase, carne multă

colo pe şolduri — nu scîndură să calci nădragii pe ea...

DOMNICA: Nu mai vreau nici o poftă de mîncare. Lasă, să mor! *(Începe să plîngă.)*

MARIŢA: Eşti o copilă, draga leliţii... Ei, lasă, că nu te mai supăr... Era să uit... Vezi că... logodarul e aci la uşă... se face că descîntă cu un cărbune o foaie, cît un brusture. Strică nişte hîrtie de pomană.

DOMNICA: Spune-i să plece!

MARIŢA: Aşa. *(Iese.)*

PICTORUL *(intră cu o cutie într-o mînă şi cu un desen în alta)*: Mi-a spus la gentille donna că pot intra.

DOMNICA: Nu cred. *(Încearcă să-şi oprească plînsul, să pară demnă.)* Eu altceva îi poruncisem.

PICTORUL *(încurcat)*: A spus că sînteţi liberă...

DOMNICA: Da, dar inima îmi e ocupată...

PICTORUL *(teatral)*: Pînă aici s-au întins turcii? Cînd voi ajunge la vărul meu Baudouin de Flandra... o să-i spun: „Ai nevoie în armata ta de un ostaş hotărît să lupte unul contra o sută de sarazini?... Eu sînt acela"...

DOMNICA: Vorbiţi cam mult...

PICTORUL *(arătîndu-i schiţa)*: Aşa arată o uşă din zilele noastre. E un adevărat studiu despre cum cade lumina, la diferite ore ale zilei, pe acelaşi obiect... din păcate insensibil... *(Cu mîhnire:)* Faptul că sînt capabil să pierd zile şi nopţi ca un guguman, ca un arnăut, făcînd antecameră la o domnişoară... din Tîrgovişte... eu care intru cînd vreau la orice cap încoronat... mă face să mă simt ridicol...

DOMNICA: Sînteţi pe drumul cel bun.

PICTORUL: Uf, stau cu cutia asta a Pandorei în braţe. Poftim... O mică atenţie... *(Scapă cutia din*

mînă, aceasta se deschide şi iese la iveală un pantof de damă.)

DOMNICA: Poftim! Un pantof... şi tot de dreptul... Acum cîteva zile aţi uitat la mine un ciorap, ieri o mănuşă... Darurile dumneavoastră: un morman de lucruri desperecheate... O cizmuliţă de dreptul, roşie, şi un papuc de stîngul verde... Taior fără foi... cîte o sanda... cinci ceşti dintr-un serviciu de douăsprezece piese... Şi mai pretinde cavalerul că mă iubeşte... Nici serviciul de pahare nu-i complet...

PICTORUL *(îngălbenindu-se)*: Să ştiţi că mascalzonele de Giuseppe.

DOMNICA: Valetul?

PICTORUL: Da... El umblă în cutii şi mi le desperechează... Eu n-am avut niciodată curiozitatea să verific dacă ceea ce comand e intact sau nu... Doamne, ce-o să-i fac!...

DOMNICA: Vă priveşte! Cel mai bun lucru e să-i daţi şi astea. *(Se duce în camera de alături şi se întoarce cu un braţ de lucruri.)* Poftim! Poate are obligaţii... să completeze pe unde le-a împărţit... Şi acum vă rog să mă lăsaţi, vai ce mă doare capul!...

PICTORUL: Migrena de duminică... E ştiut... duminica avem dureri de cap din cauză că schimbăm ritmul de viaţă. Ne sculăm mai tîrziu... mai lenevim în pat... Mai...

DOMNICA: Nu, că eu am dureri de cap şi sîmbăta şi vinerea şi joia...

PICTORUL: De ce n-aţi spus? Puteam cere o reţetă de la Padova... *(Teatral:)* E acolo un spiţer...

DOMNICA: Nu, nu... mulţumesc... *(Strigînd:)* Hei, lele Mariţo...

MARIŢA *(intrînd)*: M-am împiedicat acilea la colţ şi-am stat de m-am mai odihnit o ţîră... Uf!

DOMNICA: Știam eu că ești prin preajmă... Ajută-l pe domnul să-și ducă zestrea înapoi, în locuința dumnealui. *(Mariţa le ia cu braţul.)* Grijă mare să nu se rătăcească ceva... Are obligații... Giuseppe...

PICTORUL: Îl împachetez imediat! *(Iese.)*

DOMNICA *(singură)*: Nu, că o explicație trebuie să am odată și-odată cu domnul ăsta care își dă aere de mare nobil. Îi stau corăbiile în port să putrezească și el n-are cu ce plăti două piese care fac o pereche.

TABLOUL 3

SCENA I

(În cimitirul bisericii, la oarecare depărtare de locul groazei. Se aud gemete înăbușite.)

ȚEPEȘ *(se plimbă nervos. Din cînd în cînd se oprește, studiază vreo cruce. Amenință cu pumnii în direcția vaietelor)*: Ce aveți, mă, cu mine? Ce vreți toți de la mine? De ce mă prigoniți?

(Intră Papuc.)

SCENA II

ȚEPEȘ: Papuc, e vreun știubei pe aici? Ce-i cu zumzetul ăsta de albine? Mă împiedică să-mi aud gîndurile.

PAPUC *(merge pînă în fundul scenei și începe să răcnească)*: Liniște! Tacă-vă piuitul! Măria-Sa chibzuiește la binele țării și nu-și aude gîndurile. *(Dincolo zgomotele încetează pentru un moment. Tăcere, apoi dinăuntru se aude clar.)* „Care te joci cu focul" ? *(Papuc iar țipă.)* Gura! *(Întorcîndu-se lîngă domn.)* E liniște în țară.

ȚEPEȘ: Ce voiau?
PAPUC: Și ei... ca oamenii... le e frică... Vor afară.
ȚEPEȘ: Să facă pe ei pînă vor stinge focul. Păcat de sfîntul lăcaș.
PAPUC: Durăm altul.
ȚEPEȘ: Întocmai. Du-te și dă ordin ca mîine... adică poimîine... lăsăm puțin pămîntul să respire... în același loc să înceapă zidirea unei biserici cu hramul Adormirea Maicii Domnului. Și imediat o cetenie să duduie cerurile...
PAPUC: Doamne, ce facem cu turcul?
ȚEPEȘ: Care? A, adu-l încoace.

(Papuc iese și se întoarce imediat cu Aga, care este foarte speriat și are mîinile legate.)

SCENA III

ȚEPEȘ: De ce tremuri așa, de ce dîrdîi, prea cinstite Aga?
AGA: De... de... frig.
ȚEPEȘ: Căpitane, du-l să se încălzească puțin.

(Papuc îl trage spre foc.)

AGA: Allah! Allah!
ȚEPEȘ: Vine iarna, cinstite Aga, te-a prins vremea rea prin părțile noastre. *(Către Papuc:)* Lasă-l. Dezleagă-i mîinile. *(Papuc îl dezleagă pe turc, oarecum contrariat.)* Ești liber, Aga.
AGA *(speriat):* Eu... liber?
ȚEPEȘ: Da, tu liber. Nu știi ce e aia libertate? N-ai mîncat niciodată? Du-te acasă.
AGA: Unde acasă?
ȚEPEȘ: Și spune-i cui te-a trimis, spune-i ce-ai văzut.
AGA *(nu-și vine în fire):* Ce-am văzut?
ȚEPEȘ *(către Papuc):* Ăsta e zăpăcit rău. Sper că nu l-ați bătut, ar fi mare rușinea! *(Către Aga:)*

Ţi-au dat ai noştri vreo palmă? *(Aga semn că nu.)* Mergi şi spune-i sultanului că noi nu batem cu palma. *(Răstindu-se:)* Piei din faţa mea! Dacă nu-ţi sfîrîie călcîiele pînă la Istanbul, o să sfîrîi întreg aici...

AGA *(cade în genunchi):* Mulţumesc...

ŢEPEŞ: N-ai ajuns? *(Aga se ridică şi o rupe la sănătoasa.)* Să afle sultanul, şi să-şi bage minţile-n cap. *(Către Papuc:)* Crezi că şi le bagă? Nu era rău dacă slobozeam şi-un milog de-al nostru. Ar fi umblat prin ţară, şi-ar fi istorisit ce păţesc cei de-ntind mîna. Ia vezi, poate mai salvăm unul... Dă fuguţa... *(Papuc dă să fugă.)* Şi căpitanii ăştia ai mei... Nişte mormoloci. Eu să mă gîndesc la toate.

PAPUC: E tîrzior. Au venit cîinii...

ŢEPEŞ: Eu să mă gîndesc la toate...

PAPUC: Acum, să ştiţi că... tot s-a furişat unul... Nu-ndrăzneam să vă aduc la cunoştinţă.

ŢEPEŞ: De-al nostru?

PAPUC: Calic autohton. Ologul. Nu ştiu cum s-a strecurat printre picioarele celor care ferecau porţile.

ŢEPEŞ *(decepţionat):* Pînă străbate broasca asta ţestoasă toată ţara, ne-apucă judecata de apoi! Şi eu vreau să fac ordine printre supuşii mei înainte de groaznica judecată. Ce e acolo e nimic pe lîngă ce facem noi aici pe pămînt. Aici şi acum. Vezi de oaste. Or să mai vină şi alţii după dăjdii.

PAPUC: Oştenii Măriei-Tale aşteaptă cu spadele în dinţi.

ŢEPEŞ: Du-te şi spune-le să nu le mănînce încă, oricît le-ar ghiorţăi maţele. Am mare nevoie de săbii flămînde. *(Papuc dă să plece.)* Şi treci pe la Vlădica. Să nu uite de sfeştanie. Să ne ierte pe loc. *(Papuc iese.)* Stai! *(Papuc se întoarce.)* Unde e Rozmalin?

PAPUC: A plecat cu o parte din oaste să țină piept lui Dan Basarab care vine cu ajutor brașovean să ne biruie. *(Rîde.)*

ȚEPEȘ: N-o să trădeze?

PAPUC: Prietenul meu cel mai bun și sluga voastră cea mai supusă, să trădeze? Hm! *(Iese.)*

SCENA IV

ȚEPEȘ: Am dat cep situației. Or să curgă și turcii și alte fapte... se vor rostogoli capete. Să te ții tare. *(Zîmbind.)* Unii îmi zic Țepeș, pe furiș. Eu îi trag în țeapă, pe față. Oricum am reușit să-mi fac un nume. Concis, expresiv, ușor de ținut minte. *(Privindu-și palma.)* Mă cam mănîncă linia vieții, în palmă... *(Îngenunche și pune mîna pe pămînt, cu palma în sus.)* Linia vieții acestei țări trece acum prin mîna asta de pămînt. Cată să nu se întrerupă linia acestei palme de pămînt, doamne. De aceea ne canonim și noi atîta. *(Intră Țenea și Papuc.)*

SCENA V

ȚENEA *(arată spre o desagă pe care a adus-o cu el)*: Doamne...

ȚEPEȘ: Ce este?

ȚENEA: Rozmalin.. L-a prins Dan Basarab, l-a făcut bucăți și ni l-a trimis. S-a întors calul singur cu el în desagă...

ȚEPEȘ: Săracul! Și oastea?

PAPUC: E împrăștiată. I-au atacat pe neașteptate... cei mai mulți au pierit... Dan are multe tunuri...

ȚEPEȘ: Va să zică n-am aprins noi degeaba lumînările astea... cu biserică cu tot... Asta-i, c-a fost cu biserică cu tot.

PAPUC: Începe să ne cam înece fumul. Nu vă e frică?

ȚEPEȘ: Noroc că eu nu mă tem de înec. Uite ce facem... *(Îl cheamă aproape și încep să discute în șoaptă.)*

SCENA VI

AGA *(apare aproape plîngînd)*: Nu mă lasă...
PAPUC *(rîzînd)*: Doamne, iată pe cine am scăpat noi de la foc! Nu e în stare să se strecoare...
AGA: Am încercat în toate felurile. Erau să mă împungă, erau să mă săgeteze, ba unul voia să strice o încărcătură de pușcă pe mine.
ȚEPEȘ: Ai încercat pe la Dunăre și nu se poate...
AGA: N-am acte.
ȚEPEȘ: Îți place muntele?
AGA: Ce să caut la munte?
ȚEPEȘ: Te întorci la Stambul prin Țara Ardealului. Treci munții cum vei putea... da' atenție, Agă... Atenție la oamenii noștri, că ăștia trag fără să strige... Și la urmă, dai fuga la Sultan și-i spui că... așa și pe dincolo.
AGA *(rugător)*: Dați-mi ceva scris la mînă...
ȚEPEȘ: Eu am timp de scrisori? Fugi!
AGA: La munte, va să zică... *(Fuge.)*
PAPUC: E nepricopsit...
ȚEPEȘ *(răstit)*: M-a făcut de rîs... *(Zîmbește.)* *(Un moment de liniște. Se aude dinspre biserică foarte stins:* „Care te joci cu focul?")

TABLOUL 4

SCENA I

(Puțin mai tîrziu, în pădure. Cei doi, trași în țeapă, discută.)

ROMÂNUL: Pe la noi e unul care ne lungește viața...
TURCUL: Să i-o lungească lui taică-său...

ROMÂNUL: Serios, e foarte priceput...
TURCUL: Şi mumă-si...
ROMÂNUL: Se duc toţi bogătaşii la el, uncheşi, babe cloanţe şi nu ştiu ce le dă, nu ştiu cum îi gîdilă că încep să chicotească. *(Rîde.)*
TURCUL: Ce ţi-e şi viaţa omului!
ROMÂNUL *(idee):* Ce-ar fi să te plîngi şi tu?
TURCUL: De ce? Că n-am fost bine înşurubat?
ROMÂNUL: Nu, că n-ai fost judecat...
TURCUL: Ei... *(Oftează.)*
ROMÂNUL: Se crapă de ziuă. *(După o pauză:)* şi eu n-am mai crăpat... Că multă viaţă mai e şi-n om! Săraca viaţă... De fapt e prînzul... Se crapă de prînz, de amiază... Aiurez...

SCENA II

ŢEPEŞ *(intră vesel):* Bună ziua, flăcăi...
ROMÂNUL: 'mneaţa...
ŢEPEŞ: Văd că vă ţineţi bine...
ROMÂNUL: Bine, din moment ce n-am dat ortul...
ŢEPEŞ *(către Român):* Am verificat... Eroare judiciară... Eroare judiciară...
ROMÂNUL: Da?
ŢEPEŞ: Trebuia să-i mugi... Curat ca lacrima şi te laşi împungălit ca un fund de sac... Mama mă-si de dreptate! Gealaţi! *(Apar gealaţii.)* Aşa faceţi voi ca să-mi sculaţi populaţia în cap. Ce-mi staţi ca tonţii?
PÎRVU: Stropşim?
ŢEPEŞ: Doar asta ştiţi?
CHIORU: Ce să facem?
ŢEPEŞ *(răstit):* Daţi-l jos!
CHIORU: Hai?
ŢEPEŞ: Dacă moare, aţi sfeclit-o!

ROMÂNUL: Mor... Să nu pună mîna pe mine... nu mă clătinați că...

ȚEPEȘ: Așa, feciorul meu... Curaj... încă puțin... poate dă Dumnezeu și scapi...

ROMÂNUL: Eu de-aici?! Și la urmă, nu mă dau jos fără turc. E fratele meu. Așa e, Selime?

ȚEPEȘ: Cu tine aș vrea să se-ntîmple o minune... *(Către gealați:)* Stropiți-l cu apă... Și aduceți bocitoarele să-l descînte... Pînă deseară să-l am teafăr și încins cu spadă... *(Pentru sine:)* A venit vremea să înviem și morții ca să ținem piept... Păcat că am prea multe piepturi sparte...

PÎRVU: La înviat, sîntem de-o stîngăcie ce nu s-a mai pomenit... Că ne pare rău de speteala noastră... *(Rîde un timp.)* Cît muncim la cele cazne!

ȚEPEȘ: Îl înviez cu mîinile mele. Îi suflu viață cu gura mea. *(Începe să sufle.)* Țeapa mea are rădăcini în pămîntul acesta. Ea dă ramuri. Ramurile țepei mele sînt brațele voastre. Ostașii mei nevăzuți. Sînt crud, dar mă doare. Nu pedepsești decît pe cine iubești.

SCENA III

(Intră Papuc foarte agitat. Îi șoptește lui Țepeș ceva.)

ȚEPEȘ *(pregătindu-se de plecare)*: Bună treabă...

CHIORU: Și cu... *(Arată spre țepi.)*

ȚEPEȘ: N-am timp, fir-ar al naibii! Flăcăul ăsta mi-e tare drag. Vedeți cum îl dați jos, să nu-l doară...

ROMÂNUL: Să nu pună mîna pe mine...

ȚEPEȘ: Da, da, mai bine lăsați-l acolo, pînă mă-ntorc... și pe turc, treacă de la noi. Poate l-om ierta și pe el. *(Către cei doi din țeapă:)* Sănătate, pezevenghilor! *(Iese.)*

TABLOUL 5

SCENA I

(La palat, în iatacul Domnicăi.)

DOMNICA: Nu ne-am văzut cam de mult. Tot mai suferi? Tot mai suferi?

PICTORUL: Inima... aici, uite aici. N-ai un cuțit? Că eu nu port arme... Artistul are o armă mult mai teribilă — arta sa — nu trebuie să se mai încarce și cu o sabie sau un pumnal... Ar cădea în pleonasm... Sau mai bine ucide-mă tu, uite... *(Se desface la piept.)*

DOMNICA: Domnule, italienii ăștia au o înclinație spre gesturile mari ce nu s-a mai pomenit... De unde ai învățat mascarada asta?

PICTORUL *(dezarmat)*: De la Giuseppe... Numai că el întotdeauna reușea... După o scenă ca asta orice femeie era pe jos... îl lua în brațe și căuta să-l îmbuneze să nu se mai omoare. Și el răcnea: „Nu, atît mi-a fost!" „Cerul să te aibă în pază!" Și iar dădea să se repeadă în pumnal... Numai că juca totul cu foarte mult temperament. Napolitan, de!

DOMNICA: De ce nu încerci să fii tu însuți și în dragoste? Tu, așa cum te-a dăruit natura, mai rău, mai bun, nu știu, dar tu cel adevărat?

PICTORUL: Parcă n-am fost? Am fost pînă anul trecut... și tu m-ai derutat... mi-ai stricat echilibrul, concepția despre viață, despre amor, chiar și ideile mele despre pictură... De ce nu vrei să mergi cu mine?

DOMNICA: Unde?

PICTORUL: Știi tu... Acolo totul e așezat, stratificat, lustruit, vopsit pentru cîteva sute de ani...

pentru un mileniu... La Roma sînt case neatinse de pe vremea lui Neron...

DOMNICA: Nebunul ăla?

PICTORUL: Da, dar acolo nebunia trece și casele rămîn... Se duc casele o dată cu generațiile, ca și cînd ar fi niște morminte pentru oameni vii, iar cînd mor locatarii se scufundă și mormintele și trebuie să faci altele pentru altă generație... Nimic nu durează. Se vîntură lucrurile ca frunzele în fiecare toamnă... Dacă rezistă le dărîmă vecinii, dacă nici vecinii, le calcă hoții. Eu așa ceva n-am mai pomenit. În primele luni am încercat să fac niște însemnări, după aceea am renunțat... O înșiruire de cinci-șase nenorociri care se repetă... Respect eroismul prințului vostru, care face o figură de profet în pustiu... Într-o atmosferă de apocalips, el încearcă să se țină pe cal și să facă ordine; să dea oamenilor cît de cît încredere în ei și în viitorul lor... Dă cu barda în Dumnezeu, iar după aia se căiește. Mi-a pozat o dată, dis-de-dimineață, și-am citit atîta căință pe chipul lui, că m-am cutremurat. E un blajin care face pe fiorosul, din înțelepciune. Nu trebuie să-l judecăm după mască.

DOMNICA: Da, acum ai vorbit serios... Din păcate, prea serios... Tu nu poți să înțelegi mare lucru...

PICTORUL: Ba înțeleg așa de bine! Și nu numai ce se întîmplă azi! Aș putea să-ți spun, c-o precizie de 90 la sută și ce va fi mîine aci la voi. Dacă vrei îți și desenez.

DOMNICA: Tot așa, un album de catastrofe?

PICTORUL: Aproape.

DOMNICA: Atunci renunț. Îmi place noutatea cu imprevizibilul ei...

PICTORUL: Stai, să vezi. În primul rînd... știi că se fac presiuni asupra lui Vodă să se închine turcu-

lui... Dacă i se închină e pierdut... va fi dus cu strajă tare la Constantinopol. Acolo, capul îi va fi umplut cu bumbac și pus în par în poarta seraiului... Dar și altminteri n-are prea mari sorți. Să zicem că nu începe anul acesta campania pe care Mahomed o pregătește, o să înceapă peste un an... sau peste doi, cel mult! Cu cine îi ții piept?

DOMNICA: Vor lupta și femeile și copiii... Chiar eu învăț să prind cu arcanul și comand o roată de călărași...

PICTORUL: Sigur că da... voi sînteți trup și suflet cu pămîntul vostru... dar chiar și așa sînteți prea puțini... Pss! un lucru și mai neplăcut...

DOMNICA *(curioasă)*: Care?

PICTORUL: Matei Corvin. Să nu pună nici o bază în ajutorul lui...

DOMNICA: Cum poți să fii așa de sigur...

PICTORUL: Analizînd cu sînge rece situația... Corvinul are interese prea mari în apus. Vînează scaunul împăratului... Viena. Ce-i trebuie acum un război cu turcii? Și nu numai că nu-i va da ajutor lui Vlad, dar ferească Dumnezeu... dacă îl prinde... încasează bietul vodă 10—12 ani pe puțin... În afară de asta... *(În taină.)* Există acolo, la Brașov, un neamț care s-a specializat în ticluirea a tot felul de scrisori ca din partea Domnului valah... Oricît de viteaz ar fi viteazul vostru domn, cade răpus de un joc de cancelarie și culise.

DOMNICA: Și de ce-mi spui mie astea?

PICTORUL: Pentru că eu, ca artist, nu pot să țin în mine adevărul... Dacă Țenea nu mi-ar fi barat de la un timp drumul către Măria-sa, îl avertizam eu însumi...

DOMNICA: Ferește-te de omul ăsta. Vorba lui e ca otrava, care arde vasul în care se păstrează. Spune acum cé gînduri ai cu mine...

PICTORUL: Nu te las în vălmășagul acesta de întîmplări... Dacă nu vrei să mergi de bună-voie... te fur... E dealtfel un obicei al pămîntului. Flăcăul merge la horă, își ia fata care-i convine la subsuoară, o duce în bordeiul lui și a doua zi el pleacă voios și fluierînd la război, să moară pentru patrie... Și culmea: chiar moare, iar ea naște un prunc.

DOMNICA *(rîde)*: Începi să-mi placi... un pic... *(Îl sărută.)*

PICTORUL: Stai, unde fugi? Numai un sărut?

DOMNICA: Tot așa... desperecheate...

SCENA II

(Sala tronului, în Palat.)

PAPUC: L-am prins!

ȚEPEȘ: Viu?

PAPUC: Viu.

ȚEPEȘ: Fălosul Dan! Mi se rupe inima.

PAPUC: Serdarul Țenea, cu o ceată dintr-ai lui, a trecut munții. Va veni altă dată... Iar acum Dan vă cere îndurare...

ȚEPEȘ: Îndurare? *(Rîde)*. Răposatul meu tată, Vlad Dracul, s-a certat cu Iancu de Hunedoara. Acesta l-a prins și i-a tăiat capul, după ce tăiase capul nevirstnicului meu frate Mircea, care ocupase tronul doar de cîteva luni. Eu am venit pe tronul țării cu ajutorul aceluiași Iancu. Am trecut peste faptul că se purtase atît de crud cu ai mei, și i-am primit bucuros sprijinul prietenesc. În estimp, de cînd noi gospodărim această țărișoară,

Dan a tot uneltit la Braşov, cum să ne taie capul. Noi l-am prins, iar el are nerușinarea de a ne cere să nu-i tăiem capul.

PAPUC: Numai în cîteva cuvinte pe care le-ai spus acum, tăierea capului s-a repetat de vreo cinci ori. Sărăcie de limbaj?

ŢEPEŞ *(rîzînd)*: Numai în ultimii zece ani fapta aceasta a tăierii capului s-a repetat de nu ştiu cîte ori... O fi sărăcie de limbaj! Dar după cum vezi, nu-i sărăcie de capete domneşti! *(Indignat.)* Dan vrea îndurare! Merită să-l certăm cu paloşul numai pentru faptul că nu ştie istorie. Iar Ţenea ăsta...

PAPUC: De acum doi ani am mirosit eu ceva. Dacă nu-l supravegheam pe ascuns... împotriva poruncii Măriei-tale... am fi fost în mîinile gîzilor lui Dan.

ŢEPEŞ: Ba l-am bănuit... pentru că eu îi bănui pe toţi... *(După o pauză.)* Zici că vrea să stea de vorbă cu mine?

PAPUC: Aşa am înţeles. Cît era el de mîndru.

ŢEPEŞ: Vom avea plăcerea să discutăm cu dumnealui pe larg în timpul slujbei.

PAPUC: Ce slujbă?

ŢEPEŞ: Slujba lui Dan. E creştin, n-o să-l îngropăm ca pe un păgîn? Dar mai întîi, să-şi sape singur groapa. Cît mai adîncă, mai largă, mai plăcută... Îl îngropăm de viu.

PAPUC *(priveşte să vadă dacă nu e o glumă)*: Cumplit. *(Iese.)*

SCENA III

(Intră Stelniţă, gătit de luptă, însoţit de Braniște şi de Lungu.)

STELNIŢĂ *(gîfîind)*: Gata... s-a isprăvit cu ei...

ŢEPEŞ: Cu cine?

STELNIȚĂ: Cu turcii... Au trecut Dunărea... mamă, ce-o să batem la ei... *(Grav.)* Nu încap în capcanele noastre. Oamenii mei sînt gata.

ȚEPEȘ: În sfîrșit! Bătălia pentru care m-am pregătit de-o viață. Acum dușmanii dinăuntru sînt în afară de dușmanii din afară — înăuntru. Doamne! Ce noroc de vreme bună am avut! *(Intră o ceată de căpitani, pregătiți de luptă.)*

CORTINA

ACTUL IV

Seara

TABLOUL 1

SCENA I

(După vreo zece ani. O celulă în turnul temniței de la Buda. Semiobscuritate. Se disting zidurile groase, cu multe găuri de șobolani, ca niște ferestre false. Un steag al lui Țepeș este înfipt undeva în perete. Pinza a putrezit de timp, de umezeală. Lancea lui — ca o țeapă ruginită.)

ȚEPEȘ *(stă turcește în mijlocul celulei și coase ceva. Se oprește din lucru; privește lung în jur)*: Ptiu! Zece ani de cînd facem croitorie...

PAPUC *(trist)*: Cu cîrpe... nu cu sorți omenești.

ȚEPEȘ: Așadar, zece la S'tă Mărie... Și Sfîntul Așteaptă cînd e?

PAPUC: Poate ne eliberează înainte de Sfîntul Așteaptă...

ȚEPEȘ *(se ridică în picioare, slab și tras la față. Ochii îi sclipesc. Se întinde, trosnindu-și oasele, cască)*: Din pricina turcilor am nimerit aici, turcește am stat... *(Fluturînd cusătura, un costum turcesc, șalvari, işlic:)* Lucru turcesc am făcut... Ce zici de işlic?

PAPUC: După atîta amar de vreme puteați împungăli mai frumos... *(Rîzînd:)* Adică acul e mic, nu-i ca țeapa ..

ȚEPEȘ *(necăjit)*: De unde ață? De unde material? Peticile astea mi le-au adus șobolanii... Să nu vină cu gura goală. *(Admirînd șalvarii.)* Nimic de zis, cu șalvarii am plesnit-o. Mi-au ieșit frumos... *(Pune bulendrele deoparte.)* Omul trebuie să știe și-o meserie. S-o-nvețe de mic. Altfel...

PAPUC: ...o-nvață după ce nu mai e mare.

ȚEPEȘ *(mîndru)*: Mi s-a luat domnia, dar toți acești ani am fost ca și Domn. M-am luptat. Am apărat țara de șobolani. Adică de dușmanii dinăuntru... *(fixînd o gaură)* care comunică în văzul tău cu dușmanii din afară... Trebuie să-mpiedicăm cu orice preț acest du-te-vino. Aduce a brambureală. Căpitane!

PAPUC: Măria-ta. *(Apare dintr-un ungher, tîrîndu-și lanțurile.)*

ȚEPEȘ: Platoșa!

PAPUC *(i-o aduce)*: A ruginit.

ȚEPEȘ *(o îmbracă)*: Și s-a lărgit...

PAPUC: Nu știu de ce zdupul te slăbește.

ȚEPEȘ *(scrutînd în jur)*: Oștenii noștri sînt la posturi?

PAPUC *(moale)*: Or fi.

ȚEPEȘ: Pînă la urmă o să mă răfuiesc eu și cu tine. Știi că te paște țepușa!

PAPUC: Printre țepi mi-am petrecut toată viața, ca un arici.

ȚEPEȘ: Dă-mi și spada. *(Papuc îi aduce o sabie de lemn.)* Frumoasă sabie! Știi ce?

PAPUC: Ce?

ȚEPEȘ: Noi niciodată n-am avut arme ca lumea. Întotdeauna ne-au lipsit și a trebuit să ne batem așa... Știi care-ți e locul. *(Papuc se îndepărtează cu cîțiva pași, îngenunche și pune urechea la pămînt.)*

PAPUC: S-aude huruit...

ȚEPEȘ: Lasă-i să huruie! Ei cred că noi nu mirosim pregătirile! Fugi și astupă fereastra. *(Papuc se tîrăște și astupă cu o zdreanță ochiul de geam cît pumnul.)* Întunericul îi face mai puțin prevăzători. *(Îngenunche și el. Un moment de încordare.)* De ce, cînd îmi tai mustățile nu mai pot prinde șoareci? *(Un zgomot ușor, urmat de un răcnet.)* Ura! Înainte! *(Începe să alerge prin celulă.)* Așa! Te-am prins! Te-am înșfăcat, nemernicule! *(Vine în față cu un șobolan de coadă, care se zbate.)*

PAPUC: Să înălțăm steagul victoriei?

ȚEPEȘ: Cît mai sus! *(Papuc ia steagul, ca o zdreanță, îl înalță mai sus.)* Ai auzit tu de mine, spurcăciune? De Vlad, domnul Țării Românești, care de zece ani biruie șobolanii în pușcăria lui Matiaș, crai la Buda? Mare dobitoc și această rudă a noastră...

PAPUC: Mai încet... *(Arătînd spre ziduri:)* Au urechi!

ȚEPEȘ: Și eu am urechi și, de-atît amar de vreme, nu aud decît smiorcăielile tale. Și chițcăitul inamicului. *(Merge într-un colț al camerei. Din obscuritate ies la iveală țepușe cu șobolani înfipți.)* Măcar am învățat cîte feluri de șobolani sînt pe lume. Galbeni, negri, portocalii, indigo și violeți... or fi existînd și vărgați? Ăi din pușcării ar trebui să fie vărgați, din spirit de solidaritate cu nenorociții de pe urma cărora trăiesc. Ăsta nu e vărgat... Nu-i pare rău de noi. Atunci își va merita soarta! *(Dă să-l tragă, se răzgîndește.)* M-am răzgîndit. *(Meditînd:)* Pînă acum am făcut-o din timiditate. Ca să nu-mi dau drumul temperamentului meu liric. Din cauza asta mi-am ascuțit privirea și auzul și pipăitul pe viu.

PAPUC *(insistînd)*: Al doilea.

ȚEPEȘ: Nimic.
PAPUC: Măcar unul.
ȚEPEȘ: Nici unul.
PAPUC: Voia să vă rupă beregata. Dacă nu săream la timp. Și ieri cînd dormeați. Măcar pe-ăsta.
ȚEPEȘ: Postesc. Și apoi mă voi spăla pe mîini. *(Se luminează scena.)*
PAPUC *(cu mîna goală)*: I-am dat drumul.
ȚEPEȘ: Ducă-se cu Dumnezeu. Și eu l-am slobozit.
PAPUC: V-ați călugărit cumva între timp și n-am avut știință?
ȚEPEȘ *(mîhnit)*: Am fost prea crud. Mi se vor pune în cîrcă multe. Cum se naște, astăzi, legenda... Cică aș fi ciopîrțit trei sute de boieri. Dar nici măcar nu erau ei atîția, în toate țările române la un loc. Cică am făcut eu trei sute de boieri și, după ce i-am căftănit, i-am omorît și pe ăia. Că nu erau buni. Arătați-mi un boier bun, și-l înghit. Vina mea e alta. N-am avut răgaz să-mi apropii norodul meu. Să fac tot binele pe care-l începusem. E drept, nu m-a ajutat mai nimeni... Europa m-a lăsat singur în fața turcilor. Și singur aici...
PAPUC: Multe nu vor fi adevărate. Și-apoi aveți spate greu.
ȚEPEȘ: Cum să justifici crima? A omorî șobolani e ca și cînd ai omorî oameni.
PAPUC: Ce contează viața unuia sau a altuia față de existența însăși a patriei?
ȚEPEȘ: Uite, stau așa, cîteodată, și-mi amintesc de unul, de altul... Pe mulți îi puteam ierta. Și-ar fi fost spre folosul patriei... Dar i-am omorît, din timiditate.
PAPUC: Cică dorul ar fi intraductibil.
ȚEPEȘ: În turcește, merge.
PAPUC: În turcește? Cum se traduce?

ȚEPEȘ: Hai sictir. *(Papuc rîde.)* Eram ostatic la Țarigrad și i-am scris tatei că mi-e dor de țară. El mi-a răspuns în tucește. *Hai sictir!*

PAPUC: Da, dar am impresia că nu acoperă sensul întreg...

ȚEPEȘ: Citeodată da, citeodată nu. *(Oftînd:)* Acum iarăși îmi e dor de țară... Hai... acasă...

PAPUC *(după o pauză)*: Oare să nu fi dat roade faptele măriei tale? Mira-m-aș.

ȚEPEȘ: Asta te roade? Cred că țepile au putrezit de mult... ciorile — sînt mai grase... Pică pară mălăiață... Care-o fi nătăfleață? Laiotă?, Radu? că Dan... hîrșt!

PAPUC: N-am greșit ce-am făcut cu toții, pentru că am făcut-o din patriotism... Altfel țara ar fi acum pașalîc. Trebuia o disciplină de fier...

ȚEPEȘ *(privindu-l lung)*: Tu m-ai ierta?

PAPUC *(fără să clipească)*: Eu v-aș ierta.

ȚEPEȘ: Platoșa a cam ruginit, de cînd tontălăul ăsta de Matei...

PAPUC: O să dea poruncă să mă scoată de aici și-o să rămîneți singur. Știți că de bună voie m-am prezentat și l-am rugat în genunchi să mă bage la zdup, cu Măria-ta... Ca să aveți cu cine vă certa...

Și să treacă mai ușor timpul... Și să facem planuri de viitor.

ȚEPEȘ: Noi am fost întotdeauna tari în planuri de viitor.

PAPUC: Să știm în caz că veți lua iarăși tronul Țării Românești, cum să acționăm...

ȚEPEȘ: Te-ai ținut scai de mine... ca să-mă spionezi...

PAPUC: M-am lăsat bătut în locul Măriei-tale...

ȚEPEȘ: Te-au pus în locul meu ca să vezi ce gîndesc și să mă pîrăști. Ori ți-a părut rău că m-ai vîndut... Cine a întocmit carte falsă către sultan?

PAPUC: Dacă aș ști! În orice caz un neamț din Brașov, ca să se răzbune.

ȚEPEȘ: Și craiul Ungariei de ce a fost așa de dobitoc și a crezut că-l trădez? Minciuna asta gogonată?

PAPUC: Poate că i-a convenit. Îi era teamă de Măria-ta.... Nu știu...

ȚEPEȘ *(privind șobolanii)*: Uite, înainte de a le face de petrecanie trebuia să-i întrebăm ce mai e pe afară...

PAPUC: S-ar fi plîns de criză de găuri...

ȚEPEȘ: Bine că ne-am pricopsit noi cu una... *(Privind țepile:)* Mulți, dar încă nu destui ca să-i sperii. Cum stingi lumînarea, cum te năpădesc... Intră și prin cheotoarea nasturilor... Trebuie să dormi cu armura de zale... Vor să roadă tot... Căpitane!

PAPUC: Poruncă!

ȚEPEȘ: Cînd vor înceta năvălirile astea?

PAPUC: Eu cred că...

ȚEPEȘ: Să nu spui că... *(Se înfurie.)*

PAPUC: Sînt prea multe găuri... Te ații la una, vin pe partea cealaltă... Cum te-ai întors cu spatele, te mușcă de fund! Tot pămîntul e burdușit!

ȚEPEȘ: O să reușesc să-i stîrpesc?

PAPUC: Păzea! *(Aleargă după un șobolan.)*

ȚEPEȘ: L-ai scăpat... *(Răstit:)* Să nu mă ții de vorbă în timpul bătăliei. Noi pălăvrăgim și inamicul dă buzna... *(Amenință cu pumnul spre găuri.)* Vă arăt eu vouă! *(Către Papuc:)* Nu mai postesc. Uite care e planul: facem un șanț de apărare și-l umplem cu apă. *(Începe să sape.)* Adă apă!

PAPUC: Apa noastră de băut pe-o săptămînă. *(Îi dă o găleată. Țepeș o toarnă.)*

ȚEPEȘ: Nu-i nimic. *(Se aud plescăituri în apă.)* Auzi?

PAPUC: Ăștia înoată ca dracii...

ȚEPEȘ *(prinde unul)*: Vom pescui draci uzi-leoarcă. *(Îl trage în țeapă. După o pauză:)* Tu crezi c-am înnebunit?

PAPUC: Nu.

ȚEPEȘ: Da ce crezi tu?

PAPUC: Eu cred... eu nu mai cred nimic.

ȚEPEȘ: De ce? Or te-ai prostit? *(Papuc tace.)* Te-ai băgat singur la pușcărie, de dragul meu...

PAPUC: Am fost întotdeauna cu Măria-ta.

ȚEPEȘ: Ai fost o slugă credincioasă...

PAPUC: Fost.

ȚEPEȘ: Te fălești. *(Pauză.)* Crezi că mai ieșim teferi de-aici?

PAPUC: Prin găuri de șarpe și tot ieșim... Au trecut zece ani, aproape că n-am simțit...

ȚEPEȘ: Ai numărat anii... Bine-ai făcut. Cînd om fi afară, o să știm exact în ce zi sîntem. Azi ce e?

PAPUC: Să tot fie joi.

ȚEPEȘ: Joi?

PAPUC: Sau miercuri.

ȚEPEȘ *(speriat)*: Miercuri?

PAPUC: Sau sîmbătă...

ȚEPEȘ *(rîzînd)*: Dă-le naibii de zile, sînt toate la fel. *(Pauză.)* Crezi că tot cu turcii o să ne batem?

PAPUC: Dar cu cine?

ȚEPEȘ: I-or fi biruit ăilalți și noi o să-ncălecăm pe tron și-o să spunem povești...

PAPUC: Europa e guvernată de mămăligari. Toți sînt niște mămăligi. Noi putrezim aici pentru niște tonți... Știți ce-ar trebui să facem cînd ieșim? Îmbrăcăm toată oastea turcește și... cucerim restul.

ȚEPEȘ *(rîde)*: Ar trebui să le facem un pustiu de bine...

PAPUC *(pe gînduri)*: Cred totuși că planul nostru e strașnic.

ŢEPEŞ: Crezi? Ia uite. *(Arată jos locul zgîriat cu bățul.)* Harta Țării Românești.

PAPUC: Au ros-o guzganii, Măria-ta...

ŢEPEŞ: Le-o smulgem noi din gură. Niciodată n-am avut atîta timp pentru pregătirea unei bătălii. Prea mult poate... Apuca-vom să dăm bătălia a mare?

PAPUC: Deocamdată, *(arată o gaură)* aici la porțile Orientului...

ŢEPEŞ *(idee)*: Nu-i rău! Ba chiar mi-ai dat o idee. Ce-ar fi să... Și știi pe care? Uite pe-aici... E cam strîmbă... dar poate se lărgește mai încolo... Nici șobolanilor nu le place să circule înghesuiți... Nu-mi încape în ea decît mîna... O s-o lărgim... Vino-ncoace, că avem treabă... *(Întunecic; după o mică pauză:)* Acum cred că merge...

PAPUC: Tot de ei o să fie bine... Or să sară cîte doi deodată pe noi...

ŢEPEŞ: Guzgani?

PAPUC: Păi da. Or să zică mulțam, că se cam năduşeau. *(Rîde.)*

ŢEPEŞ: Nu sar, c-o să sărim noi pe ei... Ia bagă capul...

PAPUC *(speriat)*: Eu?

ŢEPEŞ: Bagă capul și spune ce vezi. *(Papuc se codește.)* Nu te codi, n-avem timp de pierdut... *(Papuc se execută. Scoate capul îngrozit.)* Dincolo sînt turcii. Țara care ne așteaptă. Bătălia cea mare... Între toate astea și noi nu există decît sîrmăvia asta de pușcărie... *(Rîde sinistru.)*

PAPUC: Mare dandana, doamne! De atîția ani! *(Mică pauză.)*

ŢEPEŞ *(se plimbă agitat prin celulă, se oprește într-un loc și se uită lung, ca și cînd ar privi pe fereastră)*: Se schimbă vremea!

PAPUC: Nu se schimbă.

ȚEPEȘ: Uite cum se-ndoaie plopii...

PAPUC: Măria-ta... vedeți prin zid? Aia nu e fereastră...

ȚEPEȘ: O fi ușă. Sînt cazuri cînd se poate vedea și prin ușă.

PAPUC: Ei, dacă-ar fi ușă... Există totuși una aici, dar de cînd nu s-a mai deschis am și uitat unde vine.

ȚEPEȘ: De cîte ori mă uit pe fereastră mă ia un val de tristețe. Și-un val de dor de țară... *(Oftează.)* Acum simt și un val de jale. Și-un val de silă...

PAPUC: Valuri, valuri, așa s-o fi născînd și marea...

ȚEPEȘ De-aia e amară.

PAPUC: De-aia e neagră.

ȚEPEȘ: De-aia e departe.

SCENA II

(Ușa se deschide, apare pictorul, purtînd în brațe un tablou mare, înrămat. Merge și-l agață undeva pe perete. Se uită la el, îl ia și-l pune în altă parte.)

PICTORUL *(privind tabloul)*: Ar mai trebui o rază.

ȚEPEȘ *(către Papuc, dojană)*: Vezi? Ce spuneam și eu? Ar mai trebui o rază. *(Merge și bagă nasul în tablou, zgîndu-se:)* Cine-i arătarea asta?

PICTORUL *(cu plecăciune)*: Măria-ta. *(Plecăciune către tablou:)* Și Măria Voastră.

ȚEPEȘ *(îl îmbrățișează)*: Meștere. Cum ai ajuns aici?

PICTORUL *(zîmbind)*: Arta pătrunde ușor pînă și la pușcărie.

ȚEPEȘ: Atunci oi fi eu vreun artist?

PICTORUL: În felul dumneavoastră, da! Poate chiar un geniu. *(Luîndu-l de mînă și ducîndu-l spre tablou:)* Știți ce se degajă de aici? Din toată această fizionomie halucinantă? Geniul...

ȚEPEȘ *(cercetînd placid tabloul)*: Cine e? Noul domn? Te-ai dat și cu ăsta? Cine e?

PICTORUL: Care?

ȚEPEȘ: Individul.

PICTORUL *(surprins)*: Poate glumiți... *(Supărat:)* Păi nu mi-ați pozat, Măria Voastră pe tron...

ȚEPEȘ: Care tron?

PICTORUL: Mi-ați îngăduit să fiu mereu în preajmă, ca să vă surprind...

ȚEPEȘ: Asupra faptului?

PICTORUL: ...trăsăturile... Am fost și pe cîmpul de luptă. V-am privit în suflet. Apoi v-am privit în ambianța groaznică și tare... că acolo mi-am pierdut și-o mînă pictîndu-vă, cînd m-am ținut după dumneavoastră cu șevaletul și-am pătruns în tabăra turcească... *(Mîndru:)* E cea mai bună operă a mea. Dicționarul... începusem să întocmesc un dicționar, o pasiune auxiliară a mea... mi l-au luat oamenii lui Radu. La o percheziție. S-a pierdut. Au făcut țiganii din el cornete și-au vîndut mizilic de bostan cu sare pe la chermeze. După aia altă descindere la domiciliu, altă scotocire pe sub vatră, pe sub dușumele — după ciorne. Mi-am pigulit toate cuvintele — fie autohtone, de substrat, fie latine, fie turcești.

ȚEPEȘ: Să nu mai aibă valahul nici o siguranță la el acasă, pentru asta luptarăm noi, Papuce?

PICTORUL: M-am plîns lui Țenea, sfetnicul lui Radu: „Te rog să fixezi o dată statutul meu de cetățean al Europei, că eu nu vreau să fiu la cheremul perpetuu al arnăuților dumitale". Trebuia să plec imediat în Italia, în semn de protest, dar n-a vrut Domnica. „Nu Italia, copiii noștri trebuie să învețe mai întîi românește." „Cum să învețe dacă ni se ridică toate cuvintele?" Ba soția, ba dicționarul, m-au ținut legat.

PAPUC: Ba arnăuții.

PICTORUL: Ba arnăuții, că era să uit. *(Privind către portret.)* Cea mai bună operă a mea!

ȚEPEȘ: O fi. Dar... Cine-i ăsta? *(Într-un acces de furie.)* Strigoiul ăsta... *(Mai moale:)* Adică, știu și eu... M-oi fi făcut strigoi. *(Cercetînd pictura:)* Se poate oare fruntea asta încreți strivind între riduri gînduri ca șerpii în crăpături, cînd se cutremură pămîntul?

PICTORUL: Se poate.

ȚEPEȘ: Mustața e a unui ins care are timp să se uite în oglindă. Într-o oglindă întreagă, iar eu n-am avut decît cioburi de țară spartă... în care m-am zgîit. Nu ca să-mi fac mustața ci ca să văd cine mai vine... Și veneau toți. Ca să văd ce mai e de făcut... Și toate erau de făcut... *(Stins.)* Și la urma urmei, ce-mi aduci mie poze împopoțonate?

PICTORUL *(mîhnit)*: V-am adus și vești.

ȚEPEȘ *(tresărind)*: Taci. Nu le slobozi.

PAPUC *(curios, vine lîngă pictor)*: Ei, ce se mai aude?

ȚEPEȘ: Îți spun eu ce mai e nou: Ni s-a ridicat și dreptul la pușcărie, ni s-a adus un înlocuitor *(arată spre tablou)* iar noi o să fim trimiși pe lumea cealaltă. Totul merge strună.

PICTORUL: Veți fi iarăși Domn. Craiul Matei s-a convins de nevinovăția voastră. Ștefan, domnul Moldovei, vă va sprijini să vă recăpătați scaunul.

ȚEPEȘ: Ștefan... tot el... Eu l-am pus pe tron și el m-a ajutat să mi-l pierd pe-al meu...

PICTORUL: Ștefan vă e prieten... Om de ispravă! Mare pagubă a pricinuit și el păginității... Cu Măria-Ta pe scaunul Țării Românești ar mai avea curaj... Umblă de mult pe lîngă Matei să vă elibereze. L-am pictat pe Craiul Matei cu condiția să mă lase să vă văd și să fiu primul care vă anunță vestea cea mare...

PAPUC *(sărind în sus, cît îl ţin lanţurile)*: Dreptatea iese la lumină! Dreptatea iese la lumină!

ŢEPEŞ: Ho, că încă n-a scos capul. Stai să vezi, la urmă.

PAPUC: Întotdeauna spiritul de adevăr şi justiţia au triumfat...

ŢEPEŞ *(ironic)*: Cum să nu... *(Bătîndu-l pe umăr pe Pictor:)* Iartă-mă că nu plîng. Vreau să plîng, dar nu pot. *(Pe alt ton:)* Mă bucur că te văd, prietene... Ce-o fi om mai vedea. Om muri — om muri, om trăi — om trăi. Vino să stăm de vorbă.

PICTORUL *(ia tabloul de pe perete, îngîndurat, dă să plece)*: Sînt un ratat. Şi cîte planuri, cîte nopţi nedormite... Aveam în mine o îndoială şi uite că se confirmă... Am vrut să pun pe pînză acel mister care se ascunde în personalitatea Măriei Voastre. *(Pe alt ton:)* Ştiţi că circulă în Europa nişte cărţi fioroase despre Dracula cel groaznic? Textul e interesant. Cam fantastic, ilustraţiile în schimb sînt oribile... *(Oftînd.)* Eu l-am avut pe Dracula în faţa mea, şi se pare că degeaba. Şi sînt prea bătrîn ca să mai reiau totul de la capăt.

ŢEPEŞ: Eu am fost Drăculea, şi se pare că degeaba. Într-un fel sîntem chit. Dă-mi rama aia. *(Scoate tabloul din ramă şi se aşază în locul tabloului.)* Ce zici de operă? *(Pictorul tace.)*

PAPUC *(plat)*: Ieşiţi, doamne, de-acolo, c-aşteaptă ţara.

ŢEPEŞ: Şi ţara e în ramă... turcească... Ori mă primeşte aşa, ori rămîn aici. Pînă una alta, te rog meştere, atîrnă-mă în cui. *(Rîde în hohot.)*

(Pictorul îşi ia tabloul şi se pregăteşte de plecare.)

PICTORUL: Soţia mea, Domnica... vă trimite multe salutări...

ȚEPEȘ: Soția dumitale?

PICTORUL: Cu asta m-am ales... și cu mîna asta lipsă...

ȚEPEȘ: În schimb o ai pe cealaltă... Copii?

PICTORUL: Da. Vlad și Domnica... Soția a ținut să-i botezăm cu nume românești.

ȚEPEȘ: Aveți grijă de Vlad! *(Se pornește iarăși pe rîs. Pictorul se strecoară afară.)*

SCENA III

ȚEPEȘ *(după o pauză iese din ramă, către Papuc)*: Ai văzut... ai auzit? Ori a fost și este o nălucă? Mă, Papuc, tu crezi c-o să mai avem noi parte de tron?

PAPUC: Eu așa cred.

ȚEPEȘ: Ești sigur?

PAPUC: Așa prepui.

ȚEPEȘ: Și cu cine-o să ne mai batem?

PAPUC *(rîzînd)*: Asta-i bună! Tot cu turcul. Că acum ne-am învățat. Nu e bine nici să schimbi dușmanul.

ȚEPEȘ: Cu turcul, zici... Mie parcă mi-a trecut supărarea... De-asta mi-e frică. Tot stînd aci, m-am fleșcăit...

PAPUC: Da, Măria-Ta!

ȚEPEȘ: Tu îți iubești țara?

PAPUC *(speriat)*: Ce vorbă e asta? Păi, dacă nu mi-o iubeam...

ȚEPEȘ *(pe gînduri)*: Și zi așa... ți-e dragă...

PAPUC: Ca lumina ochilor.

ȚEPEȘ: Ca lumina ochilor, zici.

PAPUC: De-aia m-am și ținut după Măria-Ta... Cu credință...

ȚEPEȘ: Dacă era altul în locul meu, poate-ți mergea și ție mai binișor....

PAPUC: E! Parcă eu nu știu cum a fost! *(Visător:)* Ca mîine vă recăpătați domnia... Și-o luăm de la capăt... Ce veselie pe popor!

ȚEPEȘ: Nu m-o fi uitat?

PAPUC: Pe Măria-Ta? *(Rîzînd:)* Abia vă luase frica...

ȚEPEȘ: Eu n-am vrut să sperii pe nimeni... Am fost crud cu durere... Vremurile au fost de spaimă... Din acelea care nu îngăduie milă, nici iertare. Știa el, Minică, de ce vroia să fugă de ele, hîț înainte, hîț înapoi... numai în prezent, nu... Eu, însă, am fost Domn, trebuia să-mi apăr țara... și de turci, și de șobolani... Pentru mine, mila și iertarea sînt ca niște bucate rîvnite, din care nu am dreptul să mă ospătez... E regimul meu... că de-aia nu mai pot de la rărunchi... *(Se plimbă, frămîntat de un gînd:)* Mă, Papuc... mă frămîntă un gînd.

PAPUC: Gînd?

ȚEPEȘ: Eu am uitat cum arată un turc... Mi-e c-o să plec gătit frumos la luptă, cu zale, cu paloș, și cînd să dau iama... o să-ncep s-alerg după șobolani.

PAPUC *(rîzînd)*: Asta-i bună... Acum pricep... ați cusut un costum turcesc — ca să...

ȚEPEȘ *(ridică straiele turcești)*: Mă uit, dar... nu văd turcul... Știi ce... ia îmbracă-te!

PAPUC: Adică să fac pe.. Ba, că mă murdăresc...

ȚEPEȘ: Hai mă, Papuc, ziceai că ești patriot...

PAPUC: Ba.

ȚEPEȘ: Nu fii turc... *(Rîde.)*

PAPUC *(se îmbracă)*: Asta-mi aduce aminte de pe cînd căutam cu spada-n mînă cortul lui Mahomed... Dacă nu intra luna-n nori, să nimerim în alt cort...

ȚEPEȘ *(luîndu-i seama)*: Mă, Papuc, ești turc sadea.
PAPUC: Aferim!

(Un șobolan speriat li se încurcă printre picioare.)

ȚEPEȘ: Pe el! *(Se reped amîndoi pe jos.)* S-a dus...
PAPUC: Țara e departe, dușmanii la doi pași...
ȚEPEȘ: Unde s-a dus? *(Papuc arată o gaură în zid.)* Bagă capul și ia-i urma. Asta trebuie prins musai... Dacă nu-l prindem, nu mai luăm domnia... Așa mi se năzare mie... Uite, c-am început să dau și cu bobii...
PAPUC *(intră cu capul în firidă)*: Nu văd nimic...
ȚEPEȘ: Scormonește bine cu privirea... *(Merge, apucă lancea care întruchipa steagul zdrențuit și se apropie de Papuc.)* Ticălosule, tu m-ai vîndut!
PAPUC *(cu capul în firidă)*: Nu aud nimic...
ȚEPEȘ: Dacă nu erai omul lor, nu ți-ar fi îngăduit să stai cu mine... Te-au trimis să mă spionezi...
PAPUC: Mai tare, că nu s-aude... Șobolanii... mi se reped spre gură...
ȚEPEȘ: Pe ei! Le venim noi de hac! *(Bagă țeapa în el, apăsînd cu toată puterea... Răcnete... chițcăituri de șobolani. După un moment de tăcere:)* Un turc mai puțin... Brațul tot îmi mai e de fier... Anii de temniță nu mi-au alterat simțul de dreptate, chiar dacă trebuie pentru el să tai din mine. Țara mai are nevoie de acest braț de fier...

(Ușa se deschide scîrțîind, în scenă năvălește lumina.)

CORTINA

ACTUL V

Dimineața

TABLOUL 1

SCENA I

(În pădure. La cealaltă buză a pădurii. Decorul de la început.)

ROMÂNUL: Ce e mai curios, măi băiete, e faptul că n-am mai murit... A trecut cam multișor timp, s-au petrecut multe în jur, s-au schimbat vreo doi-trei domni...

TURCUL: S-au schimbat în bine?

ROMÂNUL: În bine, din moment ce s-a ajuns tot acolo.

TURCUL: Unde-acolo?

ROMÂNUL: De unde s-a plecat... Adică tot la Țepeș... El stă acum pentru a doua oară pe tron, și tare o să se mai mire că noi n-am murit nici măcar pentru prima dată... Am rămas în urmă... nu mai putem ține pasul. Am îmbătrînit.

TURCUL: Poate din cauza situației noastre neavantajoase ni s-o fi părut numai c-a trecut mult timp, poate nu s-a scurs decît o clipă... o clipită...

ROMÂNUL: Adineaori a venit un corb și ți-a lăsat pe buze o dudă coaptă. Cum mai e recolta de dude anul ăsta?...

TURCUL: Ăle negre s-au făcut, cele care pătează. Dudele s-au făcut, dar nu s-au făcut alelalte... Ne hrănesc păsările cerului cu ce dă dumnezeu...

ROMÂNUL: Ăi de sus întotdeauna o duc mai bine. Sigur, doare. Dar m-am obișnuit.

TURCUL: Durere ancestrală. Parcă în burta mamei nu m-a durut? M-am obișnuit.

ROMÂNUL: Aproape o moarte, o moarte naturală. Un mod de existență. Omul nu se rupe de materie, ci coboară în ea.

TURCUL: Omul e materia, și natura — istoria.

ROMÂNUL: Românul e frate cu istoria.

TURCUL: Ploile ne spală, cu ce dă dumnezeu. Apa de ploaie conține sodă.

ROMÂNUL: Să n-o pui pe limbă.

TURCUL: Care limbă?

ROMÂNUL *(oftînd)*: Așa au trecut anii...

TURCUL: Am fost ca niște observatori, de sus, ai vremii.

ROMÂNUL: Că multe am mai văzut, doamne!... Multe s-au schimbat... în bine, cum spuneam... Au venit alți domni s-au uitat la noi și ne-au lăsat așa... Cu uitatul ne-am ales. Țepeș, cel puțin, mai stătea de vorbă cu norodul... Cu ăi împilați... Ăi împlîntați.

TURCUL: Uite, azi-noapte n-a zis nimic...

ROMÂNUL: Cînd?

TURCUL: Așa pe la miezul nopții, a venit aici, a îmbucat ceva sub țepi și n-a zis nimic... Tu dormeai, poate n-a vrut să te trezească. Era îngîndurat. Cu un briceag a scris ceva pe țeapa asta din mijloc... Ia vezi ce scrie? Ce mai e nou?

ROMÂNUL *(făcînd eforturi)*: Mda... *(Citește:)* Țepeș...

TURCUL: Cum s-ar zice și-a luat țara în primire...

ROMÂNUL: Tot ce-au făcut ceilalți Domni, care i-au urmat, a fost să ne mute într-o singură țeapă, ca două crăcane...

TURCUL: E și asta o politică...

ROMÂNUL: Ce s-or fi gîndit, frați de sînge, aceeași tulpină, cum s-ar zice... După aceea a venit și alt Domn și a zis că nu stăm bine amîndoi într-o singură țeapă. Cică ar fi mai bine răsfirați și ne-au pus la loc, pe fiecare într-o țeapă. Și asta e o politică...

TURCUL: Atunci și istoria lui Țepeș tot cam așa... L-a bătut pe Mahomed, dar și-a pierdut imediat tronul... Dar nici Mahomed n-a putut face nimic... iar acu, Țepeș, s-a întors, gata s-o ia de la capăt, cu forțe noi.

ROMÂNUL: Astea sînt speculații. N-ai stat tu degeaba prin străini. Te-au influențat... Fără să vrei dai apă la moară...

TURCUL: Că n-o să ne certăm acum, în al doisprezecelea ceas...

ROMÂNUL: Mă enervezi cu teoriile tale...

TURCUL: Bine, renunț la sistemul meu... Totul o să se termine cu bine. Cel puțin, în ce ne privește...

ROMÂNUL: Și chiar de-ar fi așa cum susții tu, această ambiguitate slujește niște rațiuni înalte, de care noi nici nu putem să ne dăm seama pe moment. E o formă a supraviețuirii...

TURCUL: Uite, eu, de exemplu, am venit aici ca să fiu îngropat, măcar îngropat în pămîntul patriei. De omorît m-au omorît, dar în loc de pămîntul patriei... m-au uitat în aer.

ROMÂNUL: Adică final deschis, mă rog... *(Pauză.)* Ce mă miră e că la început ne înțelegeam foarte bine... și acum uite era aproape să ne certăm... Și asta se întîmplă tot mai des în ultima vreme...

TURCUL: S-or fi săpat niscaiva divergențe... Și deal cu deal se desparte, săpat de ape... Oricum au trecut cîțiva ani...

ROMÂNUL: Să ne fi săpat apa?... Din păcate, alta e realitatea. În tot timpul ăsta eu am spus niște adevăruri, iar tu ai mîncat...

TURCUL: Eu? Cînd?

ROMÂNUL: Ai căutat să faci concesii. Din ce în ce mai mari. Cum să nu ne despărțim? Te-ai băgat pe sub pielea lui Vodă.

TURCUL *(uimit)*: Ce interes aș fi avut? Am spus ce-am gîndit... spre bucuria mea multe păreri coincideau...

ROMÂNUL: Lasă... le-ai făcut tu să coincidă...

TURCUL: Dacă ești capabil să-ți înfrîngi durerea personală și să judeci obiectiv, îți dai seama că a făcut multe fapte bune... Ne-a tras pe noi în țeapă, dar, una peste alta, e pozitiv. Asta tu mi-ai spus-o.

ROMÂNUL: Eu?

TURCUL: În somn.

ROMÂNUL: Pf!

TURCUL: Cum închizi ochii și începi să aiurezi de durere, dai drumul la osanale... Aiurezi în niște ditirambi!

ROMÂNUL: E adevărat că uneori mi-e drag... Am fost însă aspru cu unele fapte ale lui și i-am spus-o întotdeauna de la obraz.

TURCUL: Dacă nu i-ai fi spus-o n-ai fi aici. *(Pauză.)* Acum să-ți mai spun una... Ca să vezi că ți-am rămas tot prieten. Dă urechea mai aproape... *(Românul se preface că-ntinde urechea.)* Află că eu sînt... altul...

ROMÂNUL: Care altul?

TURCUL: Nu mai sînt ăla de la-nceput... Oricum, a trecut atîta vreme... Între timp m-au schimbat cu alt turc.

ROMÂNUL: Mă îngrozești... Adică, stai... Tu aveai o aluniță pe obrazul stîng... acum ai un neg... Te pomenești că...

TURCUL: Ascultă-mă pe mine... Eu știu ce spun, am murit acum vreo zece ani, și-n locul meu au pus altul...

ROMÂNUL: Și cum n-am observat?...

TURCUL: Păi dacă sînt identic... *(Pauză.)* Și să-ți mai spun una... Întinde urechea ailaltă... *(Românul se face că întinde urechea.)* Nici tu nu mai ești același...

ROMÂNUL: Altul?

TURCUL: Îhî...

ROMÂNUL: Identic?

TURCUL: Mda...

ROMÂNUL: Mama mă-sii... De ce nu ne-au spus că ne-am schimbat?

TURCUL: Au zis c-or să se facă transformări mari... Trebuiau să ne intre-n cap...

ROMÂNUL: Atunci și Țepeș o fi altul...

TURCUL: Au fost alții în locul lui și acum el e același, în a doua domnie.

ROMÂNUL: Dar e ca și nou... Aș vrea să mă pipăi, dar n-am cu ce... Și mai ales — n-am ce...

TURCUL: Mîna se face că există și trupul se face că există și ea simte mîna care-l pipăie...

ROMÂNUL: Dacă puteam să ne pipăim la timp ne-am fi dat seama... Și de ce ne-au pus identici?

TURCUL: De dragul conversației... *(Rîde.)* Au văzut că ne-nțelegem în linii mari...

ROMÂNUL: Mă, eu cred că sîntem tot ăi de la-nceput... Că prea se nimeresc toate...

TURCUL: Nu fi turc ...

ROMÂNUL: Păi, n-am venit eu din Turcia, n-am fost eu de mic luat de la țîța mamei, și dat haraci?...

TURCUL *(rîde)*: Uite vezi? Ai început să te încurci cu mine... Eu am fost ăla... Tu erai... celălalt... Ți-am tot povestit eu ce e pe-acolo și-acum crezi că tu ai fi ăla, adică eu...

ROMÂNUL: Încurcată situație... Ne-am ramolit rău...

TURCUL *(trist)*: Asta înseamnă să vegetezi! Acum să-ți spun și bomba. Află că nu mai sîntem nici ăia care i-au înlocuit pe primii... că a trecut mult timp de-atunci... Sîntem cu totul alții.

ROMÂNUL *(enervat)*: Veșnic unii vor să fugă și alții vor să vină încoace. Ce se tot înghesuie toți să ne ia locul? Că n-aîm fi domni, și nu ăsta o fi tronul...

TURCUL: Nu e tronul, dar pe lîngă.

ROMÂNUL *(făcînd o socoteală)*: Sîntem așa cam la a treia generație...

TURCUL: A treia generație împuțită... Situația a fost de așa natură....

ROMÂNUL: Da' de rău, n-am dus-o tocmai rău... Păsările cerului ne-au hrănit cu ce-a dat dumnezeu...

TURCUL: Ploaia ne-a spălat cu ce-a dat dumnezeu...

ROMÂNUL: Vîntul ne-a adus noutățile... Din ce în ce mai proaste...

TURCUL: Aș! Crivățul ne-a intrat pe-o ureche și ne-a ieșit pe cealaltă.

ROMÂNUL: Ca și povestea asta...

TURCUL: Care?

ROMÂNUL: Asta cu viața noastră.

TURCUL: Cu moartea noastră. Am dîrdîit de sete, ca de frig...

ROMÂNUL: Ne-a crăpat buza după o știre... bună. Vîntul ne-a îngînat.

TURCUL: Bine de tine că știi să cînți din frunză... În fiecare toamnă cînd ți-a picat cîte-o frunză pe buze, ai mai tras cîte-un cîntec...

ROMÂNUL *(oftează)*: Din frunză galbenă... Foaie verde frunză galbină...

TURCUL: Dar ce te faci cu mine, că eram învățat doar din solz de pește...

ROMÂNUL *(după o pauză)*: Ce mă surprinde pe mine e faptul că și-a trecut aici pe țeapa asta goală și anul morții...

TURCUL: Ce an?

ROMÂNUL: Al morții.

TURCUL: Cine?

ROMÂNUL: El.

TURCUL: A... Acum văd și eu... *(Silabisește:)* Ț E P E Ș 1429—1472. A scris el cu mîna lui?...

ROMÂNUL: Da. Azi-noapte cînd tu dormeai, a venit și cu briceagul...

TURCUL: Poate presimte c-o să aibă un an prost.

ROMÂNUL: Anii de temniță nu-s de colea. De două luni de cînd și-a recăpătat tronul, toate-i merg pe dos. Cică s-ar fi exprimat că mai bine rămînea acolo. Nu mai are prieteni.

TURCUL: Dar noi ce sîntem?

ROMÂNUL: Cei care-i erau apropiați, au fost căsăpiți în lipsa lui de către ceilalți. Mai rămăseseră vreo doi pe care i-a căsăpit el, din iuțeală de mînă. Cetele turcilor sînt risipite prin pădure.

TURCUL: Se aud jelanii peste tot. A fost o luptă grea.

ROMÂNUL: Vodă nu mai reușește cu nici un preț să strîngă oastea. O parte din boieri mi se pare că l-au și uns pe un altul...

TURCUL: Iată că am prins și niște vremuri mai agitate.

ROMÂNUL: Cînd stai pe loc ca noi, vrei în jurul tău multă mișcare.

ROMÂNUL: Dar ce-o fi în sufletul lui! Ce forfotă!

TURCUL: Pss!
ROMÂNUL: Uite-l că vine.
TURCUL: Să nu-i vorbești urît.
ROMÂNUL: Mă tem că e rănit și vrea să ne ceară vreun sfat, cum e cînd te doare.

(Apare Țepeș. E palid și însingerat.)

SCENA II

ȚEPEȘ *(merge foarte încet spre țeapa din mijloc)*: Credeam că nu mai ajung aici. *(Pipăindu-și rănile sub coastă.)* M-a ajuns o săgeată turcească. Și aproape imediat una de-a noastră. Le-am deosebit pe fiecare după venin. Veninul din a noastră și veninul din afară și-au dat mîna în trupul meu... Turcul și românul... N-am putut să scap niciodată de această simetrie. Care-o fi fost lașul. Trădare. Totul a fost pus la cale de mult. Ori mă credeau gata mort... Dar nu asta e moartea care ne place nouă și pentru desăvîrșirea căreia am irosit atîta material. *(Pune mîna streașină la ochi și măsoară țeapa.)* Cam mult te-am făcut să stai goală, ca o stricată. *(Încearcă să rîdă:)* Ha! *(Mai vesel:)* Iată c-am ajuns cu dreptatea și la mine. Am făcut dreptate în țara asta cu deamănuntul. Unul îmi scăpase nejudecat. Să profităm de această clipă de răgaz pentru a ne judeca cinstit, după datina strămoșească. *(Îngenunche. Cu glas ușor tremurat.)*

— Numele?
— Vladislav.
— Ocupația?
— Domn.
— Țara?
— Românească. *(Mică pauză.)*

— Dumnezeu ți-a dat să fii capul unui popor și să ai atîta putere încît să umpli și iadul și raiul cu oameni vinovați și nevinovați.
— Am umplut și iadul și raiul.
— Pentru iad te iertăm. Și mînia lui dumnezeu cade, o dată cu trăsnetul, peste cei care greșesc. Însă în rai e mare jale. Această jale o vei plînge cu sîngele tău. O vei plăti.
— Am fost întotdeauna un bun platnic, ba chiar cu asupra de măsură.
— Nu mai e loc în rai, de lacrimi.
— Îndesăm cu genunchiul.
— Ce nu ți se iartă este că ai pregătit această țeapă pentru Mahomed, în clipa cînd va pîngări pămîntul țării. Mahomed a venit și s-a-ntors, viu. Țeapa a rămas goală.
— Încă mai sînt domn peste un supus.
— Ai crezut că băgînd groaza în ai tăi se va speria și dușmanul. Ai tăi au înnebunit de groază, dușmanul e iar aici.
— Am vrut să am oameni tari și drepți. *(Dă să se scoale.)*
— Așază-te. Încă nu-i gata. De ce știi turcește?
— *(Rîzînd)*: Dar ce vină-i asta? Dac-așa s-a cerut? Am fost dat la ei ostatec, am învățat-o de nevoie.
— Puteam să-nvăț și tătara.
— Atunci pe românul ăsta *(arată spre turc)* care putrezește aici, îmbrăcat turcește, de ce l-ai pedepsit că s-a întors acasă?
— Oamenii mei s-au grăbit cu judecata.
— Cine răspunde pentru oamenii tăi?
— Este cine.
— Ce-ai făcut timp de zece ani în temnița de la Buda?
— *(Rîde)*: Ce să fac? Ca-n temniță. Am stat. La răcoare.
— Ți-ai părăsit țara.

— Am fost trădat.
— Nu trebuia să te lași prins, să le dai prilejul să pîngărească un Domn pus aici de dumnezeu.
— A doua oară n-o să se mai întîmple.
— Îți primești pedeapsa pentru prima dată. Ce mai stai? Ea te așteaptă. E în fața ta. Ea.
— *(Privește țeapa. Îngrozit)*: Îndurare! *(Își sărută mîna dreaptă.)* Iertare.
— Ceri îndurare ca și cînd ai fi ascultat vreodată glasul ei.
— Un moment de slăbiciune. E omenește. Jur că sînt nevinovat și că totul a fost gîndit spre binele țării. Însă pedeapsa mi-o merit. *(Se ridică și începe să se cațăre pe țeapă.)* Dac-aș mai avea putere să ajung pînă în vîrf. E ca și cînd mi-aș recăpăta tronul pentru a treia oară. *(Alunecă.)* Alunecos mai e drumul măririi. *(La seama în jur.)* Orizont din ce în ce mai larg. Ca un făcut! *(Oftează.)* Și pentru prima dată simt în mine o liniște atît de mare. Îmi aud gîndurile cum se izbesc de marginea... A cui? A mea... marginea țării poate, ori a lumii... Am făcut ce mi-a stat în puteri. Sînt vinovat însă că am fost. Și mai ales că am fost ce-am fost. Viitorul poate o să mă înțeleagă. *(Rîzînd:)* Ce viitor, cînd prezentul e așa măreț. Ia uite, cîtă zare. *(Urcă.)* De data asta bătălia a fost pierdută. *(Se aud zgomotele de luptă din pădure.)* Și sînt căutat viu... Viu acum... *(Către cei doi vecini:)* H-he! Bună ziua. Ce mai faceți? Arătați destul de bine. Parcă nici n-ar fi trecut timpul peste voi...

ROMÂNUL *(cu glas stins)*: N-a trecut timpul. A trecut acest hoit de vreme.

ȚEPEȘ *(nu aude bine)*: Cee? Nu mai aud bine. De mult nu-i mai aud pe acești sărmani. Deși se pare că ei tot timpul au tot dat din buze. Ei

vorbesc, vorbesc, dar cuvintele lor nu mai ajung pînă la mine. Să ne dăm mai aproape... *(Mai urcă.)* Nu se cade să fie lăsat singur la ananghie... Și nici eu nu pot rămîne singur, fără ei... Flăcăi, e rîndul vostru să mă apărați... O să ne sfătuim ce să facem. *(Rîde.)* Am mutat aici sfatul țării... *(E aproape de vîrf.)* Încep să simt cu palma ascuțișul destinului. *(Zgomotele se întețesc, se aud voci agitate, într-o limbă străină.)* Simt cu palma ascuțișul destinului. Cînd îl voi simți cu inima, se va vedea dac-am avut sau nu inimă de piatră. Sînt tare curios. *(Către român:)* Bună ziua, românule! *(Către turc:)* Bună dimineața, turcule! Bună seara, lume! *(Către zare:)* Bună seara, lume pestriță! Dimineața, la prînz și seara... Voi ați suferit doar pentru voi, eu am suferit pentru toți. Degeaba? Dumnezeu știe! Deocamdată a venit seara... trebuie să ne spunem și nouă, „bună seara". *(Solemn:)* Bună seara, Țepeș Vodă, călare pe-un arici nărăvaș! *(Rîde. Către cei doi:)* Plîngeți? Ori nu vi s-a uscat ploaia din ochi? Ce m-am ferit eu toată viața de lacrimi și numai de lacrimi am avut parte în jur. Vă arăt eu vouă tragedie... Nici nu e o mie de ani de cînd pe aici ostașii mureau rîzînd, aruncîndu-se de sus în vîrful sulițelor. Sulițele au rămas înfipte, au prins rădăcini, au crescut voinicește, sînt codri, dar de ce nu mai rîdem? E oare moartea un lucru atît de groaznic, încît să ne încleștеze fălcile? Ha? *(Rîde:)* Ha, ha, dacă sînt încleștate le desfacem cu țeapa. *(Trist.)* Păcat că se termină totul cînd începi să te simți mai în largul tău... mai sus. *(Urcă.)* Plecăciuni acestui pămînt. Pentru urcuș. Pentru apoteoză.

CORTINA

VĂRUL SHAKESPEARE

PIESĂ ÎN CINCI ACTE

PERSONAJELE

SHAKESPEARE — dramaturg și actor
HAMLET — prințul Danemarcei
DOAMNA BRUNĂ — iubita lui Shakespeare
ANNE HATHAWAY SHAKESPEARE — soția lui Shakespeare
BEN JONSON — dramaturg
SORESCU — un danez
IDELE LUI MARTE
CAMELIA — sora Ofeliei
TINE-CAL — un copil
TITIREZ, GÎLMĂ } măscărici
SIR JOHN DOWNTOWN zis PERIFERIE, THOMAS BLUR, PORCIUS BLISTER } scriitori, rivalii lui Shakespeare
RICHARD ZERO, FLY, HEIFER } actori, rivalii lui Shakespeare
FANTOMA
CĂLĂUL
VOICEA - PERSONAJUL CARE NU ÎNCAPE ÎN SHAKESPEARE
CORABIERUL — un corăbier american
BIRMINGHAM, NOTTINGHAM, BRISTOL } nobili
ARIEL — spiriduș
VRĂJITOAREA
Actori, măscărici, soli, negustori, tarabagii, lume.

PROLOGUL *(intră îmbrăcat în togă, cu mască și pe coturni)*:

De-i spațiul curb ca mingea, ce-n perete
Dac-o izbești, îți sare-n piept — și astfel
Tot căutînd pe alții, dai de tine...
Atunci și timpu-nchis în minge-același
Rămîne secole, milenii lungi
Și zile, chiar din drojdia genezei,
Se-nvecinează cu-ale tale clipe...
Stau secolele după gard, cu mîna
Le-atingi și respirînd același aer,
Aceleași viziuni ai... Toți de-a valma
Ne-mpletim parcă-n aceeași piesă,
Pe care încercăm s-o tot rescriem,
Dar replicile ni-s mereu suflate
Și trase-n piept de-apuse generații
Și vîntul ce rotește-n veci pămîntul
Ne suflă sufletele... și le-ncurcă...

(Intră Titirez.)

TITIREZ *(făcînd cîteva tumbe.)*:

Tu, așchie cu forme sincopate,
Lungind prologul, ne mănînci din piesă!
Ca titirezul totu-o să se-nvîrtă,

Degrabă veți vedea... Mai fac o tumbă.
(Mai face.)

PROLOGUL: Ia seama, Titirez, batjocorind,
Taina Prologului, greu epilog avea-vei!

TITIREZ: Prologul are-o taină? S-o destăinui.
(Îi smulge masca. Apare un chip de femeie.)
Femeie, cine ești, că de uimire
Îmi cade nasu-n gură... și-mi miroase
Vorbirea a colivă...

PROLOGUL: Spurcată vorbă! Te duhnească dracii!
Sînt Idele lui Marte...

TITIREZ: Vai, mă clatin!
De ce-ai jucat prologul?

IDELE: Nu sînt oameni.
De-acum prologu-i gata. Ține masca,
Ți-o trebui la-nmormîntări solemne.
A ta va fi la fel ca a lui Yorik.
Și zi-mi pe nume: Idele lui Marte...

TITIREZ: Eu... sărut mîna... plec... cinstită cobe!
(Aparte:)
De nu te-aș mai vedea, ai crește-n ochii-mi.
(Tare, luînd masca:)
Eu ies pe-aici... Să nu vii după mine!
De-i spațiul curb, eu îl măsor cu tumbe.
Răspunderi mari incumbe-ne, incumbe.

(Iese, făcînd o tumbă nereușită și speriată.)

ACTUL I

TABLOUL I

În Danemarca, un cimitir.

SCENA 1

SORESCU: Ca bun danez, ți-atrag luare-aminte:
Nu ponegri atît această țară!
Norvegu-i la un pas și Englitera
Tribut în silă dă de ani vreo șapte.
Se pregătesc oștiri, evenimente.
Nimic în Danemarca nu e putred!
Așa să știi. Orice danez cunoaște.
E totuși mică-această țărișoară,
Chiar fetele, cu genele, forțează
Prea strîmte graniți, cînd clipesc din gene,
Și ochii peste cap și-i dau, ochioase.
HAMLET: Dar cine ești?
SORESCU: Prieten, ca Horațio
La fel de bun. Dar lasă-mă să termin.
De s-a stricat cumva această lume
Și globul merge cîș — și Danemarca
Atunci are cîtimea ei de vină...
Dar nu-i exagerăm atît ponosul.
„E ceva putred azi *în toată lumea*",
Așa să spui, te rog. În general.
(Încet, prietenește.) Te roagă Shakespeare...
HAMLET: Nu-l cunosc. El cine-i?
SORESCU: Nici el de mine n-a vrut la-nceput
Să știe... Însă cumpănind, luînd seama,

Și chibzuind s-a dumirit... Și-anume
Încoace m-a trimis să-ți spun: Nu-i place
Purtarea ta la Elsinore! Te schimbă,
Să poată scrie el o altă piesă.
Pe-a veche, bucățele mici a rupt-o.
E-n criză și de timp și de creație...
Căci vîrsta, știi...

HAMLET: Coșmar acesta-i oare?
Ce lucruri peste mînă-mi spui și-aiurea,
Că mi se-ncheagă toată-nchipuirea
Ca mlaștina ce-nghite iasme, pînă
Devine-o cocă moale, o piftie,
Vrăjitorii iscînd, cînd bate luna...

SORESCU: Precum un sol venit din depărtare,
Primit cu cinste e, orice ar spune,
Ascultă-mă un pic, aici pe tunuri...
(Privind în jur.)
Sau ce sînt... cruci? căci veacuri multe, multe
Am străbătut...

HAMLET: Sînt treaz? Cam cît e ceasul?

SORESCU: E ceva, da, de vis în viața noastră.
În pînza-i de păianjen, vălul negru,
Ce ochii ni-i acoperă, sînt găuri,
Vizoare ca la coifuri, găurele,
Mici ochiuri și spărturi — și se străvede
Prin ele înainte și-napoi.

HAMLET *(oftează)*:
Ah, capul rău mă doare... Ori am friguri?

SORESCU: Tristețea-ți dă frisoane... știu... Nu tatăl
C-ar fi pierit așa... dar biata-ți mamă,
Că s-a grăbit la măritiș, te doare...
Și cu Claudius te-nșeală... asta
Te roade crunt! Cunosc povestea. Shakespeare...

HAMLET: Cu Shakespeare termină! Danez și dînsu-i?

SORESCU: Nu tocmai. Da' ți-o spun pe șleau: englez îi.
Și va trăi în urma ta... din scrisu-i.

HAMLET: Nu ești oracol? Locuiești la Delfi?
SORESCU: Puțin mai sus. Oracol nu-s, norocu-mi
Că nenăscut sînt... un noroc e-acesta...
HAMLET: Deci voi muri-nainte-ți.
SORESCU: Tu și Shakespeare...
(După o pauză) Și eu, la urma urmei...
HAMLET: Ce e viața?
SORESCU: De vrei cu dinadinsul, ți-o voi spune
Acum și-aici.
HAMLET: Te-ascult. Adică... lasă.
(Strigînd:) Gropare, dă-mi un kil.
(Lui Sorescu:)
Vezi cimitirul?
SORESCU *(trist)*: Condoleanțe sincere.
HAMLET: Mi-aruncă
Groparii de trei ceasuri hîrci în brațe
Și-aș ține un discurs acum, dar craniul
Lui Yorik nu s-arată... *(Înspăimîntat:)* Ești tu oare?
(Rîde.)
SORESCU *(rîzînd)*: E bună! Ai umor și, pe Hercule,
Cu mintea-ți să mă iau la trîntă-mi place.
Stăm jos pe buza groapei și-ți voi spune
Cîte ceva din viitor...
HAMLET *(strigînd)*: Hei, vinul!

(Intră Downtown și Porcius. Se retrag într-o parte a scenei.)

SCENA 2

DOWNTOWN: I-am dibuit. Vezi? Susotesc. Ia seama.
PORCIUS: Jupîne, pe-al lor chip citești trădarea.
Acel din dreapta, l-ai ghicit? Sorescu-i.
DOWNTOWN: Credeam că-i celălalt. Dar nu contează,
Cu Hamlet seamănă leit... Sînt gemeni?
PORCIUS: Danezi se dau cu toții... Cine știe.

(În partea cealaltă a scenei, Hamlet și Sorescu.)

HAMLET *(ridicîndu-se)*: Sînt şobolani prin preajmă...

SORESCU *(ridicîndu-se şi el de pe marginea groapei)*:
Oare se scufundă
Această punte-a lumii, de răsar
Guzgani cu coadă mătăuz, ce gata-s
Să sară-n ape tulburi, plini de ciumă?
Nu-s Guildenstern şi Rosencrantz?

HAMLET: Nici vorbă.
Spionii mei sînt mai stilaţi. La ţară
Eu i-am trimis, să îmi aducă praştii...

SORESCU *(rîzînd)*: Să-mprăştii bănuielile mîrşave...

HAMLET: Le joc scenete, ştii... *(Rîde.)*

SORESCU: Faci bine... Doamne, cine-s?
Ah, i-am văzut, pe cînd vorbeam cu Shakespeare.
Ciuleau urechea ca ogarii, urma
Cînd dau s-o ia vînatului prea iute...
Filaju-i fin...

HAMLET: O urmărire-i viaţa
Cu portărei şi fără.. Ascunzişuri
Doar vorba are...

SORESCU: Porcius şi Sir Downtown
Zis Periferie... ăsta rotofeiul,
Julit de-un sfichi de spadă în bărbie.
Damblaua lor să facă pîri întruna.
Cu ei în cîrd cin'intră-şi pune ştreangul.

HAMLET: O vorbă-aş vrea să schimb...

SORESCU: Îţi este milă
Aşa, cu tolba goală, să se-ntoarne?

HAMLET: Sînt robii iscodirii, păcătoşii,
Căci setea de a şti, pe turnători,
Ca şi pe filozofi, la fel îi scurmă.

SORESCU: Mă duc să ascult cucul. Uite-l colo.

(Iese.)

HAMLET *(se plimbă îngîndurat).*
DOWNTOWN *(lui Porcius):*
De Shakespeare îl desprindem. E ca scaiul,
Ne-ncurcă planul... Caută-i ponosul.
PORCIUS: Jupîne,-i ca şi mort.
DOWNTOWN: Autoraşul
De Shakespeare şi-a găsit cu noi bacăul.
Eu zic aşa: Mereu i-om da cu tifla
Oricît de bine-ar scrie şi cancanuri
Şi daraveri de la condei să-i crească
Pe Iov cum bubele dospesc... „Ratatul"
Vorba de ordine să fie, clară,
Spunînd că-i un ratat, pînă el însuşi
Va crede-o într-o zi şi tremurînd
S-o dezbăra de geniu ca de lepră...
PORCIUS: I-om provoca hemoragii de jale,
Să-şi verse-ai inspiraţiei bojoci.
Creaţia îi va intra-ntr-o teaşcă
Şi, ca-ntr-o copcă-, n criză îmbrîncindu-l
Tot mai afund strigînd „Help! Help!" pe mal
Să ne-ntrebăm: „Ce zice"? — Cică « Help »"
(Ride.)
DOWNTOWN *(înecindu-se de rîs):*
Aştepte atunci să-l scoatem noi...
PORCIUS: Sorescu
Nu-l va lăsa...
DOWNTOWN: La dracu! Enervant e!
La intrigă e slab bătrînul meşter.
În foi de viţă-l învelim, iberic.
(Tainic:)
Întărîtăm în contra-i stăpînirea.
PORCIUS: Reginei teatru-i place...
DOWNTOWN: Cancelarul,
În schimb, e filozof. Deh, nu suportă
Filozofia altora...

PORCIUS: Așa e...
DOWNTOWN: Cu ducele de Essex știi că-i lată.
Au fost amici?
PORCIUS: Nu cred. Comuni prieteni
Însă-au avut.
DOWNTOWN: Îl punem dar pe listă...
PORCIUS: Îi taie capul, bre sir Downtown,
Polemică-i aceasta? sub centură
Dăm lovituri?
DOWNTOWN: Da, mai ales acestea
Sînt arma noastră, să se-nvețe minte
Dușmanii literari...
PORCIUS: Cinismu-mi place!
Prieteni are mulți.
DOWNTOWN: De ei îl rupem.
Dar de Sorescu mai întîi! La treabă!
HAMLET *(aparte)*: Mă fac a nu-i vedea... Sînt de duzină
Și text cu ei nu pot avea, azi, vineri.
PORCIUS: Îl mîngîiem pe-orfan pe cap?
DOWNTOWN: Încearcă.
Ar fi grozavă-o pîră-a lui în contra
Uzurpatorului din Stratford...
PORCIUS *(savant)*: Upon-Avon!
DOWNTOWN *(la fel de savant)*: Știam, știam. Îl radem de pe hartă.

(Se apropie de Hamlet.)

Prietene, la Londra gogorițe,
Pe seama dumitale-ndrugă unul...
Și-orașu-acesta-i gură spartă, foarte.
PORCIUS: Ah, Londra-i mare, ce-i în gușa Londrei
E și-n căpușa lumii-ntregi. Se află.

(Hamlet se uită la ei și trece mai departe.)

PORCIUS: Se ține mare, nu ne bagă-n seamă.

DOWNTOWN: E prea tîrziu, l-a-ndoctrinat Sorescu.
Şi ăsta unde-ajunge-ntîi, ia spuma.
PORCIUS: Orfan şi de logodnică-i, sărmanul.
DOWNTOWN: Îl luăm altfel şi să vorbim mai tare,
Fudul e de-o ureche, de durere.
(Tipînd:) Bă, al lui Peşte... ptiu! eşti dat în paşte.
PORCIUS *(arătînd spre Downtown)*: E *writer number one!*
Ştie nemţeşte.
DOWNTOWN: Ceilalţi borfaşi sînt, stîrpituri şi mandea
Îi flocăie şi-i scarmănă-n ţesală...
HAMLET *(aparte)*: O, Guildenstern şi Rosencrantz, ce plină
De voi e lumea! Dinspre iad lucarne.
Vă meritaţi dar soarta-n Englitera.

(Iese.)

DOWNTOWN: Tot pe Tamisa aruncăm năvodul.
Degrabă, hai...

(Ies.)

ACTUL II

TABLOUL 1

Un han la Londra. Intră Doamna brună şi Sorescu.

SCENA 1

DOAMNA BRUNĂ: De-o săptămînă caut huşti în draci.
SORESCU: Huşti?
DOAMNA BRUNĂ: Toboşari să bată
Pe uliţi toba pus-am, în zadar,
De-o arde Londra iar, nu va sminti
Nici o tărîţă... Anul a fost groaznic
Şi Will stă... zace... seceta i-a ros
Ficat şi splină, rinza răsturnată
I-a căşunat dureri de cap cumplite...
Dar răul stă-ncuibat în biata-i pană...
În mînă o frămîntă, muşcă porţii
Din ea, scîrbit apoi pe masă
Îşi pune capul greu — acolo unde
Pe foaia albă răsăreau noi piese.
SORESCU: Cu capul, Shakespeare punct a pus pe foaie?
Nu! N-o să-l las! Căci martor îmi e cerul,
Doar el ne-a mai rămas... şi restul lumii,
Ce chiar de nu-nţelege tot, l-acceptă...
Deşi cîrteli...
DOAMNA BRUNĂ: De-ar bubui toţi dracii,
Cu mult mai mare-i propria-i cîrteală...
Ratarea de pe urmă atît de mult
L-a tulburat...

SORESCU: Vorbești de „Hamlet", bruno?
(Vom discuta apoi despre sonete.)
DOAMNA BRUNĂ: Da... „Hamlet"... „Hamlet",
că mai bine
Stătea trei luni la mare, bietul Will,
Și pe nisip se iscălea cu slova-i,
Atîta de citeață și mai trainic
I-a fi rămas acolo scrisu-i... Vai,
Nereușita l-a smintit aproape...
De gît ar strînge toată Danemarca...
Dar spun prostii...
SORESCU: Și acești *huști* fac bine?
DOAMNA BRUNĂ *(explicînd procesul)*:
Se pun tărițe într-o oală veche
De brun pămînt... Se-amestecă apoi
C-o mînă de plămadă grijuliu,
De la un borș mai vechi. În beci păstrată.
Deasupra, torni o oală clocotită
De apă...
SORESCU *(mirat)*: Clocotită? Și la urmă?

(Intră Vrăjitoarea, călare pe o coadă de mătură.)

SCENA 2

(Aceiași, Vrăjitoarea.)

VRĂJITOAREA *(către Doamna brună)*: Mă lași pe
mine?
De-ncurcăm procesul...
Procese multe-avea-va de conștiință
Și-n loc, împintenat, să scrie-ntruna,
Va îndrepta tot virgule sărite,
Și-o piguli ca vrabia mălaiul...
Visat...
SORESCU: Vrăjitoareo, de tărițe
Grăiește, clar... Căci știrbă, cum ești, foanfă,

Îți trec ideile pe lîngă vorbe
Și nu se-ating... și numai dai din buze...
DOAMNA BRUNĂ: Ah, n-o certa. E-o iasmă
Din iad scăpată. Și-a tocat bărbatul.
SORESCU: De bani?
VRĂJITOAREA: ...Pe tocător de-a dreptul...
hi-hi-hi...
FRUMOASA BRUNĂ: Și l-a ascuns în pod — l-a luat
pisica, —
Era-ntr-o traistă — și cu traista aia,
Fuga la doctor...
SORESCU: Pisica?
VRĂJITOAREA: Eu cu mortul...
(Chicotind:)
Și diagnosticul? " E mort, surată".
Și-atuncea, cu tărîțe, cu-a mea mînă,
Acasă, pe-ndelete, oblojindu-l,
Lipindu-l, descîntîndu-l și stupind
Asupra-i, l-am făcut întîi cadavru
Întreg... apoi cu ceva huști în plus
Iar viu... da' viu de tot... și-apoi pe tron
L-am pus...
SORESCU *(aparte)*: Parcă-l cunosc... Din Henrici
unul, oare?
DOAMNA BRUNĂ: E vorbă lungă, însă se pricepe.
VRĂJITOAREA *(către Doamna brună)*:
Ascultă: Făcălețul, mare, zdravăn
Să-ți fie-n mînă... Mesteci, mesteci, mesteci
Zile vreo trei... Și după... nouă zile
Plămada, cu tărîțele acestea
Adăugate proaspăt... în dospire intrînd...
Slobod din plin, în zeama asta chioară
Substanțele vrăjite, vii fermenți...
Conține-atît de multe daruri zeama
Că dacă-o pui pe rană, crește carnea
La loc,

vătămătura se închide...
(Îi dă o traistă cu tărîțe.)
Acestea sînt... Ah, seceta!... La anul,
Dacă un nor n-om priponi pe boltă,
Să-l mulgem peste-ogoare...
DOAMNA BRUNĂ: Scorpie de treabă
Îți mulțumesc...
VRĂJITOAREA *(îi dă și mătura)*: În loc de făcăleț, cu coadă...
Și bine, bine... bine... Știi...
DOAMNA BRUNĂ: Dar tu?
(Semn că n-are cum să plece.)
VRĂJITOAREA: Mă duc pe jos... Ha-ha... hi-hi!
Cînd iadul s-o căsca, eu țuști pe-aci!
(Iese țopăind.)

SCENA 3

(Doamna brună, Sorescu, Shakespeare.)

SORESCU: Era din „Macbeth" sau de unde, Doamne
Iartă-mă?... că tare cunoscută
Mi se părea... la port, la mers, măsele.
DOAMNA BRUNĂ: Din „Macbeth" poate-... însă-o figurantă...
De vrăjitoare... da, a fost tăiată,
De autor în ziua premierei,
Voia să-i cizeleze mai mult rolul...
La urmă, luat de altele...
SORESCU: Așa-i,
Nu poți pe toate să le bagi în pîine...
Căci roluri sînt puține...
DOAMNA BRUNĂ: Și de-aceea
Ea și-a tăiat bărbatul, căci tăierea
Cheamă tăiere...
SORESCU: Taci! Văd sînge!

DOAMNA BRUNĂ: Însă la urmă, tocmai ea, o mînă
De ajutor, întinde autorului...
SORESCU *(îngrozit)*: Ce mînă!
Fermentu-acela pofticios, putea-va
Să scoată genialul tău prieten
Din geniala criză?... Zei puternici!

(Se aud paşi.)

Dar paşi s-aud...
DOAMNA BRUNĂ: E el... Să-i măturăm cărarea vieţii
Cu pletele acestea-ades cîntate,
Doar s-o-mbuna şi, revăzîndu-şi textul,
Eliminînd acele părţi bizare,
Anacronisme, stîngăcii, mizerii
Stilistice, ce-atît îl chinuiră,
Cu fruntea sus păşi-va iar pe Globu-i.
SHAKESPEARE *(intră abătut, nu vede pe nimeni, vorbeşte singur)*:
A fi sau a nu fi... „Cîrnaţi, cinci kile!"
La fel de-aiurea sună şi de fals...
Abia pusesem mîna pe idee...
Cu buzele de piersică ideea
Se alinta sub pana-mi jucăuşă.
Eram ca un pescar, care-a pus nadă
Pentru plevuşcă — şi, minune mare,
În prostovol chiar Dumnezeu se zbate!...
Şi el, cu Dumnezeu captiv, discută...
La urmă, îi dă drumul iar, în apă,
Pe calea apei, El, urcînd la ceruri,
Să lumineze bezna veşniciei...
Şi cînd coló... revăd ce-am scris! O, Doamne!
Nu vorbe... ci palavre, da, palavre,
Palavre...
(Dă cu ochii de Doamna brună. Enervat, îi vorbeşte încet şi apăsat în proză; mînie reţinută.)

Ce e cu tine-aici? Nu ți-am spus de atîtea ori să nu te mai ții după mine?
Sînt căsătorit, am nevastă... necazuri, Ea e...
Ți-am arătat-o odată... E geloasă... Nu merge la teatru.
Zice că toate actrițele sînt niște stricate... Curve ordinare.
Nu suportă muiere în jur... De nici o vîrstă...
Din caza ei, nu-mi ies rolurile feminine... Trebuie să...
...Ah! Oricum s-ar desfășura piesa, trebuie, pînă la urmă, să le omor... să le înec, să le îndop cu otravă, să le fac pocitanii, vrăjitoare scîrboase... Așa vrea...
...Tai figurante, tai dansatoare... că altfel... O, doamne!
Și asta se resimte... Cine să te mai ia în serios?

DOAMNA BRUNĂ *(alintată)*: Eu...

SHAKESPEARE: Lasă-mă! Marlowe a avut noroc și acasă și-n tîrg...
Toate i-au mers din plin... Și s-a bucurat și de-o viață mai scurtă... Pentru mine fiecare zi în plus e un chin. Trebuie să scriu... să tot scriu. Și nu-mi mai iese... Și pentru cine să-ți storci creierii? Spune!

DOAMNA BRUNĂ: Pentru mine.

SHAKESPEARE *(lehamite)*: Tu ești centrul lumii, *axis mundi*. Nu te vezi decît pe tine... Nu ne leagă nimic, dar absolut nimic...

DOAMNA BRUNĂ: Sonetele acelea...

SHAKESPEARE: Sonetele acelea!... sonetele acelea!... O ții așa ca gaia-mațul... Ți-am spus să le rupi... Acestea sînt lucruri care se spun o dată... și gata! nu se mai repetă...

DOAMNA BRUNĂ: Dar le-ai scris pentru mine...

SHAKESPEARE *(aparte)*: Le-oi fi mai citit și alteia? Aoleu, cum îmi vuiește capul... *(Tare:)* Ție ți le-am dat, au fost pentru tine...

SORESCU *(aparte)*: Încă nu m-a observat. Scena e gingașă.
Ies și mă-ntorc pe la trei.

(Iese.)

SCENA 4

DOMNA BRUNĂ: Pe tine doar te am, cu al tău geniu,
Ce răscolește lumea-n măruntaie,
Ca jertfa-n care își ghiceau romanii
Destinul înainte de războaie...
Prin glasul tău își spun cuvîntul zeii...

SHAKESPEARE *(moale)*: Lasă asta... Mă doare capul îngrozitor!
Simt bubuituri în urechi... Un semn al vîrstei? Hm!

DOAMNA BRUNĂ: Cu capul pe hamei dormit-ai oare?
O pernă de hamei îți fac, ce vise
Ușoare-ți dă, de cum pe ea culci jalea,
Ce te frămîntă, clocotul din suflet...
Și dimineața limpede și sprinten
Îți zboară gîndul, ca hultanul care...

SHAKESPARE *(ușor iritat)*: Lasă-mă, dragă! Ce, sîntem pe scenă?
Vorbește englezește, ca lumea. Îmi declami mie? Arunci mîinile-n lături, dai ochii peste cap... Iei poza asta de muză părăsită, care se sacrifică pentru iubitul nerecunoscător. Eu n-am iubit niciodată.
Uite, că n-am timp.

DOAMNA BRUNĂ: Nerecunoscător și nevăzător... Toată viața m-ai crezut brună, mă rog, o oacheșă focoasă... *(Oftînd.)* Cît mă costă să-mi tot

vopsesc mereu părul! Umblă după catran, fugi după frunze de nuc... astea cam dau castaniu însă... Cît timp pierdut în fața oglinzii... Să imit apucăturile acestui soi de femei indoeuropene, cu mult mai mult Gange în ten decît e în stare să suporte India însăși... trădîndu-mi firea mea cea blondă.

SHAKESPEARE *(o privește surprins)*: Codalbă ca Ofelia?!

DOAMNA BRUNĂ: O, da, bărbații
Așa-s de filozofi, că văd atomul
Sărind de pe orbita-i legiuită
Și producînd dezastre-n Ursa mare,
Dar lîngă ei, observă greu că soața,
Cu ochiul face proniei, să-i pice
Ceva în cap iubitului pisoi...

SHAKESPEARE: Ți-am spus. Subiectul acesta nu-l discutăm. Intrigile femeiești m-au depășit întotdeauna... De ce, Dumnezeule mare, nu s-apucă femeile să scrie teatru, ele care au în degetul mic toate sforile, intrigăraia cea mai greu de ghicit de la un act — fie el și sexual, ca să vorbim în limbajul tineretului de azi — la altul?!... bărbații să-și facă unghiile și să filozofeze... *(Pe alt ton:)* Codalb îți este boiul?

DOAMNA BRUNĂ: Codîrlă-n coada carului legată
Ți-i observația celebră, Will!
Cu leuca lovită, hăbăucă! *(Pe gînduri.)* Ori cumva?
Degeaba... pentru mine le-ai scris! Gata!
(Alintîndu-se.) Lasă-mă să recit măcar sonetele: XV, XXVI, și XXVII...

SHAKESPEARE *(sec)*: Nu acum, că am treabă.
Cinci piese aș fi scris, de nu iubeam!
Mă contrazic? Dar ce? Viața-i teatru,

Să aibă-o logică? E viața vis,
Hameiul acela... să-mi aduci degrabă...

DOAMNA BRUNĂ: Durerile de cap le ia cu mîna...

SHAKESPEARE: Și mîna ta s-o pui în el, iubito,
Doar mîngîierea ei, dospească-mi somnul...

DOAMNA BRUNĂ: Ești neschimbat. *(Îl mîngîie.)*
E unul
Pe-aici, ce zice c-are harul
De-a observa greșelile din „Hamlet"
Și-ți dă pe loc sugestii mult mai bune...
(Rugător.) Vrea să te-ajute, Will... E un străin.
Și n-are interese-n Englitera...

SHAKESPEARE: Ascult de-o ghicitoare, de-un hamal,
De-un secol blestemat și de Sorescu
Să n-ascult? Dar mai bine-mi tai urechea
Cea cu cercel! Îl știu... Citește-atent...
Și rîde primul, cînd la suflet merge
Direct vreun vers mai bun... E de ispravă...

DOAMNA BRUNĂ *(îngenunche și-i prinde picioarele în brațe):*
Dar nu e timp de teatru-acuma! Fugi!
E Londra înțesată de gîlceavă,
Plutește-n aer greu blestem al soartei,
Pucioasă-i, ca la gura unui tun,
Pe străzile cu-obloanele lăsate!
Și-amnarul, dacă-l scaperi, arde totul.
Iar tu, ca Nessus, porți, de flăcări, manta.

SHAKESPEARE *(cu gîndul în altă parte):*
Azi am văzut pe turnul Londrei corbi,
Și unul a zburat direct la mine,
Și, cît din palme-ai bate, el mi-a smuls
Un sul... *(Rîzînd.)* Nefericitul Hamlet n-are
Noroc nici de a doua versiune...
Cu manuscrisu-n ghiare, corbul sprinten
S-a dus pe Turn și l-a distrus cu pliscu-i...

DOAMNA BRUNĂ *(speriată)*: Ce-o fi-nsemnînd aceasta?

SHAKESPEARE: Corbii carte
Solidă-au învățat... și ei mă gustă. *(Rîde.)*

(Intră Gîlmă.)

SCENA 5

GÎLMĂ: Sînt Gîlmă, măscăriciul ce pe far
Stă cocoțat, să vadă viitorul,
Cum buzna dă în Anglia și primul
Să-l trîmbițeze. *(Tainic.)* Azi staționează.
N-a vrut să intre, că-i prea deasă ceața.
Stă viitoru-n coadă, stă și-așteaptă...
Mă-ntorc la far, sau stau afar'?

SHAKESPEARE: Te du la... viitor, cu el așteaptă.
(Îi arată ușa)

GÎLMĂ: În far feștile nu mai sînt! Cu ochiul
Le fac corăbiilor... N-o să capăt
Un tic la ochi?... tot clipocind lumina
Din sursa personală, paznic vajnic
Corăbiilor cu import-export...

DOAMNA BRUNĂ: Ne lasă două clipe, dragă Gîlmă...

(Gîlmă iese făcînd plecăciuni.)

SCENA 6

DOAMNA BRUNĂ *(Plîngînd)*: Nici n-au trecut cinci săptămîni de cînd
Pe duce l-au găpșit, că-n fruntea oastei
S-ar fi dorit, să tulbure domnia...
În Turn ei l-au închis, cu cruntă pază,
Și azi s-a bătut toba, cum că, mîine
În zori, călăul va lovi cu barda...

SHAKESPEARE *(Mirat)*: A luat proporții chestia aceea?

DOAMNA BRUNĂ: Proporții! Și-a ieșit din orice matcă.
S-a dovedit urzeala-i. (Cine știe
De n-au fost măsluite, legi și pîre!)
Și ducele, cu toți ai lui, dau seama!
SHAKESPEARE: Pot face ceva pentru el?
DOAMNA BRUNĂ: Fugind!
Ascunde-te departe, la vreo stînă,
Precum Ulise-,n drumu-i către casă...
(Și mai încet.) Pe listă ești.
SHAKESPEARE *(mirat)*: Eu?
DOAMNA BRUNĂ: Tu... cu operele tale...
De nu-ți găsesc o vină, un amestec,
Ți-or pureca iar scrierile toate,
Și, în lumina noilor isprăvi,
Ciudat suna-vor replici lungi, tirade,
Ca a lui Brutus... Vai, cîți conjurați
Ai bulucit în „Cezar"! A lor pumnale
Primejdios sclipesc acum și la feștile
(Că de-aia nu-s în far),
Prin săli de taină, cumpănite-s vorbe,
De vulpi, plătite, să găsească tîlcuri
Și-ndemnuri la răzmeriți...
SHAKESPEARE: Doamne sfinte,
Oare întîi ai inventat cenzura,
Popreala exprimării, înși nemernici,
Care cu halebarde-ncrucișate
Opresc cuvintele la strunga penei,
Și abia după-aceea, milostive,
Tu l-ai creat pe scriitor și: „Scrie!"
I-ai poruncit! „Frîu liber dă-ți gîndirii!"?
DOAMNA BRUNĂ *(speriată)*: Mai încet, că s-a oprit
o căruță sub fereastră.
(Tremurînd.) Romeo, tuciuriul, pune scara,
Să urce pîn'la noi?! *(Dumirită.)* Mai sus țintește!
Ibovnica-i, cu sînii dîrdîinzi,
Energizanți, stă, de corset descinsă...

SHAKESPEARE: Îmi bubuie în creieri execuții
Din lumea-ntreagă — lași, eroi, tirani,
Uciși de un călău ce taie-ntruna,
Cu mîneci suflecate, ...Și butucul
S-a-ncins de-atîta icnet, ca o țeavă
De tun — ce capete însîngerate-ntruna
Ar arunca în slava omenirii...
Și pentru toate vinovat e? Ghici?
E Shakespeare! Dobitocul de la *Globul*
Ce cară cu sacaua întîmplări,
Măgar famelic, coaste numărîndu-i,
Izbit în burtă,... El povestea lumii
Pe scenă o descarcă... pentru cine?
Nu! Nu mai scriu! Mă duc la Mînăstire...
Ba nu! Ia dracu-n praznic!
Mi se piardă și urmă și hîrtii, sonete — totul!
DOAMNA BRUNĂ: Ci repede!... da, da la dracu-n praznic,
Acolo unde mutu-a-nțercat iapa,
Te-or dibui mai greu...

(Intră Titirez.)

SCENA 7

TITIREZ *(face o tumbă)*: Ce învîrteală!
Și roata de s-o învîrti pe-aceleași
Obezi-, o fi de bine... Dacă nu, de rău —
De rău... Măria-ta, nu ți se-nvîrte capul?
SHAKESPEARE: Ba da — îngrozitor...
TITIREZ: Și de la dreapta la stînga?
Sau altmintrelea... că-n piață
Azi capetele și așa și-așa
Rostogolitu-s-au, într-o derută
A lor, ce-a derutat grozav și gloata...
DOAMNA BRUNĂ: Cum? Chiar s-a întîmplat? Doar mîine...

TITIREZ: Şi mîine e o zi, dar azi *a fost.*
Mîine va fi ce-o fi... Ce-a fost însă a fost azi
Cam pe la nouă, cînd Tamisa-i nouă.

(Face tumbe, ţi sare în circă lui Shakespeare ca o maimuţă, apoi fuge.)

SCENA 8

DOAMNA BRUNĂ: Spre siguranţă, cu o zi mai grabnic.
Ursitei crude i-au supus...
SHAKESPEARE: Sărmanul duce! N-o să-mi intre-n piese,
Şi sîngele-i mi-o umezi doar ochii
Aceştia. — Spaţiu n-am pentru contemporani,
Ciudat! Un Yorik oarecare-l plîngi cu lacrimi
De crocodil... Te zguduie Hecuba!
De două mii de ani ce se jeleşte,
Şi lîngă tine se petrece-o dramă
Cumplită... Nervii tăi întinşi sînt rudă
Cu cei tocaţi, şi inima-ţi e jgheab
Durerii ce se scurge-n bolboroşi...
Dar astea-s fapte, nu literatură —
De ele trebuie să fug, iubita
Mă-ndeamnă... Unde? Pentru ce?
De vorbe iar să-agăţ a lui Ahile
Mînie pentru-a noua mie oară?
DOAMNA BRUNĂ: Mai iute... Paşi s-aud... Oştenii dau buzna.

(Intră Vrăjitoarea.)

SCENA 9

VRĂJITOAREA: L-om face nevăzut... cît e de mare...
Altfel, vedea-va însuşi el, ce mic
Este cel mare —

L-om duce în pădurea din Ardeni
Să cînte — dar din fluier, — drîmb și trișcă
Să nu-și atingă buzele de vorbe.
Dă-i fiertura asta...

SHAKESPEARE: Eu, din șipuri,
Să sorb uitarea, adormindu-mi mintea?
Bea, cață, tu întîi — paharnic muzei,
Să văd în ochii tăi cum scrie pana!

(O obligă să bea.)

VRĂJITOAREA: Îți sorb talentul, Shakespeare!

SHAKESPEARE: Zi „Noroc" dar! Dă-l de dușcă.
Secătuit mă simt, cum stoarce-n rîu
Spălătoreasa rufele frecate
Pe pietre albe. Nu există har,
Ci numai muncă — nu știu ce plăvan
A zis-o. De-i așa și eu, ca boul,
O să mă-nham, descoperindu-mi bruma
De bîiguială, cît de cît legată...

DOAMNA BRUNĂ: *(arătînd spre Vrăjitoare)*: Îi e rău...

VRĂJITOAREA: Eu mor, frumoaso!
Talentul lui e-o băutură
Atît de tare, -ncît orice otravă,
Pe lîngă el, pare o moare slabă,
Ce-i bună la digestie. Cu bine
Rămîi! Mă învelește vălul negru...
Tu, Shakespeare, blestemat să fii a scrie
Cu coada scorpionului, prin veacuri.

(Intră Sorescu.)

SCENA 10

SORESCU: Ce se-ntîmplă?

DOAMNA BRUNĂ: A vrut să-l otrăvească și-n urzeala-i
Ea singură s-a prins.

SORESCU: S-o luăm de-aici.
Așteaptă măscăricii înțeleaptă
Vorbire. *(Către Shakespeare:)* Căci e ziua lor
Tot anul și se cuvine să-i cinstim cu vorbe.

Împreună cu Shakespeare trăsc Vrăjitoarca și-o ascund după perdea.)

SHAKESPEARE: Aici, cît mai departe, să nu-nțepe
Hamlet, cu sabia, cum îi e felul.
SORESCU *(trăgînd cît mai departe trupul Vrăjitoarei)*:
Așa-i. Cînd intră, inspectează-ntîi
Perdeaua, găurind-o ca pe-un șvaițer.
Dar n-a murit?...
SHAKESPEARE: Vedea-vom. E o iasmă
Și șapte vieți de are, ca pisica,
Pe toate șapte...
VRĂJITOAREA *(gemînd)*: Îmi e rău...
SHAKESPEARE: Auzi?
SORESCU: Dau primul ajutor?...
SHAKESPEARE: Probînd hiertura.
Cu propriu-i gît, s-o aibă-n pază iadul.
Să ne-ocupăm de măscărici.

(Intră Gîlmă.)

SCENA 11

SHAKESPEARE: Cu toții
Să vină-aici buluc și să m-asculte.
GÎLMĂ *(jovial)*: Am un mic text și vi-l spun repede acuma, pînă a intra nefericiții de clovni și măscărici, căci nu vreau să le dau prilejul să rîdă. Băgăm la foale și ne hlizim numai noi. Cine rîde mai mult, trăiește mai mult. Zice că... acolo... nu știu unde... era unul de răspundea la toate întrebările, bunăoară, cît de grele. Limpede, nu ca Pitia. Întrebai și primeai răspunsul pe loc. Și

se prezintă unul. „Îmi răspundeți și mie la o întrebare.“? „Sigur că da“ „Dar e cam grea întrebarea.“ „Oricît de grea.“ „Spuneți-mi dacă potca e dulce.“ Stă ăla pe gînduri, se frămîntă, se frămîntă... „Trebuie să recunosc că întrebarea dumitale e cam ciudată... Dar de ce mă întrebi, dacă aia e dulce?“ „Sînt reprezentantul unei comunități de diabetici“... Ha, ha, ha.

SORESCU: Uită-te la el cum rîde, ținîndu-se cu mîinile de burtă.

SHAKESPEARE: Rîzi de propria-ți prostie...

TITIREZ: Am una și mai bună...
Se prezintă la Dumnezeu trei schelete...

SHAKESPEARE: Te rog să taci...

TITIREZ *(mormăie ceva foarte repede, apoi clar)*: Și ultimul zice: „Eu sînt din Danemarca, dar, Doamne, cred că e o confuzie... Eu încă n-am murit...“ Ha, ha, ha...

(Intră vreo șapte pitici-măscărici. Se strîmbă, fac giumbușlucuri.)

SCENA 12

MĂSCĂRICIUL 1: Sodom de vise-avui, ca sfredelușul
M-au ciocănit azi-noapte. „Scoală, că purceaua
E moartă în coteț“, mi-a spus o mreană.

MĂSCĂRICIUL 5: Și soarta vacii îngropînd, lehuza
S-a ridicat și-a început a-și linge vițelul...

MĂSCĂRICIUL 7: Răsfulgul sec însă-o lovise, biata
Văcuță...

MĂSCĂRICIUL 4: Ca floarea de silur în două ape
Scăldîndu-i-se ochii...

MĂSCĂRICIUL 2: Și purceaua... alături moartă...

SHAKESPEARE: Liniște, pleșcani!
Voi jefuiți și timp și înțelesuri!
Vorbeați pe șleau pe vremuri, cît de cît,

Măcar să-i spuneți vremii cît e ceasul,
Voi limbi de orologiu, ruginite!
De nu e zurbă, de-i belșug în țară,
Sau mari ocări colindă prin ogrăzi,
Putea, din gura voastră, afla riga.
Curtenii toți, cu gurile cusute,
Priveau la stîrpiturile-nțelepte.
Și făcînd zîmbre, chicoteau în taină...
Și-acum?

SORESCU: Să nu-i jignim, jigniți au fost de soartă.

SHAKESPEARE: Ați talosit ca proasta-n bîlci, crezînd
Că adevărul spus de voi contează.
De-o șchioapă boiul, hazu-i tot pitic
Și cocoșat...
Și fără dicție, rostind măscări
Dispare orice farmec... Adevărul
Trebuie spus de oameni nalți și zdraveni,
Cu șira dreaptă, creierul pumnal...

SORESCU: Ideea-i bună, o băgăm în „Hamlet".

SHAKESPEARE: Eu vă concediez, la a mea vîrstă
Nu mai am timp s-aleg, din lingușeli,
Fărîma de-adevăr ce strecurați,
Pe la urechi de nobili, la ospețe.

MĂSCĂRICIUL 7: Vorba din gură ne-ai luat... Tu însuți
Vezi cît de greu s-alege-nțelepciunea...
Noi vorbe dulci nu mai avem de unde
Să scoatem...

MĂSCĂRICIUL 2: Hi-hi, hi! Este reprezentantul unei companii de diabetici.

SHAKESPEARE: Taci!

MĂSCĂRICIUL 5: Cu tifla dai un an, dar nu o sută!
La pensie vrem să ieșim cu toții,
Tain de nu ne dai și tot e bine,
Căci noi mîncăm puțin, rîzînd din burtă.

MĂSCĂRICIUL 3: Am repetat aceleași nesărate
Vechi glume — și nici una nou-nouță
Nu ni-i permis să spunem. Ca pitici,
Ne vom retrage-n liniște, la țară,
De-acolo, în pădure — și-o căsuță
Om face, din chirpici și foi de mică.
Juca-vom otuzbirul așteptînd...

SHAKESPEARE: Duceți-vă și s-auzim de bine.

(Măscăricii ies.)

TABLOUL II

(O piață în centrul Londrei. Mulțimea s-a adunat să vadă execuția răsculaților. Bat tobele, călăreții stăvilesc valurile de oameni care se scurg de pe uliți.

SCENA 1

SHAKESPEARE *(intră ținînd în mînă dîrlogul calului)*:
Hei, băiete, nu vrei să cîștigi un ban?

COPILUL ȚINE-CAL *(aparte)*: Azi am noroc. N-am mîncat nimic de ieri.
(Tare:) Ba da, sir. Dar nu țin să-mi încerc norocul aici. Locul nu e băftos.

SHAKESPEARE *(îi arată un ban)*: Tocmai de-aia nu ți-l dau acum, ci cînd mă-ntorc... Altfel, dai cu el în sus... și aici, oricum ai da, tot capul cade... Brr! Ai dreptate, locul ăsta aduce ghinion. Ține-mi un ceas calul... Și ca să-ți omori foamea, înfulecă jimbla mea de rezervă. O țineam aici în desagă.
(I-o aduce.)

ȚINE-CAL *(apucă dîrlogul)*: Bine, sir. E nărăvaș?

SHAKESPEARE: E nărăvaș, dar are blînd nărav:
Trage la teatru. Drame vrea, comédii.
Cu botu-n traistă, rontăie ovăzul,
Urechile-i ciulite însă prind
Orice cuvînt: *(Jucînd.)* „Iubit-o, dă-mi năframa!"
„Ah, m-a ucis!" „Dar ce-am făcut, iertare!"
„Du talismanu-acesta"... „O, i-asemeni
Cu-al meu... Sîntem, deci, frați..."
„*Eram*, te las cu bine..."

ȚINE-CAL: Ce piesă e asta, sir? Vreau să știu... așa, pentru cultură generală.

SHAKESPEARE: Frînturi din ce aude calul...
Și el, cu botu-n traistă, meditează
Că lumea e un drum și nu o scenă.
Un drum ce fuge, fuge, printre vorbe...
Dii, murgule, să prindem coada piesei!
Ah, mă grăbesc... Te găsesc aici, să nu fugi cu calul,
E fermecat,... dă cu copita.

ȚINE-CAL: Ați auzit?
Băiatul care i-a ținut odată calul
Lui sir Thomas, cînd acesta s-a dus
La teatru,
L-a întrebat: — Ce piesă vedem astăzi, sir?
— „Iuliu Cezar", i-a răspuns.
Tu ține-mi aici calul, preț de patru ceasuri.
Păzește-mi-l, să nu mi-l fure
Și-ți voi da trei șillingi.
Cînd s-a întors sir Thomas,
Pînă să-ncalece el,
Băiatul Ține-Cal i-a povestit
O piesă despre Iuliu Cezar
Mult mai bună decît cea pe care o văzuse el.
— Am compus-o acum, cît țineam calul, sir.
— Bravo, mă țică, grozav ce-ai mai ticluit-o!
Na trei șillingi.

— Mulțumesc, sir, nu mai costă nimic ținerea calului,
Întrucît mi-ați dat subiectul.

SHAKESPEARE *(rîde)*: Măi, dar isteț mai ești... Semeni cu...

ȚINE-CAL: Cică băiatul acela de-atunci, a ajuns om mare.
Scrie piese, care se joacă la Londra. Îl cheamă... William Shakespeare... Ați auzit de el?

SHAKESPEARE: N-am auzit, că Londra este mare...

ȚINE-CAL: Dar ce spectacol e azi, sir, de ține așa de puțin, numai un ceas? Cum se cheamă... Nu c-aș vrea să compun și eu ceva, dar așa... pentru cultura mea generală.

SHAKESPEARE: N-are titlu... Dacă-ar fi să-i găsim unul, hai să-i zicem „Execuții la bardă pentru patrie și orchestră"

ȚINE-CAL: Comedie, sir?

SHAKESPEARE: Pantomimă...
Dar, uite, pierd timpul și nu mai prind loc în față...
Adică, prea în față-n față nu-i bine să fii... Tii! Cîtă lume s-a strîns! N-o să mai găsesc loc nici pe la mijloc... N-oi vedea decît capete pe umeri, nu și pe cele rostogolindu-se...

ȚINE-CAL: Am auzit că i-a venit și rîndul ducelui de Essex...

SHAKESPEARE *(nervos)*: Te găsesc aici... Mă duc, întîrzii!

(Iese.)

ȚINE-CAL: Cum seamănă cu-actorul ăla... Ah, cum îi zice?
Care joacă la „Globul"...

(Iese.)

(Intră Birmingham și Nottingham.)

NOTTINGHAM: Echipa-ți, Birmingham, ți-o lași și-n piață
Plăceri estetice la execuții cauți?
BIRMINGHAM: Echipa? Ha! O trupă amărîtă
De ambulanți ce-mi terfeleau blazonul.
Numai belele, le ieșeau pe gură
Nu replici, panglici proaste. *(Trist.)* N-avem teatru!
„Duceți-vă, le-am spus, jucați la hanuri
Și complotați în curte, pe butoaie."
Tu, Nottingham?
Asiști la scene de-astea?
NOTTINGHAM: La fel și corbul meu lăsă din ghiare
A Thaliei statuie, cu ponoase.
BIRMINGHAM: Toți ducii, descotorosiți de teatru,
Îi vezi acum, pe mîini cu toți se spală.
NOTTINGHAM: Nu-s piese noi și nu avem nici public!
Doar polițai mascați în gură cască
Vezi la spectacóle și orice vorbă
Le sună ca o pușculiță-n care
Își strîng economiile lor, mîndre,
Medaliile și un spor de leafă.
BIRMINGHAM: În Anglia e clar că, două veacuri,
Un dramaturg de soi n-o să se nască!
NOTTINGHAM: Dar piața, iată, plină e de viață,
Era să zic, de n-ar fi viața moarte.
BIRMINGHAM: Tot victime... și de-alde noi esteții!
NOTTINGHAM *(rîzînd)*: Casti gura, însă nu te sui pe scenă.
BIRMINGHAM: De spui: „Mi-e sete", ai jignit coroana.
Bat tobele, mulțimea se îndeasă.
Călări oșteni proptesc din greu, cu lancea,
Talazurile lumii curioase...
NOTTINGHAM: Amenință să-se reverse-n piață...

BIRMINGHAM: Butucul l-ai văzut?
NOTTINGHAM: Cam cîte cercuri
Are-un butuc burtos ce-atîtor vieți
Li-i tocător, și leagăn și pădure?
BIRMINGHAM: O, multe!
Cică atunci cînd biata victimă își pune capul, numără rapid — așteptînd lovitura trebuie să facă ceva, nu? — dar foarte rapid numără cercurile butucului. Și dacă îi ies cu soț, înseamnă că n-a avut noroc...
NOTTINGHAM: Și se resemnează?
BIRMINGHAM: Dacă mai apucă... Ah, scurtă mai e și viața omului!
NOTTINGHAM: A ducelui de Essex va fi într-adevăr scurtă...
Pe cît i-a fost semeția de mare. *(Tobe, gălăgie.)*
Iată-i, sînt aduși în căruțe. Stau în picioare cu fruntea sus...
Abyssus abyssum invocat!
BIRMINGHAM: Aș! N-o să mai urmeze nimic. Va fi o lungă pace...
NOTTINGHAM: *Ubi solitudinem faciunt, pacem appellant...* Avea dreptate Tacit.
Dar nu-l văd printre nenorociți pe duce...
L-o fi iertat regina?
BIRMINGHAM: Cică-ar aștepta de la el un semn...
Un inel, pe care i l-a dăruit...
Dacă-l primește, înseamnă că flăcăul se căiește de fapta-i necugetată. Atunci, ea ar putea interveni...
NOTTINGHAM: Prea mîndru ducele să cerșească îndurare...
Sentința s-a dat de mult...
BIRMINGHAM: Da, dar regina tot tărăgănează executarea...

Într-adevăr, ducele nu se află printre cei purtați cu mîinile legate cu lanțuri, cite doi...
Hai mai în față...

(Ies.)

(Intră Corăbierul și Porcius, venind din direcția spre care s-au îndreptat cei doi...)

SCENA 3

PORCIUS *(căutînd din ochi pe cineva)*: Era pe-aici.

CORĂBIERUL: În ce mă privește... uită-te la picioarele mele... Nu-s crăcănate ca ale cavalerilor... Valurile pe care le încalec eu, nu strîmbă și nu scălămbîie țurloaiele, domnule. De-aia călătoria pe apă e mult mai sănătoasă decît cea pe uscat. De-aici și Isus Cristos, cînd voia s-o ia pe scurtătură, mergea pe valuri...

PORCIUS: Nu păreți de prin părțile locului...

CORĂBIERUL: De prin *udul* locului n-aș putea fi. *(Mîndru:)*
Sînt corăbier american...

PORCIUS *(preocupat de gîndurile lui)*:
Adineauri stăteau aici de vorbă un tip, cu pelerină și-un pușți... A, spuneați că sînteți corăbier american? Ce mai e pe lumea cealaltă?

CORĂBIERUL: Igrasie, domnule.

PORCIUS: Nu înțeleg nimic. Vorbiți engleză, domnule corăbier?

CORĂBIERUL: Americana, domnule!
Călăul mi-a plăcut. Ager la mînă. Da-n ochii victimelor cîtă jale!

(Iese.)

(Intră Ține-Cal.)

SCENA 4

PORCIUS: Hei, flăcăul! Măi, puțache... ia fă-te-ncoa! Vorbeai adineauri cu unul cu pelerină. Cam chel, fruntea ca o pagină de titlu, de statură potrivită...

ȚINE-CAL: Eu? Nici vorbă. Sînt mut. Surdo-mut.

PORCIUS: Hai nu-ți bate joc... Unde s-a dus?

ȚINE-CAL: A, corăbierul acela... A luat-o pe-aici.

PORCIUS: Nu ăsta... Omul cu pelerină... *(Mieros:)* E prietenul ducelui de Essex... Și dacă regina nu l-a grațiat, el nu putea decît să... Dacă-mi spui, îți dau doi penny...

ȚINE-CAL: Vorbiți engleza, domnule? Nu-nțeleg nimic.

(Porcius iese.)

(Intră Nottingham și Birmingham.)

SCENA 5

BIRMINGHAM *(savant)*: Cînd asiști la o execuție, ori victima trebuie să fie un nume — care să țină afișul —, ori călăul să fie celebru. Există o regulă și-n execuțiile astea publice. Nu atragi poporul, așa, cu Gîlmă, care-l taie pe Sulică. Vax albina! Nu ți se taie capul bine, suferi toată viața.

NOTTINGHAM: E, cîteva amănunte colo, ce mai contează! *(Văzîndu-l pe Ține-Cal:)* Mai încet, că ne aud copiii.

ȚINE-CAL: Sînt surdo-mut, domnilor.

BIRMINGHAM: Sulică îl taie pe Puțache! Vax...

NOTTINGHAM:... albina!... Așa e.

BIRMINGHAM: Venisem de dragul lui Essex, al lui Southampton... Oricum, niște nume...

NOTTINGHAM *(rîde)*: Și cînd colo — ei ne fac figura. Nu se prezintă!

Deși erau trași în afiș! Ce nerușinare!

BIRMINGHAM: Or fi fost bolnavi. *(Rîde.)*

NOTTINGHAM: Şi-n locul lor — un oarecare Cuffe, un oarecare Lee...

Un oarecare Shakespeare...

TINE-CAL *(tresărind)*: Cuum?

BIRMINGHAM: L-au omorît şi pe el? Parcă nu...

NOTTINGHAM: Dracu ştie... De enervare că lipsesc capetele de afiş, am fost atent mai mult la călău. Pentru că surpriza a fost de data aceasta, dragă Birmingham, călăul.

BIRMINGHAM: Asta da.

Pe cinstea mea, acest flăcău merită o odă.

Nici n-a împlinit 20 de ani şi ce călău destoinic!

NOTTINGHAM: Îţi creşte inima cînd vezi astfel de oameni de ispravă.

BIRMINGHAM: Adevăraţi stîlpi ai societăţii, aceştia care spînzură.

NOTTINGHAM: El a primit ordin să-l execute pe Shakespeare...

BIRMINGHAM: Nu... Precis nu. A fost scos din afacere.

NOTTINGHAM: Atunci pe ăsta... Cuffe. Bun! Putea, executînd ordinul, să dea rasol c-o execuţie de mîntuială. Ei, bine, nu!

A arătat că se achită de această treabă, oarecum gingaşă, cu toată convingerea.

BIRMINGHAM: Ba a depus atîta zel, că pieptul multora a tresăltat.

NOTTINGHAM *(avîntat)*: Executori zeloşi, vă-nchin o odă! Dar, hai să-ţi spun, că zici că de acolo unde-ai stat, nu s-a văzut bine... Buun! L-a îmbrîncit pe voinic spre butuc. A ridicat barda ...Şi-n loc să dea... se pune flăcăul şi-ţi toarnă o cuvîntare, dovedindu-se atît de iscusit la limbă, pe cît de meşteră i-a fost apoi şi mîna. „Priviţi această fiară" — a spus... Stai, chiar mi-am

notat... *(Scoate o hîrtie).* Să trec aceasta în jurnalul meu. „E sănătos tun", a zis. Azi dimineață udul i-a fost bun. Și doctorul, cînd i s-a uitat sub noadă, a constatat că trînji n-are. Scîrnăvia iarăși i-a fost normală... Pulsu-i bate zdravăn — puțin grăbit, din cauza acestei împrejurări. Deci tînăr, plin de viață, pleznind de sănătate, nu alta. Gras, rumen în obraji, — azi puțin cam palid, din cauza împrejurărilor. Cu toate acestea — a continuat călăul, adresîndu-se mulțimii —, *el va muri și încă degrabă... (sublinierea lui).* Dovadă, că nu doar de boli trebuie să ne ferim. Viața e complexă.

BIRMINGHAM: Da, „viața e complexă"... parcă am auzit și eu asta... dar bătea vîntul și-i ducea vorbele în partea cealaltă.

NOTTINGHAM: Spre mine... Așaaa... Să vedem ce-a mai zis, că mi-am notat... Știi, pentru jurnal. *(Citește:)* „Și, culmea, moartea n-o să-i fie cea pe care-o așteaptă, cea de care e sigur! Căci, cum spunea un antic, „nu se știe în ce clipă poate lovi destinul și să nu fericiți pe nimeni, înainte de a muri".

BIRMINGHAM: A citat din memorie, desigur.

NOTTINGHAM: Da. Și-a continuat: „Iar ochii, am uitat să spun, îi sînt albaștri". Și deodată i-a smuls vălul. Și pe cuvîntul meu, erau albaștri... că vorba aia, m-am uitat în ochii lui... Da! Albaștri erau.. Și el se uita la mine... la noi toți... cu ochi albaștri...

BIRMINGHAM: Și la călău, desigur...

NOTTINGHAM: Da, și la el.

BIRMINGHAM: Și la ce i-au folosit, că erau albaștri?

NOTTINGHAM: Stai să vezi... Dar ce spuneam? Așa... Călăul nu mințise... Căci ai văzut? Nu

cu barda s-a achitat de greaua-i misiune... De formă doar o arătase... Căci, fulgerător, el un cuțit a scos și cît ai zice pește pieptul i-a despicat și inima mare roșie, zvîcnind, a arătat-o mulțimii... Cum fluturi o batistă unor oameni dragi... Și victima, care nu se așteptase la asta, și-a văzut cu acei ochi albaștri ai lui inima cum bate. Roșie. Artist! Artist din creștet pînă-n călcîie! Avem nevoie de călăi destoinici, stîlpi ai societății ei... Victima, zău, m-a decepționat... Surprinsă de noua întorsătură — se aștepta să i se taie capul! timp de două minute a vociferat contra călăilor. „La spînzurătoare cu toți călăii", spunea... Ce vrei, om fără inimă...

(Se aud huiduielile mulțimii.)

BIRMINGHAM: Gloata face nazuri, auzi?

NOTTINGHAM: E, gloata tot gloată! Urlă puțin și-i trece.

(Ies.)

(Intră Shakespeare.)

SCENA 6

SHAKESPEARE: Parcă pe aici lăsai în grijă calul. *(Strigă:)* Băiete, Ține-Cal!

ȚINE-CAL: Aici sînt, sir.

SHAKESPEARE: A fost cuminte bidiviul, spune?

ȚINE-CAL: Ovăzul l-a mîncat, dar fornăind,
Jucînd pe loc, de parcă musca țețe
L-ar fi-nțepat... Nu i-a priit, zău, zvonul
Ce se-ntețește...

(Se aud huiduieli: „Prea mulți călăi!" „Huideo!" „Ce bestii!")

Calul ar vrea departe de măceluri
Ovăzul să-și dumice-n tihnă, sir.
Așa de palid sînteți! Nu vi-i bine?

SHAKESPEARE *(rezemîndu-se de un stîlp)*:
Cu calul meu sînt solidar, băiete..
Dar mi-a trecut... Poftim! *(Îi dă niște monede.)*

ȚINE-CAL: Prea mult.

SHAKESPEARE: Primește-i.

ȚINE-CAL: Nu v-a plăcut această piesă, poate?
Era să uit... *(În șoaptă:)* V-a căutat un nene.
Vă urmărește. Grijă-aveți, e plină
Azi Londra de borfași și cuțitari.
E bine c-aveți spada-n teacă, sir.
Eu parcă v-aș cunoaște... Sînteți oare?...

SHAKESPEARE *(îl mîngîie pe cap)*:
Biete Ține-Cal, să nu scrii teatru.

(Iese.)

ACTUL III

TABLOUL I

Cabinetul lui Shakespeare: o cabină nenorocită de la *Globul*, recuzită, statui de împărați romani, costume din diverse epoci, măști, coturni, — totul în mare dezordine. Shakespeare stă pe-un scăunel, la o masă joasă, pe care se află hîrtie, pene, cerneală. Sorescu se plimbă prin încăpere.

SCENA 1

SORESCU: Lucrăm pe text?

SHAKESPEARE *(gata să scrie)*: De bună seamă.
(Citind ce-a scris deja): „Hamlet de-al doilea"
Îmi place titlul.

SORESCU *(modest)*: Pe uliți mă plimbam, priveam tarabe,
Dar mintea îmi lucra, precum doar globul
Se-nvîrte-ntruna, fără să simțim.
Deodată, mă opresc. „Evrika, vere!".
Îl dibuisem și-am fugit să-ți spun.

SHAKESPEARE: Îți mulțumesc. În tinerețe însumi
Cloceam idei, ca un nagît cu coajă
De ou în cap, eram pe uliți zilnic,
Dar m-am crispat cu anii, îmi lipsesc
Ba comparații, epitete, nume,
Ba acel sos, care încheagă totul,
Cum marea, cînd îngheață, strînge-n sloiuri
Idei de vălurire, stînci, sirene.

SORESCU: Ne luăm cu vorba.

SHAKESPEARE: Da... În cîte acte?

SORESCU: În cîte-ncape-o scenă. Cît mai multe!

SHAKESPEARE: Dar fără dezlînarea din întîia
Mea versiune, ce din minți mă scoate.

SORESCU: Nu, lucruri bune sînt și-acolo, replici
O să păstrăm, așa, cam o duzină...
Urzeala însă...
SHAKESPEARE *(izbindu-și cu palma fruntea lată)*:
Bine zici, urzeala!
M-a dat de gol și în impas mă-mpinse.
SORESCU: Păstrăm scheletul, dar mai punem două
Sau trei în jurul lui, proptele bine
Înfipte în realitatea piesei.
SHAKESPEARE: Nici cimitir să nu fie!-mi repugnă!
SORESCU: Fantoma o păstrăm. Dar, mai întîi,
S-apară Hamlet, regele, ca umeraș
Al umbrei, înțelegi? În carne, oase —
Și să domnească trei sau patru ani.
Cu Hamlet să discute, mititelul.
Ce nu-i chiar mic, căci face studii bune.
Și semne de țicneală, Hamlet, tatăl,
Să dea și el... în trei sau patru scene.
În felul-acesta, publicul, încetul
Cu încetul, ca oțetul
Pe limbă va simți acidul piesei.
SHAKESPEARE: Stai, acum și singur
Parcă-aș putea să-nsăilez
Tot actul întîi.
(Jucînd:) „Cine-i acolo?" „Stai"! „Fantoma?"
Aș!
Sînt regele, neghiobilor! Visați
În timpul gărzii? Iată, pe terasă,
Cu fratele Claudius și fiu-mi
Ieșit-am iar, în piept să tragem largul
Acestei mări, acum în toiul nopții...
Și voi jucați țintar?! Uitați norvegii
Cum se-narmează... Fortimbras, înhață-i!"
SORESCU: Nu Fortimbras, îl ținem de surpriză.
E regele Norvegiei... Un nume
Banal... Horațio ori Păsăruică, punem...

Așa încît, în actul doi, cînd umbra
Apare... cei rămași în sală... Spun acum în
proză, să nu-mi pierd ideea — cei care au trecut
cu bine șocul primului act, vor fi familiarizați, atît
cu înfățișarea personajelor, cît și cu ticneala regelui,
viclenia fratelui său (trebuie găsită o scenă din
care va reieși că acest Claudius e o vulpe șireată).

SHAKESPEARE: Am găsit-o...

SORESCU: Un moment să nu-mi pierd șirul...
Ce spuneam? Ah, mi-a zburat! Domnule, milord...
Stai puțin, frate... Așa... Asta voiam să...
Deci am fost întrerupt... Mi s-a frînt inspirația
exact în două, ca un iceberg cînd se lovește de pol...
pac! jumătate se dă la fund...

SHAKESPEARE *(vinovat)*: Eu te-am molipsit
Cu gîngăveala mea sîcîitoare ...

SORESCU: Am găsit! În actul patru, Hamlet fiul...
a, îi băgăm în gură mult mai multă filozofie. Să
se dea-n scrînciobul minții din belșug: atît ca filo-
zof nebun — ori ca simulant de nebun, și de filozof,
da, da, cît și ca filozof în toate mințile. Îl tragem
așa fulger prin eleați, să-i aibă la degetul mic
pe Xenofanes, Parmenide, Zenon și Melisos...
Deci, în final — să se căsătorească — nebun de
dragoste — cu Ofelia...

SHAKESPEARE *(duios)*: Prea mult a suferit sărmana fată!

SORESCU: Și pruncul lor, pe nume iarăși Hamlet,
Să își răzbune mama-n altă piesă,
Căci mama, fericită doar o clipă
Va fi și groaznic parcele vrăjmașe,
Cu mîna moașă-si, curma-va firul...

SHAKESPEARE *(mirat)*: Avea o moașă?

SORESCU: Moașă-nașă, creatură cruntă,
O Clitemnestră, sadică Gorgonă,
Privind spre tronul ei cu ochi de viperi.

SHAKESPEARE: Mutăm accentul pe buric?
SORESCU: Desigur,
Se mută-mpărații... mutăm accentul
Și noi, ca pe-un țăruș, spre-o nouă zare.
Hamlet va fi de paie — o unealtă,
A sorții... spune rîncede-adevăruri,
Dar nimeni nu-l ascultă... Și, în furii,
Să se repeadă-n sala-n care teatru
Jucau actorii — și ei altă piesă,
Vedem cum le legăm — și-actori și public
De-a-valma, cu-a sa spadă, să îi taie.
SHAKESPEARE: O tragedie, totuși...
SORESCU: Foarte mare!
Să plîngă zei, și scena, numai sînge,
Să ceară răzbunarea-n altă piesă...
Așa făceau și grecii, știi prea bine...
Destinul laț prindea Helada toată,
Că numai capre rămîneau pe coaste,
De n-apărea Aristofan să rîdă
Și să dizolve-n hohot marea dramă...
SHAKESPEARE *(vesel)*:
Mi-e totul limpede. Rescriu și gata!
Mai mare nu-i plăcere ca rescrisul,
Cînd mîini prietenești se-ntind spre tine
Și ochi, ce, din afară, văd metehne,
Ți le arată limpede... Pe vremuri
Un cuvințel de îmi clintea sufleurul,
Aveam coșmare nopți întregi... Ce vremuri
Stupide pentru-o fire receptivă,
Cum e artistul! Un burete, care
Așteaptă să-l îmbibi, să-l storci și iarăși,
Prin porii toți, să-i vîri sugestii, sfaturi.
Să-i spui anume: „Scrie asta și-asta!"
Și geniu-ți prinde aripi... Deci, la lucru!
SORESCU: De iese bine, trecem și la „Cezar",
Și dregem actul trei... *(sfat:)* Să nu-l omoare.

SHAKESPEARE: Dar Plutarh ne învață...
SORESCU: Nu contează!
SHAKESPEARE: Dreptate ai, e-o piesă mediocră.
„Romeo și Julieta", iar, simpluță-i...
Mă tot gîndesc, acum cînd mă clarific.
(Persiflînd:) „Doi tineri au călduri, părinții însă
Stau rece-zid — împreunării sacre."
SORESCU: Ideea e banală, pe-ndelete
Refacem tot... Dar nu spun... Iată, mișcă
Perdeaua, măscăricii ne ascultă,
Și, de le dăm ideea, scriu ei piesa...
SHAKESPEARE: Se fură foarte mult în teatru astăzi!
Vorbește-ncet!
SORESCU *(tainic)*: Să-ți spun o taină-a vorbei cumpănite
Care să placă secolelor toate.
(Îl ia de-o parte și discută în șoaptă.)

(Zgomote, glasuri. Intră măscăricii.)

SCENA 2

MĂSCĂRICIUL 1: Pădurea din Ardeni e-n flăcări!
MĂSCĂRICIUL 2: De la
O replică ce s-a întins ca focul...
MĂSCĂRICIUL 3: Apoi meteoritul de ieri noapte,
Cu semn ceresc, moț pus-a catastrofei.
MĂSCĂRICIUL 4: Ești autorul replicei, se zice...
SHAKESPEARE: Și al meteoritului, vezi bine. *(Rîde.)*
MĂSCĂRICIUL 2: N-ai scris tu „Prometeu"?
MĂSCĂRICIUL 4: L-a spus pe scenă.
MĂSCĂRICIUL 5: Nu rîde, că în juru-ți săpături
Adînci se fac... Din groapă-n șreang te saltă.
MĂSCĂRICIUL 1 *(revoltat)*: De ce ne-ai ars pădurea?
Ce ne facem?

MĂSCĂRICIUL 3: Și cu pietroaie arunci din cer, să-i cadă
În cap acestei țări?
TOȚI: Huo! Huo! Afară!
Din teatru!...
MĂSCĂRICIUL 2: Jos literatura
Pe care-o scrie Shakespeare!
MĂSCĂRICIUL 3: El pitic, nu noi!
MĂSCĂRICIUL 1 *(încet către măscăriciul 4)*:
Atins-am toate punctele lui Downtown, cred că ne putem retrage.
MĂSCĂRICIUL 4 *(încet)*: Mai huiduiește-l tu, ești bas pitic.
MĂSCĂRICIUL 1 *(tare, cu dicție)*: Huideo! Huideo! Huideo! *(către ceilalți:)* Să mergem!
MĂSCĂRICIUL 3: Este un merit să-l înjuri pe Shakespeare!

(Ies.)

TOȚI: Ne-așteaptă Downtown. Hai, flăcăi!
SORESCU: Zău, piuitul mi-au luat!
SHAKESPEARE: Ce scenic!
Dar caracterul bufonilor! *(Gest de lehamite.)*

(Intră Doamna brună.)

SCENA 3

DOAMNA BRUNĂ: *(transfigurată)*: Will! Să fugim! *(Giftind.)* Vrăjitoarea s-a trezit. A scris o piesă și vrea să ți-o citească.
SHAKESPEARE *(uimit)*: Să-și vîre piesa-n piesa mea? Ce-s teacă?
Placenta maică-si, s-o nasc în chinuri?
Dar mai degrabă-un drăcușor codița
În rai prin borta cheii și-o strecoară...
SORESCU: E teatru-n teatru... o formulă...

SHAKESPEARE: Lasă! Hai! Mai iute...
SORESCU: Te lași de teatru tu, s-apucă alții.
SHAKESPEARE: Ci unde să ne-ascundem?
DOAMNA BRUNĂ: Asta a fost vestea bună pentru dramaturgia engleză.
(Desfăcînd brațele.)
Dar mai am și-o veste rea! Atîta ți-e dosarul! Te-au chemat să mai adaugi foi cu declarații... Zic să fugim...
SHAKESPEARE: Atunci rămîn.

(Intră un sol.)

SCENA 4

SOLUL: Vin de la dezbateri. Cazul lui Shakespeare a fost clasat... Care e Shakespeare? Care dintre dumneavoastră?
SHAKESPEARE: Eu...
SOLUL: Pentru moment — clasat. *(Tainic:)* Dar mulți dușmani ai, frate!
Pe cîmpul de luptă — am trecut pe-acolo — nu e
Atîta forfotă cît e-n dosaru-ți...
SHAKESPEARE *(spășit)*: Cred c-am greșit... Doresc să scriu mai bine
Din toată inima.
SOLUL: Mă duc, le spun!

(Iese.)

SHAKESPEARE: De-i pace,
Mi-oi piguli eu însumi scriitura
Și, lestul aruncînd, rămînă pură,
Cuvinte multe-oi scoate, ce-ntre timp,
Jignind limba engleză, se borșiră.
Dă, să mai rup o piesă...

(Rupe bucățele un text. Sorescu și Doamna brună încearcă zadarnic să-l oprească.)

TABLOUL II

Danemarca, noaptea, pe terasa castelului de la Elsinore.

SCENA 1

HAMLET: De somn sînt chiaun. 'Ntîrzie fantoma.
SORESCU *(căscînd)*: Dar eu alături ți-s. Și-s numai spirit,
Că aș putea punînd cearșaf pe vorbe,
Să sperii încă-o sută de palate,
Tiradele-mi umblînd ca magaoaia,
Înveșmîntate-n alb, albind ca varul,
Pe-ascultători cu crime pe conștiință.
HAMLET *(căscînd)*: Mă tot gîndeam, proptit în halebardă:
Din noi trei unul, zău, nu are-o doagă.
Unul sau doi... Ori tu, ori eu, ori Shakespeare...
SORESCU: Vai, Hamlet, ce departe-ți merge mintea
Cu sorcova!... Noi sîntem zdraveni
La terteguță.
HAMLET: Dacă treji noi sîntem
Și doagele nu ne-au plesnit, ia spune-mi:
Cum stăm de vorbă noi și ne-nțelegem,
Trăind în lumi și vremuri diferite,
Fiind ba plăsmuiri, ba inși în piele, oase?
SORESCU: Și-n plus mai așteptînd și o fantomă!
Mi-ai speriat și somnul cu-ntrebarea-ți.
HAMLET *(patetic)*: Nebun e Shakespeare?
SORESCU: Fugi de-aici!
El doage pentru-o Anglie întreagă
Ar face — și ar prinde-n cercuri mintea
Țigniților doar cît ai zice pește.
HAMLET: Atunci ori eu, ori tu?
SORESCU *(aparte)*: E zăltat.
(Tare:) Nici unul, dragă — amice. Din balamale

Poate-i sărită vremea... Da, mileniul
Că, uite, ne-ntîlnirăm trei din anii
O mie o sută — aproximativ,
Tu, 'Hamlet.
O mie șase sute — Shakespeare și două mii eu, cu puțin noroc.

HAMLET: Da, un mileniu...

SORESCU: Bizareriile provin din faptul că, trăind în vremi diferite, ne înțelegem ca niște contemporani... Formăm, cum s-ar zice, aceeași tagmă... Cred că — au mai fost cazuri în istoria omenirii — marile spirite și marile plăsmuiri se întîlnesc, pe cîte o punte de corabie ori pe vreo terasă, ca aceasta, în virtutea unei legi a firii încă nedescoperită... Există niște cute ale timpului, am citit asta într-o carte, care fac să se atingă spirite, trăind la mari distanțe de timp...

HAMLET: Au asta nu-i țicneală?

SORESCU: Nu-i nici știință,
Dar ceva este!

HAMLET: Intru la idei,
Ca o fregată care-a luat apă,
Și scufundîndu-se, îi fug gazganii,
Dar prea tîrziu...

SORESCU: Așa cum polul nord atrage ghețuri
Aceleași vorbe-atrag aceleași gînduri,
Materia-nflorește aceleași stări,
Cristale ale minții, și probleme
Comune ca-ntr-o peșteră ne-adună,
Cu toții umbre...

HAMLET: 'Ntîrzie fantoma.

SORESCU: Taci! Pași se-aud. Dă-mi mîna,

HAMLET: Dîrdîi de spaimă! Eu chiar, tăbăcitul
De-albeața de vedenii de fantome...

(Intră Fantoma.)

SCENA 2

SORESCU: Iat-o!

HAMLET *(gîtuit de emoție)*: Tată...

FANTOMA: Șaptesprezece lovituri de pumnal prin trupul lui Cezar, ca șaptesprezece fîntîni arteziene în inima Romei, și prin toate sîngele lui țîșni... Poporul, mii de torțe ar fi putut aprinde, de la o singură picătură, spre a vedea ucigașii fugind...

HAMLET: Nu-i glasul tatei...

SORESCU *(speriat)*: E însuși Cezar!

FANTOMA: Refă dar scena, Shakespeare! Dă-i lui Cezar răgaz să spună, nu doar „Et tu, Brute?", că-n puterea creației răpus a fost; și cele din urmă cuvinte să-i fie mult mai multe... De ce să țină Brutus un discurs mai lung decît al lui Cezar? A luptat el cu galii?

HAMLET: Ca varga tremur! Nu-nțeleg.

SORESCU: Ți-explic!
Pe îndelete... *(Tare:)* Ne confunzi, slăvite.
Dar fii binevenit, lui Shakespeare însumi
I-am spus că scena — aceea, cruntă,
Pe treptele senatului, în grabă
A fituit-o. Vom reface omorul.

FANTOMA: De-atîtea secole nu-nchide ochii
Cezar, tot pregătind tăios discurs
Contra acelor conjurați bicisnici...
Răzbună-mă, o, Shakespeare!

SORESCU: I-oi transmite.

(Fantoma iese. Întuneric.)

TABLOUL III

O tavernă într-o suburbie a Londrei. Nu departe, Tamisa face o buclă și în acel loc se depozitează gunoaiele. Mișună derbedeii, cuțitarii...

SCENA 1

DOWNTOWN *(singur la o masă)*: Nu departe
Tamisa face-o buclă; de cochetă. *(Rîde.)*
Dospesc pe-acel maidan duhori și cîinii
Se-mpiedică de cuțitași, ce-n taină
Își „uită"-aici poverile: vreun noatin,
Înjunghiat, căci le-a călcat pe umbră,
Vreun plăvan bălan, cu o găoază
Cît pumnu-n cap — căci n-a vrut să dea dijmă...
E bine-aici! Mă simt în larg. Duhoarea
O sug ca pe o țiță a Didonei...
De-ating maidanul, ca Anteu, prind aripi.

BLUR *(intră c-o servietă slinoasă, doldora, se așază la masă, lîngă Downtown. Arătînd spre servietă)*:
Jupîne, -i am în tașcă pe toți.

DOWNTOWN *(frecîndu-și palmele)*: Întocmim pîra.

BLUR *(în șoaptă)*: Ieri seară-au fost văzuți strînși ciotcă, jucînd „Oala spartă", „Capacul oalei", „Oala-mbăierată", sau cam așa ceva...

DOWNTOWN *(frecîndu-și mîinile)*: Grozav. Zi-i, zi-i! Cam cum e?

BLUR: Nevinovat. Un joc de fetișcane,
Ce coarda sar...

DOWNTOWN *(rîzînd)*: Ca să ajungă coarde!
Dar cum să-i înfundăm?

BLUR: „Capacul situației" numindu-l
Lăsăm să se-nțeleagă unde bate...

(Intră Porcius, un vlăjgan bubos cu fundul mare.)

PORCIUS: Stăpîne, gata-i știrea? căci m-aștcaptă.
Noi mardeiași tocmit-am...
DOWNTOWN: Este caldă!
Nenorociții, joacă... na, c-am uitat! Cleanca-fleanca!
(Către Blur:)
Chiar ei, Ben Jonson, Shakespeare?
BLUR: Aș, de unde!
Aceștia piese scriu și stau prin case.
DOWNTOWN *(enervat)*: Îmi sare țandăra! Cu fofîrlica
Mă duci..
BLUR: Jupîne, ce ne oprește
Să-i denunțăm că se dedau la... asta...
„Capacul situației"... Să-i cheme,
Și să-i întrebe, pînă ghicesc jocul,
Sau altul inventează, pe-ndelete,
Că au imaginație flăcăii...
Deși-i tăiată, tot odat' cu cheful,
Să-i țină acolo, pîn'le lăstărește.
DOWNTOWN *(potolit)*: Mai vii de-acasă...
(Scrie un bilețel.)

(În timp ce scrie, Blur discută cu Porcius.)

BLUR: Bubosule, pe unde-ți mai plimbi fundul
În două luntri? Tamisa le încape?
PORCIUS: Vreau să-i dau în gît pe următorii...
(Arată o fițuică.)
BLUR *(Scărpinîndu-se în creștet)*: Cam lungă-i lista...
Ce, stîrpim o breaslă
De condeieri!?
PORCIUS: Bă, nene, noi rămînem!
Tu — erudit, poet — eu, Barosanul *(arată către Downtown)*
Al artei bulibașă, uns cu geniu.
Mai sînt și... *(Îi arată altă fițuică.)*

BLUR *(sceptic)*: Nu au nume!
Ne ia la ochi orașul...
DOWNTOWN *(recitește, mișcînd din buze ce-a scris)*:
E prea mult sos!
Lucrăm pripit, de-a-nboul chiar și sub
Capacitatea noastră de ocară.
BLUR: Ciolane vrei?
DOWNTOWN: Hai, scoate-le din tașcă!
BLUR *(îngrijorat)*: A lui Marlowe misterioasă moarte
Duhnește-n tîrg...
DOWNTOWN: Ce vrei? Pîntecăraia!
Nu toți au zile...
BLUR: L-a durut stomacul,
A vomitat...
DOWNTOWN: Și-atît i-a fost! O luase
Prea țanțoș pe de-a-ntregul... Ptiu, ce geniu!
Ziceau nerozii... Și îl deochiară... *(Rîde.)*
Ce scapă de la ciumă, în mormînt
De vii, noi îmbrîncim... Căci ciuma-i oarbă,
Dar noi avem doi ochi și știm pe cine
Aripa molimei să cadă, rece...
PORCIUS: Noi pentru insulă lucrăm, se știe
Toți care scriu mai bine, ticăloși sînt. *(Rîde.)*
BLUR: Jupîne,-acum bănuțul dă-mi. Să-mi cumpăr,
Dă pe-al Tamisei chei, vechi terfeloage...

(Downtown îi numără cîteva monede.)

Numai atît?
DOWNTOWN: A înțărcat bălaia!
Muncești puțin, nu-ți dau după nevoi,
Ci cît mă lasă biata-mi nevoință...
BLUR: Turbez.
DOWNTOWN: Degeaba! Nu pupi nici un penny
În plus, pîn'nu îmi pui în palmă drama...
Drah-ma... că-i greacă tragedia...

BLUR *(rugător)*: Mai dă-mi un sfanț nemțesc,
Un pol și-o grivnă...
PORCIUS *(sarcastic)*: Milogu-i tot milog,
De-ar fi și tobă de carte...
DOWNTOWN: Nu, ci bagă-n glavă
Valoarea lirei noastre c-o să crească
Și cere muncă-ntîi , apoi salariul!
Să mergem, Porcius — viței, nu scroafă
Cum numele te-arată —
Te alint, zău!
Capcane inspectăm, bîrfim,
Mai tura-vura...
Și pîrile să le-asvîrlim prin urbe,
Precum semănătorul rău neghina...

(Cei doi ies.)

SCENA 2

BLUR *(singur)*:
Pereche hîdă! Și-a găsit și sacul
Un petec pe măsură!
Mă înhăitez cu gugumani, șofile
Din manta slavei, flendurele, zdrențe!
(Scîrbit:) Cu Downtown, zis Periferie,
Și-acest guițător, rîmînd în drojdii!
(Rimînd în drojdii e perfect valabil)
Prost! Trag ponoase de la neamuri proaste,
Care mă vor hamalul peticit
Al deșănțatei glorii măsluite.
Jupîne,-ai încurcat-o cu mine! Ține seama.
Condotier al penei sînt, bicisnic.
Plătești, te fac și geniu.
Te porți scîrțar? Ca bolovani de gîtu-ți
Potop leg de cuvinte bramburite
Și în Tamisa neagră curgătoare
Te duci la fund ca mreana.

(Numără banii din nou.)
Secătură! Ca la orbeți! Dar lasă, ți-o voi coace!

(Intră măscăriciul 1.)

SCENA 3

MĂSCĂRICIUL *1*: Sir Downtown nu-i aici?
BLUR: Ci lasă-l!
(Îi dă o monedă.) Ți-a zis „scopit". Hai să-l lucrăm.
MĂSCĂRICIUL *1 (furios)*: *Scopit* eu? Eu?
BLUR: La minte, dește semeni...
Așa ți-a zis. Ai huiduit în dodii,
Nu răspicat...
MĂSCĂRICIUL *1*: Să-l răs-picăm!
BLUR: Ascultă...
(Îl ia de braț și ies șușotind.)

TABLOUL IV

Cabina lui Shakespeare de la teatru.

SCENA 1

SHAKESPEARE *(rupînd manuscrise)*:
Și asta... Și asta... piese numai bune
De rupt... De coapte ce-s, ideile artistic,
Iată, s-așternd pe jos, troian, ca neaua.

(Intră Sorescu.)

SORESCU: Faci curățenie-n sertare, Will?
SHAKESPEARE: Îmi rup cămășile închipuirii
Și desfășindu-mă de-a gîndului bășici
Ca miezul cepei ies din foi, în lacrimi.
(Arătînd foile rupte:)
Mă strîng ca o peninsulă, cînd dorm.

SORESCU: Fă-le uitate în sertare, frate.
Le vei citi — și-n alte stări de spirit,
Poate găsești pasaje ce te-ncîntă.
Da, bune, rele, lasă-le să zacă!
Nepoții le vor vinde-apoi, cu foaia.
SHAKESPEARE: Nu pot livra posterității slabe
Imagini... Chiar și-n peșteră bizonii
Sînt desenați cu mînă mai dibace
Decît a mele plăzmuiri cețoase.
Nivelul exigențelor crescut-a
Și deie Domnul critici mulți în preajmă,
Zdrahoni ce dorm buștean și odihnită
Li-i mintea, ca la proști. Deci știu prea bine
Creației chichița... atît doară
Că ei nu scriu... dar ochiul li-i format
Pe capodopere și absolutul
Știu să pătrundă-n fiecare clipă.
SORESCU: Ești blînd cu-ai tăi chibiți...
SHAKESPEARE: Curate genii,
Doar că nu scriu! Și drept au să-mi arunce
Colea-n obraz paragina-mi din creieri.
SORESCU *(furios)*: Înghită-i talpa iadului, dă-mi voie
(Scoate o listă.) Pe-aceștia... Lista o lăsăm deschisă.
SHAKESPEARE: Ca muzica li-i numele-n urechea-mi.
SORESCU: Ei te-au vîrît în criză... și acuma
Te fac nebun, și rîd, și își dau coate...
SHAKESPEARE *(rupînd)*: „Richard al treilea" Hm!
Ce prostie.
Pălăvrăgeală fără rost.
SORESCU: N-aș zice.
SHAKESPEARE *(se așază, asudat, pe un scaun)*:
Sînt piese de-nceput. Morman de replici.
Mai bine nu puteam să scriu. Gîndește:
Tradiția ni-i slabă. În copaci,

Acum cincizeci de ani, ne era limba
Dramatică. La basme scoțînd limba.
SORESCU *(Patetic)*: Teatrul renașterii engleze drag ni-i.
SHAKESPEARE: O, pentru uzul școalelor e-acesta!
Abia acum, cînd am mai prins rutină
Și-am obosit banalitatea, poate
Țîșni ceva de soi...
Acum poate-ncropesc vreo pesicioară...
SORESCU: Ai dat atîtea...
SHAKESPEARE: Nu privim în urmă.
Euridice-a noastră e în față...
Nici cantitatea, știi, nu onorează.
Distrugem tot, păstrăm o piesulică,
Pe care-o tot lucrăm și bibilind-o
Ani douăzeci, îți legi de ea un nume.
Joci doar pe-o carte, ești cu mult mai mare,
Decît de-ai scrie-o sută foarte bune.
SORESCU: Dacă-i și proastă, e cu-atît mai bună *(Ride.)*
SHAKESPEARE: Așa-i.
SORESCU *(enervat)*: Încurajăm deci lenea îngîmfată,
Prostia impotentă, bobul sterp?
Părerea ta n-o-mpărtășesc!
SHAKESPEARE: Mă iartă...
Sînt amețit... că-i rupere de oase,
Să rupi ce-ai scris o viață...
Călătorești, îmi pare. Ia, le-aruncă
Pe orice mare vrei! Să nu se-atingă
O literă de alta... Curgă versu-mi
Pe-oceanul planetar, visînd povestea.
SORESCU: Cu Heraclit pe valuri, totul curge.
Dar plîngi?
SHAKESPEARE: Nu-i curgere și plînsul?
Mă duc. Odată m-a bușit tristețea...
(Iese.)

TABLOUL V

Londra: Locuința lui Shakespeare.

SCENA 1

SORESCU *(în șoaptă)*: E mînă blestemată-aici. Spionii
Lui sir Cecil tot mișună. Tocmit-au
Fecioare-vrăjitoare: psihologic
Război să-ți poarte, dînd din cap că nu e
O replică de doftă-n cele drame,
Și vînturîndu-și țîțe, să ațîțe
Toată puștimea — bașca mardeiașii,
Care prin crîșme instruiesc prostimea,
Să-ți huiduie creația...
SHAKESPEARE: Mișeii!
SORESCU: Cu Francis Bacon ai avut vreo rîcă?
SHAKESPEARE: Îl știu de filozof, lingînd la curte
Tacîmuri de argint, cu cumpătare.
Dar nu l-aș crede-n stare...
SORESCU: Cunoști slova-i?
SHAKESPEARE: De cînd e cancelar, lipit de garduri
E zapisu-i...
SORESCU *(îi întinde un sul de hîrtie)*:
Dar nu atît de-acustic, să ne-audă
Urechile din ziduri...
SHAKESPEARE: Încerca-voi...
(Citind:)
„El mișună de intrigi și viespar
De crime clocotind în al lui suflet,
Ce, inocent, le-așează, hm... coroană
Pe fruntea regilor... Mînjit pe cuget
Cu viața multor vieți nevinovate,
Tineri îndrăgostiți, sărind în săbii...
Pe-Ofelia o-neacă... siluită,
Laviniei îi taie mîini și limbă...

SHAKESPEARE *(ridicînd ochii)*:
Sînt eu acela?
SORESCU: Nu, e tata mare!
Citește, mîrșăvia-i ce-i în stare!
SHAKESPEARE *(citind)*: „Pe-Ofelia o-neacă, fără popă,
S-o-ngroape regele. Falstaff grăsanul
E ca o scroafă ce-și mîncă purceii.
Deci bate-n grași — și-a țării bunăstare,
Dărăpănînd-o...“ *(Dă să lase hîrtia.)* Nu mai pot!
Mă-nghimpă
Ca mii de ace, glasul amorțindu-mi
Și amuțindu-mi...
SORESCU: Zi-i...
SHAKESPEARE: Mai pe sărite...
Că din sărite-mi scoate minți și-mi sare
Din teacă spada...
(Citind:) „Pana-i? O insultă!
Răzbici pentru pușcoci, cu ură, versul,
Făcut să sune blînd urechii noastre,
El l-a-ndesat pe țevi de tun, năpraznic
Și verbului pe buze foc el dîndu-i,
Precum la bîlci în gură gaz smintiții
Iau și-i dau foc să-aplaude nerozii...“
(Ridicînd ochii:) Sînt eu acesta?
SORESCU *(îi arată un pasaj)*: Te descrie-ntocmai...
SHAKESPEARE *(citind)*: „Un pirpiriu, nici nu îl bagă-n seamă
În piață precupeții, își ascunde
Sub stîngăcia-i, ponoseala hainei,
Ambiții cum de mult n-avu un rege....
El mișună de intrigi și viespar
De crime-mpărătești...“ *(Cu alt ton:)* Se repetă...
(Citind:)
„Împroșcă Roma, pîngări Atena...“
(Sărind.)

„Fereastră oarbă-n bezna omenirii..."
(Ridicînd ochii.)
Ce vrea cu toate-acestea?

SORESCU: Numai capul.

SHAKESPEARE: Nu-mi place stilul. Pompier e-acesta?
Pe el ce-l doare, ce-ar vrea el să stingă?,
Stingîndu-mă?

SORESCU: Să-ți amuțească pana,
Ca, de pe capitoliu sfînt, o gîscă,
Tăiată și servită la ospățu-i...

SHAKESPEARE *(citind)*:
„Se poartă rău cu solii, bădăran,
În scenă îmbrîncește regi bicisnici,
Ce vorbe de ocară au pe buze.
Curvăsăraia mișună-n palate.
Incestul, paricidul sînt o floare,
Într-o livadă gîngavă de crime..."

SORESCU *(imitîndu-l)*: Sînt eu acela? Hai, întreabă-acum?
Cu-așa raport și șaptezeci de Shakespeare
Către butuc buluc merg și adio...

SHAKESPEARE: Raport ai zis, raport?

SORESCU: Doar nu-i tiradă,
S-o spună un actor și-apoi s-o uite.
Este raportul lui, prin care-ți cere
Tăierea capului.

SHAKESPEARE: Cumplite vremuri...

SORESCU: Și ai fi azi o bună amintire,
Ba chiar slăvit, așa cu gura moale,
Și mai discret... „Grozavul Will", s-ar zice,
„Păcat că s-a vîrît în treaba aia...
Avea talent... dreptatea însă una-i..."
Și lucruri de-astea, le cunoști mai bine.

SHAKESPEARE: Și cum scăpai?

SORESCU: Să-ți spună — acest spîrnel. El, spiriduşul
alb al lunii pline.

(Intră Ariel, îmbrăcat în fantomă.)

SCENA 2

ARIEL: Sînt Ariel...
SHAKESPEARE: Aşa? Mai spune o dată
Că numele îmi place...
ARIEL: Ariel.
(Povesteşte într-un suflet:)
Văzînd că este lată, o furtună
Am inventat, spărgîndu-le fereastra,
Hîrtiile de pe birou zburat-au...
Pîn' să-ntocmească altele... mînia
S-a domolit... muriră doar făptaşii...
Cum bine ştii... Mă duc, căci joc Fantoma
În „Hamlet", c-au murit actori de ciumă
Şi criză mare e de personal...

(Iese.)

TABLOUL VI

Londra, locuinţa lui Shakespeare.

SCENA 1

SORESCU *(se plimbă cu mîinile la spate, Shakespeare stă la o măsuţă de scris)*:
Pe-un caiet cuvinte ne-nţelese
Cu grijă scoatem. Le deprindem sensul.
SHAKESPEARE: Vocabularul mi-i sărac, ştiu bine!
SORESCU: Prin antici scormonim, găpşim citate
Cu tîlc adînc — Seneca, ah, Ovidiu,
Fîntîni de-nţelepciune sînt — le punem

Apoi pe toate-n gura unui Hamlet,
A craniului gălbui...

SHAKESPEARE *(ridică mirat fruntea)*: Și el vorbește?

SORESCU: Mai ales el! Căci e banal, groparii
Să mai pălăvrăgească și pe scenă,
Cînd ei în cimitire spun destule,
Cu miez și fără miez... Pe cînd un craniu,
Pe scenă doar își poate-aduce păsul...
Și șocul va fi mare...

SHAKESPEARE: Brr! Ideea
Grozavă mi se pare... *(Timid:)* Ce să spună?

SORESCU: Așa... despre amor... viață... moarte...

SHAKESPEARE: Nu, despre moarte, nu...

SORESCU: Așa-i, tabuul
Acesta grav să-l urmărească veșnic,
E un blestem... Să caște gura-a spune,
Dar să n-apuce... căci secretul morții
Și craniile trebuie să-l țină...
Încolo, să tot turuie, ce-i trece
Prin hîrcă... Tot în maxime s-o țină.
Hamlet să-și ia notițe, firoscosul.

SHAKESPEARE *(rîzînd)*: Pe mîndrul prinț să-l văd băgînd la glavă
Ce-i spune-o tertecuță veche, seacă...
(Îngrijorat:) Dar cum vorbește?

SORESCU: Craniul?

SHAKESPEARE: Aparatul fonic?

SORESCU: Pe scenă sînt modalități multiple...

SHAKESPEARE: Vocea sufleorului... De nerăbdare
Ard să-i creez un rol și încă strașnic!
Atîtea profanări de cimitire,
Morminte răscolite, moaște sfinte,
Furate noaptea și batjocorite
De cei mișei, să aibă-acum o voce,

Printr-un reprezentant al lor să-și strige
Afară din mormînt blestemul...

SORESCU: Totuși
Să nu ne-nflăcărăm... Să se descurce!
Să spună și-una și-alta...

SHAKESPEARE: Gras e rolul...
Dar cine-l joacă? Ce actor acceptă?
(Pauză.) Să zicem că sînt craniul... Ia ascultă...
Adică, nu... Mă trece o năduşală
Ca gheața rece... Joacă-l tu...

SORESCU: N-am chef acum... Dar stai, vreodată
Ai fost într-un ospiciu? Cu smintiții
Stătuși de vorbă?

SHAKESPEARE: Doar cu cei ce-s slobozi.
Amici ne sînt, sau șambelani, sau sfetnici...
Să zicem că-s nebun și tu ești doctor...
Să vii în turn, să ne consulți, căci sîntem
Vreo șapte-acolo-n cămăruța aia...
Și-nchidem ușa... și ești prins acolo...
Dar scena s-o jucăm... Eu sînt *Nebunii.*
(Mai potrivit e rolul decît Craniul.)

SORESCU: Și eu sînt Doctorul...

SHAKESPEARE: Chiar așa...

SORESCU: Începem...

SHAKESPEARE *(începe să țipe)*:
Hei, doctore!... Degrabă vii, căci, iată,
Mi-am pus piciorul după git și nu pot
Să-l mai dau jos, mă strînge ca o gheară
De vultur... Au! Doctore...

SORESCU: Aici sînt, gata, ce e?
Scoli balamucul în picioare, prună?!
Nebunii dorm acum la miez de noapte,
Cu mințile sub cap, ca biete perne,
Ce-atît de mult le-au frămîntat în mînă,
Că penele ca plumbu-atîrnă grele...

Și-abia au ațipit și tu spargi ziduri
Cu vocea ta, hodorogești tăria!

SHAKESPEARE: Picioru-mi ia de după gît! Mă strînge
De gît piciorul meu, mai rău ca șireangul.

SORESCU: De cîte ori ți-am spus să nu faci Yoga?
Poftim! *(Îi desface piciorul.)* Ești liber, acum umblă.

SHAKESPEARE *(se repede la Sorescu, îl prinde și-l imobilizează)*:
Aha, te-am prins! Deschide, bă, fereastra!
(Întrebător.)
Îl joc eu și pe Nebunul al doilea?

SORESCU: Desigur! Și pe al treilea și pe ceilalți.
Ți-am spus
Că sînt vre șapte-opt în celulă...

SHAKESPEARE: Fereastra am deschis-o! Dar sînt gratii...
Deschid și gratiile? Ah, ca ceara,
În mîna noastră zdravănă, să-ndoaie:
Tu ține bine zgripțuroiul acela! „Îl țin! Așa! Așa!
Așaa! Așa! Mai na și-o labă!"
Dă-i! dă-i! Căci el
Ne pune lipitori, și ne ia sînge,
Aripi de lilieci ne dă drept hrană....
Veniți să-l azvîrlim... Țineți-l bine...

SORESCU: Prieteni, stați! Nu vă pripiți ca proasta
La măritiș. Să m-aruncați din turn vreți?

SHAKESPEARE: Întocmai, vraci scîrbavnic! Și asta chiar acuma.

SORESCU: Dar unde vă e mintea, nu pricepeți?
Dacă mă azvîrliți de-aici, de la înălțimea asta, eu mor!

SHAKESPEARE: Păi, asta vrem. Să crăpi, tu și toți doctorii
Din lume... Inclusiv anestezistul Pitpalac.

SORESCU: Foarte bine... Dar nu știți că, atunci cînd moare, omul se gătește? Pune pe el ce are mai bun? Cum să m-aruncați, așa, cu hainele astea? Mă duc, să-mi pun țoalele de moarte și vin și mă omoriți. Dar, zău, o să vă căiți... Doctor ca mine...

SHAKESPEARE: N-o să ne căim! Du-te de te schimbă, lasă-ți hainele astea jegoase și vino să dăm cu tine de-aici din turn. Dar repede, un'doi, pînă nu cresc gratiile la loc... *(Ia alt ton:)* Ce zici?

SORESCU: Foarte bine! La improvizație faci progrese pe zi ce trece.

SHAKESPEARE: Cred că rolul nebunului doi, ăla care zice „Dă-i! dă-i! Căci el ne pune lipitori și ne ia sînge" putea fi jucat și mai expresiv... Aici nu prea am fost în formă...

SORESCU: Nu-i poți interpreta cu aceeași intensitate pe toți nebunii... Însă, în general, cum ziceam... merge... Facem progrese...

SHAKESPEARE: După cîte îmi dau seama, cuvintele trebuie să aibă un anumit tilc, să fie expresive, pline de naturalețe.

SORESCU: Gata, astăzi. Data viitoare va fi și mai bine. Compunere pentru acasă: „Nevestele vesele din Winsdor."

SHAKESPEARE *(speriat)*: Nu, singur nu îndrăznesc... Schițez așa o mică piesă în cinci acte... Și-o definitivăm tot împreună.

(Ieșe.)

ACTUL IV

TABLOUL I

Danemarca. Vrăjitoarea și Camelia pe cîmp.

SCENA 1

GÎLMĂ: Hei, Vrăjitoareo, cine e copila,
Ce, ca pe-un brîu, o tîrîi după tine?
VRĂJITOAREA: Privește-o bine. *(Rîzînd:)* Ghici,
ciupercă ce e?
GÎLMĂ: Ciupercă, ea? Zău, c-aș mînca o viață
Compot de hribi de-ar fi ca ea —
O bucățică de-asta — de ciupercă
Prăjită!... Se murează? c-aș mai ține-o
În saramură, pentru ceea viață.
VRĂJITOAREA: Tu, Gîlmă, măscărici, îți vezi de cale!
Copila la măscări nu face față.
GÎLMĂ: Să deie dosul, dacă...
VRĂJITOAREA *(scuipă)*: Ptiu, te ucigă,
Fumul pîrțuicii... Te aude fata...

(Se apropie Camelia, arătînd o buruiană.)

CAMELIA: De-i Poala Maicii Domnului aceasta,
Cu ea freca-vom stupii, la roire...
VRĂJITOAREA: Asta-i, fetică... Roiniță-i acolo.

(Arată într-o parte a scenei. Camelia se duce și culege buruieni.)

GÎLMĂ: De n-aș fi fost la-ngropăciunea bietei
Ofelia, aș zice... că...

VRĂJITOAREA: Așa, mai vii de-acasă...
GÎLMĂ: Sfinte Prepuțe, ce asemănare!...
VRĂJITOAREA: E sora ei mai mică.
GÎLMĂ: Ce făptură!
Mersul Ofeliei, la fel mijlocul,
Gropițele-n obraji...
VRĂJITOAREA: Mai mult ea rîde
Și-o fire mai pornită spre lumină
Firea i-a dat... E-un clopoțel...
GÎLMĂ: Să-mi sune
Și mie, cînd mă scol...
VRĂJITOAREA: Ba ție-n dungă
De ți-ar suna și-un clopot, adormită
Îți va rămîne mintea! Ptiu, că bleagă-i!
GÎLMĂ: Venisem să te chem degrab' la Londra.
(Tainic:) Lui Shakespeare mușchii i-au căzut,
nici pana
Nu poate s-o mai salte... Iar e-n criză,
Frumoasa zice să-i aduci fiertura...
(Privind la cer:) Furtuna se-apropie. Pe valuri
Voi dîrdîi-n corabie. Ce-ți pasă!
Tu vii pe sus, pe mătură...
(Arătînd spre fată:)
Ea știe
Că are doică-o vrăjitoare?
VRĂJITOAREA: Bună-s
Cu ea... Cu tine — zgripțuroaică,
Ci cară-te de-aici, cu luntrea-puntea.
Dau lecții de menaj bietei copile
Și peste mine ai intrat, la ore,
Și mi-ai răpit un sfert de ceas.
GÎLMĂ: Plec.
VRĂJITOAREA: Valea!

(Gilmă iese.)

Ce neciopliți sînt măscăricii astăzi!

CAMELIA *(apropiindu-se cu un braț de flori și buruieni)*:
Să-mi spui, pe rînd, cum se numesc acestea...
VRĂJITOAREA: Frumos buchet! De-o să găsim într-însul
Cătușnică și limba mielului, înseamnă
Că te măriți degrabă...
CAMELIA *(rușinată)*: Doică, vorbe
De-acestea să n-aud...
VRĂJITOAREA: Visezi tu unul,
L-o dibui, ea gaica, l-o aduce,
Călare pe-o vergea... *(Rîde:)* 'N genunchi să-ți ceară
Mîna... Ia te uită-aici.
(Luînd plantele una cîte una și aruncîndu-le:)
Acestea-s: zîrnă... spînz... și otrățel...
Ghizdei, inuță... scrob și pațachină...
Iată și brînca ursului... omân... pribolnic...
Și tătăișă... flocoșică-i asta...
Cretușnică... hm... vindecea (pe tăietură
Dacă o pui, se vindecă și-ți trece),
Salata malului și limba vacii... Fato,
Dar multe-ai strîns, așa, într-o clipită!
CAMELIA: Cătușnică găsișI?
VRĂJITOAREA: Vai, nu...
CAMELIA: Nici limba?
VRĂJITOAREA: Nici limba mielului... Dar ce-i cu tine?
Ești palidă.
CAMELIA: Nimic,... O presimțire,
Ca un vînt rece, m-a izbit în față.
Nu cumva geamăn îmi va fi destinul
Cu-al surioarei mele, ce-o tot plîngem?
VRĂJITOAREA: Ascultă de-a mătușă-aici: tot carul
Norocul și-l va răsturna-n ograda-ți.
Vei face-o nuntă mare, căci s-arată

Flăcău la așternut... sorbestrea, iată...
Și nopticoasa asta... *(Aparte:)* Sînt de moarte!

CAMELIA: Ce bine! Dar să nu vorbim, menajul
Întîi să-nvăț a-l face... Spune, doică,
Bărbații ce mănîncă?

VRĂJITOAREA: Vino-aproape.
(Îi șoptește ceva la ureche.)

CAMELIA: Ah, m-am roșit! Mănîncă și clătite?
Cu miere?

VRĂJITOAREA: Cu miere, sigur, dar clătite bine!
(Rîde.)
Și lîna apei, buciumiș... acestea-s.
(Arată cîteva plante.)
Dau și paparei gust...

CAMELIA: Știi ce... pe Hamlet,
L-am tot văzut cu un străin...

VRĂJITOAREA *(gest de lehamite)*: Ci lasă-i...

CAMELIA *(învingîndu-și timiditatea)*:
Cine-i străinul? Mi-a vorbit o dată...
Este de neam?

VRĂJITOAREA: Posedă... cunoștințe
'N domenii vaste... Nu știu ce domenii...
Dar nu-i de nasul tău... Lipsesc o oră...
Tu vezi, să fii cuminte... Sînt în preajmă.

(Se iscă un vîrtej, iese.)

SCENA 3

CAMELIA: Apare și dispare în vîrtejuri...
La vîrsta ei, se ține-așa de bine!
Iubitul eu mi-l voi ghici în versuri...
(Scoate din sîn o carte, se întinde în iarbă și citește.)
Ce singură-s!... Dar versul îmi dă aripi.
Muzica lui de-ar face să răsară

Cătușnică-n această poeniță
Și limba mielului... *(Rîzînd:)* Dar proastă-s,
Doamne!

TABLOUL II

Londra. Locuința lui Shakespeare.
Shakespeare la o măsuță, în fața foilor albe, Sorescu plimbîndu-se prin încăpere.

SCENA 1

SORESCU: Îți trebuie-un fior, o exaltare,
Care să-ți țină ochii băț în zarea
Ideii. De-un ciudat frison să tropăi,
Precum alergătorul ce-ar sta-n loc,
Ducîndu-și sieși vestea, mii de leghe.
SHAKESPEARE *(sfîrșit)*: Nu mai am suflu, înțelegi odată?
SORESCU: O, de-ar avea cît tine-un fluviu falnic,
Cum Dunărea-i, ajunsă la vărsare,
Cu suflul tău s-ar arunca în mare
Și-ar curge încă, fluviu mult, o dîră
Lăsînd în urmă, marea-ngenunchind-o!
Ești fluviul care-și caută oceanul,
Nu-ți umili atîta harul, Will!
Pune-l la treabă doar, dă-i spații albe.
SHAKESPEARE: Blazat mă simt. O surdă oboseală
În piept m-apasă. Port pe dinăuntru
Azi platoșa... Și-i una ce te-ndoaie
Și pieptu,-n loc să-ți apere de praștii,
Și de săgeți, junghere și bombarde,
Pe toate, lacomă, în piept, le-adună.
Mi-i inima o peșteră, în care
Cer liliecii bezna nopții... Asta-i!
Lumina, vezi, le sîngeră pupila,

Cînd dorm cu capu-n jos. *(Zîmbind amar:)*
Și-s prinși de replici...
Și moțăie și cer să sting lumina.
SORESCU: O, taci, să nu-mi spui asta! Parcă-s eu,
În clipele de-adînc năduf pe soartă.
SHAKESPEARE: Atunci, să plîngem amîndoi. Un cor
Mai economic, mic, de buzunar,
Spre uzul tragediei personale.
SORESCU: Sînt lacrima și tu ești fluviul, frate...

(Pling amîndoi, frățește. Intră Doamna brună.)

SCENA 2

DOAMNA BRUNĂ: Dar ce se-ntîmplă?... Doamne,
de-ar muri
Deodată toate-a voastre personaje,
Răpuse ca de ciumă și n-ați plînge,
Cu lacrimi mai amare ca acuma...
Știri proaste-n tîrg?
SORESCU: Iacă-așa o jale
Din bun senin ne-a prins...
SHAKESPEARE: Nefericirea
Ce-n simburele vieții roade fructul
Cascada-și slobozi... Atît de singur
E omu-n fața morții!... *(Plînge și mai tare.)*
DOAMNA BRUNĂ: Cînd n-ai treabă...
Ia să trudești, în han, s-aștepți clienții
Și vorba deșuchiată să le-o-ntorci,
Învăluită-n ceară, ca guzganii,
Cînd buzna dau în stup... Ajunge, gata!
SORESCU: Cînd intră o femeie, sus moralul!
Cu mîna parcă-ai ridicat un văl...
SHAKESPEARE: Un giulgiu...
SORESCU: Frumoaso, stai pe-aproape... „Muza!"
„Muza!"

Striga-va inspirația, „Thalassa!"
Cum au răcnit holpiții, văzînd marea.
FRUMOASA BRUNĂ: Mă duc, căci dă în foc...
(Dă să plece.)
SORESCU: De-o merge bine
Ieși la aplauze...
SHAKESPEARE: Ne-om lua de mînă...
DOAMNA BRUNĂ: Așa îmi placi, Will...

(Ies.)

SCENA 3

SORESCU: La ocnă iar!
Căci nu e gata piesa...
SHAKESPEARE: Dictează tu, pînă îmi intru-n mînă.
SORESCU *(încurajîndu-l)*: Adu-ți aminte versuri ca acestea:
„Ne ia-n robie gînduri viața, dar și ea
E manechinul vremii, ce la rîndu-i
Tot măsurînd dezastre se topește
Și gînd, viață, vreme, ca un abur
Pe firul ierbii..." Am închis citatul
Frumoase versuri, le-ai compus tu singur...
Hai concentrează-te.
SHAKESPEARE: Dictează-amice.
SORESCU *(scoate niște cărți și le întinde pe masă)*:
Uitasem... Peste ele-ți arunci ochii...
Nu strică o gimnastică-a minții...
Mai scriu și alții. Au scris, se va mai scrie...
SHAKESPEARE *(răsfoiește plictisit una din cărți)*:
Mda!... „Iliada"-i veche... Am citit-o...
(Altă carte.) Și pe-asta, tot așa... mă lasă rece,...
SORESCU: Aici e buba... Să-ți ascuți iar simțul
Lecturii...
SHAKESPEARE *(căscînd)*: Am citit enorm...

SORESCU: Desigur,
Dar trebuie, cînd scrii, să nu fii singur...
Cărți bune-nfulecînd și cărți prea proaste.
Căci cele bune, bune-s că există,
Iar celelalte-ți biciuie crunt nervii,
Ca măturica-n baia finlandeză,
Și enervîndu-te grozav, calmează
Și sîngele-ți, viu, creierul irigă...
SHAKESPEARE *(neatent)*: Oximoronul ce-i?
SORESCU *(didactic)*: Quintillian...
SHAKESPEARE: Stai, nu îmi spune! Știu...
Oximoronul...
Este atunci cînd... *(Răsfoind altă carte:)*
Iată-l pe Seneca.
Tîmpit elev avu acest profesor
De tragedii...
SORESCU: Ce soartă, mă cutremur!
SHAKESPEARE: Să-ndopi un biet cretin, cu groapă-n creieri,
Cu tot ce grecoteii, mai subtil,
Creat-au în milenii de cultură...
Să-i porți țucalul tinerii de minte,
Să-i dai cu biberonul spuma slovei,
Și el crescînd... O, Doamne, ce nemernic!
SORESCU: O malformație congenitală,
Ce Roma vru s-o amelioreze...
Arzînd ca un fitil... ca mii fitile...
SHAKESPEARE: Pe Nero, deci, să-l cresti la piept și Șarpe
Acesta dovedindu-se că este...
Te-nchizi în baie singur și-ți tai vene,
Fără centurionii celui care
I-ai turuit ce e moral în viață...
SORESCU: Da, Seneca, ce tragedie viața-i!
Cu mult mai împlinit îi fu...
...Rotundul.

SHAKESPEARE *(inspirat)*: Ah! piesa asta eu o scriu! *(După o pauză:)*
Dictează-mi...
Pînă îmi intru-n mînă...
SORESCU *(enervat)*: Ai răbdare.
Nu-ncepem zeci de planuri, ca ratații.
Cu „Hamlet" să sfîrșim...
SHAKESPEARE: O intrigă-amoroasă este musai
În orice piesă, cît de filozoafă...
(Pe gînduri:) Pe cine să iubească Hamlet, dacă
Ofelia-i o curvă?
SORESCU: N-am spus asta...
SHAKESPEARE: Nu e suficientă pentr-o dramă
Modernă. I-o paiață de fecioară...
Înnebunește publicul în sală,
Sub scenă sar butoaiele din doage,
Tot așteptînd să ia inițiativa
Ea, măcar ea, și să-l trîntească-n iarbă
Pe-al său logodnic, cu incontinență
Verbală...
SORESCU: Zi-i, că tonu-mi place,
Dar nu vulgarizăm...
SHAKESPEARE: Păcatu-mi antic!...
(Pe gînduri:) Să se petreacă, paralel, idila...
Dintre Claudius și Gertruda?
SORESCU: Asta
Ar fi ca o mîncare încălzită,
Rămasă de la praznic, de la nuntă
Și iarăși încălzită... nu e bine!
Și prințul s-ar înfuria mai tare...
Să chibzuim...
SHAKESPEARE: La scena de iubire
Sînt ori timid, ori grosolan... Hangița
Mi-a stors, isteață, vlagă și sonete.
Lămîia spartă-n pumn e mai bățoasă
Decît condeiu-mi... Pana ia și scrie

Gingașe scene de amor năvalnic:
Să plîngă teatrul tot, necheze caii
Afară, așteptînd în van stăpînii,
Furați de intrigă și de iubire...
SORESCU: Mă rog, dacă insiști... Cam cîte sute
De versuri?

(Intră Doamna brună.)

SCENA 4

DOAMNA BRUNĂ *(către Sorescu)*: Stai, mai bine jucăm leapșa,
Sau capșa, baba-oarba, oina, tenis...
(Tainic:) E una-n preajmă, bîntuie ca sfinxul
Ce, pe rotile pus, întreg deșertul
Cu sine Cezar l-a cărat, de-aproape
Să-l studieze...
SHAKESPEARE: Nu știam... E-n Plutarh?
DOAMNA BRUNĂ: Will, fugi, te rog!
SHAKESPEARE: Vreți să rămîneți singuri.
(Acces de furie.)
Rușine n-ai, te fîțîi, dai din șolduri,
Sulemenită cu cîrmîz ești toată,
Vorbești în vîrful limbii... Un sîn scoate-ți
Și semeni cu-acea firmă „La formarea
Ideilor...“
DOAMNA BRUNĂ *(rece)*: Tu, Shakespeare, ai nevastă!
De ești gelos, eu i-am aflat adresa
Demult... Scriu un bilet și Londra
Cu turnu-n jos se-ntoarce într-o clipă...
Căci ca un vifor vine...
SORESCU: *(împăciuitor)*: Gata, gata...
Deci, tot vă mai iubiți... *(Lui Shakespeare:)* Să știi un lucru:
Surori neprihănite-s pentru mine

Amantele amicilor. N-au sex...
Prietenia-i floarea sfîntă-a vieții...
SHAKESPEARE: Iertare... Fu o toană... Însă... iată!
(Îi întinde un bilețel.)
SORESCU *(citește)*: „În timp ce, conștiincios, îi scrii sonete
Cu cel mai bun prieten ea... se-ntinde
Cît nu e plapumă s-o mai încapă...
Nici arcuri la trăsuri... să nu se frîngă...
De-atît zbucium sufletesc..." Mișelul!
DOAMNA BRUNĂ *(plînge)*: Taci! Clevetirea limbi de șarpe are...
SHAKESPEARE: Ca un pumnal m-a sfredelit... Să spună
Că n-am talent, admit, *(se înecă de plîns)* dar nu „încornoratul upon-Avon..."
SORESCU: Vezi că pieri și ritmul!
SHAKESPEARE: Ducă-se!
SORESCU: Știu scrisu-i:
E Downtown zis Periferie.
SHAKESPEARE: Chiar după stil îl poți ghici, așa e.
DOAMNA BRUNĂ: Venisem să v-anunț că-așteaptă afară
Și trage cu urechea, o vădană.
(Iese, intră Idele lui Marte.)

SCENA 5

SORESCU *(Mofluz)*: Avem de scris...
IDELE *(face semn să-și vadă de lucru, merge într-un colț al încăperii și rămîne mută, privind la ei)*.
SORESCU *(încercînd să se poarte degajat)*:
Așa, așa... deci versuri... cîte sute?
(Fredonează o melodie.)

Un soldățel avea o iapă
Cam chioară...
De la război venea acasă
Spre seară...
Un soldățel venea spre casă
Călare...
Una cu o coasă
Îi iese-n cale...
Ea pe jos...
O urcă-n șa
Și tot așa...
El: „Nu ești moartea? zău așa,
Mă trec fiori prin coasa ta... " *(Rîde forțat.)*

SHAKESPEARE: Cam sumbre versuri... Gingașă idilă,
Cum îți spuneam, să-nsuflețească actul
Al treilea măcar... *(Arătînd către Ide:)* O știi? E mută?

SORESCU: E... Idele lui Marte.

SHAKESPEARE *(speriat)*: În aprilie?

SORESCU: Și-n iunie, și-n august, mai, decembrie,
Mereu va fi cu noi... A-nchiriat
Această scenă pentr-un an... ori șapte...
N-am vrut să-ți spun de la-nceput, prin preajmă
A fost mereu...

SHAKESPEARE: Cu ciuma asta-n spate
Eu nu creez!

SORESCU: Purtarea îi e blîndă...

SHAKESPEARE: Aduce ghinion! E reaua piază.

SORESCU: Vechi superstiții...

SHAKESPEARE: Cezar făcea bine
De le credea.

SORESCU: Șade-ntr-un colț...

SHAKESPEARE: Femeie-i?

SORESCU: Luni, marți și miercuri. Sîmbătă-i fecioară
Duminică-i bărbat, așa se zice...

SHAKESPEARE: Ah, mă sufoc... Ci taie-mi o fereastră
În insula aceasta betonată.
SORESCU: N-o-ntărîta. O fată de-mpărat
Poate c-a fost... Ursită a-ți fi cobe...
Ție și mie... tuturor o vreme...
Pînă blestemul trece...
SHAKESPEARE: Cum să scriem?
Ianus cu două fețe-i blînd copil
Pe lîngă-această stranie făptură
Ce sexu-și schimbă... tot întinerind
Cu an ce trece... devenind fecioară
Din hoașcă fleorțăită... Nu la cap,
Ca Ianus, e ambiguă... Brr! Zeus,
Ce bolovan îmi dai! O pietricică
Sisif căra... Chiar în sanda. Eu — iată!
SORESCU: E-un personaj! apreciază darul
Ca dramaturg... e vremea generoasă!
SHAKESPEARE: Vorbește gros, duminica? Paiață
Îmi trebuie, la teatru, la intrare...
SORESCU: Vorbește rar. Iar corzile vocale
Depind de zilele din săptămînă...
SHAKESPEARE: Și noi cît vom depinde de năravu-i
De a cobi, de a atrage molimi?
SORESCU: Puțin... Pîn-om deprinde-amenințarea-i.
La urmă, obișnuindu-ne cu răul.
Ca viermele în hrean, om duce-o bine,
Normal ne-om bucura de libertate...
SHAKESPEARE: Cu magaoaia asta-n circă nu s-avîntă
Pegasu-mi. Priponi-voi mîndra pană
De-un leuștean...
SORESCU *(către Ide)*: Ne lasă. Așa-i omul,
Cînd prima dată-l ia de piept necazul...
Vociferează,-și iese din sărite,
Urechile-i pocnesc, se înroșește...
Și Shakespeare om și el îi... deci îl iartă...

SHAKESPEARE: Am înțeles că ne vestești grea jale...
SORESCU *(ia de mînă arătarea, dă s-o scoată, blînd, din scenă. Aceasta se opune).*
SHAKESPEARE *(enervat)*: Rămîi aicea, pînă-ai face floare,
Ca vinul prost în cofe nespălate,
Ce se acrește brusc, în drum spre gură.
SORESCU: Și și culoarea-și schimbă. *(Lui Shakespeare:)*
Jucăria
Dă-i-o! Și-n grabă o să plece, zău, căci are
Mult de cobit, căci Idele-s pe-aproape...

(Scoate din tașcă o jucărie, i-o dă lui Shakespeare, acesta joacă frumos rolul îndrăgostitului oferind buchetul iubitei. Idele pleacă.)

SCENA 6

SHAKESPEARE: Azi e femeie. Mirosi zambila.
Hai s-o băgăm în piesă...
SORESCU *(scîrbit)*: Las-o, frate...
Poate, mai spre sfîrșit, să-nghețe lumea
În sală...-n plină vară... Chibzuiește:
Avem Fantoma, Craniul...
SHAKESPEARE: Uite, rolu-i
Nu l-am compus... Îl lași în a mea seamă...
SORESCU: Mai vii acum... cu asta... Magaoaia...
Plus Vrăjitoarea...
SHAKESPEARE: Ah, și ea!...
SORESCU: Macabru
Se-ncalecă deci toate-aceste duhuri...
Și nici un danț al morții nu-i, nici „Hamlet".
Să chibzuim. Se supără danezul
Că viața-i împănăm cu amănunte
Prea à l'américaine...

SHAKESPEARE: Așa!?
SORESCU: Un daimon
Îmi spunea: „Nu-l lăsa să-și piardă geniul".
Eu fac ce pot, dar te ajuți și singur...
SHAKESPEARE *(trist)*: Urmează să mă-njunghii,
precum Brutus...
SORESCU: Ci limba mușcă-ți, preluăm clișee?
(Pe gînduri:) Ce-o fi o fi, și știe numai zeul
De-o fi mai bine ce va fi să fie...
(Pe alt ton:) Ce-a fost, n-a fost. Ce n-a fost a fost
și ce este — asta este.
SHAKESPEARE: Stai, o idee am...
SORESCU *(sceptic)*: Dacă-ar fi bună...

(Iese.)

SHAKESPEARE: Visăm în draci. Cînd vii, cînd morți.
La urmă
Ne naștem iar și visul se-ntrerupe...
Și ne-nțeles rămîne, ciopîrțindu-l,
Marele somn, prin care trecem, cîrduri...

SCENA 7

(Intră Blur.)

BLUR: Să vezi și să nu crezi: Atîrnă-n șteang
Jegoșii Porcius și Downtown,
În poarta teatrului „La ochiul scurs".
SHAKESPEARE: Nu-mi amintesc de ei...
BLUR: Te tot lucrară.
Vitali atîrnă: unu-n dreapta porții,
Iar celălalt în stînga, la intrare
Bilete parcă-ar vinde, ori semințe. *(Rîde.)*
Au luat pedeapsa care ți-o cerură.
Ție și altora atîți, încît
Al urbei vătășel, din pepeni scos,
De-atîtea mîncinoase piri, ce zurbă

Făceau în tîrg, a judecat trei cazuri,
Pîrîșii și pîrîții punînd față
Și măsluite pricini, josnicii,
Minciuni, izvor de nedrêptăți și crime,
Ieșind, precum păduchii, drept în fruntea
Numiților...

SHAKESPEARE: Ci numele li-l uită.

BLUR: Le-a dat pedeapsa ce-o cereau întruna
Tot pentru alții... Foarte greu atîrnă,
Cînd spînzurat ești, ce-ai făcut în viață!

(Intră Corăbierul.)

SCENA 8

CORĂBIERUL: E-o scenă foarte nostimă la teatru,
Se dau în vînt doi, care scot limba
La spectatori mai mult. Aș vrea s-o cumpăr.
Ideea. Stîlpii, funiile, numărul anume
De bîțiieli. Și stîrvurile-asemeni.
Din lumea veche, car în lumea nouă
Tot felul de drăcii... Cît ceri?

SHAKESPEARE: Din viață-s
Aceste scene, ia-le cum îți plac.
Realități eu nu vînd...

BLUR *(către Corăbier)*: Bate laba!
Eu ți le vînd și ieftin.

CORĂBIERUL: Mai dăunăzi,
Să fie-un an? Am cumpărat butucul
Ce i-a slujit de pernă unui duce,
Și barda-nsîngerată și călăul.
La urmă, piața toată-nchiriind-o,
Pentru un timp, venit grozav mi-aduse.

BLUR: Ce fler! Corăbiere, ești un geniu!
De vrei, eu morți cu metru ster îți vînd,
Ci nu le căuta naiv în piese.

Acest pîrlit de autor... copil e...
Dramele mari nu-n teatru, ci la poartă-s,
Hai la cei doi. Din preț ne-om înțelege.

(Ies.)

SCENA 9

(Intră Gîlmă și Titirez, ținîndu-se de mînă rușinați.)

SHAKESPEARE: Mireselor, ce-mi stați, așa spășite?
V-ați logodit cu moartea?
GÎLMĂ: Aș!
TITIREZ: Cu aia...
Care-i reversul morții?
GÎLMĂ: *Viața* nu e,
Am controlat.
TITIREZ: Avem o rugăminte.
Sînt două gemene pe-aici, pe-aproape,
Copile mîndre, coapte pentru-Amor,
Deși cam crude...
GÎLMĂ: Paisprezece ani!
TITIREZ: Da'agurida dă gust bun pe limbă.
GÎLMĂ: Ne fă, deci, gemeni, în această piesă,
Să ne-ocupăm de gemenele-acestea.
SHAKESPEARE: Voi gemeni! *(Rîde.)*
TITIREZ: Hai, moșește-ne drept gemeni,
La noi să tragă gemenele, altfel
Nu ne iubesc...
SHAKESPEARE: Să vă moșesc, destinul prea tîrziu e!
TITIREZ: Ne-ndrăgostim de ele... pîn' la capăt!
GÎLMĂ: Ne dai doar dezlegarea... ești și nașul...
Că ne-nsurăm...
Încurcăturile le facem singuri...
TITIREZ: De nu-i iubire-n piese, tragi oblonul
La teatru și te culci.

GÎLMĂ: Cu amîndouă
Eu m-aș căsători, de-ar sta-n putere-mi.
SHAKESPEARE: Să intre prima.

(Titirez iese și se întoarce cu Mary.)

MARY: Eu, fără surioara-mi, nici o clipă
Nu stau aici! Căci parcă aș fi goală,
Cînd ea lipsește.
SHAKESPEARE: Du-te și adu-o.

(Mary iese, intră Valy.)

VALY: Dar unde-i surioara-mi?
GÎLMĂ *(lui Titirez, încet)*: Nu-i tot aia, care-a ieșit?
TITIREZ: Dacă-s leite, cum să știu, mă, Gîlmă?
GÎLMĂ: Cînd ne căsătorim, le facem semne
Pe ici pe colo... să le poți cunoaște...
VALY: Noi cînd visăm și dimineața visul
Ni-l povestim, minune: e același!
SHAKESPEARE: Așa e la-nceput. Și ei, tot gemeni,
Cică-ar fi fost și, iată, rablagire
A gemeniei... Unul gras și mare
Și altul slăbănog, bătut în creștet.
Doar mintea geamănă le e în pozne...
GÎLMĂ: Ai interes să ne bîrfești, amice?
SHAKESPEARE: Sînt buni de-nsurătoare. Vă cer mîna.
VALY: Mă duc, să văd ce spune surioara.
Noi am visat doi feți — nu aschimodii...
GÎLMĂ: Stai, stai să-ți explicăm, căci frumusețea
E mai ascunsă la bărbați... Nădragii.

(Valy iese.)

SHAKESPEARE *(rîde)*: Ce fac cu-această scenă-n „Hamlet"? Nu știu.
Sorescu de n-o taie aș lăsa-o.
Treci pe verdețuri, ai ieșit din iarnă.
De-apuci și cucul, păcălit e anul.

ACTUL V

TABLOUL I

Londra.

SCENA I

SHAKESPEARE *(istovit)*: Cunoşti cum e sonetul.
Scrie şapte,
Din partea mea. Căci zilnic cere unul
Şi-s deşelat.
SORESCU: Sonete-nchipuite?
Închipuirea mea nu e în stare
Să-ţi calce-n urmă! Va ghici pecetea
Că-i alta, căci femeile ochi buni au.
SHAKESPEARE: E cap de bibilică, nu de critic,
Sistemul ei de aşteptări stricat e. *(Oftează)*
N-o să observe oda de comandă.
SORESCU: Tot eu să i le duc?
SHAKESPEARE: Tot tu...
SORESCU: 'Ncerca-voi.

TABLOUL II

Oxford. La han.

SCENA I

ANNE: Din partea lui, iată-n genunchi cer mîna-ţi
(Îngenunchează).

DOAMNA BRUNĂ: Nu te cunosc, femeie! De cinci zile,
Tot dai ocol, ca uliu în ogradă,
De sus, cînd vede pui lăsați de cloșcă.

ANNE: Ci te-am iertat... Mîndria înfrîngîndu-mi,
Chiar eu la tine vin... să îți cer mîna...
În lume, Doamne, n-a mai fost soție,
Pentru-al ei soț să meargă pețitoare...
Soția lui Priam mai blînd lovită
De soartă-a fost...

DOAMNA BRUNĂ: Hecuba? Nu mai spune!
El te-a trimis? Și laș e?

ANNE: El nu știe...
Și-ncet, că-l deranjăm... Lucrează-alături,
Aici, la han... Mi-au spus grăjdarii-n taină.
Scrisorile acestea-i dai... *(Scoate un pachet de scrisori, legate cu panglică)* le vîre-n piese.
(Plînge.)
Mai grea de ele parcă-i despărțirea...

DOAMNA BRUNĂ: Isterică muiere, te ridică!
Moralul la pămînt ți-i!...
(Soția se ridică.)

ANNE *(rugătoare)*: Ia-l, îi faci un bine!
Și scrisului îi ești mai cu priință...
Și iei și ...fetele... Iudith e-un înger,
Nu-i dimineață-n care ea, portretul
Văzîndu-l, să nu-ntrebe: „Tata unde-i?"
„Și-a refăcut căminul și butuci el
În plita inspirației îndeasă..."
Ce pot să-i spun?... Te va-ndrăgi, știu bine.
Iar cealălaltă va sări de gîtu-ți,
Cu giuvaerele ce el te-ncarcă,
Să se răsfețe: mîngîind obrazu-ți,
Să zică: „Ești frumoasă, nu ca mama..."
(Plînge.)

DOAMNA BRUNĂ: Ah, inima mi-o rupi... Ci șezi alături,
Să chibzuim... Eu nu-l iubesc...

ANNE: Ce dacă!...
De te iubește el, cu-atîta icnet
Și-l faci să sufere... îi e de-ajuns! Durerea
Creația-mboldește... O, sărmanul,
N-o s-o mai ducă mult... Tresare-n somnu-i?
Mai scuipă sînge? Mai vorbește singur?
Am pentru el un leac... Eucaliptul
E indicat. Îi faci, din coaja-i zeamă.
Și-i dai trei picături la ceai, și-o cană
De vin cu miere fiert...

DOAMNA BRUNĂ: Cunosc rețeta...
Dar cu bărbatul meu, dacă se-ntoarce,
Cum mă descurc?

ANNE: Te-ai măritat iar, gata!
Hangițele se desmărită-n grabă.
Femeia la răscruce, nici chiar dracul
N-o poate-ntrece-n farmece... Cam asta-i...

(Intră Sorescu.)

SCENA 2

SORESCU *(către Doamna brună)*:
De ieri te cat în țenchi, să-ți dau sonetul.
E-un giuvaer, îl știu pe dinafară...
Un geniu, cînd iubește-i și mai geniu,
Cum peste foc, cînd foc pui, se ațiță
Miezul fierbinte: soarele pălește.

DOAMNA BRUNĂ: Spune-i nevestii lui, de-acum 'nainte
Să-i scrie... Chiar și-n proză să-i vorbească.
Iat-o!... De șapte ori am schimbat hanul,
De șapte ori ne-a dibuit... Femeie-i!

SORESCU *(aparte)*: Ce mîndru chip, cum stau așa alături...
Mă rog... amoru-i chior și-mbrobodește...
DOAMNA BRUNĂ: Ce zici, să mă mărit cu Will? Aceasta-i
Dorința doamnei lui...
SORESCU: Dar fără acte,
Nu s-ar putea? Măcar așa, o vreme...
Pînă cu „Hamlet" terminăm... Procese,
Divorțuri, trambalări de catrafuse,
Partaj, discuții oarbe pe veselă,
Îl scot din mînă iar...
SHAKESPEARE *(de afară)*: O rimă-n „codru"
Cine îmi dă?
(Intră.)

SCENA 3

DOAMNA BRUNĂ: O rimă?
O rimă foarte rară
Te-așteaptă-aici... *(O arată pe Anne.)*
ANNE *(arătînd-o pe hangiță)*: Ea ți le dă pe toate...
SHAKESPEARE *(n-o observă pe nevastă-sa. Aparte)* *(Privind chiorîș spre Sorescu)*: E iar aici.
Mereu găsesc prilejuri
De-a fi-mpreună. Nu mai pot! Vezuviul,
Pe lîngă ce-am în piept, e-o stropitoare.
DOAMNA BRUNĂ: Ești palid, Will...
ANNE: Pierzi nopți în șir, și vracii
Ți-au spus-o clar... Au vrei să mergi cu dricul,
La teatru, să te-mpingă mort pe scenă?
SHAKESPEARE *(către doamna brună)*:
De ești ca lacrima și nu gheena,
Ce cearcăn de pucioasă pune lumii,
Un ghiocel de ești peste întinderi

De-nghеț, vestind, prin nervi, cocorii,
Arată-atunci batista!...

DOAMNA BRUNĂ: *(aparte)*: Vai, năframa!

SHAKESPEARE: Ca varul albă te-ai făcut, din vine
Tot sîngele fugi, sporind mareea
Minciunii lumii. Taci și tremuri, vargă,
Și sfîrcul sînilor descrie cercuri
Ca-n apă, cînd arunci, nebun, o piatră...

DOAMNA BRUNĂ: Ci stăpînește-ți furia...

SHAKESPEARE *(orb de mînie)*: Batista!...

ANNE: Ah, Dumnezeule, el scoate spada,
Cu spada goală-n mînă e o fiară...
Și mai ales cînd scrie totu-mpunge!

SORESCU: Să n-o ucizi!
(Scoate din buzunar batista)
De-i vorba de *aceasta,*
Aceasta e la mine... cînd la deget
Eu m-am tăiat, cu-o foaie de in-folio,
Și degetul mi-am prins în cartea-ți groasă,
Ea m-a legat degrabă, ca o soră...

DOAMNA BRUNĂ: Să nu văd sînge, nu suport durerea
Aproapelui...

SHAKESPARE: De-aproape, cît? Hai, spune!
(Privind batista:) Foarte bine
Că ai păstrat-o... O puteam ucide,
De n-o găsea acum, într-o clipită.
M-am liniștit...

SORESCU: Dă să-ți țin eu spada.
(Îi ia sabia.)
Dar, frate, ce-ți veni, așa deodată?

ANNE: Cînd e gelos, nu doarme și prepusuri
În mintea-nfierbîntată se nasc, mii...
Și eu, ce-am pătimit!... o vînătaie
Să-i scot din cap... Aici pe șold, căzusem,
Mi-au trebuit trei ani... ce jurăminte!

SHAKESPEARE *(către hangiță)*:
Mi-e clar acum. Cum mai lucrează bîrfa!
Dă-mi spada, cleveticii toți piftie
Mă duc să-i fac...
SORESCU: Acuma, lasă-i, lasă-i!
La naiba cu vărsările de sînge!
Destul că eu m-am fost tăiat la deget...
ANNE *(lui Shakespeare)*:
Eu o idee mi-am format. Acuma,
Mă duc acasă. Ne găsești acolo.
Eu croșetez flanele, să fac zestre
Copilelor, ce cresc și îți duc dorul.
(Plîngînd:) Eu te-am iertat și gloria e bine
Să te găsească-n casa ta, o, Will...

(Iese.)

SCENA 4

DOAMNA BRUNĂ: O, Will, te rog să nu-mi mai iei năframe...
De te consumi atîta, pentr-o cîrpă...
O zdreanță, cu arnici... Cum sînt uitucă,
Le uit pe pernă... cine știe unde...
SHAKESPEARE: Dar cine-a fost femeia ce se duse...
SORESCU *(către Doamna brună)*: Vezi? Mai distrat ca tine-i el. Vorbește
Un ceas cu a sa soață... Zău, e-un înger!
Și n-o cunoaște...
SHAKESPEARE *(bănuitor)*: Deci nu era cu tine...
Am zis că e nevastă-ta și palme
Să-ți dea mă așteptam... Deci... ea...
Sărmana!...
Cum m-a găsit?
DOAMNA BRUNĂ *(alintîndu-se)*: Îmi iei doar giuvaeruri.
La Londra știu o stradă... Ce tarabe!
Și toate e-un sclipici, de îți iau ochii!

SORESCU: Mă duc în tîrg, să caut comparații,
Metafore, și mîine, citim piesa...
O împănăm, o dregem și-i dăm drumul...
Dar, înainte de-asta, totuși Hamlet
E bine s-o citească și el...
SHAKESPEARE: Doamne,
De cînd dar personajul pe-autor
Îl controlează și își dă avizul?
SORESCU: Așa e regula în piesa asta.

TABLOUL III

Danemarca. Elsinore.

SCENA 1

HAMLET *(enervat)*: Să nu aud, ți-am spus, de Shakespeare ăsta!
Și eu, ce fiu li-s și nepot și slugă
Și victimă — să stau să-aștept călăul?
(Tainic:)
Mă trimisese-n Anglia barbară,
Vasalii să mă gituie...
SORESCU *(plictisit)*: Se știe.
HAMLET: Și asta? Dar de unde?
SORESCU Află multe
Un om ce mai citește cîte-o carte.
(Înviorîndu-se:) Ci tocmai daravela asta Shakespeare
Ar vrea s-o schimbe... Victima fantomei
Ești, frate...
În hăț te poartă ea... O nălucire!
Îți spune: „Fă așa!" „Acum, ucide!"
Și dacă precedentul se crează,
Fantomele trecutului vin toate,
Răsar din hrube, ziduri sparg, hidoase,
Cer răzbunări la răzbunări...

HAMLET: Prea bine!
SORESCU: Şi moartea prin fantomă, decît trasul
În ţeapă-i mult mai groaznică...
HAMLET: Prea bine!
Ne trage în fantoma lui trecutul!
SORESCU: În masă devenim marionete
Ale urzelilor de mult pătate
Cu sînge roşu. Cei pieriţi în chinuri
Vor face cor în faţa uşii noastre,
Dictînd o răzbunare-n lanţ... Cu crimă
Să cîntărim greşelile? Fă pace
Cu-a ta conştiinţă.
HAMLET: Nu-nţeleg.
SORESCU: Pricepe!
Şi pricepînd, îţi lasă planuri baltă.
Ofelia de n-a murit... opreşte-o
C-o vorbă bună, cere-i mîna grabnic,
Căci Himeneu la rătăciri balsam e,
Pentru femei... Polonius...
HAMLET: Ci dus e!
SORESCU: Căieşte-te în public! Fă-i mormîntul,
Mai tare decît bronzul... *aere perennius.*
Acesta-i planul nostru.
HAMLET *(dîrz)*: O prostie!
Ce-i scris o dată-i scris pentru vecie,
Căci soarta ştersături nu face-n frunte...
O, altfel ne-ar fi fruntea toată-o rană,
Un palimsest, ce-i veşnic carne vie!
SORESCU: Acum, că te ascult, îţi dau dreptate.
Dar autorului îi du refuzul,
Tu personal, că-mi dă în cap cu Globul,
De-i spun curat că este în eroare.
HAMLET: Mă prind că îl conving. Mă du la dînsul,
Să-i spun mai bine să cunoască viaţa!
Şi-n psihologica realitate
Să intre ca în brînză, nu ca-n peşte,

Ce de la cap se-mpute... Zău, mișcare
Mai multă-ar trebui acestei specii
Zisă de scriitori... I-oi spune-n față.
SORESCU: Corabia-i în port.
HAMLET: Am rău de mare
De cînd cu Rosencrantz și cu... piratii...
SORESCU: Există-o vrăjitoare de serviciu
În orice Shakespeare... *(Strigă:)* Cotoroanțooo!

(Un mic vîrtej, apare Vrăjitoarea.)

SCENA 2

VRĂJITOAREA: Ho, frate, ce tot țipi, căci nu dau velșii!
Mergeam spre Londra, m-ai întors din cale!
HAMLET *(aparte)*: Vorbește cu vîrtejul! Zău, un tip e!
SORESCU: Ne du la Shakespeare; via stratosferă.
VRĂJITOAREA *(suflă)*: U-hu-u! U-hu-u!
(Se iscă un vîrtej.)
(Lui Sorescu:)... Surplusul de bagaj nu-l car în circă...
Azi sînt curenți contrari literaturii
În aer și-i și Golfstreamul potrivnic.

(Vîrtej.)

TABLOUL IV

Într-o tavernă din Londra.
Mai mulți actori, la o masă. Veselie mare.

SCENA 1

RICHARD: Îl ține sub papuc. Auzi drăcoaica
Ce-a mai scornit?

FLY: Zi-i, Richard...
HEIFER: Nu ne fierbe!
RICHARD: La hanul ei, l-așază la o masă,
Mai într-un colț, îi dă hîrtie, pană,
Și vin cocoane și-i comandă: „Mie
Fă-mi un sonet, băiete... dar mai lung".
(Rîsete.)
FLY: Și alta, mai fîșneață: „O baladă,
Parcă-aș pofti..." A treia...
HEIFER *(țuguindu-și buzele)*: „Eu — o glossă..."
RICHARD: „Ai luat comanda, Will?" face hangița.
„Vezi, scrie repede și bine... știi tu."
(Haz.)
Și el, săracul, „muzele" măsoară,
Le cîntărește... Creieru-i lucrează,
Invocă nimfe... *(Se înecă de rîs.)* E o nimfăraie
În capul său, cum ceața peste Londra!
Le toarnă poeziile... Pe tavă,
Hangița le servește... „Vai, ce bune-s"
Șoptesc clientele. Sau: „Asta-i rece".
„Mai încălzește-o"... El reface versuri,
Cu Afrodita comparînd clienta...
Aceasta-i mulțumită, un pupic
Îi dă apoi hangița, blînd, pe frunte...
Ca mărunțișul unei arse patimi.
FLY: Parcă îl văd...
HEIFER: Și șorț în față-i pune
De tejghetar la vers, drăcoaica aia?
RICHARD: O dată una: „Aș dori o piesă".
Și el s-a-nfuriat: „La domiciliu,
Noi nu servim cu drame decît regii..."
Și masa răsturnînd, fugi la teatru...
FLY: Să joace-n piesa lui l-ar vrea Ben Jonson...
RICHARD: Dar nu stă mult la teatru, că amocul
Săptămînal, răpus, la han îl mînă...

HEIFER: Și iarăși crește deverul de dame...
– Vopsita aia iar la colț îl pune...
RICHARD *(enervat)*: Pe ea o ține numai în sonete!
FLY: Tocește limba rimelor pe gîscă...
E-o gîsculiță, zău... *(Chicotind)* și sîsîitul
Lui, de gînsac înamorat, o pișcă...
HEIFER: Aș! Argăsită-i rău la pielicică...
FLY: Și el e liliacul ce-nflorește
A doua oară... nopți de mai par toate
Putorile-mbătate de Osiris...
RICHARD *(rîzînd)*: Văd mofturoasa care-i rupe foaia,
Vrea alt sonet să-i scrie, cu focosul
Către iubitul ei întors, să-l scoată
Din minți cînd l-o citi, să-l ia toți dracii...

(Intră Shakespeare.)

SCENA 2

HEIFER: Dar nu e el acela?
FLY: Pss!
RICHARD: Hei, Will?
SHAKESPEARE *(caută un loc liniștit, făcîndu-se a nu-i observa)*: Da.
RICHARD: Îmbăierat arată, ca o oală
Cu care babele moșmoane cară...
FLY: Ca lunea rătăcită, cînd tot post e.
SHAKESPEARE *(se uită în direcția lor, fără plăcere, dă să se așeze la altă masă)*: Da.
RICHARD: Bătrîne, hei! Ne ocolești?
SHAKESPEARE: Nici vorbă.
(Se așază la masa lor.)
HEIFER: Arăți schimbat.
RICHARD *(cu înțeles)*: Cine te schimbă zilnic?
Cu scutece prea noi ți-nfașă pruncul?
FLY *(prefăcut)*: Mă, tu iubești!

HEIFER: Pe față acrostihuri
Porți, cu-al său nume.
SHAKESPEARE *(sfîrșit)*: Numele e *Truda*.
RICHARD: Ce faci de-atîtea luni?
SHAKESPEARE *(tainic)*: Scriu o piesă, „Hamlet".
HEIFER: Dar n-ai mai scris-o?
SHAKESPEARE: Alta, să rămînă.
Cînd știința progresează-aproape zilnic,
Precizia în mistică sălașul
Și-l caută... Și-n poezie...
RICHARD: Nu-nțeleg.
SHAKESPEARE: E greu!
Muncesc pe brînci... Mai-mai să-mi dau și duhul...
Pe legea mea, scriu testament, nu piesă!...
Cînd totu-i gata, iar o iau *da capo*.
Acum vreo două luni, întrezărisem
Soluția finalului... La urmă,
Iar mi-a scăpat... o dată cu-nceputul!...
(Oftează:) Și voi? Dugheana Thaliei prosperă?
FLY: Ca ochii mortului.
Noi companii nu vor să aibă ducii
Și de izbeliște lăsară trupe...
HEIFER: Noi, iată, prin taverne ne dăm replici.
RICHARD: Mai bine ne-am da palme...
FLY: Ca la bîză.
Te prind jucînd fără blazon, urechea
Cu fierul roșu ți-o înseamnă zbirii
Lui sir Cecil... La urmă zdranc! Juvățul
După cel gît... Cică aduni mulțimea.
HEIFER: ...și molimelor ești codoș... Te legeni
În streang și vîntu-ți numără picioare
De versuri, care-ți curg precum rășina
Din falnic brad trăznit...
RICHARD: Îmbuluciri cică iscăm, bolești
Am oploși...

FLY: În rest, e totul bine
Și liniștea domnește-n parohie...
HEIFER: Zburăm ca prepelițele, razant,
Și vînătorii trag în vînt, întruna,
Ce pică, pică... Ba zburăm și moarte,
Căci dragostea de teatru sus ne ține...
FLY: De-o săptămînă ne căpătuirăm.
Ne-a luat sir Fletcher sub a sa aripă...
SHAKESPEARE: Mi-e dor de scenă iarăși... ca de mama.
RICHARD: Ci hai cu noi...
HEIFER *(visător)*: O companie „Shakespeare And Companie..."
FLY: Rețetă grasă! Haide!
SHAKESPEARE *(oftînd)*: Întîi, să termin ce-am în cap...
RICHARD: Ai goange!
Zău, Will, ți-o spun pe șleau, te chinui degeaba, dacă n-ai talent... Știi singur, te naști c-o flăcăruie, dacă nu e, nu poți s-o inventezi...
FLY: Așa-i.
HEIFER: Storci creieri
În van...
(Shakespeare dă semne de iritare.)
Dar poate îl jignim, săracul.
RICHARD: Spus de prieteni, adevăru-i dulce.
Deși pare revent sau mătrăgună,
Atîtea piese gata scrise-așteaptă,
Iar noi actorii ne-apucăm de alte
Năzbîtii... Să te iei de piept cu clasici
Ce-au burdușit antichitatea? Grecii,
Nici ei, acum, un cuvințel nu suflă,
Loviți în plex de veacul lui Pericle
Și-al altora... Vreo douăzeci de veacuri!
FLY: „Babau!" le fac Euripid, Sofocle
Și ei încremenesc cu pana-n gură.

SHAKESPEARE: Totul s-a scris, și eu rescriu ca prostul...
(Oftind:) Am început și nu-mi pot pune stavili!
S-oprește cine poate, vorba-ceea.
RICHARD: Îți dau exemplul meu. Mereu nevasta
Îmi spune: „Pune mîna-aici — pe masă
și cheamă spiritele... să te miște!
Și ce ți se năzare, pui în piesă...
Dă-i drumul! Dacă Shakespeare scrie, și tu
— Că tot actor ești — singur îți fă rolul.
Gătită voi veni la premieră,
Să văd cum sala rage: Autorul!"
HEIFER: Și scrii?
RICHARD: Am început... Să știi că-i simplu...
Dar, ca morarul, tot mai mult făina
Machiajului m-atrage... Cu Ben Jonson
Eu nu mă-ntrec...
FLY: E autor de rasă...
HEIFER *(lui Shakespeare)*: Te caută de mult, să-i joci o piesă.
SHAKESPEARE *(pe gînduri)*: Mă duc la han... adică... mda... acasă...
FLY: Vorbeai de han... Nu poți s-o lași în brînză?
HEIFER *(jenat)*: Zău, e soi rău...
RICHARD: Tot Oxfordu-a fișat-o.
Tîrfă și țolină ce, tologită
Și toloșcană, tombole visează!
Cu paceaura ștergi în urmă, urma.
FLY: Prea aspru, Richard, ești... Te-aude soțul,
Deși-i pe mare.
HEIFER *(Către Shakespeare care dă semne de nerăbdare)*: Iartă-l!
El e Zero.
FLY: E Richard Zero, știi, și-i gură spartă.
SHAKESPEARE: Jigniți femeia-mi?
TOȚI: Da!

SHAKESPEARE: Atunci jigniți-o!
Bărbatu-său nu mi-a lăsat mănușa,
Să v-o arunc...
FLY: Prea mîndru!
Nu se bate
HEIFER: Cu de-alde noi!
SHAKESPEARE: Contemporani, părerile-mpărțite
Vă sînt... și eu mă duc, căci am de lucru.
La provocări nu mai răspund cu spada.
Bățeți-vă-ntre voi, fiți dîrji, sumeți.
Pînă nu termin „Hamlet", caracter n-am.

(Iese.)

SCENA 3

FLY: Nu i-a priit taverna...
HEIFER: Toată breasla
O face de rușine..
RICHARD: Rău arată...

TABLOUL V

Oxford. Biroul lui Shakespeare, la han.

SCENA 1

SORESCU *(tainic)*: Așteaptă un copil Frumoasa brună.
SHAKESPEARE *(hotărît)*: Al meu nu e! Că sînt steril, am acte.
Probez cu ale mele piese, care-s proaste
Și chiar acum acest impas — zălog e.
SORESCU: Știi, soțu-i e plecat de-un an pe mare,
Cu plodul de-o găsește... ți-l atîrnă
De git și te aruncă în genune.

Acest copil, colacul de salvare
Al ei, te va-neca, hrăni-vei peștii...

SHAKESPEARE *(semne de nervozitate)*: Nu-s azi în toana înfierii...

SORESCU: Vere,
Nu te pripi să negi, căci știe-o țară
Relațiile voastre. Han e lumea
Și șușoteala prin pereți se-ntinde.

SHAKESPEARE *(făcînd o socoteală)*: El a plecat de zece luni jumate.
La unsprezece luni, plozi vii se nasc?

SORESCU: Sînt cazuri,
Dar foarte rare... de îmbrobodire,
Chiar în ăst hal...

SHAKESPEARE: Va fi el cazul!
(Oftează, se plimbă nervos.)
Eu am copiii mei...

SORESCU: Ai și nevastă...

SHAKESPEARE: În rană spada-mi răsucești... Și plozii
În valuri de ne vin, cum facem față?

SORESCU: De tine-alături sînt. Dar pe-ndelete
Cu ea discută. Așteaptă-afară, plînsă.

(Iese, intră Doamna brună.)

SCENA 2

DOAMNA BRUNĂ: El vine joi.

SHAKESPEARE: Grozav mă doare capul
În ostrovul acesta ce puiază
Necazuri și belele...

DOAMNA BRUNĂ *(tainic)*: Vei fi tată.

(Shakespeare tace.)

Nu zici nimic?

SHAKESPEARE: În sus de bucurie
Nu sar de felul meu. Potop de lacrimi
De fericire n-am, să-i fac lui Noe
O concurență-n arca mea, cu leagăn
Și scîncet...

DOAMNA BRUNĂ *(plînge)*: El vine joi, repet...

SHAKESPEARE *(scos din pepeni)*: Vrei c-o furtună
Să ți-l întorc din drum? Ce-s eu, Prospero?
Să am puteri și duhurile toate
Să mă slujească? *(Pe gînduri:)*
Iaca o idee...

DOAMNA BRUNĂ: Ce ai? Ești palid!

SHAKESPEARE: Nasc! Așa se naște
Ideea unei piese...
(Începe să scrie precipitat.)

DOAMNA BRUNĂ *(după ce s-a plimbat supărată prin încăpere cîteva momente)*:
Și ideea veche
De-a mă iubi, o uiți, acum cînd rodul
Cel odrăslit în pîntec mișcă munții,
Doar tatăl cel iubit... e rece... scrie...

SHAKESPEARE *(aplecat asupra paginii)*: Să nu mă întrerupi vreo cinșpe zile!
Să nu văd mutră-n preajmă! Nu-s acasă,
Oricine-ar fi...

DOAMNA BRUNĂ *(sfioasă)*: Chiar dacă-apare... fiul tău... sau... fiica...

(Shakespeare scrie înfrigurat.)

(Enervată:) Cînd trebuie să scrii, fixezi pereții.
Cu-a ta privire-i ții, ca la cutremur,
Și foaia albă îți rînjește-n față.
Iar cînd vin și eu, iată, c-o problemă,
Te-apucă inspirația...

SHAKESPEARE: Un nume
Să-mi dai, de fată...
DOAMNA BRUNĂ *(început de speranță)*: De-i băiat?
SHAKESPEARE: Nu, fată. A lui Prospero...
DOAMNA BRUNĂ: Aiurezi. Eu ce fac?
SHAKESPEARE: Naște, renaște, îți refă căminul.
Bărbații toți ți-i cheamă, dă cu banul
Și-alege-i tatăl... eu o lună-două
Sînt orb și surd... Ptiu! Mi-a fugit ideea!
(Proză.)
Vezi? Am și eu cîteva momente binecuvîntate
și hop!
Te găsești să mă sîcîi, să mă întrebi ceva,
să mă trimiți la pîine, la pădure, la dracu-n praznic după zmeură, frișcă... Cine ziceai că vine sîmbătă?
DOAMNA BRUNĂ *(plînge)*: Nu sîmbătă, joi...
SHAKESPEARE: Stai, stai frumușel... acolo în colțul acela și nu mișca...
DOAMNA BRUNĂ: Mișcă el, frate...
SHAKESPEARE: Ăla de pe mare? Bărbatu-tău?...
Stai că și-n capul meu mișcă... Și eu sînt tot
pe mare.
Așa... Mirandolina? nu, c-a fost... Nici
Julieta...
Declorofilizate de iubire și puritate... Lavinia, Tamara, Elisabeth? Gertrude? Nu Gertrude! Hermina? Hipolita? Jessica? Am găsit: Porția! Da, Porția. Nu, nu Porția că și ea a mai fost depășim proporția... și porția-i prea mică pentr-o furtună... Ar fi chiar a treia... sau a patra?... și lumii i s-o apleca de rații așa de mici, că-i totuși o copilă.
DOAMNA BRUNĂ *(speriată)*: Privești în gol! Ochi de strigoi... Cu cine vorbești, Will?

Să chem un doctor? Moașa am chemat-o, dar ție ți-e mai rău. Ah! Pe Socrate, și pe Xantipa lui. Moșitul unei idei mai crîncen este!

SHAKESPEARE *(fericit)*: Mi-e foarte bine...
În gol dacă privesc, o văd pe... asta...
Miranda, frate! Soro! Da, Miranda —
Un nume numai bun pentr-o fecioară.

(Intră Sorescu.)

SCENA 3

SORESCU *(Doamnei)*: Corabia-i în port, veni mai grabnic.

DOAMNA BRUNĂ: Leșin...

SORESCU: Dau primul ajutor? Chem moașa?

DOAMNA BRUNĂ: În taină mare... vreau acas', la mama... *(Leșină.)*

SORESCU *(aparte)*: Sînt două nașteri ce mă iau drept martor...
Sînt fericit că Shakespeare iarăși scrie
Și un copil curînd va spune „tată"
Unei noi piese...

(Shakespeare scrie înfrigurat.)

Zei, hrăniți furtuna!
Precum maseurii-și lasă energia
În mădulare ce troznind prind vlagă.
Pîn'la leșin, furtună, stoarce-ți zeii!
Mă duc să chem și moașa și trăsura.

(Iese.)

SHAKESPEARE *(după un timp, strîngîndu-și hîrtiile)*:
Mă mut la Londra, prea mulți snobi la Oxford.

(Iese.)

TABLOUL VI

Londra. În culisele teatrului.

SCENA 1

RICHARD: Damblaua lui! Tot chinuie hîrtia,
Cum alții joacă bridge... Și pierde vremea!
Pe scenă intră-ncercănat și replici
Uitate din ce-a scris îi vin pe limbă.
Memoria i s-a tocit cum cotul
Socotitorului ce-așterne cifre
Și-ncurcă cinci cu șapte, pe la șase
După amiază... *(Uimit:)* Ieri mi-a zis „Sorescu".

SORESCU: Mă faci să rîd...

RICHARD: Ba foarte des se crede
Sorescu.

SORESCU: Ah! Actorii! Limbă
Spurcată au...

RICHARD: Pe cinstea mea! Îl lasă
Să-și odihnească subțiata minte!
Să fie doar actor, căci bune piese
Atîția scriu... Ben Jonson, Robert Green,
Eu însumi, timp dacă-aș avea...

(Intră Voicea îmbrăcat cu suman, opinci, căciulă pe cap. Cu desaga pe umeri.)

VOICEA *(punînd desaga jos)*: Lungi drumuri mai sînt
și pe lumea asta. *(oftînd:)*
Nu știți cum dau de meșter?

RICHARD: Nu pare de prin părțile locului, după îmbrăcăminte.

SORESCU: De unde ești?

VOICEA: Am auzit că e unul pe aici, de-i zice...
Na, c-am uitat! *(Scoate o hîrtie.)* William al lui Shakespeare al lui Stratfor al lui... Amfon.

SORESCU: Le-ncurci rău... Te-ai rătăcit pe-aici...

VOICEA: Eu nu mă rătăcesc... oricît de departe m-aș duce! Ca bunăoară acum, că vin tocmai din... Că eu am reperul meu...

SORESCU: Ai o busolă, ca marinarii noștri, care bat coastele Americii sau te orientezi ca înainte vreme, tot de pe mușchiul de pe copaci... care arată nordul... întotdeauna nordul?!...

VOICEA: Mie nu-mi arată nimeni nimic. Mă orientez singur. *(Tainic.)* După dealul lui Cacăfoc. Cînd mă trezesc dimineața, dealul îmi vine pe mîna stîngă. Cînd mă culc, dealul lui Cacăfoc pe mîna dreaptă... Cînd mă-ntorc, dealul lu... pe mîna ailaltă... Dacă mă răsucesc mult la bătălie... cum a fost cazul... dealul lui Cacăfoc... dispare... Și-atunci știu c-o să fie alt război și mai mare... cum a fost cazul cu tragedia asta... *(Umblă în desagă.)* Să-l scot, sau să nu-l scot?

SORESCU: Ai dealul ăla acolo?

VOICEA: Cît de greu poate fi un cap? O mînă de pămînt... Țările noastre, toate trei la un loc, așa cum le-a adunat el mănunchi, cu sabia lui, nu-s mai mari, pe hartă, decît acest cap... Trebuie îngropat în taină, la noi acasă... Ce om! Ce cruce de om!

SORESCU: Și cine te-a trimis aicea la noi?

VOICEA: Umblă vorba că vă chinuiți să găsiți subiecte... Zvonul.

Știți, la noi, zvonul e foarte iute...

SORESCU: Mai iute decît scrisoarea nemțească?...

VOICEA: Să n-aud de chesaro-crăeștii ăștia!... Că Basta a fost omul lor și ne-a pierit viteazul, răpus de sabia lui prin trădare... Eu v-am adus o tragedie adevărată...

(Intră Shakespeare.)

SHAKESPEARE: Le-am spus: nu joc o lună, două, nouă,
Pînă nu termin piesa! La spectacol
Să vină ducii toți, n-apar pe scenă!...
Șir indian să facă regii, nu ies!...
Ideea e prea mare, s-o las baltă.

SORESCU: Minune mare! Iată sosi *Capul*...

VOICEA *(scoate din desagă un cap însîngerat)*:
Nu-și va găsi odihnă, pînă cînd... Tragedie mare pe-acolo pe la noi...

SHAKESPEARE: Cine e?

SORESCU *(lui Voicea)*: Pelerine, ce-ți porți sfîntul mormînt în desagă, spune-i! El e omul pe care-l cauți.

VOICEA: William al lu... ăla?... Din... de pe Amfon?

SHAKESPEARE: Ci capu-acesta-nsîngerat al cui e?

SORESCU: Spune!

VOICEA: Am luptat în oastea domnului nostru Mihai, de cînd a dat el prima răscoală contra turcului, pînă la sfîrșit... N-a fost bătălie în care...

SHAKESPEARE: Am auzit ceva... O grozăvie!

SORESCU: Și nu-i un cap de măscărici, la mese
Ce spune verzi și-uscate, dă cu tifla!
El sabia o scoase și o clipă
Opri a semilunii-naintare.
Și pavăza unitelor provincii
Valahe — o ridică, sclipind, în soare.

(Intră actorul.)

RICHARD *(către Shakespeare)*: Pe scenă! — ți vine rîndul!
Ești Hecuba.
Cu ouă dau troienii, de întîrzii!

SHAKESPEARE *(privind desaga)*: Stă timpul în desagă, dar nu-i vreme!
Păcat, n-avem vreme!
Lămîia antică mereu tot stoarcem
Și iată-n jurul nostru înțelesuri
Ce se-ntrupară în eroi năpraznici...
RICHARD *(arătînd spre Shakespeare)*:
El scriitor e doar în timpul liber,
Ci pîinea și-o cîștigă histrionic...
(Îndemnîndu-l:) Hecubo, fă-te iar izvor de lacrimi
Și smulge-ți pletele... Poftim peruca.
SHAKESPEARE *(enervat)*: V-am spus și-aseară că nu joc?
Nici azi, nici mîine, nici... luna viitoare, tot anul 1601 va fi dedicat scrisului... Sînt pe punctul de-a deveni... *(sublimînd:)* dra-ma-turg. *(Către Sorescu:)* Prietene, îți mulțumesc... Singur mi-ar fi fost greu să ies din mlaștina neputinței...
SORESCU: Și iată subiectele vin singure...
Dă-ți drumul, scrie!... Să duduie sfîrșitul acesta... ev mediu?... renaștere?... și timpul tot ce-o mai veni...
SHAKESPEARE: Totuși, trebuie să joc. *(Către Voicea:)*
El un erou grozav a fost și-mi place
C-așa modest cu capu-n palme vine,
Iar trupu-i prinde rădăcini în grîne
Și-n vulturii ce vă brăzdează cerul.
Ca pe-un chivot îl țină-n palme țara,
Ce l-a născut... Vă lumineze soarta,
Cu sîngele aprins în curcubeie...
RICHARD *(grăbit)*: Hecubo, hai!
SHAKESPEARE *(mirat)*: Jucam Priam...
RICHARD *(explicînd)*: Cînd traversa Tamisa, fu răpit Hecuba...

SHAKESPEARE: Neamuri proaste!
RICHARD: Vor ca trupa s-o compromită.
Ne face cinstea azi de-a fi în sală
Regina chiar... Salvează-ne, o, Shakespeare!
Salvează-ne, o, Will!
Căci tu ești singurul ce știi prea bine
Ambele roluri... Înțelegi?... Vom face
Hecuba și Priam să nu dea ochii
Pe scenă... E o zi hotărîtoare...
Intră-ți în rol! Mărgelele îți pune!
SHAKESPEARE *(către Voicea)*: Te du cu bine omule, cu bine!
Călători, călători, noi însă,
Legați de Albion cu țărmul mării
În ceață lîncezim...
RICHARD *(lui Shakespeare)*: Ne cheamă iarăși.

(Îi pune peruca, ies.)

SORESCU: Pe hartă, unde vine-această țară?
VOICEA: Mă duc... Sărmane cap!... ne cheamă trupul. Haidem.
(Ia desaga în spinare.)
(Privind lung:) Că n-ai fi neamț?
Tragedie mare, domnule...
SORESCU: Așa...
VOICEA: Dar nu pari nici de-aici...
SORESCU *(evaziv)*: E, e...
O să mă interesez de țara voastră... Sînt pe-acolo niște isprăvi că se crucește occidentul. Țările de jos, Danemarca, Spania... Acest Mihai...
VOICEA: Tragedie mare, mă nene!
SORESCU: Atît de mare că nu încape în Shakespeare.
VOICEA: E — acum mi-oi vedea de drum! Așa, acum să ne orientăm...
(Face cîteva mișcări.) Mda... Cam pe-aici vine...
SORESCU: Cine?

VOICEA: Dealul lui Cacăfoc vine pe mîna stîngă...
SORESCU: Aha! Da' de ce-i spuneți așa?
VOICEA: Iese pe el ceva... nu știu cum să explic... Să zici că e pucioasă, nu e. Să zici că e păcură, nu e. Să zici că e foc, nu e... Da'ceva tot e! Și dimineață-l vezi, așa, c-o căciulă țuguiată de flăcări... Albăstrui, bătînd în turchez...
Hai acasă... mă, nefericitule...
SORESCU: Da'voi de ce umblați cu subiectele în desagă pe la străini?
N-aveți scriitori?
VOICEA: N-avem, că ni-i taie.
SORESCU: Cine?
VOICEA: Ei... Păgînii. Deocamdată avem... tot avem un fel de scriitori.
Le spunem *cruceri*.
SORESCU: Scriu pe cruci?
VOICEA: Numele și prenumele. Cu ăștia ne lasă, că pe cruce cîtă dramă poți să scrii? Că nu e spațiu?! Mai mare drama din mormînt... Dar vezi, dacă nu e spațiu... De-aia ne lasă și ei. ... Și s-au înmulțit crucerii... Mamă, mamă!... Toată ziua strigă: „Hai la cruci!" „Hai la cruci!"... Vin cu ele în traistă.... „Cruci" de colaci, zic, „cruci de pus pe piept, cruci"! „Hai la cruci!" Cumperi crucea și-ți pui numele pe ea... și gata dramaturgia originală! Ești și personaj, și autor și critic și lumea asta și lumea ailaltă. Da'nu țin mult, că peste șapte ani... te dau afară... Scrisul se umple de mușchi... Apar cruci noi... Și tot așa... *(Speriat.)* Stați că mi se șterge Dealul lui Cacăfoc din cap... *(Se orientează.)* Încoace vine...
De acolo mi se anunță și cumpenele... Tot cu pîlnia dealului ăsta... Știu c-o lună-nainte ce-o să se-ntîmple. Numai nenorociri! 'tu-i mama

mă-si... Ne-au întăritat păginii dealul rău de tot!...

SORESCU: Mergi cu bine, valahule... Nici dumneata nu încapi în Shakespeare... Ai văzut: nici chiar el nu se mai încape. Shakespeare nu mai intră în Shakespeare! Îl bîntuie și pe el dealul lui...

VOICEA *(uitîndu-se în desagă)*: Hai, mă, amăritule... Haidem acasă...

(Pune desaga pe umeri. Iese.)

TABLOUL VII

SCENA 1

Anglia. Într-un cimitir.

HAMLET: Și-n Anglia există cimitire!

SORESCU: Dacă dorești, le-om vizita pe toate.

HAMLET: În cimitir mai faci filosofie,
C-afară aspră-i viața...

SORESCU: Ar fi chin
De-ar exista...

HAMLET: Te rog, explică-mi.

SORESCU: Totul fiind așa cum este, nu e.
Căci dacă-ar fi, ar fi pentru vecie,
Dar, cum murim, noi existăm părelnic,
Iar moartea e-o părere a părerii.

HAMLET: Mai spune-o dată, să îmi scot tăblița.
Eu nu exist?

SORESCU: În clipa asta, poate.
Căci eu te-am zgîndărit, printr-a lui Shakespeare
Lentilă, să apari și să-ți spui rolul.

HAMLET: A fi — a exista... a aia, aia...
Pe muchia întrebării ne dăm huța,
Pînă cădem în hăul, ce răspunsul
— Ce-i unul singur! — lacom ni-l deschide...

SORESCU *(pe alt ton)*: A fi și a avea, le-nvață bine.
HAMLET: De sînt, ce am? Mă doare Carul Mare,
Dar eu murind, el pierde o durere?
Și stelele au vînătăi atîtea,
Cîte nădejdi de ele tot strivit-am?
SORESCU: Nu te-obosi, căci mîine-l vezi pe Shakespeare.
Spune-i ce am vorbit și fii în formă.
(Tainic:) Să nu-ți dea nebunia pe o toană
A lui.
HAMLET: Nebun e el, căci vrea să-mi schimbe firea.
SORESCU: Politicos te poartă. Ține-n mînă
Hățul destinului și-ți e și tată.
HAMLET: Cîți vitregi tați o să suport? Și-o mamă,
O biată mamă doar, la cîte nunți
Vă încălziți fiertura blestemată?

SCENA 2

O tavernă în Londra.

RICHARD: Lipiți de umbra lui. Și, dacă umbra-i
Pe unde calcă el, nu știe, voi
Mai mult ca ea să-i fiți fideli tovarăși,
Să-l urmăriți și-n vis.
FLY: Am înțeles.
Îl urmărim și-n vis.
HEIFER *(enervat)*: Cu ce mijloace
Visează-atît?
RICHARD: Întrebi și tu ca prostul.
În numele onoarei și-al acestui
Cețos ostrov, scăldat mereu, ca pruncul
De apă scăldătorii mamei mări,
Să luminăm acest ungher de taină:
Cum scrie? Dacă Shakespeare e chiar Shakespeare?

Și dacă nu e, cine-i scrie totuși,
C-a-nnebunit actori și dramaturgi?
FLY: Figura-i e de tontălău.
RICHARD: Taci, vită!
La fizionomii mă lași pe mine.
La treabă, deci.
FLY: Fugim.
RICHARD: Păstrați secretul.

(Ies.)

SCENA 3

Londra. Un colț de stradă.

SORESCU: Îngrijorarea mea eu ți-o dezvălui.
Știi bine cum e lumea. Șușotește.
Că ești ce ești, spre-a demonstra mulțimii
În piață mîine ieși, acolo unde
Bread Street se întretaie dîrz cu Butter —
SHAKESPEARE: Street.
SORESCU: Exact.
SHAKESPEARE: Și ce să fac?
SORESCU: Între tarabe
Te-așezi la masa ta și-ncepi a scrie,
Cu scrisul tău mărunt.
SHAKESPEARE: Cine-mi dictează?
SORESCU: Așa e... Cum să facem? Eu alături
Nu pot s-apar...
SHAKESPEARE: La dracu!
SORESCU: O idee!
Transcrii aceste pagini trei din piesa
Mai veche-a ta.
SHAKESPEARE: Nu-mi place nici de frică!
SORESCU: Tocmai de-aceea, stai în văzul lumii
Și strîmbă-te la foi, scîncești, scoți limba,
Pe scaun te foiești — să vadă chinul

Compunerii... Poftim cerneală, pană.
(Grijuliu:) Să scrii citeț... Dar purcelușii, pe foaie,
Poți face vreo doi-trei, și mici crochiuri
De trecători... un cal, o pălărie...
La imprimare, cînd vezi manuscrisul,
Îl îndrăgești mai mult...

SHAKESPEARE: Așa voi face.

SORESCU: Ortografia eu ți-o pun, la urmă.
Nu te sfii, dă-i drumul, cum îți vine.
La urmă, transcrii totul, după norme.

SHAKESPEARE: Și fac și-alte desene? Ah, ce chin e!

SCENA 4

O piață în Londra. Shakespeare la o tarabă, sub o umbrelă de soare, citește cu vădită plăcere o carte. Intră Fly și Heifer.

FLY: Uite-l acolo.

HEIFER: Dă mereu din buze...

FLY: Sindrom invers: citește, Doamne-iartă,
În loc să scrie... *(Se apropie de el:)* Ce faci, bătrîne?

HEIFER: Ei, merge, merge?

(Shakespeare, surprins, ascunde cartea și începe să scrie.)

SHAKESPEARE: Ia, mai scriu o piesă...
Dar versuri cinci îmi luară șapte zile...

(Actorii ies, Shakespeare scoate paginile și transcrie.)
(Intră Ține-Cal.)

ȚINE-CAL *(îl privește un timp pe Shakespeare)*:
Umblați în vîrfuri, oameni, gură-cască,
Borfași și ucigași, femei ușoare.
Ca fulgul să pășiți, voi conți, prințese,
Soli, împărați, bufoni — cu toți în vîrfuri
Căci, iată-l, scrie! Nu-i abateți gîndul.

(Se întoarce Fly.)

FLY: Ce scrie?

ȚINE-CAL *(se apropie și se uită peste umeri)*:
„Sir Thomas More"... Stau maldăr vreo trei pagini.

UN TRECĂTOR: Ca scoica, fruntea-i naște perle moi,
Care-nșirîndu-se vădesc efortul
Că în adîncul gîndului le naște...

FLY: Accese de talent avem cu toții.
Ca tusea ne înecă-un ceas ori două...
Dar chiar așa întruna... Nu-i terestră
Făptura lui?
Mă duc. Mă enervează.

(Iese.)

SCENA 5

Londra. Taverna cunoscută.

FLY: Sînt veri. L-am auzit spunînd: „Noi, vere.
Noi elisabethanii sus să ținem
Oiștea teatrului, că tare-i gardul"...

RICHARD: Hm! Ei elisabethani! De unde
Și pînă unde?

HEIFER: Poate tibetani.
Strămoșii lor, sus în Tibet, cu yacul,
La păstere de vînt, ieșeau sărmanii...

FLY: Acesta-i scrisul lui? *(Scoate cîteva file.)*

RICHARD: Al lui Sorescu?

HEIFER: I le-am manglit, cerîndu-i de-o țigară
Și el ne-a dat foițele acestea.

RICHARD *(studiind)*: Marlowe nu scrie-așa, cu *w* spre dreapta...

FLY: Atunci Sorescu nu-i Marlowe... Dar cine-i?

HEIFER: Vorbește englezește cu accent Latin.

RICHARD: Latin? Montaigne e! Nu... adică...
Montaigne e mort...

FLY: Ah, zi-i să-i zic...
Seneca,... Într-o reîncarnare-ntîmplătoare.
A auzit că Shakespeare îl citește
Și a venit să-i sufle tragedii...

RICHARD: Gogoși de tufă... Nu-i Marlowe el, totuși?
N-a fost ucis și prefăcîndu-și boiul
Pe Tamelan i-l varsă-n cap lui Shakespeare
În zeci de piese.

FLY: Zău, e o idee!

RICHARD: Vom lămuri... Un lucru-i clar: colega
Nu-i autorul pieselor ce scrie.
Mă duc la repetiție. La urmă
Mai discutăm și lămurim misterul.
De nu aflăm acum, la anul — gata!
Misterul va rămîne pe vecie.
Și e rușine, pentru noi, englezii,
Pe sfoară să ne tragă... ăsta, Shakespeare,
Un biet actor cu ținere de minte,
Ca mine și ca tine... dar atît.

TABLOUL VIII

Londra.

SCENA 1

HAMLET *(aparte)*: La minte zdravăn nu-i! Voi sta
prin preajmă
Și semnele ce-nvederează starea-i
De lipsă de control, cumva s-arată
Și semne rele dacă văd, asupra-i
Voi atîța noian de personaje.
În mîini demente soarta noastră chin e!

(Intră Sorescu.)

SCENA 2

SORESCU: Acum, că l-ai văzut, te du acasă.
De-ți pare mic un autor de-aproape
Și te întrebi: „El poate fi acesta?"
Gîndește că și mintea-i ca mărgeanul.
În scoică stă și, spre a cunoaște-o, marea
Te cheamă în adînc, forînd prin straturi.
Și-apoi, să știi, chiar marea pare-o baltă,
Celui grăbit să vadă-n valuri smîrcuri.
HAMLET: Mă duc. Împleticit sînt azi la cuget.
Busola-și smulge limba. Spune-mi, nordul
Rămas-a tot la nord?
SORESCU: Acesta-i drumul. *(Îi arată direcția.)*
(Rizînd:) Moară de vînt sînt cu foreze-amare
Ce vîntură direcții, la răscruce.
HAMLET *(aparte)*: Aici după perdea voi sta. Vreodată
Cum nici o pajură sau gheonoaie
Ce-ntre tărîmuri două face zboruri
De agrement, nu a clocit, în zboru-i,
Un ou mai blestemat. De-ar fi auzu-mi
Cuib pe măsura vorbei lui smintite!

(Sorescu iese, Hamlet se ascunde după perdea, intră Shakespeare cu Ben Jonson.)

SCENA 3

SHAKESPEARE: Tu, Ben Jonson?!
BEN JONSON: Treceam pe-aici și am văzut lumină...
SHAKESPEARE: Lumină? E chelia mea, bătrîne,
E luna-mi săltăreață... ci în nouri
Numai ce e sub frunte, -ncolo, iată,
Senin mi-i orizontul...
BEN JONSON: Anii trec, se pare
Că iama dai prin forța ta de muncă...
Nu încorda prea mult prea fermecatul
Tău arc, mai lasă-l să respire.

Altfel plezni-va, ultima săgeată,
Ce vrei să o slobozi, s-o-ntoarce-asupra-ți.
SHAKESPEARE: Cu Hamlet neplăceri am... Nu mă lasă
Să dorm... Știi, l-am stîrnit grozav.
BEN JONSON: În pace lasă-l... E ranchiunos...
E bună prima formă.
Să-ți spun ceva... S-a diluat esența
Prea mult în teatrul de-azi...
Un fel de zeamă chioară!
Atîția nechemați ce țin condeiul
Cu degetele tari, de la picioare,
Picioare șchioape debitînd actorii,
Că lor le vine chiar, un șut în fundul
Oricărei replici boante să dea, bieții.
SHAKESPEARE: De-aceea mă căznesc și chiar pe limba
Lui Hamlet vreau să scriu, cu grai de moarte...
E coala cea mai dragă și-o tot răzui,
Ca palimsestul.
BEN JONSON: Cică-ai trecut cu bine ismul crizei.
Mi-a spus Sorescu...
SHAKESPEARE: Încă are crampe
Această pană...
BEN JONSON: Pentru femei, cum știi, sosește-o vîrstă
Cînd dracul intră-n ele, sparg, au furii.
La urmă, potolite-și văd de treabă.
Iar pana — nu uita, e feminină.
Și de-a sfîrșit cu poalele ei crunte
Suferă-un pic — la urmă iar se-avîntă
Pe drumu-nțelepciunii... Foarte sincer
Îți spun: de tine doar îmi este teamă,
Invidia putea ucide-n mine
Admiratorul care lacomi ochi
Aruncă peste tot ce scrii... E bine,

Prietenia c-a învins. *(Îl îmbrățișează.)* Băiete,
Dă bice!... Piese noi! Să se vorbească
De aceste vremi c-au strălucit prin tine...

SHAKESPEARE *(ștergîndu-și o lacrimă)*:
Ce bine-mi face vorba-ți! Ca balsamul
Pe rana celui ce credea că moare.
Și gîndu-ți bun este oglinda care
Face dintr-un bătrîn un flăcăiandru.

BEN JONSON: Așa te vreau...

SHAKESPEARE: Dușmanii-mi năpîrliră
Și ei, noi haite stau pe la răspîntii...

BEN JONSON: Uitasem... Invitat ai fost cu trupa
La curte... Faima-ți crește... Ești un nume!
Mă duc... Eram în trecere. Dă bice!...

HAMLET *(de după perdea)*:
Să mișc sau să nu mișc acum perdeaua?

SHAKESPEARE: S-aude-un glas...

BEN JONSON: Pămîntul, în mișcarea-i
Din osii roase, scoate cîte-un scîncet...
Ți s-a părut.

SHAKESPEARE: Părerea ne e mamă.

(Ben Jonson iese.)

SCENA 4

SHAKESPEARE *(privind spre perdeaua care mișcă)*:
Spionii pun venin și vestea bună
Nu poți s-o guști de-a lor urechi ce mișcă.
(Scoate sabia.) Un șobolan? În gardă, șobolane!
(Străpunge perdeaua.)

HAMLET *(țipînd)*: În piept tăișul mi-a intrat.

SHAKESPEARE *(dă perdeaua la o parte)*: E Hamlet,
nobil prinț al Danemarcei...

HAMLET: Ca fier de plug, cînd trage brazdă-n lună...
Nu sînge, iată, raze curg din mine,
Căci m-a ucis în timpul rugăciunii...

SHAKESPEARE *(îngrozit)*:
O, Hamlet, nobil prinț al Danemarcei...

(Intră Sorescu, cu Vrăjitoarea și Idele lui Marte. Le trage de mînă în scenă.)

SCENA 5

SORESCU: Cred c-au făcut o crimă-aceste iasme...
De sînge-s pline... Și voiau să fugă,
Am auzit țipînd... *(Îmbrîncindu-le.)* Mărturisiți!
SHAKESPEARE: Pe Hamlet l-am ucis... prin imprudență...
SORESCU *(aleargă la Hamlet care e întins pe duşumea)*:
Încă se chinuie, dar e mortală
Fîntîna ce-ai deschis în piept...
VRĂJITOAREA: Roș sînge,
Din el țîșni, pătîndu-ne veșminte...
Dar soarta-și merită... Căci el pe-această
Copilă-aici după perdea... o, Doamne!
A vrut s-o necinstească...
SORESCU: Minți, vicleano!
VRĂJITOAREA *(povestind)*: Stăteam aici, ascunse, la taclale.
Cînd el veni, văzînd-o, zise: „Iat-o!
Ești Piaza Rea? Atunci să-mi faci doi gemeni,
Că mă grăbesc să umplu omenirea
Cu Pieze Rele... ce cobind întruna
Una pe alta-ncet se vor distruge,
Pămîntul scutura-va plaga lumii."
Și-a tăbărît pe ea...
SORESCU: Să taci, mintoaso!
Eu îl cunosc... plecase-n Danemarca,
Și voi, prin vrăji, l-ați tras pe scocul morții
Aici... Dar, iată-l, parcă dă din buze...
VRĂJITOAREA: Cînd șarpelui cu bita îi sfarmi capul,
Pînă apune soarele, tot mișcă...

SHAKESPEARE: De-ar învia! Sînt cazuri foarte rare,
Totuși există... Unul e chiar sigur...
HAMLET *(foarte stins)*: Eu mor fără temei... Părinte,
Shakespeare,
Vino să-ți spun finalul piesei...
SHAKESPEARE *(se apleacă)*: Gata!
Cum se curbează-un gînd, cînd a atins
A lumii margini, mă aplec asupra-ți.
HAMLET: Și mai aproape...
(Shakespeare se dă și mai aproape.
Hamlet îl străpunge cu sabia)
SHAKESPEARE: Ah!
HAMLET: Avui puterea
Din urmă de-a lua urma mea cu mine,
Și urma mi se piardă...
SORESCU: Nu se poate!
SHAKESPEARE: O, fiu iubit, ce aspru leac! Mă
clatin...
(Cade.) Păianjeni am pe ochi... Îmi țes un
giulgiu,
Ce l-a-ncăput de mult gogoașa vieții...
HAMLET *(continuînd parcă aceeași replică)*:
...Și eu din mîini tot dînd, prin apa lumii,
Lucram la acest giulgiu...
SHAKESPEARE: ...Ba beteala...
HAMLET: Ah!... ba urzeala împlinind cu gesturi...
SHAKESPEARE: Ce noi credeam că-s viață și trăire...
VRĂJITOAREA *(către Ide)*: Privește, cobe, cum
se-ngrașă moartea
Cu sînge ca rubinul... Zbuciumă-te, urlă,
Sau dănțuie, căci cu alai de nuntă,
Te-ntorci de pe meleagurile-acestea...
(Încep un duel cu săbii, într-o parte a scenei.)
SHAKESPEARE: Sorescu, dormi?
SORESCU: Sînt stană de durere...

SHAKESPEARE *(cu glas stins)*: Să spui povestea
crizei, spaima cruntă
Ce m-a cuprins, cînd am văzut în piață
Prieteni buni pierzîndu-și cap și nume
Și cum talentu-mi s-a topit, cum mamei
I-ntearcă laptele, cînd trage-o spaimă...

SORESCU: Ce zdreanță, jucărie, ce paiață
E omu-n mîna soartei! Ce cuvinte
Să-mbrace atîta jale? Chiar Cuvîntul,
Răpus de plăsmuirea sa, se stinge.

HAMLET *(în agonie)*: Mă iartă, Shakespeare...
Nebunia lumii
Mi-a-mprumutat, o clipă, doar, pumnalul....
Și tocmai tu-i gustași, coclit, oțelul...

SHAKESPEARE: Mai vinovat sînt, Hamlet, eu...

(Vrăjitoarea și Idele aruncă spadele venind mai în față.)

VRĂJITOAREA: Nu-i chip să ne tăiem. Aceste gioarse,
Tocite-s ca-n păstăi fasolea veche... *(Aruncă spadele.)*
Continua-vom bînd pe rînd otrava...
(Scoate un șip și-i întinde.)
O dată tu, o dată eu... *(Forțînd-o să bea:)*
Scorpie, te-adapă!

IDELE *(soarbe)*: Acum tu...

VRĂJITOAREA: Ai glas? Vorbești, ia uite
Fiertura gîlgîită cum dezleagă
A limbii baieră... *(Bea)*

IDELE *(bea, apoi îi întinde șipul)*: Te-ndoapă!
(Vrăjitoarea îi dă șipul.)
Nu trage chiulul, hoașcă, dă de dușcă...!
Așa! Să crape și bojocii prevestirii.

(Ies din scenă.)

SHAKESPEARE: Sfîrșeala mă cuprinde...

HAMLET: Ce tăcere,
Îmi vîjîie-n urechi! Acesta-i restul
De la tăcerea cea dintîi a lumii,
Ce zarva lumii a tot ciopîrţit-o...

(Idele şi Vrăjitoarea reintră)

IDELE *(către Vrăjitoare)*: Hopa, te-mpleticeşti!
SHAKESPEARE: Cum curge noaptea...
Aceste Ide mă înnebuniră...
(Către Sorescu:) Să spui ce-nseamnă să rescrii, o dată
Ce ţi-ai pecetluit cu chin lucrarea...
Că orice-amestec, uite unde duce...

(Intră Călăul şi Craniul.)

SCENA 6

SORESCU: Iată şi Craniul! Prea tîrziu! Priveşte!
CRANIUL: Am găuri pentru ochi, dar vorbe-n găuri
N-au mai rămas, să spun ce văd cu hăuri.
CĂLĂUL: Banditule, exprimă-te cu minte.
CRANIUL: Sînt vinovat, nu da! Spun dinainte.
CĂLĂUL *(către Sorescu)*: Cu greu l-am prins. E jaf prin cimitire,
Viii se-ascund prin gropi — cumplită ciumă
Sau ce-o fi fost, i-a scos pe toţi din casă.
Iar morţii ca stafii se varsă-n lume...
Apoi... găpşindu-l, pune-l să vorbească,
Să recunoască tot...
CRANIUL: Nu da! Sînt Yorik!
CĂLĂUL: Tăcea, tăcea şi nu voia o vorbă
Să scoată, darămite să semneze...
CRANIUL: Povestea-mi asculţi...
HAMLET *(gemînd)*: Nu-i Yorik!
CRANIUL: Nu vă-nspăimînte buzele-mi uscate,
Că verzi şi-uscate-ndrugă, cîte toate.

CĂLĂUL *(răcnind)*: Nu mai rima! Biografia spune-o!
CRANIUL: Cică la curte-am fost, însă eu gardul
Nu mi-l mai amintesc, nici leopardul.
(Rîde.)
CĂLĂUL: Artist am scos din el!... Declară, hîrcă...
CRANIUL: Un cimitir întreg aveam în circă
Și, brr! cînd vîntul fluiera, cu fălci
Zbura către călăi și cu-alte hălci
De oase goale, să le spună: „Stați.
Mormintele sînt pline, așteptați
Să treacă șapte ani, să putrezim..."
SORESCU: Cu tîlc vorbește...
SHAKESPEARE *(gemînd)*: Da, îl auzim...
CĂLĂUL *(enervîndu-se iar)*: Dar ce-i aici? Iar clacă-
aveți de rime?
CRANIUL: Ce mult de lucru-i dați... Cică sînt crime!
Și-n cimitirul meu... furiș, în spate,
Am îngropat și rime-mbrățișate.
CĂLĂUL: Tacă-ți morișca!
HAMLET: Dulcele tău glas
Sărute-mi clipele ce-au mai rămas!
CĂLĂUL *(către Craniu)*: Ți-arăt eu ție... Te voi
pune-n par!
(Îl îmbrîncește afară din scenă. Uitîndu-se în jur:)
Măcar aici se moare, zău! Mă car...
(Iese.)

SCENA 7

HAMLET *(aiurînd)*: Să mișc sau să nu mișc acum
perdeaua?
SORESCU: Vorbiți, vorbiți, prieteni... sînt speranțe
Să depășim prea lunga agonie...
SHAKESPEARE: Eu nu... Ah, rece-al morții
junghi...

SORESCU *(către Hamlet)*: De vină-s eu.
(Moment de tăcere)
(Privind spre Shakespeare:)
Cum? Ai murit? tu, cer,
Apleacă-ți stelele, cum îngenunche
Un cal prea credincios, să-ți sară-n șa,
Cu ținte de lumină-aceste biete
Făpturi, care podoabă au fost minții...
(Pauză.)
Și eu? Ce rost mai am de-acum?
Să spun? Ce? Cui?
(Strigă:) Horațio!

(Intră Vrăjitoarea și Idele, duelînd cu spadele însîngerate.)

SCENA 8

VRĂJITOAREA: Vezi rezistentă ce-s? Am făcut cobra
În fiecare miercuri, pe la șapte.
Tu n-o să mă răpui...
SORESCU *(țipînd)*: Cu voi afară!
VRĂJITOAREA *(speriată deodată, către Sorescu)*:
Ce-i cînd te doare-aici?
IDELE: La lingurică? Ha-ha-ha!
VRĂJITOAREA: Efectul
Acestei vieți neregulate, iată-l!
(Cade.)
IDELE: Nici Vrăjitoare nu-i ușor pe lumea
Aceasta agitată... *(Arată cum se zvîrcolește Vrăjitoarea)*
Fug la Roma.
E mai ușor. Acolo doar în Marte
Sînt Idele lui Marte,-ncolo, trai!
Ies deșelată de atîta Shakespeare...
(Dă să iasă, șchiopătînd.)

SORESCU: Viu nimeni n-o scăpa? Pe năsălie!
(Aruncă în ea c-o sabie, care o înțeapă în călcîi)
Na!
IDELE: Putea să mă răpună un stîngaci doar...
(Cade.)
De nu dai de-altă Piază, vei mai duce-o.
SORESCU: Sînt singur și cu mine n-am ce face...

(Intră Camelia.)

SCENA 9

CAMELIA *(se duce la Sorescu)*: Să-ți scot un coș...
SORESCU: Privește-n jur...
CAMELIA *(speriată)*: Morman de leșuri.
SORESCU: Ci bine cată...
CAMELIA Hamlet?
SORESCU: El.
CAMELIA: O, Doamne! *(Se roagă.)*
SORESCU: Cînd Dumnezeu vărgat îi de-a sa pură
Vibrare-n loc... Ca zebra el există
Cînd doar pe alb, cînd doar pe neagra dungă,
Mereu în contratimp, întindem mîini.
Spre cer... Și chiar de-ar fi, pe sine
El se gîndește veșnic... asta-i ia
Firește timpul tot, precum și spațiul,
Cu noi, incluși în fagurii durerii...
CAMELIA: Se varsă gîndu-n el prin rugăciune...
SORESCU: O rugăciune am și eu...
(Ia spada lui Shakespeare și i-o întinde.)
CAMELIA *(speriată)*: Să nu îmi curmi, ca parca, firul vieții.
Cum tremur toată!
SORESCU: Ține, e o lege!
Pe cîmp de luptă, cînd învinsă-i oastea
Și bravi eroi, din burți de cai ciosvîrte
Hidoasei morți întind surîsul palid,

De-i comandantul viu, își cheamă-o slugă
Sau un prieten să-i plinească soarta...
M-oi repezi cu pieptu-n ea...
CAMELIA: În mînă
Îmi pîlpîie prea iute spada... Nu pot...
SORESCU: Eu te-am iubit...
CAMELIA: Și tu?
SORESCU: Ca Hamlet pe Ofelia.
Aceasta a fost drama mea... De-aceea...
Dar sînt în van mărturisiri...
CAMELIA: Pe Hamlet l-am iubit, însă-al meu tată
Nu m-a lăsat să-l văd măcar o dată.
El nu știa nici că exist.
SORESCU: Nici Shakespeare.
Am despuiat arhive... vechi hrisoave...
Descoperirea mea ești... Te țineam
Pentru un rol ca lumea. Prea tîrziu!
Cu mers regesc ai fi trecut prin scenă.
Și florile-n de ele s-ar fi smuls
Din pajiști, spre a-ți fi cunună vieții.
CAMELIA: Taci... Mi-ai fost drag... Ții minte, într-o seară
Mi-ai ridicat o carte ce-mi căzuse.
Tocmai cădea o stea și-ai zis: „Mă duc și steaua
Să ți-o ridic... Frumoasa soră-a lunii".
(Plînge.) Te-ai dus și dus ai fost... Ce nopți de lacrimi...
SORESCU: Atît de dulce-i glasul... Taci, eu mor...
Nu vezi? Ci ține sabia... avînt
Să-mi iau de la trei pași... ah, ies din scenă...
Nu, n-o să fug... *(iese și se întoarce)*
căci nu-s ieșiri din dramă,
Și soarta n-are scară de serviciu...
CAMELIA: *(speriată)*: În lume dacă-am fugi...
SORESCU: În lumea asta? Fugi!
Ești prea copilă. Unde? Totu-i putred

Şi străveziu şi vezi mîrşava faptă
Ce-a fost ursit un veac pe dos, aceasta-i!
E susul jos, şi talpa-n cap, chelie,
Şi stînga-i dreapta, creştetu-n pămînt...

CAMELIA: Mă faci să plîng...

SORESCU *(arătînd leşurile)*: Şi ei vărsară lacrimi,
Şi craniul înaintea lor... Şuvoi
A curs şiragul ochilor, mătănii
În mîna crudei sorţi, ce dă în cap,
Spunînd c-aşa am fost urziţi...
Tu spune
Ce ai văzut... Te las...

CAMELIA *(aruncă spada)*: Nu pot...
Mai e otravă în şipul Vrăjitoarei? Vreau. Mi-e sete.
(Bea.)
Abia sub pleoape cuprinsesem cerul
Şi îl restitui bolţii... *(Moare.)*

SORESCU: Biata floare!
(Privind tăişul spadei.)
Cînd două drumuri se deschid în faţă,
Eu merg pe variantă. E mai scurtă.
Măcar c-o şchioapă... Fugi, ocol al vieţii!
(Dă să se arunce în spadă, ezită.)
Mischia sabiei s-a făcut pară.
În jur nu-i loc s-arunci un ac
De-atîtea leşuri. De mai vine unul
Aici, să vină gata mort, căci n-are
Cin'să-l ucidă. Plece mort de-acasă.
Ce jale, vai!

(Intră Craniul.)

SCENA 10

CRANIUL: Puterile te lasă?
Au m-ai chemat?

SORESCU *(îngrozit)*: Auzul ți-a dat greș!
Ce mai nou prin hrube?
CRANIUL: Ia, un leș,
Iadu-i tot rai, dar mult mai găunos.
(Iese și se întoarce tîrînd trupul Călăului.)
SORESCU: Călăul! Cum, și ei? Li-i viața trecătoare?
CRANIUL: Pe un călău să nu-l atingi c-o floare.
Răbdarea-mi ajunsese, zău, la os!
L-am căsăpit cu falca mea de jos...
SORESCU: Încărcător-descărcător de vieți
Doar Shakespeare a mai fost. Eu nu-s în stare.
El zace-aici...
(Se aude cucuveaua.)
CRANIUL: O buhă? La culcare.

(Iese.)

SCENA 11

SORESCU *(potrivindu-și spada cu tăișul înainte)*:
Ies șapte pași, să-mi iau avînt
Și-n spadă mă arunc, precum un vultur
Cu ghiara-mbătrînită, pliscul spart,
Către prăpastie pornește piatră,
Și-aude cercurile de tărie
Cum tot mai strîns, îi gîtuie căderea...
(Numărînd trei pași pînă la marginea scenei:)
Trei pași... și încă patru pași la aer...
Ca patru secole de-avînt în spadă...
Nu se clintește-un pai... mă-ntorc îndată...
Cu mine un mileniu își dă duhul...
De-ar face aburul coloane grele
De turțuri, sprijinind această boltă...
(privind în jur:)
Au ei degeaba au suflat viu abur?...

Adio, Shakespeare, stîlp de foc, ești rece.
Ți-aprind cu viața mea o luminare.

(Iese.)

IDELE: Pînă-n apusul soarelui nu-mi iese
Spurcatul suflet... Scăpătă?... Sorescu
A scăpătat și el? Afară zace...
Și ce-a mai turuit... Hei, oameni,
Veniți de luați cadavrele...

(Shakespeare se ridică.)

SHAKESPEARE *(frecîndu-se la ochi)*: Nu-i cazul.
Căci mi-a trecut și moartea într-o clipă.
Și ea degrabă, tot ca viața, curge...
M-am odihnit murind... Acum, la lucru.

CORTINA

CUPRINS

Prefață V
Notă biobibliografică XXVII
Iona 2
A treia țeapă 35
Vărul Shakespeare 139

Lector: RADU VLĂDUȚ
Tehnoredactor: GEORGETA CÎRSTEA
Bun de tipar: 7.12.1992
Coli tipar: 9 1/4 + 4 pagini

Tiparul executat sub comanda 364 la „ROMCART" S.A.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen 2026